Sveučilište u Zagrebu

-Senat-

ZAKON

O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

-nacrt-

<u>Radni materijal, samo za internu uporabu</u>

1. DIO - UVODNO OBRAZLOŽENJE 3
I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA 3
II. ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR 3
III. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA 4
IV. OCJENA STANJA 7
IV–I. ZNANOST 7
1. Hrvatski i EU trendovi znanstvenih istraživanja 8
2. Kompatibilnost istraživačko – znanstvenih politika Hrvatske i Europske komisije (EK) 9
3. Efikasnost hrvatskih ulaganja u znanost 17
IV-II. VISOKO OBRAZOVANJE 21
1. Dinamika hrvatskog visokog obrazovanja 23
2. Hrvatski, globalni i EU obrazovni trendovi 24
3. Hrvatski visoko-obrazovni sustav i tržište rada 27
V. CILJEVI I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM 31
1. Unaprjeđenje kvalitete znanstvenog i nastavnog rada 31
2. Unaprjeđenje kvalitete i internacionalizacija nastavno-istraživačkih programa 35
3. Unaprjeđenje kvalitete znanstveno-obrazovnih institucija – visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta 36
4.Ustroj i učinkovito upravljanje sustavom znanosti i visokog obrazovanja 38
VI. ZAKLJUČNA OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA 42

1. DIO - UVODNO OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona sadržana je u članku 1., 49., 55., 63., 67., 68. i 69. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010. - pročišćeni tekst i 5/2014. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

Nacrt Zakona usklađen je s;

- člankom 1. st. 1 Ustava Republike Hrvatske (dalje u tekstu Ustava RH) (Narodne novine, broj 85/2010. - pročišćeni tekst) kojim je Republika Hrvatska definirana kao jedinstvena, nedjeljiva, demokratska i socijalna država,
- člankom 49. st. 3.kojim Hrvatska država jamči poticanje gospodarskog napretka i socijalnog blagostanja građana,
- člankom 55. st 2. Ustava RH kojim Hrvatska država jamči slobodno biranje poziva i zaposlenja
- člankom 63. Ustava RH kojim Hrvatska država jamči stvaranje socijalnih, kulturnih, odgojnih, materijalnih i drugih uvjeta kojima se promiče ostvarivanje prava na dostojan život,
- člankom 66. st. 1. Ustava RH kojim Hrvatska država jamči obrazovanje dostupno svakome, pod jednakim uvjetima, u skladu s njegovim sposobnostima,
- člankom 68. Ustava RH kojim Hrvatska država jamči autonomiju sveučilišta i samostalno odlučivanje o svom ustrojstvu i djelovanju, u skladu sa zakonom,
- člankom 69. Ustava RH kojim Hrvatska država jamči u slobodu znanstvenog, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva (st 1.), poticanje i pomaganje razvitka znanosti, kulture i umjetnosti (st. 2.), zaštitu znanstvenih, kulturnih i umjetničkih dobara kao duhovnih narodnih vrednota (st. 3.).

II. ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

Zakonodavni okvir razvoja sustava znanosti i visokog obrazovanja temelji se na;

- Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju-pročišćeni tekst (NN 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 60/15. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, i 131/17. – Uredba Vlade Republike Hrvatske)
- Zakonu o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju (NN 107/07, 118/12)
- Zakonu o hrvatskom kvalifikacijskom okviru (NN 22/13, NN 41/16 - Odluka Ustavnog suda, 64/18)
- Zakon o osiguranju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/09)
- Zakon o Hrvatskoj zakladi za znanost (NN 117/01, 92/10, 78/12)
- Zakon o općem upravnom postupku (NN 47/09)

Ovi Zakoni oblikuju temeljni institucionalni okvir za razvoj i provedbu znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj te razvoj sustava potrebnog za njeno ostvarenje.

Sustav znanstvenih organizacija Republike Hrvatske čini 8 javnih sveučilišta, 2 privatna sveučilišta, zatim 25 javnih znanstvenih instituta, te 66 javnih i privatnih ustanova i trgovačkih društava koja su akreditirana za znanstvenu djelatnost.

Najviše državno strateško stručno tijelo koje se brine za razvitak, kvalitetu i utvrđivanje kriterija financiranja cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti, visokog obrazovanja, tehnološkog razvoja i inovacijskog sustava u Republici Hrvatskoj je Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (u daljnjem tekstu: Nacionalno vijeće) kojeg imenuje Hrvatski Sabor.

Središnje tijelo državne uprave nadležno i odgovorno za funkcioniranje, razvoj i financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja jest Ministarstvo znanosti i obrazovanja (u daljnjem tekstu: MZO), koje predlaže i provodi stručne mjere za unaprjeđenje sustava te nadzire utrošak sredstava državnog proračuna za financiranje visokoobrazovne i znanstvene djelatnosti.

Hrvatska zaklada za znanost neovisna je institucija koja osigurava financijsku potporu za provedbu znanstvenih projekata po kriterijima znanstvene izvrsnosti u skladu sa strateškim ciljevima koje utvrđuje Nacionalno vijeće.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje neovisna je javna ustanova koja brine o osiguravanju i unaprjeđivanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, te provodi postupke akreditacije i vrednovanja visokih učilišta i znanstvenih organizacija, u skladu s kriterijima kvalitete koje donosi Nacionalno vijeće .

III. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Opći razlog donošenja novog Zakona je potreba prispodobe sustava novoj, u svjetskim razmjerima prepoznatoj, vodećoj ulozi obrazovanja i znanstvenih istraživanja u ukupnom društvenom, gospodarskom, kulturnom i umjetničkom kao i osobnom razvoju. To u velikoj mjeri podrazumijeva institucionalizaciju odgovarajućih ciljeva i mjera izvornog dokumenta Strategije obrazovanja, znanosti i tehnološkog razvoja[1]. Ubrzani razvoj novih tehnologija i inovativnih procesa rezultira promjenom cjelokupne tehnološke paradigme u kojoj je ljudski rad, pored prirodnih resursa i proizvodnog kapitala, bio tek jedan od tri proizvodna faktora. U novim tehnološkim i organizacijskim obrascima, ljudski potencijali postaju (infrastrukturna) pretpostavka inovativnog učinkovitog korištenja ostala dva faktora; prirodnih resursa i proizvodnog kapitala.

Pored ovog općeg, Hrvatska ima i specifičan razlog. Duboka strukturna reforma sustava potrebna je kako bi zemlja izašla iz „zamke srednjeg dohotka“. Naime, Hrvatska je još 1980. dostigla razinu industrijski srednje razvijene zemlje i suočila se s problemom koji je identificirao ekspertni tim Svjetske banke predvođen nobelovcem M. Spencom proučavajući, u osvit krize 2008., svjetski razvoj nakon II svjetskog rata. „Izvještaj“ navodi: „Zemlje srednjeg dohotka imaju problem održanja razvojnog zamaha kako se približavaju razvijenima. Kako nadnice rastu gubi se konkurentnost u radno intenzivnim industrijama.

[1] Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN 124/14)

Tada rast mora generirati znanje, obrazovanje, inovativnost kako bi poduprli rastuće uslužne sektore“[2].

Koliko je to složena zadaća govore podaci da je svega 6 ekonomija (Hong Kong, Japan, Južna Koreja, Malta, Singapur, Tajvan) u 60 godina nakon II svjetskog rata uspjelo zatvoriti razvojni jaz i priključiti se visoko razvijenim zemljama. Ostale zemlje, a među njima i Hrvatska, odabrale su neku od varijanti stabilizacijske strategije s posljedicom širenja razvojnog jaza odnosno razvojnog zaostajanja.

Opći i poseban slijevaju se u stožeran razlog – potrebu takvog uređenja sustava znanosti i visokog obrazovanja koje će;

- poticati individualnu, međunarodno usporedivu, kvalitetu i znanstvenih istraživanja i poučavanja. Poticanje rasta kvalitete kao ključan razlog donošenja novog Zakona ima svoju pretpostavku u takvim institucionalnim rješenjima koja osiguravaju potpunu slobodu istraživača u predmetu, sadržaju i metodama istraživanja, analize i debate. Rješenjima koja potiču „nesmiljeno“ inovativno kritičko promišljanje koja svako prekrajanje znanstvene istine destimuliraju kao „izdaju intelektualca“[3] Primarna svrha osobito temeljnih istraživanja u prirodnim i društvenim te humanističkim znanostima nije izvršenje nekoga unaprijed (izvana) zadanoga cilja koji onda postaje i mjerilo uspjeha. Upravo obrnuto, svrha je samo propitivanje, poticanje duhovne, intelektualne, istraživačke radoznalosti koja pomičući granice spoznaje nadmašuje našu trenutnu sposobnost, ne samo objašnjenja aktualnih fenomena, nego i sadašnju sposobnost formulacije istraživačkih problema. U temeljnim, ali i u primijenjenim istraživanjima praktičan, primjenjiv rezultat ne samo da nije zajamčen ishod, nego je često „neočekivan“ i „nenamjeravan“ rezultat drukčijih početnih ideja i projekata drukčije namjene i cilja. Donekle slično se zbiva i u umjetničkoj produkciji. Pokatkad je nužno „proizvesti“ desetine verzija rukopisa, scenarija ili probnih glazbenih snimaka da bi se u konačnici dogodila „uspješnica“ koja će višestruko premašiti „troškove“ ostalih „neuspjeha“[4],

- poticati i institucionalno urediti rastuću društvenu odgovornost pojedinca i sustava za ukupan razvitak Hrvatske države. Ona podrazumijeva odgovornost za otvaranje društvene i gospodarske prakse stubokim promjenama koncepcije čovjeka i ljudskog života na individualnoj razini. Dešifriranje ljudskog genoma i genetskog koda biljnog i životinjskog svijeta otvorile su vrata sasvim novim oblicima tretiranja bolesti personaliziranom medicinom, a genetski inženjering takve kombinacije između vrsta koje mijenjaju sam pojam životnih potreba i koncept njihovog zadovoljavanja. U tijeku je još daleko složeniji proces mapiranja ljudskog mozga praćen ubrzanjem otkrića u sintetskoj biologiji. To znači da nam slijedi novi svijet s nepoznatim mogućnostima produljenja „prirodnog“ života ali i nespoznati pravci razvoja „umjetnog“ života odnosno „umjetne“ inteligencije. Na nacionalnoj razini ona

[2]Commision on Growth and Development (2008) *The Growth Report*, World Bank, Washington, SAD

[3] Benda, J. (1997) *Izdaja intelektualca,* Politička kultura, Zagreb

[4] Družić, I. (2014) *Obrazovanje i razvojni ciklusi* u .Družić, G., Družić, I. *Razvojni potencijali hrvatskog gospodrastva* HAZU Zagreb, str. 333-372.

podrazumijeva odgovornost za znanstveno-stručnu podlogu ukupnog društvenog razvoja koja proizlazi iz razvidnog preokreta razvojnih čimbenika definiranih kao IV. industrijska revolucija. Njezino su glavno obilježje virtualno (cyber)-fizički sustavi (CPS) koji ujedinjuju informacijsku (IT) i operacijsko-proizvodnu (OT) tehnologiju, tvoreći "Internet stvari" (IOT). Vrtoglava brzina IV. industrijske revolucije širi njen početni koncept iz prerađivačke industrije u promet, logistiku (opskrbu), pametne zgrade i pametne gradove, energetiku, pametnu zdravstvenu skrb i brojne druge aplikacije što transformira i „Internet stvari“ u „Internet stvari, podataka i usluga“. Ovo „razmicanje“ granica između virtualnog (cyber) i realnog (stvarnog, fizičkog) svijeta ima izravnu posljedicu u postupnom nestanku brojnih današnjih struka i zanimanja povezanih s industrijskim i uslužnim fizičkim radom te nastanak novih temeljenih na sposobnostima inovativnog razmišljanja i visokom obrazovanju. Procjene kreću od onih prema kojima je 47% sadašnjih poslova u SAD pod rizikom nestanka[5], do radikalnih prema kojima da će se 65% djece koja danas započinju osnovno obrazovanje na kraju raditi u zanimanjima koja danas još uopće ne postoje[6]. Ovdje je razlog za donošenje novog Zakona podcrtan nužnošću da institucionalna rješenja naglase kako „prosvjetiteljska“ misija transfera i inovativnog adaptiranja tuđih uspješnih razvojnih iskustava, strategija i novih tehnologija, čini tek dio društvene uloge hrvatskog sustava visokog obrazovanja i znanstvenih istraživanja. Njegova je odgovornost daleko veća. On mora, institucionalnim rješenjima poticati inovacije i vlastiti razvoj novih tehnologija, kompatibilnih nacionalnim prirodnim, proizvodnim i ljudskim potencijalima,

- poticati kolektivnu (samo) odgovornost i aktivnost pripadnika akademske zajednice na izradi takvog institucionalnog (zakonskog) ustroja sustava, koji će sankcionirati njihovu rastuću individualnu i društvenu odgovornost. Krucijalan razlog donošenja novog Zakona je institucionalno pozicionirati sveučilišnu autonomiju kao (samo)odgovornost za slobodu i kvalitetu visoko obrazovnog procesa i istraživanja. Polazeći od činjenice da nitko nije bolje kvalificiran, u znanstveno-stručnom pogledu, ocijeniti kvalitetu nastavnika, programa i institucija od akademske zajednice, nužno je od nje tražiti dragovoljno podvrgavanje strogim moralnim načelima i razrađenom etičkom kodeksu. Posebna se odgovornost odnosi na adresiranje pratećih socijalnih izazova. Filozofski, estetski, kulturni i etički aspekti nove stvarnosti zahtijevaju institucionalna rješenja koja potiču ubrzan razvoj i sustava i kvalitete visokog obrazovanja te intenziviranje i podizanje relevantnosti znanstvenih istraživanja i inovacijske aktivnosti. To je temeljni preduvjet hvatanja europskog razvojnog koraka i ugradbe nacionalne prepoznatljivosti u evoluciju europskog civilizacijskog kruga.

Naposljetku, razlog za donošenje novog Zakona je neposredna potreba takvog odnosa između ocjene stanja, ciljeva i rješenja za njihovo ostvarenje, kojima se operativno uspostavlja logičan poredak reformskih prioriteta. To znači da se stvarne, sadržajne reforme moraju plesti

[5] Frey, C.B., Osborne, M.A. (2013) *The Future of Employment: How Suspectible are Jobs to Computerisation* https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/publications/view/1314

[6] World Economic Forum (2016*) The Future of Jobs* https://www.weforum.org

isključivo oko dva subjekta koja, kao jedini stvaratelji znanstveno-obrazovne dodane vrijednosti, čine početak i kraj reformi. Sve ostalo su institucionalni i ustrojbeni podupiratelji i poticatelji.

Prvi subjekt je **student** organski povezan sa svijetom rada, ohrabrivan u buđenju intelektualne radoznalosti, te punoj kritičkoj i kreativnoj slobodi. Interakcija studiranja/istraživanja i svijeta rada čini studiranje relevantnim, a društvenu praksu sposobnu odgovoriti socijalnim i drugim izazovima. Polazište je prvo maksimalna usklađenosti ponude obrazovnih programa s identificiranim sposobnostima i sklonostima studenata, potom sa strateškim razvojnim interesima društva i države, a tek nakon toga s trenutnim potrebama tržišta rada. Nema veće štete niti po individualnu produktivnost niti po društvenu konkurentnost, od prinude osobe da radi posao koji niti voli niti ima za nj sklonosti. Sa stajališta nacionalnog blagostanja takva prinuda predstavlja razoran i najskuplji gubitak nacionalnih resursa.

Drugi subjekt je **nastavnik/istraživač** sposoban prenositi znanje i osobito poučavati kako učiti i istraživati. On je **ključan stvaran provoditelj** reforme. Istinska realizacija propisanih ishoda učenja, stvarna kvaliteta istraživanja bit će onoliko životni koliko su sposobni i motivirani nastavnici/istraživači. Zato je nezaobilazan razlog reforme stvaranje poticajnog institucionalno-financijskog okvira za kvalitetnog nastavnika/istraživača prema međunarodno usporedivim kriterijima.

IV. OCJENA STANJA

Razvoj hrvatskog sustava znanosti i visokog obrazovanja usko je povezan i ima bitan dugoročan utjecaj na smjer, dinamiku i ishode ukupnog razvoja hrvatskog društva. U uvjetima pune međunarodne otvorenosti i članstva u Europskoj uniji koje podrazumijeva zajedničke politike (monetarnu, fiskalnu, carinsku, poljoprivrednu, migracijsku, trgovinsku i druge), nacionalan sustav znanosti i visokog obrazovanja u okviru Europskog istraživačkog prostora (ERA) i Europskog prostora visokog obrazovanja (EHEA), ima posebnu ulogu i odgovornost. Ona se odnosi na potrebu neprekidnog širenja kanala međunarodne komunikacije i suradnje u svim znanostima. To je pak preduvjet stalnog kritičkog propitivanja tuđih i vlastitih spoznaja i praksi kako bi se prepoznali, inovirali i redizajnirali procesi što potiču kreiranje razvojnih niša i oblikovanje modernog nacionalnog identiteta.

IV–I. ZNANOST

Komparativnom analizom podataka iz statističkih publikacija EU bjelodano je zaostajanje RH u 2000-tim, osobito nakon krize 2008. godine. Hrvatska se nalazi uglavnom između 25. i 27. mjesta od donedavnih 28 članica EU prema svim bitnim elementima znanstvene politike: znanstvenoj produktivnosti mjerenoj međunarodnom vidljivošću i citiranošću, broju istraživača u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE), inovativnosti i broju patenata, broju i razvijenosti istraživačkih jedinica u gospodarskim subjektima, izdvajanjima poslovnog sektora za istraživanje i razvoj, nacionalnim javnim/proračunskim izdvajanjima.

Narečeno rezultira posebno zabrinjavajućom činjenicom po kojoj je hrvatska znanost „zarobljena“ u tzv. niskoj ravnoteži odnosno ravnoteži pri relativno visokom stupnju

„nezaposlenosti“ znanstvenih resursa. Prema međunarodnim analizama (časopis *Nature* 2014) Hrvatska, na općenito niskoj razini ukupnih ulaganja, relativno efikasno ulaže u znanost. Dakle relativno mali broj radova objavljen s još manje uloženih financijskih sredstava daje rezultat nešto iznad prosjeka.
Neophodno je naglasiti kako su vrlo rijetke zemlje koje politiku rezanja javnih izdataka odnosno „tvrdih proračunskih ograničenja“ primjenjuju na obrazovanje i znanost, svjesne da je to rezanje (razvojnih) „grana“ na kojima (nacionalna) ekonomija „sjedi“.

1. Hrvatski i EU trendovi znanstvenih istraživanja

Europska je unija identificirala „velikih 5“ – Amazon, Apple, Facebook, Google, Microsoft, - kao „kralježnicu“ oporavka i nove razvojno-konkurentske dinamike SAD nakon krize 2008. Europski strateški „odgovor“ u području znanosti jest modeliranje platformi koje će ubrzati transformaciju evidentno kvalitetnog znanstveno-istraživačkog doprinosa u inovacijsku primjenu i nove tehnologije. Motor novog razvoja su inter/multi/transdisciplinarna istraživanja kojima se integriraju STEM i DH (društveno-humanističko) područja u njegovu cjelovitu tehnološko inovacijsku podlogu i preduvjet. Odlučnosti EU da promijeni stanje i podigne konkurentnost svojih znanstvenih istraživanja i inovacija, ozbiljnost pridaje opredjeljenje da se izdvajanje za istraživanje i razvoj (I&R) od prosječnih oko 2% u 2014. (Tablica 1) u 2020-tim poveća na 3% BDP. Pored povećanja izdvajanja poslovnog sektora to podrazumijeva da se nakon 2020 udvostruči proračun EU za razvoj i istraživanje.[7]
Hrvatska se sa 0,79% izdataka za I&R u 2014. nalazi na 25. mjestu između 28 članica EU.
Hrvatska se sa 1,03% izdataka za I&R u 2004. nalazila na 16. mjestu između 28 članica EU.
Hrvatska je jedina članica EU koja je u desetljeću 2004-2014 smanjila ukupan iznos izdvajanja za I&R od 345 na 340 milijuna € (Tablica 1.)

Tablica 1. Izdaci za istraživanje i razvoj (% udjel u BDP-u i u apsolutom iznosu, milijuni eura) 2004. i 2014.

		%	mil. €			%	mil. €
Zemlja	**Rang 2004.**	**2004**	**2004**	**Zemlja**	**Rang 2014.**	**2014**	**2014**
Švedska	1	3.39	10 426	Finska	1	3.17	6512
Finska	2	3.31	5253	Švedska	2	3.16	13 612
Danska	3	2.42	4897	Danska	3	3.08	7952
Njemačka	4	2.42	54 967	Austrija	4	2.99	9833
Austrija	5	2.17	5250	Njemačka	5	2.84	82 866
Francuska	6	2.09	35 693	Belgija	6	2.46	9875
Belgija	7	1.81	5404	Slovenija	7	2.39	890
Nizozemska	8	1.81	9469	Francuska	8	2.26	48 108
Luksemburg	9	1.62	448	Češka	9	2	3091

[7] European Commission (2017) *LAB-FAB-APP Investing in the European future we want*, B-1049 Brussels

UK	10	1.61	29 834	Nizozemska	10	1.97	13 075
Slovenija	11	1.37	379	UK	11	1.72	38 323
Irska	12	1.18	1840	Irska	12	1.55	2871
Češka	13	1.15	1100	Estonija	13	1.46	286
Italija	14	1.05	15 253	Mađarska	14	1.38	1429
Španjolska	15	1.04	8946	Italija	15	1.29	20 770
Hrvatska	16	1.03	345	Portugal	16	1.29	2229
Mađarska	17	0.87	721	Luksemburg	17	1.24	614
Estonija	18	0.85	83	Španjolska	18	1.2	12 725
Litva	19	0.75	137	Litva	19	1.02	370
Portugal	20	0.73	1110	Poljska	20	0.94	3864
Poljska	21	0.56	1139	Slovačka	21	0.89	670
Grčka	22	0.53	1021	Malta	22	0.85	67
Slovačka	23	0.5	174	Grčka	23	0.83	1482
Malta	24	0.49	24	Bugarska	24	0.8	335
Bugarska	25	0.48	99	Hrvatska	25	0.79	340
Latvija	26	0.4	47	Latvija	26	0.68	163
Rumunjska	27	0.38	235	Cipar	27	0.47	83
Cipar	28	0.34	47	Rumunjska	28	0.38	575

Izvor: Eurostat „News Release 209/2015

2. Kompatibilnost istraživačko – znanstvenih politika Hrvatske i Europske komisije (EK)

Ovakva je ocjena razvidno polazište EU u motrenju hrvatskog sustava znanosti i visokog obrazovanja. EU za ostvarenje nekoliko ključnih strateških ciljeva „bilancira“ konkretna potrebna financijska sredstva čineći tako svoju strategiju održivom i izvedivom. Držeći se istih načela Europska komisija (EK) redovito (godišnje) ocjenjuje pripravljenost svake članice, pa tako i Hrvatske, da svojom politikama ostvaruje nacionalne ciljeve i doprinese rastu kvalitete i konkurentnosti znanstvenih istraživanja i inovativnosti Europske unije.

Europska komisija konstatira kako je zaostajanje hrvatskog sustava I&R za ostalim članicama EU uvelike rezultat oskudnih javnih ulaganja, a potom i; fragmentiranosti hrvatskih institucija visokog obrazovanja, nedostatka poticaja za karijere istraživača, zanemarivanja relevantnosti internacionalizacije hrvatske znanstvene i inovacijske arene[8].

Trendovi izdataka potvrđuju redoslijed uzroka hrvatskog zaostajanja, koji na prvo mjesto stavlja javno financiranje.

[8] European Commission (2018) „Country Report Croatia 2018“ Brussels, str. 43.

Hrvatski izdaci (2005) za I&R od 72,5€ po stanovniku bili su za 5,6 puta (560%) niži od EU prosjeka od 408,6€.
Deset godina kasnije (2014), hrvatskih 80 € bili su 7 puta niži (700%) od prosjeka EU-a od 558,4€ (Tablica 2.),

Tablica 2. Bruto domaći izdaci za I&R po stanovniku od 2005. do 2014. (u eurima -€)

Zemlja	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
EU	408,6	435,7	460,6	479,5	472,8	490,7	515	534,4	542	558,4
Hrvatska	72,5	69	80,7	98,7	88,3	77,9	78,4	77,2	83,2	80

Izvor:Eurostat

Dosad izloženi raskoraci hrvatske u odnosu na znanstveno obrazovne politike gotovo svih ostalih članica EU rezultirali su decimiranjem ljudskih istraživačkih potencijala kao pretpostavkom i odlučujućim čimbenikom kvalitete i konkurentnosti.
U 2016. godini Hrvatska je prema broju od 1,8 istraživača na 1000 stanovnika također na dnu EU ljestvice, jedino su Cipar i Rumunjska iza nje (Grafikon 1).

Grafikon 1. Broj istraživača na 1000 stanovnika

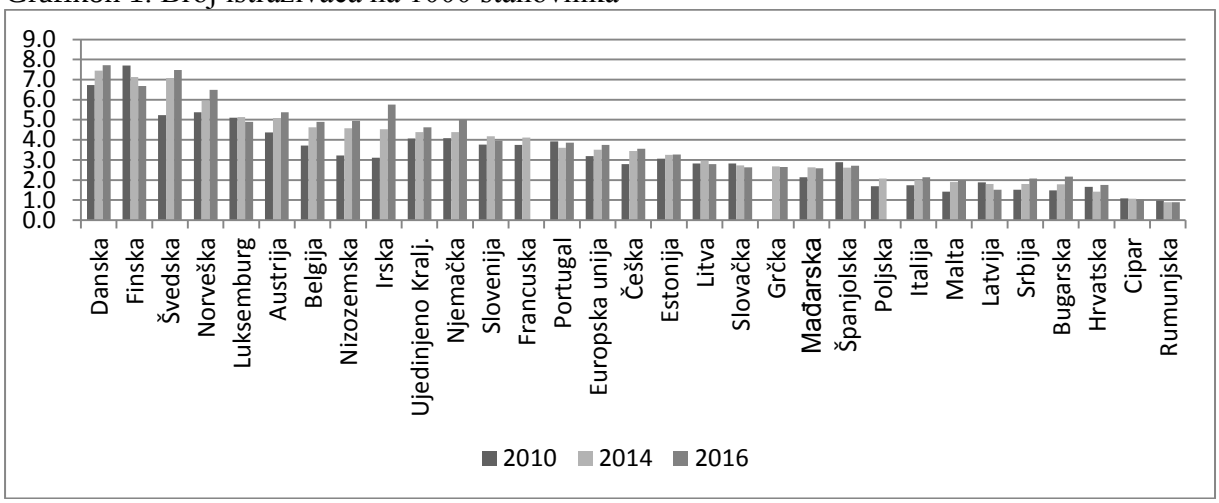

Izvor: Eurostat

JRC indikator znanstvene izvrsnosti. Kombinacija dugoročno niskih ulaganja i posljedično malog broja istraživača dovela je Hrvatsku na posljednje mjesto prema JRC indikatoru znanstvene izvrsnosti koji sintetski pokazatelj broja izvrsnih članaka, međunarodnih patenata, i ERC grantova po stanovniku (Grafikon 2.).

Grafikon 2. JRC kompozitni indikator znanstvene izvrsnosti

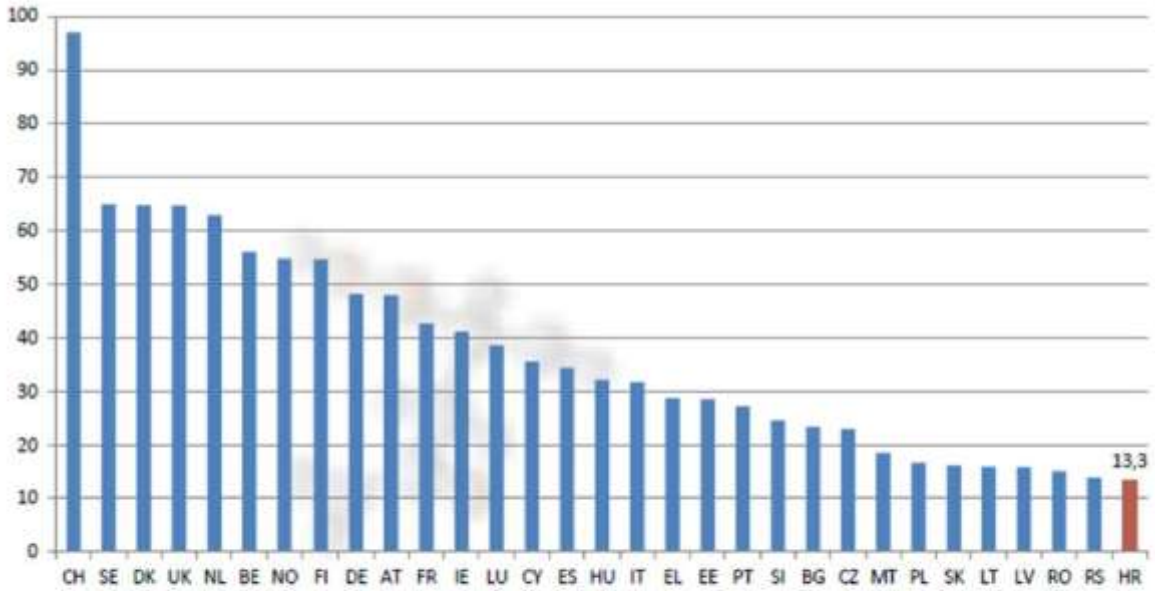

Izvor: Europska komisija, preliminarni izračun DG RTD/JRC, 2015.

Veliko značenje pojedinih elemenata kompozitnog indikatora (vrhunska znanost i ERC projekti/grantovi, inovacije i Obzor 2020 projekti/grantovi) traži njihovu pojedinačnu analizu.

Vrhunska znanost. Predstavlja je postotak objavljenih vrhunskih znanstvenih radova u odnosu na sve objavljene znanstvene radove. Prema ovom indikatoru Hrvatska je (opet) na 25. mjestu s oko 4% od ukupnog broja znanstvenih publikacija objavljenih u 10% visoko citiranih znanstvenih publikacija (Grafikon 2). Kako vidimo vrhunska znanstvena produkcija od 4% gotovo je konstantna tijekom petnaestak godina. Kada pak ovako nepovoljan pokazatelj usporedimo s podatkom o padu udjela izdataka za I&R u BDP za 23% (od 1,03 na 0,79) i padu apsolutnog iznosa od 345 na 340 milijuna eura, dobijemo potpuniju sliku. Hrvatska nije tijekom 15 godina povećala vrhunsku znanstvenu produkciju (broj publikacija). To je svakako veliki neuspjeh. Istodobno Hrvatska je u istom razdoblju povećala znanstvenu produktivnost (isti broj publikacija s manje sredstava). Isti rezultat s gotovo ¼ nižim udjelom izdataka za I&R nije zanemariv uspjeh. No on upućuje na dostignutu graničnu efikasnost sustava odnosno iscrpljivanje unutarnjih rezervi i žurno potrebnih poticajnih financijskih i institucionalnih reformi.

Grafikon 2. Vrhunskih 10% visoko citiranih publikacija 2000., 2007. i 2014.

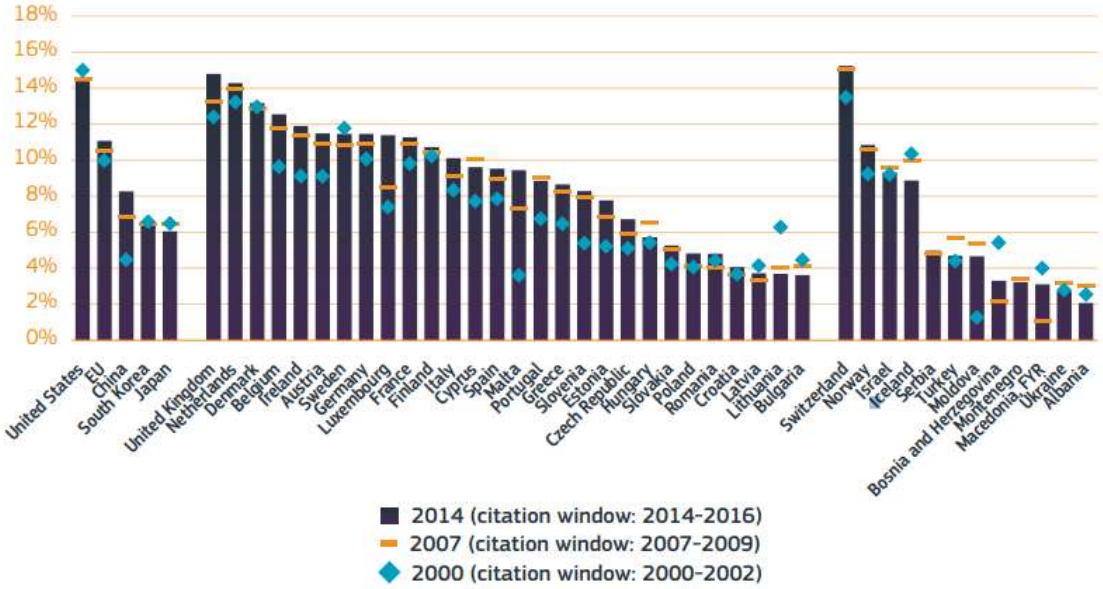

Izvor: Science, Research and Innovation Performance of the EU 2018, Figure 1.4-A.4, str. 159

Situacija stagnirajuće vrhunske znanstvene - „proizvodnje“ - uz rastuću - „produktivnost“ -, snažno se negativno reflektira na međunarodnu konkurentnost. Nedovoljna visoko citirana znanstvena produkcija transformira se u činjenicu kako je Hrvatska nositelj svega 2 vrhunska ERC granta/projekta. Usporedbe radi, Slovenija i Litva imaju po 1, Finska 56, a Belgija 100 (Grafikon 3).

Grafikon 3. Broj ERC projekata po zemljama 2017.

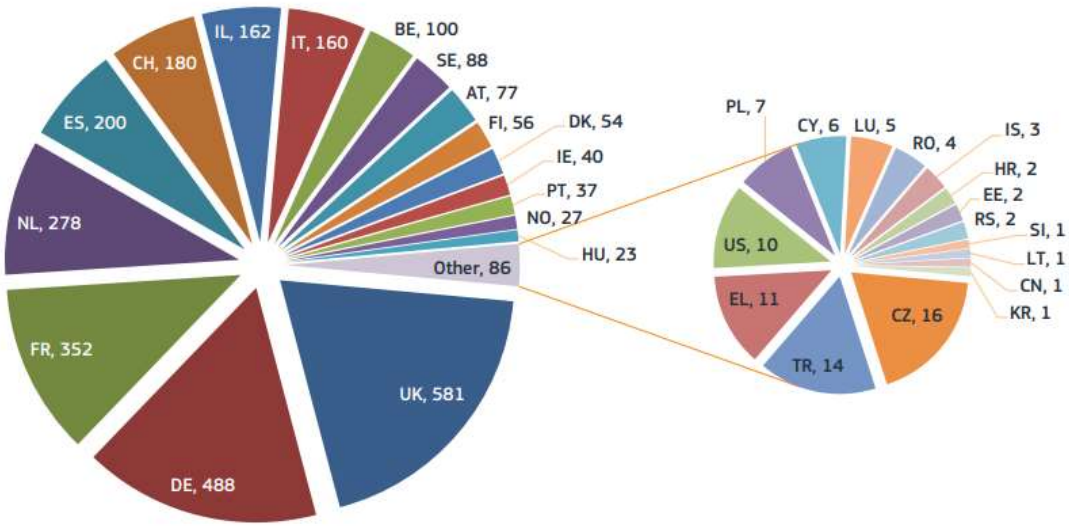

Izvor: Science, Research and Innovation Performance of the EU 2018, Figure 1.4-A.6, str. 161

Značenju ovog pokazatelja pridonosi informacija kako su Hrvati na inozemnim institucijama nositelji 19, a u domovini 3 ERC granta/projekta[9]. Tom činjenicom uzroci nepovoljnog stanja postaju transparentniji. Nije dakle primaran uzrok kvaliteta istraživača i relevantnost istraživačkih ciljeva. Hrvatski istraživači u inozemstvu u jakoj konkurenciji domicilnih istraživača dobivaju elitne europske projekte. Radeći na vrhunskoj suvremenoj opremi i u poticajnom institucionalnom okruženju, bjelodano postižu vrhunske rezultate. Istodobno ti se rezultati ne postižu u hrvatskim uvjetima. To je očekivan ishod kada se analizira kvantiteta i kvaliteta kapitalne istraživačke opreme, njena koncentracija i dostupnost, te stupanj zastarjelosti i model održavanja. Prema raspoloživim podacima hrvatske znanstvene institucije raspolažu s 83 komada kapitalne istraživačke opreme ukupne vrijednosti iznad 181 milijun kuna (Tablica 3). Nacionalna kapitalna istraživačka oprema vrijedna oko 24 milijuna eura sama po sebi nije dovoljno relevantna infrastruktura koja bi mogla privući elitna europska sredstva koja potiču „cutting edge“ istraživanja bazirana na najsuvremenijoj opremi obično visoke vrijednosti[10]. Pored toga koncentracija gotovo ¾ vrijednosti kapitalne opreme u 4 znanstvene institucije, odnosno gotovo ½ u Institutu Ruđer Bošković ima dodatan utjecaj. Naime u situaciji neriješenih troškova „hladnog pogona“ (održavanje, servisiranje, plaće operatora opreme, eksperimentalni materijali), financiranje uglavnom pada na teret troškova redovite djelatnosti matične institucije. To sa svoje strane često ograničava dostupnost opreme istraživačima iz ostalih (oko 100) znanstvenih i znanstveno obrazovnih organizacija.

Tablica 3. Kapitalna oprema vrijednosti iznad 1,000.000,00 kuna

Naziv institucije	Broj komada opreme iznad 1 mil. kuna	%	Nabavna vrijednost (milijuni kn)	%
Sveukupno	83	100	181	100
1. IRB	23	28	79	43
2. PMF Sveučilišta u Zagrebu	9	11	25	14
3. Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci	9	11	11	6
4. Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	8	10	17	9
Ukupno 1-4	49	59	132	73

Izvor: MZOS (2014) *Plan razvoja istraživačke i inovacijske infrastrukture u Republici Hrvatskoj,* str 41-48, Dodatak 3 - Popis kapitalne opreme nabavne vrijednosti veće od 1,000.000,00 kn

[9] MZO (2018) - Povjerenstvo za izradu Nacrta prijedloga Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju „Nacrt prijedloga Zakona o znanstvenoj djelatnosti“ od 23.10.2018. – Ocjena stanja i osnovna pitanja koja treba urediti zakonom te posljedice njegova donošenja (Napomena: podloga za diskusiju ne reflektira u cijelosti mišljenje povjerenstva niti je službeni stav ministarstva).

[10] Hrvatska namjerava prema „Indikativnoj listi projektnih prijedloga za znanstvenu infrastrukturu za Europski fond za regionalni razvoj 2014-2020“, sredstvima EU, bitno unaprijediti stanje kapitalne opreme (vidi: MZOS (2014) *Plan razvoja istraživačke i inovacijske infrastrukture u Republici Hrvatskoj,* str 40, Dodatak 2). Kasnijim širenjem *Indikativne liste* i osnivanjem 13 znanstvenih centara izvrsnosti, znatno su povećani prvobitni iznosi, realizacija kojih se planira od 2018. nadalje.

Inovacije. Relevantna analiza niske inovativnosti i malog broja inovacija u Hrvatskoj, nužno mora početi od potražnje gospodarskih subjekata za I&R i inovativnim aktivnostima. Potražnja je pak uvelike zadana strukturom odnosno ekonomskom/financijskom snagom poduzeća da ulažu u I&R i ustrojavaju vlastite istraživačke jedinice. Ona u Hrvatskoj iznosi niskih 0,38% BDP, stavljajući je na 24. mjesto u EU, „ispred“ Latvije, Cipra i Rumunjske[11]. Tehnološki zaostale i u prosjeku usitnjene hrvatske tvrtke objektivno ne mogu snositi troškove istraživanja i razvoja. Tome u prilog govori podatak kako iznos od oko 500 milijuna kuna subvencija odnosno poreznih olakšica za I&R koristi 160-190 tvrtki. Međutim svega je 10-15 tvrtki u Hrvatskoj s vlastitim istraživačkim centrima, sposobnim sustavno emitirati inovacije. To zorno potvrđuju podaci prema kojima šest kompanija koristi 72% odnosno blizu ¾ od spomenutih 500 milijuna kuna, pri čemu 2 multinacionalne kompanije koje posluju u Hrvatskoj koriste 67% odnosno 2/3 (Tablica 4) .

Tablica 4. Pregled poreznih obveznika koji su u prijavi poreza na dobit (PD obrascu) za 2011. i 2012. godinu iskazali državnu potporu za istraživačko razvojne projekte (rb. 34.2. PD obrasca)

	2011		*2012*	
KORISNICI	*mil.kn*	%	*mil.kn*	
ERICSSON NIKOLA TESLA D.D.	*151*	34	136	27
PLIVA HRVATSKA D.O.O.	100	(56%) 22	202	(67%) 40
BANKE	21	5	12	2,4
PODRAVKA/BELUPO	12	2,6	8	1,6
KONČAR	22	5	20	4
M SAN/KING	11	(71%) 2,4	6	(72%) 1
UKUPNO	**450** 189 KORISNIKA	100	**505** **166 KORISNIKA**	

Izvor: Ministarstvo financija RH, Porezna uprava

Među bitnim uzrocima poslovno-organizacijske insuficijentnosti hrvatskih tvrtki za intenzivniju inovativnu aktivnost je činjenica kako je Hrvatska umjesto „prirodne tercijarizacije“ i relativne deindustrijalizacije, doživjela drastičnu i naglu apsolutnu deindustrijalizaciju bez potrebnog restrukturiranja i modernizacije. Strategija pametne specijalizacije (S3) to posredno evidentira u niskoj zaposlenosti od 5000-10000 ljudi u 5 ključnih sektora novog inovativnog razvoja[12].

[11] Eurostat news release 209/2015

[12] Vlada RH (2016) Odluka o donošenju *Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016 do 2020 godine i Akcijski plan za provedbu Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016 do 2017 godine*,

https://www.ciraz.hr/wp- content/uploads/2016/10/Strategija_pametne_specijalizacije_RH_2016_2020.pdf

Posljedice niske tehnološke razine i ovakvog stanja potražnje poslovnog sektora za inovativnom aktivnošću među ostalim se i sljedeće;
-4,34 patentne prijave na milijun stanovnika što Hrvatsku stavlja na pretposljednje (ispred Rumunjske) mjesto među članicama EU (Grafikon 4.)

Grafikon 4. Broj patenata na milijun stanovnika (2013.)

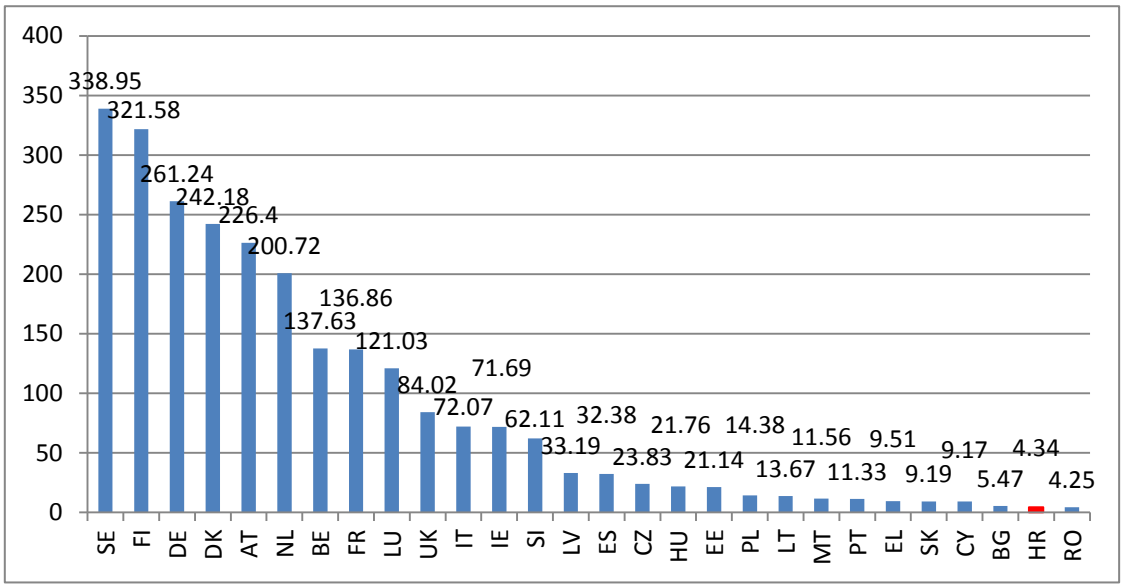

Izvor: Eurostat, Prijave patenata Europskom uredu za patente (EPO), http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=pat_ep_ntot&lang=en

- visoke troškove kao posljedice niskog intenziteta inovacijske aktivnosti razvidne u četiri puta višim hrvatskim troškovima u odnosu na njemačke, odnosno četiri puta višim izdacima po 1 patentu registriranom u SAD (Grafikon 5)

Grafikon 5: Potrebna investicija po patentu registriranom u SAD

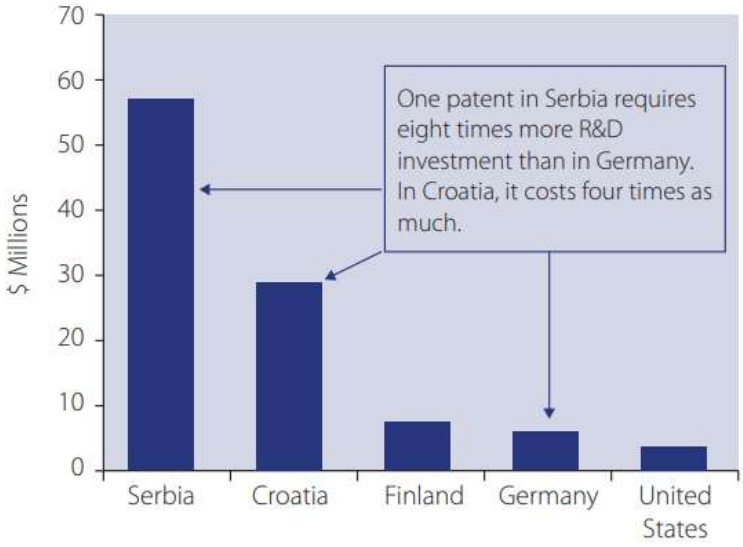

Izvor: „Overview of the Research and Innovation Sector in the Western Balkans, World Bank Technical Assistance Project (P123211), 2013, str 9“

Povratan učinak opisane inovacijske slike i njenih uzroka je relativno niska pozicija u globalnoj konkurentnosti, koja je pak sukladna ekonomskoj snazi nacionalne ekonomije. Hrvatska se po ekonomskoj snazi odnosno prema vrijednosti BDP iskazanoj u američkim dolarima po nominalnom tečaju nacionalnih valuta prema tri svjetske liste (Međunarodni monetarni fond – IMF, Svjetska banka – WB i Ujedinjene nacije – UN) nalazi između 76. 78. mjesta[13]. Ovo mjesto gotovo u potpunosti odgovara 74. mjestu prema Globalnom indeksu konkurentnosti Svjetskog ekonomskog foruma[14]. Ovu „ravnotežnu“ sliku narušava nizak (106.) rang u inovacijama unutar Globalnog indeksa konkurentnosti kao „potvrda“ nepovoljne inovacijske aktivnosti. Najveći „doprinos“ inovacijskom rangu daje:

- ✓ Vladina nabava naprednih tehnoloških proizvoda - 134,
- ✓ Kapacitet za inovacije – 120,
- ✓ Suradnja znanosti i industrije u istraživanju i razvoju 118,
- ✓ Ulaganje poduzeća u istraživanje i razvoj 97,

a potom slijede,

- ✓ Dostupnost znanstvenika i inženjera – 95

i „najmanji“ problem

- ✓ Kvaliteta znanstveno-istraživačkih institucija - 66

Uočeno stanje upućuje na potrebu „obrnutog“ pristupa od uobičajenog po kojem se, potražnja gospodarstva i „unutarnja“ razvojna potreba poduzeća da održi i unaprijedi konkurentnost,

[13] Wikipedia (2019) *List of countries by GDP (nominal)*,https://wikipedia.org

[14] World Economic Forum (2019) *Global Competitive Indeks 2017/2018*, https://weforum.org

materijalizira u ulaganjima u I&R i rast inovacija. Hrvatska situacija zahtjeva među ostalim i (samo)osposobljavanje znanosti ne samo da čeka „narudžbe“ iz prakse, nego i da (dodatnim transparentnim financiranjem) „kreira“ potražnju za istraživačkim projektima koji unaprjeđuju poslovanje i konkurentnost, okupljajući poduzetnike u centrima izvrsnosti, centrima kompetencije, znanstveno-tehnologijskim parkovima, klasterima, spin-off i spin-out pothvatima i drugim oblicima. Ovako neizravno „subvencioniranje“ i podizanje konkurentnosti nacionalnog gospodarstva predviđeno je i Strategijom pametne specijalizacije i dozvoljeno EU pravilima slobodne tržišne utakmice.

3. Efikasnost hrvatskih ulaganja u znanost

Analizirajući efikasnost hrvatskih ulaganja u znanost Europska komisija pored već spomenute niske razine i padajućeg udjela javnih ulaganja u znanost 2008-2015., upućuje na rezultirajuću nepovoljnu strukturu odnosno niski udjel izdataka za- „infrastrukturne“- sektore u proračunskim izdacima, koji su preduvjet suvremenog razvoja: “……trendovi indiciraju da se udjel izdataka za promet i obrazovanje smanjio u razdoblju 2008-2015“[15].

Raščlanjujući efikasnost hrvatskih javnih/proračunskih izdataka Europska se komisija oslanja na poredbeno Izvješće o znanstvenim, istraživačkim i inovacijskim performansama EU[16]. EK naglašava kako su hrvatski rezultati u efikasnosti korištenja kompatibilni odnosno u suglasju s rezultatima peer grupe zemalja (Poljska, Latvija, Slovačka). Međutim u usporedbi s EU prosjekom Hrvatska ima vrlo slabe rezultate u kvaliteti znanstvenog outputa[17], jer među 10% svjetski najcitiranijih publikacija kao postotkom ukupnih znanstvenih publikacija ima 4,1 u odnosu na EU prosjek od 11,1.

[15] European Commission (2018) „Country Report Croatia 2018“ Brussels, str. 20
[16] European Union (2018) „Science, Research and Innovation performance“
[17] European Commission (2018) „Country Report Croatia 2018“ Brussels, str. 43

Grafikon 7.: Najboljih 10% znanstvenih radova kao funkcija udjela javnih izdataka za istraživanje i razvoj u BDP-u, 2014. (citatno razdoblje 2014.-2016.)

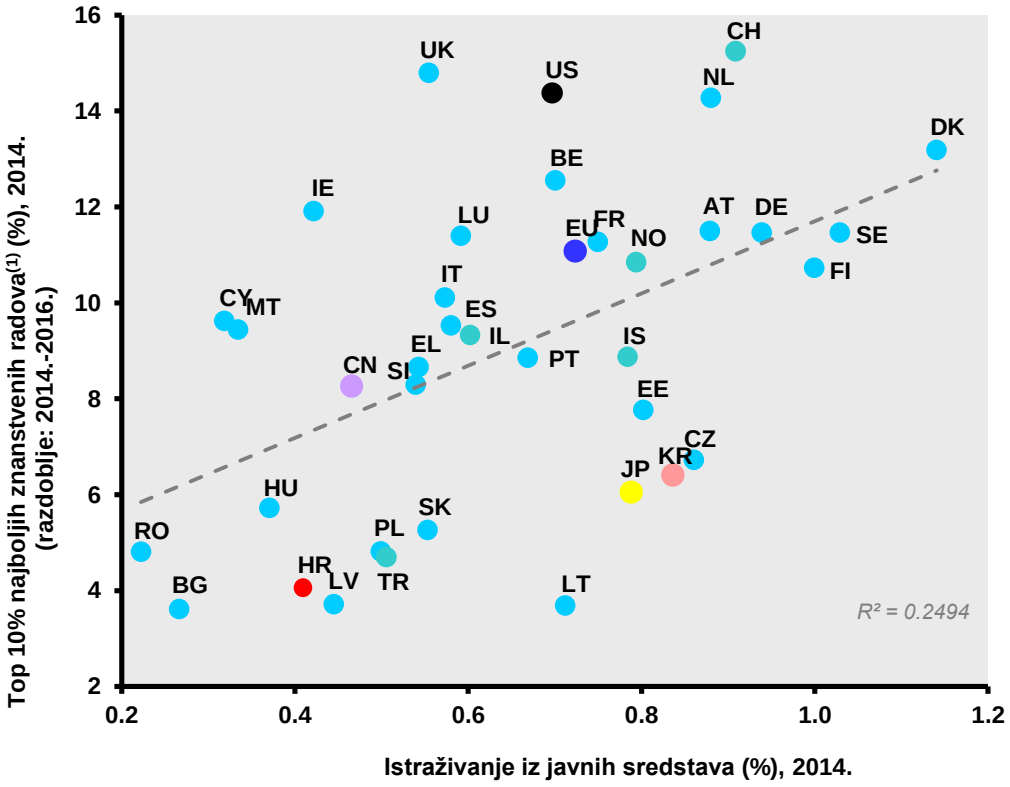

Izvor: Science, Research and Innovation performance of the EU 2018 str. 162, Figure I.4-A.7

Spoznaja kako je hrvatska znanstveno-istraživačka produkcija „u skladu“ s „tranzicijskim“ susjedima u srednjoj Europi, ali i kako kvalitetom zaostaje za EU prosjekom važna je za početnu ocjenu stanja kao i sugestija Europske komisije kako bez promjene u strukturi proračunskih izdataka u korist prometa i znanosti i obrazovanja, Hrvatska ne može ostvariti održivi rast.

Zato je efikasnosti znanstveno-istraživačke efikasnosti Hrvatske kao male zemlje potrebno posvetiti dodatnu pozornost. Naime, kako javno izdvajanje znanstvena istraživanja obuhvaća sva znanstvena područja, to stavlja u različitu poziciju veće u odnosu na manje zemlje, odnosno „veće“ u odnosu na „manje“ jezike, u pojedinim znanstvenim područjima.

U pojedinim znanstvenim područjima manje su zemlje odnosno njihove publikacije na materinjem jeziku u startu hendikepirane glede mogućnosti (konkurentnosti) publiciranja u svjetskim visoko citiranim časopisima. To se osobito odnosi na društvene i humanističke znanosti. Tako primjerice radovi koji se bave hrvatskim povijesnim, ekonomskim, pravnim ili sociološkim temama bitnima za hrvatski društveni, kulturni i gospodarski razvoj i nacionalni identitet i koji su pri tome objavljeni na hrvatskom jeziku, ne moraju biti zanimljivi široj svjetskoj znanstvenoj javnosti, pa je i mogućnost njihove objave u svjetskim časopisima u startu niža. No to se može odnositi i na prirodoslovno i/ili biotehničko područje kada istražuju pojave ili procese povezane sa specifičnostima hrvatskog razvoja. Za zemlju koja je kao Hrvatska relativno nedavno stekla punu nacionalnu slobodu i državnu samostalnost ovo

je osobito značajno pitanje kojemu je potreban razuman i stručno uravnotežen pristup. Tako je u znanstvenoj produkciji važno biti međunarodno vidljiv i kvalitetu dokazivati objavom u visoko-citiranim svjetskim časopisima što podrazumijeva i objavljivanje na svjetskim (uglavnom engleskom) jezicima. No isto tako je izuzetno važno objavljivati znanstvene radove i na hrvatskom jeziku kako bi se iznašli hrvatski termini za nove znanstvene pojave i procese. Jedino tako materinji jezik ostaje „živ“ i ne tone u lokalno narječje. Takva zadaća- objave u vrhunskim svjetskim časopisima na svjetskim jezicima i razvoja visoko kvalitetne znanstvene produkcije na materinjem jeziku- mora biti uzeta u obzir pri međunarodnim usporedbama, a osobito se mora uzeti u obzir kada se utvrđuju politika i kriteriji financiranja znanstvenih istraživanja.

U tom je smislu podobna međunarodna analiza koja uspoređuje prirodne znanosti koje imajući uglavnom zajedničke (identične) predmete istraživanja, međusobno komuniciraju univerzalnim jezikom struke (nekad latinskim a danas engleskim jezikom). Naime usporedbe su dodatno objektivizirane kada su baza usporedbe „objavljivi“ radovi u prirodnim znanostima (na engleskom jeziku) umjesto ukupne znanstvene produkcije koja uključuje i međunarodno „neobjavljive“ radove (na hrvatskom jeziku u društvenim znanostima).

Takvu analizu poduzima svjetski visoko citiran časopis *Nature* objavljivanjem Nature Global Indexa (NGI) koji uspoređuje znanstvenu kvalitetu i produktivnost 100 zemalja u prirodnim znanostima temeljem objavljenih radova u 68 najkvalitetnijih svjetskih časopisa u prirodnim znanostima. Pri tome se koriste dva pokazatelja. Prvi je Ukupan zbroj članaka („AC“ – article count). Drugi je „Ponderirani frakcijski zbroj“ (WFC – Weighted Fractional Count)[18]. WFC se koristi kako bi se izbjegao prenaglašen utjecaj članaka iz područja fizike i astrofizike. Naime četiri časopisa iz ovih disciplina objavljuju oko 50% svih radova u časopisima iz fizike – oko pet puta više od drugih disciplina. Stoga se podaci za astrofiziku i fiziku prikupljaju na isti način i njima se pridružuje jedna petina pondera (0,2) koji se pridružuje ostalim člancima[19].

NGI 2014 koji za 2013 rangira 100 zemalja prema vrijednosti WFC stavlja Hrvatsku 43 mjesto s vrijednošću AC od 105 i WFC 22,66.

Kako bismo usporedili efikasnost objavljenih istraživanja Hrvatske i ostalih članica EU prilagodili smo tablicu NGI samo za zemlje članice EU, među kojima je Hrvatska rangirana na 19 mjestu[20]. Istodobno, prema statistici EU Hrvatska se s udjelom javnih bruto izdvajanja za istraživanje i razvoj (GERDp-Gross Expenditure for Research & Development -public) od 0,4% BDP nalazi na 23 mjestu među članicama EU[21] (Tablica 5).

[18] Nature Index Global (2014) *Nature Index Tables,* MacMillan Group

[19] Nature Index (2017)„A guide to the Nature Index“ Nature volume 550 p. 192

[20] Izvor: Global Nature indeks 2014

[21] Izvor: Eurostat news release 209/2015

Tablica 5. Rangiranje članica EU efikasnosti javnih ulaganja (GERDp) u znanstvena istraživanja
(k_{GERDp})

	Zemlja	NGI- rang[22]	GERDp-rang	k_{GERDp}
1	UK	2	16	8,00
2	Njemačka	1	4	4,00
3	Italija	4	15	3,75
4	Francuska	3	9	3,00
5	Španjolska	5	14	2,80
6	Poljska	11	20	1,82
7	Mađarska	17	24	1,41
8	Belgija	8	11	1,38
9	Irska	16	22	1,38
10	Rumunjska	20	27	1,35
11	Bugarska	21	26	1,24
12	Hrvatska	19	23	1,21
13	Grčka	15	18	1,20
14	Slovenija	18	19	1,06
15	Cipar	26	25	0,96
16	Portugal	13	12	0,92
17	Nizozemska	6	5	0,83
18	Latvija	27	21	0,78
19	Slovačka	23	17	0,74
20	Austrija	10	6	0,60
21	Luksemburg	25	13	0,52
22	Češka	14	7	0,50
23	Litva	24	10	0,42
24	Estonija	22	8	0,36
25	Švedska	7	2	0,29
26	Finska	12	3	0,25
27	Danska	9	1	0,11

Izvor: obrada autora prema Global Nature indeks 2014 i Eurostat news release 209/2015

Koeficijent efikasnosti javnih ulaganja u znanost i istraživanja ($k_{G(k_{GERDp})}$)[23] polazi od pretpostavke da je njegova jedinična vrijednost prema kojoj je rang izdvajanja jednak rangu u Nature globalnom indeksu, „normalna“ ili očekivana vrijednost. Svaka vrijednost iznad 1 čini izdvajanje efikasnim pa što je koeficijent viši to je ulaganje (izdvajanje) efikasnije. Obrnuto

[22] NGI ne navodi Maltu pa je zbog konzistentnosti izostavljena iz usporedbe

[23] $k_{GERD_p} = 1 + \frac{(GERD_{p_R} - NGI_R)}{NGI_R}$

što je koeficijent niži od 1 odnosno bliži nuli to je ulaganje neefikasnije. Jedinična efikasnost prikazana je crvenom linijom (Grafikon 5). Takvoj efikasnost su najbliži Slovenija (rang po NGI 18 a po javnim ulaganjima GERDp ima rang 19) te Cipar (NGI rang 26 a GERDp rang 25). Ove su zemlje prikazane crvenim stupcima. Pojednostavljeno njihov rang prema Nature indeksu gotovo odgovara rangu prema udjelu izdvajanja za I&E u bruto domaćem proizvodu. Plavi stupci lijevo od jediničnih vrijednosti („crvenih“ stupaca Cipra i Slovenije) predstavljaju zemlje koje financijski efikasno ulažu, dok stupci desno predstavljaju zemlje koje financijski neefikasno ulažu u znanstvena istraživanja. Hrvatska je prema ovom pokazatelju s oskudnim ulaganjima relativno efikasno ulaže (21% iznad jedinične vrijednosti) i zauzima 12 mjesto po financijskoj efikasnosti ulaganja među članicama EU u prirodnim znanostima (Grafikon 8)

Grafikon 8. Rang članica EU prema k_{GERDp}

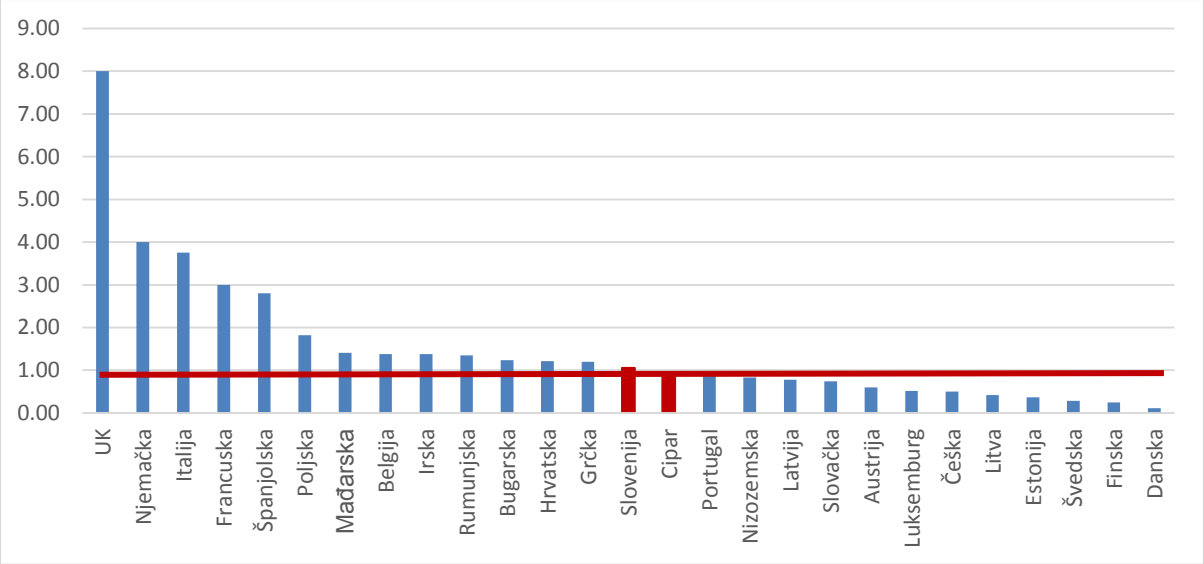

Izvor: obrada autora prema Global Nature indeks 2014 i Eurostat news release 209/2015

IV-II. VISOKO OBRAZOVANJE

Značenje osobito visokog obrazovanja za opstanak i prosperitet hrvatskog i svakog drugog društva, čini odgovornost polazištem ocjene stanja. Tu odgovornost čine dvije komponente. Prva je individualna odgovornost prema investitorima i snositeljima rizika izbora obrazovnog programa-struke i zapošljivosti odabrane kvalifikacije. Druga je društvena odgovornost za kvalitetu ishoda učenja i njihov utjecaj na opstojnost i društveni, gospodarski, kulturni i umjetnički boljitak vlastite države i njene međunarodne civilizacijske stečevine.

Individualna odgovornost. Hrvatski porezni obveznici su praktički jedini investitori kojima je znanstvena zajednica visokog obrazovanja odgovorna i za koga „proizvodi“. Dakle sadašnji i donedavni zaposlenici, koji se najmanje tri puta pojavljuje kao investitor u sustav znanosti i visokog obrazovanja;

➢ prvi puta kao sadašnji (oko 1,400.000) ili donedavni (oko 1,100.000 umirovljenika) zaposlenici, odnosno **proizvođači**-stvaratelji koji iz svog dohotka obvezno izdvajaju i doprinos za obrazovanje (u što je uključena i znanost),
➢ drugi puta njih oko 2,500.000 s obiteljima kada kao zadnji **potrošači** u lancu plaćaju puni iznos PDV za kupljene robe i usluge iz čega se također proračunski investira i u znanost i visoko obrazovanje,
➢ treći puta kao **skrbnici** koji studentu osiguravaju životne uvjete (stanovanje i druge egzistencijalne potrebe u razdoblju investiranja-obrazovanja) osiguravajući mu „poček“ na povrat od ulaganja u obrazovanje.
Ukratko, oni su tvorci platežno sposobne potražnje za obrazovnim programima. Zato su načelno njihove preferencije glavni i tržišni i društveni signal za formiranje ponude a time i prvi bitan kriterij utvrđivanja upisnih kvota. Pojednostavljeno, onaj tko plaća ima pravo izbora.
Ti isti porezni obveznici su (kao roditelji i njihova djeca studenti) praktički jedini „potražitelji/potrošači“ obrazovanih programa a time i jedini snositelji rizika zapošljivosti struke i kvalifikacije koju su stekli i to dva puta;
➢ prvi put - obiteljski financirajući individualne egzistencijalne troškove tijekom razdoblja nezaposlenosti,
➢ drugi put - doprinosom za nezaposlene, financirajući opće troškove nacionalne nezaposlenosti.
Za ocjenu stanja u sustavu važno je naglasiti kako ni sveučilišta niti njihovi nastavnici, ni zavodi za zapošljavanje niti njihovi stručnjaci, ni MZO i njegovi zaposlenici, pa niti poduzetnici i njihove trenutno iskazane potrebe, ne snose nikakvu materijalnu ili moralnu odgovornost za moguću nezaposlenost.
Pojednostavljeno, onaj tko snosi rizik ima slobodu (informiranog) riskiranja u izboru budućeg zanimanja i zato ova sloboda izbora mora biti evidentirana i u kriterijima financiranja prema programskim ugovorima.
Društvena odgovornost. Oko 10 000, u sustavu istraživački aktivnih, doktora znanosti čini oko 0,25% hrvatskog stanovništva. Uz sve mane i vrline to je „elita“ na kojoj počiva velika stručna odgovornost dostizanja životnih uvjeta razvijenog dijela Europe u razumnom roku radnog vijeka sljedeće generacije. Među ostalim odgovornost proizlazi i iz tri razloga koji se ukupno mogu procijeniti na oko 55 milijardi kuna;

- 20 godina školovanja – 5 milijardi kuna**.** Prosječno 20 godina školovanja doktora znanosti društvena je investicija oko 500.000 odnosno ukupno oko 5 milijardi kuna,
- 20 godina radnog iskustva – 36 milijardi kuna. Prosječno 20 godina radnog iskustva doktora znanosti s prosječnim (proračunskim) mjesečnim bruto primanjima od 15.000 kuna društvena je investicija od ukupno oko 36 milijardi kuna
- 728 000 m^2 13,5 - milijardi kuna. Evidentiranih 728 000 m^2 nastavno opremljenog prostora (po cijeni od prosječno 18,5 tisuća kuna po m^2) društvena je investicija od oko 13,5 milijardi kuna

Ovaj brojčano sićušan a formalno najobrazovaniji segment hrvatskog pučanstva zato je intelektualno i stručno najodgovorniji za formuliranje razvojnih izbora.

1. Dinamika hrvatskog visokog obrazovanja

Hrvatsko državno osamostaljenje i stvaranje suverene demokratske države nakon 1990., stvorili su povoljno okruženje za razvoj visokog obrazovanja. Broj studenata je više nego udvostručen od blizu 70 na 157 000. Uspješnost studiranja je također povećana. Broj studenata koji diplomiraju je utrostručen, od 10 tisuća na preko 33. Broj doktora znanosti i doktorskih kandidata povećan je za 53%. Osobito je impresivan obuhvat stanovništva u studentskoj dobi (19-23) tercijarnim obrazovanjem koje je poraslo od 1/5 (22%) na gotovo 2/3 (64%) (Tablica 6).

Tablica 6. Razina obrazovanosti

Godina	Broj stanovnika u dobi 19-23 godine	Ukupan broj studenata	Obuhvat tercijarnim obrazovanjem		Diplomirani	Završena srednja škola	Doktori znanosti i doktorandi u obrazovnom procesu
1990	315.888	69.021	22%	31.007	10.388	42.408	-
2000	305.631	100.297	33%	41.524	13.510	49.081	7.771
2010	261.658	148.616	57%	58.750	32.278	45.551	11.217
2014	247.141	157.827	64%	58.889	33 741	46 934	11.912

Izvor: DZS

Učinjeni su iskoraci u kvaliteti prema rezultatima akreditaciji visokih učilišta provedenoj po međunarodnim sustavima kvalitete i temeljem nalaza međunarodnih recenzenata. Naglasak je na uglavnom zadovoljavajućoj kvaliteti programa i nastavnika, dok su nezadovoljavajući međunarodna suradnja (mobilnost) i objavljivanje u inozemnim publikacijama[24].
Učinjen je i pomak u strukturi studija tako da je udjel studenata koji studiraju u društveno-humanističkom području u ovom razdoblju smanjen od 59% na 54%[25]. No ovdje treba napomenuti kako ovaj postotak uključuje, osim javnih koja se financiraju iz proračuna i privatna visoka učilišta. Privatna visoka učilišta kojima je broj studenata porastao za 46% u ovom razdoblju (od 10924 na 15 985)[26] velikom su većinom programa u društveno-humanističkom području (oko ¾ studenata) gdje dominiraju programi poslovne ekonomije.

[24] AZVO *Sinteza reakreditacije provedene u akademskoj godini 2014./2015*. https://www.azvo.hr/images/stories/Akreditacija/Sinteza%20reakeditacije%202014-2015.pdf

[25] Izračunato prema AZVO https://www.azvo.hr/hr/visoko-obrazovanje/statistike

[26] AZVO *Ukupan broj studenata po tipu studija i tipu visokih učilišta*: https://www.azvo.hr/hr/visoko-obrazovanje/statistike/44-statistike/690-ukupan-broj-studenata-po-tipu-visokih-uilita-za-0910-i-1011

Kada se to uzme u obzir tada se omjer javnog financiranja društvenih studija dodatno mijenja. Primjerice na 4 „velika“ javna ekonomska fakulteta (Osijek, Split, Rijeka i Zagreb) studiralo je 2009.g. 19.371 student a 2014.g. 12.571[27]. Odnosno na ovima je fakultetima 2014 bio 52% manje studenata nego 2009.

Potrebu kritičke analize pozitivnih rezultata visokog obrazovanja valja staviti u kontekst izrazito nepovoljnih trendova u financiranju, koji osobito u razdoblju krize bitno utječu kako na kvalitetu tako i na poziciju nacionalnog sustava u europskom okruženju jer je:

- državni proračun je povećan (+8,5%),
- proračun MZO za Visoko obrazovanje i znanost u njemu je smanjen (-4,5%),
- broj studenata na fakultetima je povećan (+11,6%) (Tablica 7)

Tablica 7. Izdaci za znanost i visoko obrazovanje (milijunima kn)

	2009	2014	
Proračun Vo+Zn	4.108	3.928	(-4,3%)
Državni proračun	118.000	128.000	(+8,5%)
Studenti ukupno	145 263	157 827	(+8,6%)
Studenti na fakultetima	112 437	125 258	(11,6%)

Izvor: DZS, MZO

2. Hrvatski, globalni i EU obrazovni trendovi

Učinjeno dakako nije niti izbliza dovoljno jer su u globalnim i europskim razmjerima također učinjeni ogromni iskoraci kao posljedica svrstavanja obrazovanja i znanosti u „infrastrukturne“ prioritete o kojima u bitnome ovisi uspješan ukupni rast te osobito rast konkurentnosti.

Europska unija u svojim je strategijskim ciljevima (EU 2013.) među ostalim naglasila znanost i inovacije kao ključan razvojni čimbenik te prioritet podizanja obrazovanosti i kvalificiranosti stanovništva[28]. U visokoj naobrazbi taj se cilj definira kao udjel od 40% tercijarno obrazovanih u strukturi radne snage u dobi od 25-65 godina, a negdje i više. Štoviše, rast udjela visokoobrazovanoga stanovništva se vidi kao jedan od bitnih elemenata izlaska iz krize 2008. g., ali i kao bitan element dugoročnog uspješnoga i održivoga rasta. Ekonomski najuspješnije zemlje EU poput Njemačke u tome smislu najavljuju i povećanje

[27] DZS, https://www.dzs.hr/Hrv/publication/2009/8-1-7_1h2009.htm

[28] Europska unija (2013) *Horizon/Obzor 2020*, MZOS RH

javnih izdataka za visoku naobrazbu[29]. Trenutno je u razvijenome dijelu EU-a udjel visokoobrazovanih u strukturi radne snage oko 30 %, a u Hrvatskoj ispod 20 % (tablica 8.).

Tablica 8.Udjel tercijarno obrazovanih u strukturi radne snage 25-64

Zemlja	2002.	2005.	2008.	2011.
EU27	20,0	22,5	24,3	26,8
EU25	20,5	23,1	24,8	27,4
EU15	21,8	24,2	25,8	28,2
Belgija	28,1	31,0	32,3	34,6
Bugarska	21,2	21,6	22,8	23,4
Češka	11,9	13,1	14,5	18,2
Danska	29,6	33,5	31,4	33,7
Njemačka	22,3	24,6	25,4	27,6
Mađarska	14,2	17,1	19,2	21,1
Portugal	9,4	12,8	14,3	17,3
Rumunjska	9,8	11,1	12,8	14,9
Slovenija	15,3	20,2	22,6	25,1
Slovačka	10,9	14,0	14,8	18,8
Finska	32,4	34,6	36,6	39,3
Švedska	26,4	29,6	32,0	35,2
UK	29,8	29,9	32,0	37,0
Hrvatska	15,9	16,0	16,6	18,1

Izvor: Eurostat

Dakle, razvojne potrebe „ostatka“ EU diktiraju projekcije i strategije visokoga obrazovanja kojima se neprekidno uvećava broj tercijarno obrazovanoga stanovništva, iako razvijenije članice već i sada imaju gotovo dvostruko više tercijarno obrazovanih u strukturi radne snage od Hrvatske.

Jednostavna kvantifikacija koja iz toga proizlazi je da bi Hrvatska trebala imati oko 400.000 više tercijarno obrazovanih nego što ih trenutno ima da bi bila na razini od oko 35% njihovoga udjela u strukturi radne snage, koliko otprilike imaju razvijene članice EU-a.

Uzroci ovakvog stanja mogu se dijelom pronaći u komponentama globalnog rangiranja 50 nacionalnih sustava visokog obrazovanja koje provodi Melburnški institut za primijenjena socijalna i ekonomska istraživanja[30]. Među njima je 22 članica EU. Nacionalni sustavi 6 članica EU (Cipar, Luksemburg, Latvija, Litva, Estonija, Malta), nisu rangirani među 50

[29] Doolan. K.,Dolenec, D., Domazet, M. (2012.) „Hrvatski sustav visokog obrazovanja u europskom kontekstu“, Institut za razvoj obrazovanja, Zagreb

[30] Universits 21 (2017) *Ranking of National Higher Education Systems-Full Report,* Melbourne Institute for Applied Social and Economc Research
https://universitas21.com/sites/default/files/2018-03/2017%20full%20report.pdf

najbolje rangiranih svjetskih sustava. Hrvatska je prema ukupnom rangu na 43 mjestu, pri čemu su Bugarska i Rumunjska iza nje, što znači da je između 28 članica EU, Hrvatska na 20. mjestu.
Ukupan rang rezultat je ponderiranja 4 komponente:

Ishodi-Output (40%) najznačajnija su komponenta (broj objavljenih znanstvenih radova – ukupno i po stanovniku), prosječan čimbenik odjeka, rangiranje prema Šangajskoj listi, obuhvat populacije u studentskoj dobi tercijarnim obrazovanjem, broj istraživača na milijun stanovnika, nezaposlenost tercijarno obrazovanih u odnosu na nezaposlene sa srednjim obrazovanjem u populaciji 25-64. Upravo prema ovoj najznačajnijoj komponenti Hrvatska je rangirana na 34 mjesto znatno iznad ukupnog ranga. Od članica EU iza nje su Bugarska, Rumunjska i Slovačka, (str. 17).
Povezanost-Connectivity (20%) obuhvaća znanstveno-istraživačku vidljivost i odjek (webometrics visibility, webometrics transparency), udjel stranih studenata u tercijarnom obrazovanju, transfer znanja i udjel zajedničkih publikacija s istraživačima iz gospodarstva. Prema ovoj komponenti Hrvatska je rangirana na 40. mjestu. Od članica EU iza nje je Poljska, a kao kuriozitet iza Hrvatske po ovom kriteriju su Rusija, Kina, Brazil i Indija (str 15).
Dakle, ova dva kriterija „dižu“ rang Hrvatske iznad ukupnog ranga, osobito najvažniji-ishodi.
Okruženje-Environment (20%) obuhvaća kriterije autonomije i konkurentnosti (omjer javnih i privatnih obrazovnih institucija, udjel žena u studentskoj i nastavničkoj populaciji, kvaliteta podataka, pregled rezultata u financijskoj autonomiji u institucionalnom uređenju). Prema ovom pokazatelju Hrvatska je rangirana na 44 mjestu. Od članica EU iza nje su Bugarska i Grčka (str 13.)
Financiranje-Resources (20%) obuhvaća ključne financijske pokazatelje (javna/proračunska ulaganja kao postotak BDP, ukupna ulaganja u tercijarno obrazovanje kao postotak BDP, godišnji izdaci po studentu obračunati USD prema paritetu kupovne moći-PPP, izdaci institucija tercijarnog obrazovanja za I&R kao postotak BDP, izdaci u tercijarnom obrazovanju za I&R po stanovniku obračunati u USD prema paritetu kupovne moći. Prema ovom pokazatelju Hrvatska se nalazi na 45 mjestu od 50 zemalja. Od izlistanih članica EU iza nje su Rumunjska i Bugarska (str. 11).
Kako vidimo, ova dva kriterija „spuštaju“ rang Hrvatske ispod ukupnog ranga, osobito zbog iznimno važne komponente -financiranja.
Analiza „Universitas 21“ snagom kompleksnih pokazatelja upućuje na probleme koje je identificirala i prioritete koje je utvrdila EU. U području obrazovanja EU potpuno jasno upozorava kako će investicije u kreiranje Europskog prostora obrazovanja-European Area of Education (EAE) što uključuje i stvaranje „mreže europskih sveučilišta“ tražiti „benchmark“ odnosno izdvajanje minimalno 5% BDP država članica za obrazovanje (od osnovnog do visokoškolskog)[31].
Hrvatska se, prema analizi UNESCO-a, s procijenjenih 2,6% BDP-a prosječnih izdvajanja za cjelokupan sustav obrazovanja od osnovnog do visokog u razdoblju 2005-2012., nalazi 24.

[31] European Commission (2017.), Towards a European Education Area, Weekly Meetings, 14 November, https://ec.europa.eu/

mjestu od prikazane 31 zemlje. No među prikazanih 20 članica EU-a, Hrvatska je pretposljednja po visini relativnog ulaganja u obrazovanje u ovom razdoblju (Grafikon 9).

Grafikon 9. Izdvajanje za obrazovanje kao postotak BDP (PPP)[32] (prosjek 2005. – 2012.)

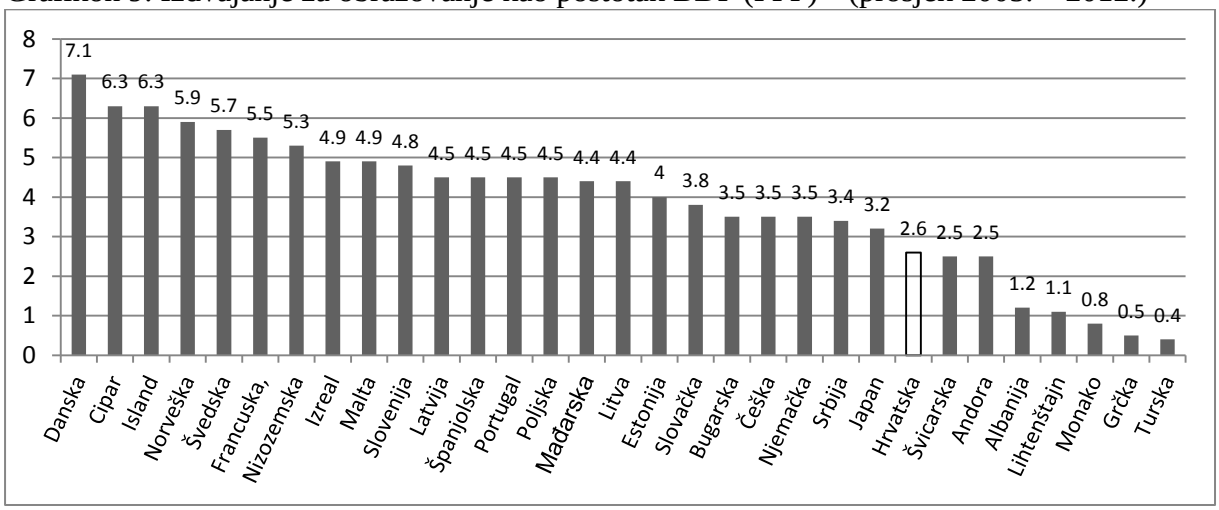

Izvor: Institut za statistiku UNESCO-a – http://data.uis.unesco.org/

Kao što vidimo, prema tri međunarodna izvora, financiranje visokog obrazovanja i znanosti primaran je problem hrvatskog sustava. Prvi puta u prethodnoj analizi ulaganja u znanstvena istraživanja i u I&R Europske komisije, odnosno Eurostata. Drugi puta ga identificira sofisticirana analiza Universitas 21 rankinga. Po treći put ga spominje analiza UNESCO-a.

Time razvidnim postaje ne samo zaostajanje, nego i divergencija u odnosu na EU trendove kada se radi o financiranju obrazovanja, osobito visokog, koji s oskudnim ulaganjima u pravilu daje rezultate nešto iznad prosjeka. Tako uspostavljeno dugotrajno funkcioniranje temeljem niske razine financiranja ima gotovo razoran učinak na učinkovitost sustava. Istraživački i obrazovni trendovi pokazuju ozbiljno zaostajanje Hrvatske s nespornim dugoročnim negativnim učincima na modernizaciju i restrukturiranje hrvatskog gospodarstva te na inovativnost i apsorpcijski kapacitet u primjeni novih tehnologija[33].

3. Hrvatski visoko-obrazovni sustav i tržište rada

U strateškom je smislu, po uspostavu učinkovitog i potrebama gospodarskog razvoja prispodobljenog sustava visokog obrazovanja, posebno štetna vulgarizacij**a** potrebe o školovanju prema potrebama gospodarstva odnosno tržišta rada u dva smjera.

Vremensko razgraničenje ponude i potražnje na tržištu rada. Prvo, potrebe gospodarskih subjekata za obrazovnim profilima trebale bi se iskazati kroz njihovu poslovnu strategiju i razvojne planove za narednih 5-10 godina. Tako oblikovana potražnja bi se onda mogla uravnoteživati s ponudom obrazovnih profila jer i školovanje budućih stručnjaka traje 4-7/9

[32]Za detaljniji uvid u izračun hrvatskog bruto domaćeg proizvoda (BDP) prema paritetu kupovne moći (PPP) prema američkom dolaru (USD) vidi **https://www.indexmundi.com/** - izvor CIA World Factbook -2015

[33] Družić I. (2018) *Komparativni učinak proračunske troškovne umjesto investicijske paradigme na razvojnu funkciju znanosti i visokog obrazovanja* u Družić, G., Družić, I. *Modeli razvoja hrvatskog gospodarstva*. HAZU,. str.215-246.

godina. Međutim, uparivati trenutnu (kratkoročnu) potražnju za radom ovisnu o fazi poslovnog ciklusa s ponudom koja traži ili 4 godine srednjeg i/ili ukupno 7/9 godina srednjeg i visokog obrazovanja (kako se to sada nameće u dijelu tzv sektorskih projekcija tržišta rada) ,ne pripada području racionalne ekspertize.

Druga je teza, bitna za ocjenu stanja, kako je za rast izvozne konkurentnosti hrvatskog gospodarstva potrebno reformirati tržište rada odnosno smanjiti cijenu rada. Na to se nadovezuje stav kako treba obrazovati više stručnjaka s (jeftinijim) srednjim obrazovanjem pa bi svega 50% srednjoškolaca trebalo nastavljati visoko obrazovanje. Teza kako će se stimuliranjem odnosno smanjenjem troškova rada postojeće gospodarske strukture povećati konkurentnost ima vrlo konkretne posljedice. Ponajprije zadržavanje zastarjele gospodarske strukture koja konkurentnost preko 50% izvoza gradi na bruto satnici od 3,5 a neto 2,5 eura. Kada se te satnice, koje su bitno ispod standarda razvijenih članica EU, povežu s troškovima hrvatskog životnog minimuma (hrana, energenti) blizu njihovog prosjeka, ne začuđuje odljev radne snage iz Hrvatske. Istodobno tehnološki i organizacijski zastarjelo gospodarstvo rezultira dugoročnim mjerljivim gubitkom konkurentnosti. U posljednjih 20 godina hrvatsko je gospodarstvo kumulativno uvezlo preko 150 milijardi USD roba više nego je izvezlo što je 2,5 godišnja BDP. Nije problem u uvozu nego u višku uvoza nad izvozom.

Programiranje sustava treba upraviti prema potrebama budućih zanimanja kao rezultata novih nastajućih tehnologija (FET) i aktualnog modernog europskog tržišta rada, a tek manjim dijelom prema trenutnim potrebama hrvatskog tržišta rada.

Ponuda i potražnja za tercijarnim obrazovanjem. Konkretno stanje potražnje za tercijarno obrazovanim kvalifikacijama na hrvatskom tržištu rada, pokazuje relativnu stabilnost. Raspoloživi podaci dobrim dijelom osporavaju tvrdnje o nezadovoljavajućoj kvalifikacijskoj strukturi tercijarno obrazovanih među kojima dominiraju društvene znanosti, osobito ekonomske i pravne, posredno odgovarajući na dva pitanja.

Pojednostavljeno, prvo je pitanje da li (zbog prevelikog broja studenata u društvenom i humanističkom području), proizvodimo stručnjake za burzu umjesto tržišta rada? Odgovor je: ne, ne proizvodimo. Naime od 2010.-2017. Hrvatski visoko-obrazovni sustav „proizvodi“ oko 32 000 diplomiranih studenata. Kao „proxy“ varijablu njihove zapošljivosti uzeli smo broj visoko-obrazovanih nezaposlenih bez radnog staža. Ova kategorija zadovoljavajuće interpretira zapošljivost onih koji imaju diplomu ali nemaju radno iskustvo što su upravo diplomirani studenti prijavljeni na zavodima za zapošljavanje. Vidimo da taj broj varira s poslovnim ciklusom. „Zagrijavanjem“ krize 2012 godine taj je broj porastao od 6.908 na 10. 222 čime je udjel nezaposlenih među diplomiranima povećan od 21% na 28%. „Rasplamsavanjem“ krize 2014. zapošljivost je dodatno smanjena - 32% odnosno 1/3 tercijarno obrazovanih je bez posla. No „splašnjavanjem“ krize odnosno gospodarskim oporavkom u 2017 svega je 15% odnosno nešto više od 1/6 tercijarno obrazovanih bez posla godinu dana nakon diplome (Tablica 9).

Tablica 9. Dinamika odnosa diplomiranih i nezaposlenih s tercijarnim obrazovanjem

Godina	Diplomirani studenti	Tercijarno obrazovani nezaposleni	Odnos nezaposlenih tercijarno obrazovanih bez radnoga staža i diplomiranih studenata
1990.	10.338	6.789	66%
2000.	13.510	7.528	56%
2010.	32.278	6.908	21%
2012.	36 964	10.222	28%
2014.	33 741	10 755	32%
2016	32 895	7 695	23%
2017	32 728	5 038	15%

*Izvor:*Priopćenja DZS, Hrvatski zavod za zapošljavanje

Drugo je pitanje, proizvodi li visoko obrazovanje nezaposlenost umjesto rasta? Odgovor i na ovo pitanje je ne, ne proizvodi. U razdoblju krize od 2010. -2012. godine dolazi do krupnih dinamičkih i strukturnih promjena. Broj nezaposlenih tercijarno obrazovanih porastao je za oko 50%. Istodobno je ukupan broj nezaposlenih porastao za gotovo 18% . To je rezultiralo povećanjem udjela tercijarno obrazovanih nezaposlenih u ukupnoj nezaposlenosti na 2,9%, da bi 2014 dostigao 3,2%. No i ovdje „splašnjavanjem“ krize i umjerenim oporavkom taj je odnos u 2017. pao na 2,6% (Tablica 10).

Tablica 10. Obrazovanost i nezaposlenost

Godina	Tercijarno obrazovani nezaposleni	Ukupno nezaposleni	%-udjel Kol. 2/3
1	2	3	4
1990.	6.789	160.617	4,2
2000.	7.528	357.872	2,1
2010.	6.908	302.425	2,3

2012.	10.222	350.000	2,9
2014.	10 755	328.187	3,2
2016	7.695	241.860	3,1
2017	5.038	193.967	2,6

Izvor: Priopćenja DZS, Hrvatski zavod za zapošljavanje

Statistički dokumentiran odgovor na oba pitanja upućuje na tzv. cikličku nezaposlenost tercijarno obrazovanih prouzročenu stanjem poslovnog ciklusa. Istodobno odgovor ne upućuje na tzv. strukturnu nezaposlenost tercijarno obrazovanih koja bi bila prouzročena neodgovarajućom strukturom ponude tercijarno obrazovanih struka i kvalifikacija.

Cjeloživotno obrazovanje

Pri tome sve ove bitne elemente valja sagledati u novoj perspektivi cjeloživotnog obrazovanja. Sadašnje formalno visoko obrazovanje koje završava „predidplomskom“ diplomom prvostupnika, „diplomskim“ zvanjem magistra struke i poslijediplomskom titulom doktora znanosti, valja shvaćati kao početne „karike“ u cjeloživotnom obrazovanju. Ubrzani tehnološki napredak i kontinuirane inovacije znatno skraćuju „valjanost trajanja“ pojedinog zanimanja odnosno struke. Stoga valja uspostavljati sustav kojim će se postupno širiti obveza (za sada samo reguliranih profesija) obnavljanja, nakon određenog vremena, znanja i profesionalne licence. Valja pronaći odgovarajuće oblike obveze obnavljanja licence za obavljanje stručnih poslova i na ostale struke te ih povezati s cjeloživotnim obrazovanjem i potrebom tercijarno obrazovanih zaposlenika u određenim vremenskim intervalima pohađaju kraće programe obnove znanja i (re)kvalifikacije u sustavu visokog obrazovanja. Cjeloživotno obrazovanje treba omogućiti i vertikalnu mobilnost odnosno stjecanje novih znanja i kvalifikacija zaposlenih sa srednjom ili nižom spremom.

Metode učenja i mobilnost. Izložena djelomična ocjena stanja sustava visokog obrazovanja ponajprije upućuje na ključne probleme u sustavu koje valja adresirati da bi se ostvarili stvarno potrebni pomaci. To je dakako pitanje **što** treba učiti, kako u pojedinom curriculumu inovirati, modificirati, preoblikovati i/ili napuštati postojeća i usvajati nova znanja? No jednako je važno pitanje **kako** učiti. I najsuvremeniji obrazovni sustavi poput američkoga suočeni su s velikim postotkom dugog studiranja i napuštanja sveučilišta, a osobito s nezadovoljavajućim napretkom u usvajanju znanja na kraju u odnosu na početak studiranja. Uočena je neefikasnost osobito klasičnih predavanja u prenošenju znanja američkim studentima, jer se studenti neposredno nakon predavanja sjećaju manje od 50% informacija iznesenih tijekom predavanja, a 20% im ostaje u sjećanju tjedan dana kasnije[34]. Polazeći od saznanja kako predavanjima mogu efikasno prenositi informacije, ali ne i efikasno promovirati (kritičko) razmišljanje i sposobnost rješavanja problemskih zadataka, istraživači pedagoških tehnika upućuju na kombinaciju predavanja s grupnim i individualnim

[34] Bok, D. (2013) *Higher Education in America*, Princeton University Press, USA

rješavanjem problemskih zadataka, stimuliranjem kritičkoga mišljenja u manjim debatnim skupinama, interaktivnim zajedničkim učenjem i slično (Tablica 11).

Tablica 11. Strukturne promjene u metodama učenja na američkim sveučilištima od 1991. - 2011. (% institucija koje koriste pojedine oblike učenja)

	1991. -1993.	2010. -2011.
Ekstenzivna predavanja	54,2	47,4
Diskusije u predavaonicama	69,4	80,7
Kooperativno/grupno učenje	31,7	53,7
Učenje u praksi/studijska putovanja	19,8	23,4
Grupni projekti	21,6	30,4
Višekratna izrada pisanih radnih materijala	14,4	21,7

Izvor: Bok (2013::215)

Suvremena nastava i potreba njenog paralelnog izvođenja na materinjem i svjetskim (engleskom) jeziku, temeljna je pretpostavka internacionalizacije hrvatskog sustava visokog obrazovanja. To se osobito odnosi na dolaznu mobilnost studenata koji žele steći diplomu. Dok je takvih studenata u Velikoj Britaniji, na Cipru i u Austriji preko 15% , Hrvatska je na samom začelju svega 0,6%. Povoljnija situacija je kod odlazne mobilnosti studenata koji stječu diplomu izvan matične zemlje. Hrvatska se s odlaznom mobilnošću od 4,4 % nalazi na 16 mjestu od 28 članica EU[35].

V. CILJEVI I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM

Osnovni ciljevi zakona koje definiraju razlozi donošenja i ocjena polaznog stanja su unaprjeđenje individualne kvalitete znanstvenog i nastavničkog rada, unaprjeđenje kvalitete nastavnih i istraživačkih programa i njihove povezanosti s praksom, unaprjeđenje kvalitete nastavno-znanstvenih institucija te unaprjeđenje učinkovitosti kvalitete upravljanja sustavom znanosti i visokog obrazovanja.

1. Unaprjeđenje kvalitete znanstvenog i nastavnog rada

Nastavnik, koji je sposoban prenositi znanje i osobito poučavati kako učiti i istraživati, ključni je provoditelj reforme i zakona o visokom obrazovanju. Zato stvaranje institucionalno-financijskog okvira za kvalitetnog nastavnika i istraživača, među ostalim, čine sljedeći ciljevi :

[35] European Commision *The Higher Education European Area in 2018. - Bologna process Implementation Report str. 255,256*

a. najmanje jedan objavljeni znanstveni rad godišnje u visoko rangiranom časopisu (prema znanstvenom području/polju) s pokrivenim troškom objave u otvorenom pristupu,
b. organizacijski i financijski osigurati jedan semestar pedagoško-metodičkog obrazovanja prije izbora u znanstveno-nastavno zvanje za one suradnike koji nisu studirali nastavničke struke, odnosno stekli nastavničku izobrazbu,
c. težiti i financijski osigurati suradnju s gospodarstvom putem prakse u hrvatskim gospodarskim subjektima, znanstvenim centrima izvrsnosti, centrima kompetencije i/ili znanstveno tehnologijskim parkovima, institucijama i/ili stručnim tijelima, ugrađenu u nastavno-istraživačko opterećenje prema kolektivnom ugovoru i odgovarajuće povećanje broja nastavnika-istraživača i suradnika,
d. ugovoriti i financijski osigurati najmanje jedan semestar usavršavanja na uglednim inozemnim znanstvenim institucijama prema rangu/mjerilima u svakom znanstvenom području ugrađenom u nastavno-istraživačko opterećenje prema kolektivnom ugovoru i odgovarajuće povećanje broja nastavnika-istraživača i suradnika,
e. osigurati sredstva za osposobljavanje nastavnika za digitalizirane metode poučavanja, nastavnog materijala i interaktivnu virtualnu i klasičnu komunikaciju sa studentima,
f. načelno tretirati sadašnje razine nastavničkih plaća kao početni fiksni dio te osigurati dodatnih 25-30% za varijabilni dio plaće za izvrsnost za znanstvene i/ili nastavne rezultate,

2. narečene ciljeve prilagoditi/povećati za znanstvena radna mjesta bez nastavnih obveza u javnim znanstvenim institutima.

Izbor u znanstveno nastavna-zvanja. Trenutno je u hrvatskom sustavu visokog obrazovanja zaposleno ukupno 7579 nastavnika (2598 redovitih profesora i redovitih u trajnom zvanju, 1836 izvanrednih profesora, 3245 docenata)[36]. Uz stručna povjerenstva njihov izbor u znanstvena zvanja provode 22 znanstvena i jedan umjetnički matični odbor s ukupno oko 250 članova redovitih profesora. Matični odbori provode ukupno oko 1000-1200 izbora u sva znanstvena zvanja[37]. To znači da član matičnog odbora kao izvjestitelj godišnje prosječno analizira 4-5 izbora u znanstvena zvanja. Relativno mala hrvatska znanstveno-nastavna zajednica treba stalno podizanje kvalitete i znanstveno napredovanje podizanjem kriterija međunarodno vidljive i nacionalno relevantne znanstvene izvrsnosti. Zato se u zakonu, sukladno SOZT, predlaže razrada peer-review sustava. Kako bi se osigurala objektivnost i kompenzirala bitno različita veličina znanstveno-nastavne zajednice na pojedinim hrvatskim sveučilištima, uspostavlja se dvostruki istorazinski (peer-review) sustav. U prvom krugu njega čine stručna povjerenstva koja uključuju i mogućnost inozemnih vanjskih članova. U drugom krugu su to matični odbori. Kontinuirano podizanje kriterija znanstvene izvrsnosti

[36] DZS, *Visoko obrazovanje u 2016.*, Statističko izvješće 1599

[37] Vidi Izvješća o radu NVZVOTR za 2016. i 2017.

osigurava se periodičkim podizanjem uvjeta za izbor u pojedina zvanja, temeljem međunarodne vidljivosti znanstvenog napredovanja i inovativnosti, u odgovarajućem Pravilniku, koji treba dodatno vrednovati međunarodno iskustvo i sudjelovanje u kompetitivnim projektima.

Transparentnost i učinkovitost. U prijedlogu je preciziran prijevremeni izbor u zvanja, kao i izravni izbor u znanstvena zvanja viša od znanstvenog suradnika za osobe koje dolaze iz inozemstva. Glede postupka izbora, jasno je propisano da sastavnice i sveučilišta provode dio postupka za koji su ovlašteni te daju mišljenje i prijedlog, a da konačan izbor provodi odgovarajući matični odbor. Precizirani su te skraćeni rokovi, kao i posljedice za njihovo prekoračenje. Transparentno i precizno su propisani postupci oduzimanja zvanja odnosno potvrde umjetničke komponente glede povreda etičkih kodeksa.

Pojednostavljen je način izbora na znanstveno radno mjesto. Ponajprije, više se ne traži objava natječaja u dnevnom tisku da bi se izbjegli nepotrebni troškovi. Zatim, uvodi se obveza svih znanstvenih organizacija da donesu opći akt kojim će propisati kriterije za izbor između više pristupnika. Ti kriteriji su od velike važnosti jer skraćuju postupak u slučaju da se na natječaj javi osoba koja nema proveden izbor u znanstveno zvanje budući da će se postupak izbora takve osobe u zvanje provesti isključivo ako je najbolji kandidat. Ovim rješenjima potiče se i dolazak odnosno odabir novih znanstvenika iz druge; institucije, gospodarstva i osobito iz hrvatske dijaspore. Dodatno, kao prednost za izbor se uvodi doktorsko ili poslijedoktorsko usavršavanje u trajanju od najmanje šest mjeseci u inozemstvu. Uvodi se pravna zaštita protiv odluke o izboru pristupnika na znanstveno radno mjesto pred nadležnim sudom za radne sporove. Detaljnije se uređuje i prijevremeno napredovanje (izbor na više znanstveno radno mjesto nakon tri godine). Prilikom sklapanja ugovora o radu propisuje se obveza izbora na više radno mjesto s mogućnošću provođenja jednog reizbora. Ako se i nakon reizbora osoba ne izabere na više radno mjesto, prestaje joj ugovor o radu ili ako u postupku reizbora znanstveno vijeće javnog znanstvenog instituta ne prihvati pozitivno izvješće stručnog povjerenstva ili prihvati negativno izvješće o radu. Sukladno općim trendovima, rok za odlazak u mirovinu pomiče se na 67 godina, odnosno znanstveniku u javnom znanstvenom institutu istekom kalendarske godine u kojoj je navršio 67 godina života prestaje ugovor o radu zbog odlaska u mirovinu. Od ovog pravila postoje dvije iznimke –ako za znanstvenikom postoji potreba, što utvrđuje ravnatelj i pristupnik zadovoljava kriterije izvrsnosti, što utvrđuje Vijeće javnih znanstvenih instituta, uz pribavljeno mišljenje znanstvenog vijeća javnog znanstvenog instituta. Treba naglasiti da mogućnost produženja na teret državnog proračuna postoji samo za osobe u najvišem zvanju i na maksimalno tri godine. Druga iznimka se odnosi na situaciju ako su sredstva za plaću osigurana iz namjenskih sredstava za znanstvene ili stručne projekte, ili iz vlastitih sredstava,

U sustavu visokog obrazovanja uvele bi se slične promjene glede sustava napredovanja, produženja radnog odnosa kao i u sustavu znanosti. Nacrtom se predlažu slična rješenja kao i za osobe u znanstvenim organizacijama. Ponajprije, uvodi se kao pravilo da je pri izboru u znanstveno-nastavno zvanje docenta prednost pri izboru doktorsko ili poslijedoktorsko usavršavanje u trajanju od najmanje šest mjeseci na drugoj instituciji. Ostaje se na petogodišnjim razdobljima koja osoba mora provesti u nekom znanstveno-nastavnom zvanju odnosno radnom mjestu, ali se preciznije propisuje kada se može provesti prijevremeni izbor. Posebno se propisuju uvjeti za izbor u umjetničko-nastavna zvanja i odgovarajuća radna mjesta. Kao i za znanstvene organizacije briše se obveza objave javnog natječaja u dnevnom tisku i propisuje se jasno tko provodi izbore u znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna

zvanja i odgovarajuća radna mjesta: sveučilište kod institucionalno integriranih sveučilišta, a sastavnica sveučilišta kod funkcionalno integriranih sveučilišta. Odluku o raspisivanju javnog natječaja donosi sveučilište kod institucionalno integriranih sveučilišta odnosno sastavnica sveučilišta kod sveučilišta koja su funkcionalno integrirana, uz prethodnu suglasnost sveučilišta, u skladu sa statutom sveučilišta i statutom sastavnice. Uvodi se obveza donošenja kriterija za izbor između više kandidata, a izbor u znanstvena zvanja provodio bi se u postupku izbora u znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja te odgovarajuća radna mjesta samo ukoliko bi pristupnik koji nema proveden taj izbor bio najbolji kandidat prema kriterijima koje bi odredilo visoko učilište. Svaki zaposlenik izabran na znanstveno-nastavno radno mjesto ima pravo na jedan reizbor na isto znanstveno-nastavno radno mjesto, odnosno može ukupno provesti najviše deset godina u istom nastavno-znanstvenom zvanju i radnom mjestu, osim u zvanju i na rednom mjestu redovitog profesora u trajnom zvanju za koje nema ponovnog izbora odnosno reizbora. Ako se zaposlenik ne javi na javni natječaj za napredovanje, a ne bude reizabran u isto zvanje ili ne bude izabran zbog neispunjenja uvjeta, pokrenut će se postupak otkaza ugovora uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika, bez obveze ponude drugoga odgovarajućeg radnog mjesta.

Nacrtom se uklanja jedan od najvećih problema sustava visokog obrazovanja, a to je nepostojanje minimalnih uvjeta za reizbor. Nacrtom se predviđa da ih donosi Rektorski zbor koji bi određivao oblik izvješća o reizboru, kao i minimalne uvjete radnih obveza zaposlenika.

Kao i kod znanstvenih organizacija, dob za odlazak u mirovinu pomiče se na 67 godina, uz identične iznimke kao i za znanstvena zvanja ako su sredstva za plaću osigurana iz namjenskih sredstava za znanstvene ili stručne projekte, ili iz vlastitih sredstava, odnosno ako postoji potreba, koju utvrđuje čelnik, i kandidat zadovoljava kriterije izvrsnosti koje donosi Rektorski zbor, a što utvrđuje stručno vijeće uz pribavljeno mišljenje senata odnosno njegovog odgovarajućeg područnog vijeća.

Za suradnike, o kojima ovisi budućnost sveučilišta posebno se preciziraju uvjeti za izbor. Tako se predviđa da bi se posebno uzimalo u obzir: za asistenta: prosjek ocjena, duljina studija, ostvareni posebni uspjesi na studiju (dekanova nagrada, rektorova nagrada i sl.), objavljeni znanstveni i stručni radovi, a za poslijedoktoranda: prosjek ocjena na poslijediplomskom studiju, duljina studija, broj objavljenih znanstvenih i stručnih radova, sudjelovanje na znanstvenim projektima. Dodatno, izbor mora biti obrazložen tako da se utvrdi zadovoljenje navedenih kriterija. Predviđeno sklapanje ugovora na određeno vrijeme za prvo, suradničko (asistentsko/(post)doktorandsko) radno mjesto do maksimalno 6 godina, To efektivno omogućuje uspostavu „ubrzanih“ (tenure track) radnih mjesta. Znanstvena će organizacija u tom vremenu moći realno procijeniti istraživačko-nastavni potencijal kandidata; da li je kvalitetnim istraživanjem uspješno obranio disertaciju, surađuje li dovoljno kvalitetno s kolegama u projektnim skupinama i nastavi, objavljuje li kvalitetne znanstvene radove, odnosno da li ostvaruje dovoljnu znanstveno-nastavnu dodanu vrijednost za izbor u znanstveno- nastavno zvanje i ugovor na neodređeno vrijeme. Istodobno, zakon omogućuje već nakon tri godine i stjecanja doktorata stalno radno mjesto postdoktoranda odnosno docenta. Tako je otvoren put za privlačenje mladih talentiranih znanstvenika.

2. Unaprjeđenje kvalitete i internacionalizacija nastavno-istraživačkih programa

Programi sveučilišnog visokog obrazovanja kao drugi potporni stup zahtijevaju rastući napor u unaprjeđenju svoje kvalitete od preddiplomskih preko diplomskih do postdiplomskih (doktorskih) studija, što uključuje višejezičnost svih razina studija.

Hrvatsko preddiplomsko (nekadašnja VSS) visoko obrazovanje načelno i u prosjeku daje solidnu naobrazbu. Tome u prilog ide činjenica kako hrvatski sveučilištarci bez većih problema upisuju magistarske (masters) i doktorske programe na uglednim svjetskim sveučilištima. Istodobno, učestale su primjedbe hrvatskih poslodavaca kako završeni studenti ne posjeduju dovoljno u praksi primjenjivih znanja i vještina. Značajnije reformsko unaprjeđenje čeka diplomske i poslijediplomsko obrazovanje. Diplomski studiji trebaju naprednije teorijsko metodološko-analitičko profiliranje. Uspješno ovladavanje kompleksnijim spoznajama, teorijski složenijim istraživačkim metodama i empirijskim modelima na diplomskom studiju preduvjeti su ulaska u pun istraživački pogon doktorskih studija. Kreiranje inovativnih istraživačkih obrazaca i iskoraci u znanstvenim spoznajama koji postupno i sitnim pomacima mijenjaju društveno i proizvodno okruženje i/ili podržavaju značajnije mijenjanje ustaljene paradigme, zadaće su poslijediplomskih (doktorskih) studija. Rast kvalitete nalaže izlazak podobnih hrvatskih programa izvođenih i na svjetskim jezicima na međunarodno visokoobrazovno tržište. Sposobnost privlačenja stranih studenata po konkurentskim uvjetima može biti jedan od prihvatljivih indikatora kvalitete. Paralelno izvođenje programa na hrvatskom i svjetskom jeziku istodobno je i dobar put razvoja moderne hrvatske znanstvene terminologije i doprinos razvoju nacionalnog identiteta.

Ciljevi kojima se zakonom potiče napredak kvalitete i internacionalizacija nastavno-istraživačkih programa su među ostalim:

- uvođenje obveze minimalno jednomjesečne prakse studenata tijekom svake godine pred/diplomskog studiranja, na terenskom radu i/ili u gospodarskim subjektima i/ili javnim službama i/ili civilnim udrugama i/ili stručnim udruženjima, sindikatima i drugim institucijama i službama, kao integriranog dijela ECTS sustava, te uz pokrivene troškove mentora prakse,
- studentsku stručnu praksu ugovaraju fakulteti i/ili sveučilišta, koristeći svoje alumni udruge, sektorske interesne mreže i druge mogućnosti stvaranja mentorske mreže stručne prakse,
- preddiplomske studije dograditi temeljnim znanjima prirodno-tehničkih i društveno humanističkih znanosti te stimuliranjem kritičkog problemskog promišljanja kao intelektualnom infrastrukturom koja širinom obrazovanja omogućuje brzu prilagodbu promjeni kvalifikacija i novim strukama tijekom radnog vijeka,
- diplomske studije temeljiti na produbljenim teorijskim znanjima i složenijim analitičkim postupcima, s naglaskom na razvijanje sposobnosti promišljanja i identificiranja kompleksnih stručnih problema i društvenih izazova odnosno kreiranja istraživačko-analitičke osnove njihovog rješavanja u novim razvojnim okruženjima,
- poslijediplomske (doktorske) studije, temeljem savladane teorijsko-metodološke podloge na diplomskim studijima, dominantno koncipirati kao konkretno istraživanje i što više povezati s nacionalnim, kompetitivnim i međunarodnim znanstveno-istraživačkim

projektima, te s primijenjenim istraživanjima od interesa za hrvatsko gospodarstvo i poduzetnike i/ili hrvatsko društvo, kulturu i znanost,

- omogućiti protočnost nastavnika između razina tercijarnog obrazovanja, koncentraciju nastavnih obveza nastavnika voditelja istraživačkih projekata na doktorskim studijima, te ostalih nastavnika-istraživača na onim obrazovnim/istraživačkim programima koji optimiziraju njihovu ekspertizu te oblikovati odgovarajući sustav cjelovitog vrednovanja nastavnog i/ili znanstvenog doprinosa nastavnika i/ili istraživača,
- programski i financijski poticati integriranje nacionalnih i međunarodnih istraživačkih projekta javnih znanstvenih instituta u poslijediplomske (doktorske) programe u svim znanstvenim područjima,
- postupno širiti obvezu (reguliranih profesija) obnavljanja, nakon određenog vremena,, profesionalne licence za obavljanje stručnih poslova i na ostale struke te - povezati s cjeloživotnim obrazovanjem i potrebom tercijarno obrazovanih i zaposlenika da kontinuirano obnavljaju znanja, kraćim programima u sustavu visokog obrazovanja,
- izvedba svih nastavnih programa, nastavni kapaciteti te znanstvena infrastruktura (prostori i oprema) nužna za izvedbu studijskih programa određenog visokog učilišta moraju se svakih 5-7 godina podvrći istorazinskoj međunarodnoj evaluaciji.

Zakonsko uređenje poticanja kvalitete nastavno-istraživačkih programa kao krucijalno pitanje razvoja sustava uređuje se ugradbom odredbi o osiguranju kvalitete u ovaj temeljni zakon umjesto posebnog (izvedenog) zakona. Time se postiže bitno koherentniji zakonodavni okvir koji bi regulirao sustav znanosti i visokog obrazovanja tako da je međunarodno usporedivo ocjenjivanje kvalitete. To je jedna od bitnih novina kojom se unaprjeđuje kvaliteta sustava. U tu svrhu, uređuje se unutarnji i vanjski sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete, inicijalnu akreditaciju i uvjete za akreditaciju, reakreditaciju, vanjsko vrednovanje unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete i tematsko vrednovanje. Posebna se pozornost posvećuje osiguranju stručne nezavisnosti Agencije za znanost i visoko obrazovanje. Prijedlogom Zakona jača stručna nezavisnost Akreditacijskog savjeta AZVO, transparentnim postupkom akreditacije i imenovanja međunarodnih stručnih povjerenstava za ocjenu kvalitete nastavno-istraživačkih programa i organizacija.

Ugradba odredbi o osiguranju i unaprjeđenju kvalitete u Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ima bitno značenje za ukupnu međunarodno usporedivu kvalitetu sustava jer:

- na temelju dosadašnjih iskustava unaprjeđuje i razvija sustav osiguravanja kvalitete,
- podiže kriterije i uvjete osnivanja i programskog funkcioniranja institucija visokog obrazovanja,
- određuje dionike sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti, njihove međusobne odnose i odgovornosti.

3. Unaprjeđenje kvalitete znanstveno-obrazovnih institucija – visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta

Hrvatski fakulteti i sveučilišta, kao autonomni organizacijski oblici povezuju u cjelovite studije nastavnike-istraživače s jedne i obrazovne programe te istraživačke projekte s druge

strane. Silina tehnološkog napretka, nove tehnologije i inovacije imaju izravnu posljedicu postupnog nestanka brojnih današnjih struka i zanimanja povezanih s industrijskim i uslužnim fizičkim radom te nastanak novih. To traži fakultete i sveučilišta koji nude nova zanimanja, struke i kvalifikacije temeljene na inter/multi/trans-disciplinarnosti, što pretpostavlja i elastičnost i otvorenost unutarnjeg ustroja sustava visokog obrazovanja. Veleučilišta i visoke škole osiguravajući primijenjena stručna znanja i kvalifikacije bitan su čimbenik ubrzanog transfera i primjene inovacija i novih tehnologija društvenu i gospodarsku praksu.

Javni znanstveni instituti kao specifičan oblik organizacije koji povezuje istraživače i istraživačke projekte imaju gospodarstvo odnosno društvenu praksu i visoko obrazovanje (osobito doktorske studije) kao dva podjednako važna kraka svoje misije.

Unaprjeđenje kvalitete kojim se visoka učilišta osposobljavaju kako za preuzimanje odgovornosti za znanstveno-stručnu podlogu ukupnog društvenog tako i za vlastitu kvalitetu, definira, se među ostalim, slijedećim ciljevima;

- uvesti i sukladno mjerama SOZT osigurati potrebna sredstva za mentorsku nastavu (povećani broj nastavnika) s manjim studijskim grupama u STEM i DH područjima umjesto predavačko/seminarskog sustava,
- poticati međunarodnu konkurentnost uvođenjem višejezične nastave na hrvatskom i svjetskim jezicima važnim za pojedine struke. Internacionalizacijom težiti ka 10-15% stranih studenata na hrvatskim sveučilištima, uz njihovo plaćanje realne cijene studijskoga programa,
- opremiti laboratorije i kabinete/učionice kapitalnom opremom, digitaliziranim otvorenim pristupom rezultatima svjetskih znanstvenih istraživanja, repozitorijima literature i mrežama velikih baza podataka, koristeći nacionalna i sredstva EU kohezijskih fondova,
- odlaznu mobilnost nastavnika i studenata dodatno stimulirati u STEM području i hvatanju istraživačko-tehnološkog priključka sa suvremenim razvitkom. Dolaznu mobilnost dodatno stimulirati u - DH području, osiguravajući međunarodnu vidljivost hrvatskih nacionalnih društvenih, povijesnih, arheoloških, kulturnih, umjetničkih i drugih specifičnih doprinosa međunarodnoj zajednici,
- digitalizirati nastavni proces i umrežavati se sa svjetski rangiranim sveučilištima i institutima relevantnim za pojedine struke, uz osigurana sredstva prema mjerama SOZT,
- financijski poticati istraživačke ideje i projekte mladih istraživača,
- stručno i financijski podupirati objavljivanje u vrhunskim publikacijama otvorenog pristupa za pojedine struke,
- poticati bilingvalna izdanja znanstvenih publikacija, na hrvatskom i stranom jeziku važnom za struku,
- utemeljiti sustav poticanja uvrštavanja i indeksiranja hrvatskih znanstvenih časopisa u svjetske citatne baze,
- obnoviti i razviti sustav uključivanja hrvatske znanstvene dijaspore u istraživačko-obrazovni proces,
- osigurati kraće studijske boravke svjetske istraživačke elite na hrvatskim sveučilištima i institutima,

➢ dodatno poticati uključivanje instituta u kvalitetne međunarodne kolaboracije i projekte kao bitnog elementa istraživačke misije,
➢ dodatno poticati uključivanje instituta u neposredne oblike suradnje s gospodarstvom uz poticanje programskog uključivanja veleučilišta i visokih škola.

Ostvarenje narečenih ciljeva prijedloga zakona potiče se, prvo, otvaranjem međunarodnoj konkurenciji što uključuje i istraživačku preobrazbu sveučilišta. Drugo, nudi snažnije povezivanje i brže usklađivanje s potrebama hrvatskog gospodarstva i društva;

- jačanje međunarodne konkurentnosti i mobilnosti stimulira se izvođenjem višejezičnih obrazovnih programa na hrvatskom i svjetskim jezicima (o čemu postoji višegodišnja dobra praksa na nekoliko fakulteta). Snažniji iskorak hrvatskih sveučilišta na međunarodnu razinu visokog obrazovanja aktiviranjem **centara za međunarodnu suradnju** ima dva temeljna cilja. Prvo, stvarnu implementaciju kriterija međunarodne izvrsnosti i rast mobilnosti. Drugo, više stranih studenata omogućuje kompenzaciju demografskog pada broja domaćih studenata a time i rast vlastitih prihoda.
- istraživačku preobrazbu sveučilišta**.** Priljev inozemnih studenata, povezan je i s rangiranjem, a rangiranje u bitnome i sa kvalitetom publiciranih istraživanja. **Sveučilišni znanstveno-inovacijski institut**i, kao mogućnost a ne obveza, postaju ključ **istraživačke preobrazbe** i samostalni nositelji izvanproračunskih istraživačko-projektnih aktivnosti.
- povezivanje s hrvatskim gospodarstvom i društvom potiče se na dva načina**.** Prvo putem sveučilišnih centara za **inovacije i transfer tehnologije** koji promoviraju zajedničke projekte, štite intelektualno vlasništvo i stručno podupiru start-up projekte u visokim tehnologijama. Drugo putem centara za **cjeloživotno obrazovanje** koji programima prate razvoj pojedinih struka, organiziranju izvanredne studije i mentorsku stručnu praksu studenata.

Proračunska transparentnost. Kao jedan od bitnih preduvjeta sadržajne strukturne reforme je, proračunska transparentnost. To znači da Vlada i MZO putem riznice imaju kontrolu nad svim sredstvima koje država dodjeljuju sveučilištima. Sve ostalo, odnosno prihodi od aktivnosti sveučilišnih znanstvenih instituta i centara za međunarodnu suradnju, transfer tehnologije, cjeloživotno obrazovanje, kao i ostali izvori vlastitog financiranja, u nadležnosti su upravljačkih tijela sveučilišta.

4.Ustroj i učinkovito upravljanje sustavom znanosti i visokog obrazovanja

Učinkovito upravljanje sustavom traži ustrojbenu konzistentnost. To, među ostalim, znači i **„trodiobu ovlasti“** u sustavu između, autonomnih sveučilišta, državnih strateških tijela (Nacionalno vijeće) i tijela državne uprave (MZO).

Sveučilište. Središte reforme su sveučilišta kao prvi dionik „trodiobe“, podrazumijevajući autonomiju uz odgovornost. Ona se ostvaruje dvama polugama. Prva je savjet sveučilišta koji u novoj ulozi i proširenom sastavu osigurava javni interes. Ima, među ostalim, zadaću strateške procjene usklađenosti sveučilišnih programa s društvenim potrebama i dugoročnim potrebama tržišta rada. Ako je ona pozitivna tada AZVO nezavisnim i transparentnim postupkom međunarodnog recenziranja utvrđuje da li je program dovoljno kvalitetan za

dopusnicu. Druga bitna poluga autonomije uz odgovornost je senat sveučilišta pa prijedlog zakona razrađuje elemente programske, financijske i upravljačke autonomije sveučilišta što uključuje i kriterije demokratskog biranja rektora i svih drugih dužnosnika.
Prijedlog zakona razrađuje konkretna zakonska rješenja kojima se poboljšava učinkovitost. Ponajprije, propisuje se da nije dopušteno osnivanje novih sveučilišta nastalih izdvajanjem iz postojećeg sveučilišta bez dvotrećinske suglasnosti senata sveučilišta iz kojeg bi se novo sveučilište izdvojilo. Propisuje se, za razliku od današnjeg uređenja, da sveučilište provodi sveučilišne studije u najmanje tri znanstvena i/ili umjetnička područja (danas je propisano dva). Detaljnije se propisuju posebne ovlasti rektora, odnosno mogućnost rektora da obustavi odluke sastavnica ili suspendira čelnike sastavnica odnosno osobe koje pomažu čelniku i imenuje vršitelja dužnosti, ali uz propisivanje mehanizama kojima se osigurava da rektor ne može zloupotrijebiti svoje ovlasti. Propisuje se, dalje, da je senat sastavljen primarno od dekana sastavnica kod funkcionalno integriranih sveučilišta odnosno čelnika organizacijskih jedinica kod institucionalno integriranih sveučilišta, osim kada je drugačije propisano statutom sveučilišta, kada se senat bira sukladno statutu Sveučilišta. Ovo znači da svako sveučilište može odlučiti kakav sastav senata želi. Proširuje se sastav i ovlasti Sveučilišnog savjeta koji bi imao do dvadeset članova koje imenuje senat (polovicu), osnivač, županija i HGK. Savjet bi sudjelovao u pokretanju studijskih programa i institucija (inicijalnoj akreditaciji) i nastavku njihovog rada (reakreditaciji) donoseći Stratešku procjenu o društvenoj relevantnosti i potrebama tržišta rada. Strateška procjena je obavezno prethodno mišljenje koje senat ili njegova sastavnica trebaju pribaviti pri pokretanju novog studijskog programa (inicijalna akreditacija) i procjeni društvenih i potreba tržišta rada za nastavak rada institucije i obrazovanih programa. Dodatno, Sveučilišni savjet može imati svoja radna tijela koja bi se osnivala sukladno potrebama sveučilišta.

Glede sastavnica, predlažu se promjene glede mandata dekana koji bi bio ne kraći od tri, a ne duži od četiri godine, s jednom mogućnosti ponavljanja, a uvodi se i mogućnost da dekanu u financijskom poslovanju pomaže financijski direktor visokog učilišta.

Ministarstvo. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO) kao tijelo državne uprave drugi je dionik „trodiobe“. Reformska uloga Ministarstva znanosti i obrazovanja podrazumijeva operativno upravljanje sustavom s brojnim stručnim zadaćama kao što su;

- donošenje upravnih i općih (podzakonskih) akata na prijedlog nacionalnih stručnih tijela kao što su Pravilnik o sadržaju dopusnice i Pravilnik o registru HKO,
- izdavanje javnih isprava kao što su dopusnice i licence na prijedlog nacionalnih stručnih tijela,
- analiza upisa i upisnih kvota, uspješnosti završetka studija i zapošljavanja
- vođenje evidencije nadarenih i nagrađivanih studenata,
- uspostava evidencije najuspješnijih znanstvenika i najbolje ocijenjenih nastavnika
- uspostava i vođenje godišnje evidencije praćenja karijera hrvatskih znanstvenika u inozemstvu koji su diplomirali/doktorirali na hrvatskim sveučilištima,
- vođenje registra krupne znanstvene opreme i znanstvene infrastrukture
- provođenje postupaka natječaja nabave kapitalne opreme i znanstvene infrastrukture,
- upravljanje krupnim investicijskim projektima u sustavu znanosti i visokog obrazovanja,

- upravni, inspekcijski i financijski nadzor i sklapanje bilateralnih/multilateralnih ugovora o međunarodnoj suradnji,

Nacionalno vijeće. Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj kao državno strateško tijelo treći je dionik „trodiobe“. Ono po svom sastavu ojačano autoritetom Hrvatskog sabora čini kvalificirano „posredničko“ tijelo s primarnom zadaćom harmoniziranja upravno-administrativne i sveučilišno-autonomne vertikale sustava. To se među ostalim odnosi i na utvrđivanje strateških ciljeva obrazovnog procesa i znanstvenih istraživanja. Podrazumijeva razradu kriterija raspodjele proračunskih sredstava namijenjenih financiranju znanosti i visokog obrazovanja i, osobito, kriterija prema kojima se sklapaju ugovori o programskom financiranju između sveučilišta i MZO.

Status krovnog nacionalnog tijela koje skrbi za razvitak i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti, visokog obrazovanja i tehnološkog razvoja u RH tražio je razradu odgovarajućih zakonskih rješenja kojima Nacionalno vijeće, pored ostalog:

- imenuje članove upravnih vijeća Hrvatske zaklade za znanost i Agencije za znanost i visoko obrazovanje,
- imenuje članove drugih tijela važnih za realizaciju strateških ciljeva kao što su savjet Hrvatskog istraživačkog prostora, Hrvatski strateški forum istraživačkih infrastruktura, Hrvatsko povjerenstvo za praćenje Bolonjskog procesa, Vijeće za tehnologiju i inovacije. Ova tijela trebaju omogućiti sustavnu komunikaciju i praćenje rada odgovarajućih tijela Europskog prostora visokog obrazovanja (EHEA) i Europskog istraživačkog prostora (ERA),
- ima pojačane ovlasti glede proračuna u sustavu znanosti i njegovog planiranja

Proširen je sastav Nacionalnog vijeća na 21 člana, kao i način imenovanja. Članove Nacionalnog vijeća i dalje bi imenovao Hrvatski sabor, ali prema ključu tako da Rektorski zbor predlaže deset članova Nacionalnog vijeća, od kojih pet mora biti sa Sveučilišta u Zagrebu, Vijeće znanstvenih instituta predlaže pet članova Nacionalnog vijeća, od kojih dva moraju biti s instituta Ruđer Bošković, Vijeće veleučilišta i visokih škola predlaže tri člana Nacionalnog vijeća, Hrvatska gospodarska komora predlaže jednog člana Nacionalnog vijeća, Hrvatska udruga poslodavaca predlaže jednog člana Nacionalnog vijeća i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti predlaže jednog člana Nacionalnog vijeća.

Ostala rješenja obuhvaćaju tijela i procedure bitne za učinkovito upravljanje sustavom znanosti i visokog obrazovanja.

Rektorski zbor: imao bi sljedeće ovlasti: propisivao bi, pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, nužne uvjete za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora na znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna zvanja odnosno radna mjesta, zatim, pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, nužne uvjete za reizbor na znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna zvanja odnosno radna mjesta, potom, pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, kriterije za sklapanje ugovora na određeno vrijeme nakon navršavanja 67 godina života, predlagao bi članove područnih znanstvenih i umjetničkih vijeća i matičnih odbora, članove Savjeta za financiranje

znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja, razmatrao bi problematiku rada i razvoja sveučilišta i o tome donosio preporuke i mišljenja, davao bi prethodno mišljenje na propise koji se odnose na sustav visokog obrazovanja te obavljao druge poslove predviđene Nacrtom i poslove koje mu povjere sveučilišta.

Vijeće javnih znanstvenih instituta. Novost je uvođenje novog tijela u sustavu znanosti – Vijeća javnih znanstvenih instituta, kojeg čine ravnatelji svih javnih znanstvenih instituta u Republici Hrvatskoj. Ovo bi tijelo bilo pandan Rektorskom zboru i imalo bi sljedeće ovlasti: propisivalo bi, pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, kriterije izvrsnosti za sklapanje ugovora o radu sa znanstvenicima u javnim znanstvenim institutima nakon 67 godina života uz prethodnu suglasnost Nacionalnog vijeća, potom, pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, minimalne uvjete za reizbor na znanstveno radno mjesto,razmatralo bi problematiku rada i razvoja javnih znanstvenih instituta i o tome donosi preporuke i mišljenja, odlučuje o zadovoljenju kriterija izvrsnosti za sklapanje ugovora o radu sa znanstvenicima u javnim znanstvenim institutima nakon 67 godina te propisivalo uvjete za ravnatelje javnih znanstvenih instituta uz suglasnost Nacionalnog vijeća.

Funkcionalno i institucionalno integrirana sveučilišta U početnim odredbama Prijedloga definirana su dva tipa sveučilišta – funkcionalno integrirano sveučilište kao sveučilište koje je ustrojilo sastavnice s pravnom osobnošću i institucionalno integrirano sveučilište kao sveučilište koje nije ustrojilo sastavnice s pravnom osobnošću.

Etika u znanosti i visokom obrazovanju. Pojačana je obveza poštivanja etičkih postulata propisivanjem obveze donošenja etičkih kodeksa kojima se štiti znanstvena istina, istraživačka nepristranost, izvornost znanstvenog istraživanja i objave rezultata znanstvenog rada, zaštita od svih oblika ugroze znanstvenog poštenja, neovlaštenog prisvajanja tuđeg intelektualnog vlasništva i rezultata istraživanja, a koji moraju biti usklađeni s etičkim kodeksom Odbora za etiku Hrvatskog sabora.

Troškovna učinkovitost. Potiče se mogućnošću ustrojavanja zajedničkih službi u cilju racionalizacije poslovanja, a posebno računovodstva, službe ljudskih potencijala i službe za javnu nabavu.

Kvalitetno financiranje. U tu svrhu prijedlogom se definiraju vlastiti prihodi kao: ostvareni na tržištu od školarina, istraživačkih, umjetničkih i stručnih projekata, elaborata, ekspertiza, nakladničke i drugih djelatnosti. Samo sredstva koja dolaze od osnivača, državnog proračuna i proračuna županija, općina i gradova predstavljala bi dio proračunskih sredstava MZO-a i ulazila bi u državnu riznicu. Sredstva ostvarena na drugi način ne ulaze u proračunska sredstva ministarstva nadležnog za visoko obrazovanje i znanost odnosno u državni proračun i državnu riznicu. Nacionalno vijeće ima ključnu ulogu u planiranju i raspodjeli proračuna za sustav znanosti i visokog obrazovanja pa se predlaže da ono utvrđuje kriterije za raspodjelu proračunskih sredstava što uključuje i kriterije za sklapanje programskih ugovora na temelju prijedloga Savjeta za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja. Sredstva za razvoj sustava znanosti i visokog obrazovanja znanstvene, umjetničke i istraživačke projekte i programe, znanstvenu, umjetničku i istraživačku infrastrukturu i opremu, znanstveno izdavaštvo, znanstvene konferencije te znanstvene i znanstveno stručne udruge raspoređuje ministar na temelju javnog poziva i na njemu temeljenog prijedloga Nacionalnog vijeća.

VI. ZAKLJUČNA OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA

Polazište je zakonskog uređenja znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja, prilagodba hrvatskoga sustava novoj, u svjetskim razmjerima prepoznatoj, vodećoj ulozi obrazovanja i znanstvenih istraživanja u ukupnom društvenom, gospodarskom, kulturnom i umjetničkom kao i osobnom razvoju.

Ubrzani razvoj novih tehnologija i inovativnih procesa rezultira promjenom cjelokupne tehnološke paradigme u kojoj je ljudski rad, pored prirodnih resursa i proizvodnog kapitala, bio tek jedan od tri proizvodna faktora. U novim tehnološkim i organizacijskim obrascima, ljudski potencijali postaju (infrastrukturna) pretpostavka inovativnog učinkovitog korištenja ostala dva faktora; prirodnih resursa i proizvodnog kapitala.

Posebna se odgovornost znanosti i visokog obrazovanja odnosi na adresiranje pratećih socijalnih izazova. Filozofski, estetski, kulturni i etički aspekti nove stvarnosti zahtijevaju institucionalna rješenja koja potiču ubrzan razvoj i sustava i kvalitete visokog obrazovanja te intenziviranje i podizanje međunarodne relevantnosti znanstvenih istraživanja i inovacijske aktivnosti. To je temeljni preduvjet hvatanja europskog razvojnog koraka i ugradbe hrvatske nacionalne prepoznatljivosti u evoluciju europskog civilizacijskog kruga.

Dva su stožerna subjekta koja, kao jedini stvaratelji znanstveno-obrazovne dodane vrijednosti, čine početak i kraj reformi.

Prvi subjekt je **student** organski povezan sa svijetom rada, ohrabrivan u buđenju intelektualne radoznalosti, te punoj kritičkoj i kreativnoj slobodi. Interakcija studiranja/istraživanja i svijeta rada čini studiranje relevantnim, a društvenu praksu sposobnu odgovoriti socijalnim, tehnologijskim i drugim suvremenim izazovima. Polazište je prvo maksimalna usklađenosti ponude obrazovnih programa s identificiranim sposobnostima i sklonostima studenata, potom sa strateškim razvojnim interesima društva i države, i nakon toga s trenutnim potrebama tržišta rada.

Drugi subjekt je **nastavnik/istraživač** sposoban prenositi znanje i osobito poučavati kako učiti i istraživati. On je ključan stvaran provoditelj reforme. Istinska realizacija propisanih ishoda učenja, stvarna kvaliteta istraživanja bit će onoliko životni koliko su sposobni i motivirani nastavnici/istraživači. Zato je nezaobilazan razlog reforme stvaranje poticajnog institucionalno-financijskog okvira za kvalitetnog nastavnika/istraživača prema međunarodno usporedivim kriterijima.

Kvaliteta znanstvenih istraživanja. Komparativnom analizom podataka iz statističkih publikacija EU bjelodano je zaostajanje RH u 2000-tim, osobito nakon krize 2008. godine. Hrvatska se nalazi uglavnom između 25. i 27. mjesta od donedavnih 28 članica EU prema svim bitnim elementima znanstvene politike: znanstvenoj produktivnosti mjerenoj međunarodnom vidljivošću i citiranošću, broju istraživača u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE), inovativnosti i broju patenata, broju i razvijenosti istraživačkih jedinica u gospodarskim subjektima, izdvajanjima poslovnog sektora za istraživanje i razvoj, nacionalnim javnim/proračunskim izdvajanjima.

Europska strategija u području znanstvenih istraživanja i razvoja upravljena na podizanje konkurentnosti istraživanja i razvoja je - traži povećanje izdvajanja za istraživanje i razvoj

(I&R) zemalja članica na 3% BDP. To podrazumijeva da se nakon 2020 udvostruči proračun EU za razvoj i istraživanje.
Europska komisija (EK) redovito (godišnje) ocjenjuje pripravljenost svake članice, pa tako i Hrvatske, da svojom politikama ostvaruje nacionalne ciljeve i doprinese rastu kvalitete i konkurentnosti znanstvenih istraživanja i inovativnosti Europske unije.
Europska komisija konstatira kako je zaostajanje hrvatskog sustava I&R za ostalim članicama EU uvelike rezultat oskudnih javnih ulaganja, a potom i fragmentiranosti hrvatskih institucija visokog obrazovanja, nedostatka poticaja za karijere istraživača, zanemarivanja internacionalizacije hrvatske znanstvene i inovacijske arene. Ovu ocjenu, koja kao uzrok zaostajanja na prvo mjesto stavlja javno financiranje, Europska komisija temelji na konkretnim pokazateljima.
Hrvatska se sa 0,79% izdataka za I&R u 2014. nalazila na 25. mjestu između 28 članica EU.
Hrvatska se sa 1,03% izdataka za I&R u 2004. nalazila na 16. mjestu između 28 članica EU.
Hrvatska je jedina članica EU koja je u desetljeću 2004.-2014. smanjila ukupan iznos izdvajanja za I&R s 345 na 340 milijuna €.
Raščlanjujući efikasnost hrvatskih javnih/proračunskih izdataka EK naglašava kako su hrvatski rezultati u efikasnosti korištenja kompatibilni s rezultatima peer grupe zemalja (Poljska, Latvija, Slovačka), dakle sa zemljama s usporedivim investicijama u znanost u odnosu na BDP. Međutim u usporedbi s EU prosjekom Hrvatska ima vrlo slabe rezultate u kvaliteti znanstvenog outputa jer među 10% svjetski najcitiranijih publikacija kao postotkom ukupnih znanstvenih publikacija ima 4,1% u odnosu na EU prosjek od 11,1%.
Spoznaja kako je hrvatska znanstveno-istraživačka produkcija „u skladu“ s tranzicijskim susjedima u Srednjoj Europi, ali i kako kvalitetom zaostaje za EU prosjekom, važna je za početnu ocjenu stanja. Jednako je značajna i sugestija Europske komisije kako bez promjene u strukturi proračunskih izdataka u korist prometa te znanosti i obrazovanja, Hrvatska ne može ostvariti održivi rast.
Zato je efikasnosti znanstveno-istraživačke djelatnosti Hrvatske kao male zemlje potrebno posvetiti dodatnu pozornost. Naime, kako javno izdvajanje za znanstvena istraživanja obuhvaća sva znanstvena područja, u pojedinim znanstvenim područjima to stavlja u različitu poziciju veće zemlje u odnosu na manje, odnosno „veće“ jezike u odnosu na „manje“. U pojedinim znanstvenim područjima manje su zemlje odnosno njihove publikacije na materinjem jeziku u startu hendikepirane glede mogućnosti (konkurentnosti) publiciranja u svjetskim visoko citiranim časopisima. To se osobito odnosi na društvene i humanističke znanosti. Tako primjerice radovi koji se bave hrvatskim povijesnim, ekonomskim, pravnim ili sociološkim temama bitnima za hrvatski društveni, kulturni i gospodarski razvoj i nacionalni identitet i koji su pri tome objavljeni na hrvatskom jeziku, ne moraju biti zanimljivi široj svjetskoj znanstvenoj javnosti. Stoga je i mogućnost njihove objave u svjetskim časopisima u startu niža. No to se može odnositi i na prirodoslovno i/ili biotehničko područje kada istražuju pojave ili procese povezane sa specifičnostima hrvatskog razvoja. Za zemlju koja je kao Hrvatska relativno nedavno stekla punu nacionalnu slobodu i državnu samostalnost ovo je osobito značajno pitanje kojemu je potreban razuman i stručno uravnotežen pristup. Tako je u znanstvenoj produkciji važno biti međunarodno vidljiv i kvalitetu dokazivati objavom u visoko-citiranim svjetskim časopisima, što podrazumijeva i objavljivanje na svjetskim (uglavnom engleskom) jezicima. No isto tako je izuzetno važno objavljivati znanstvene

radove i na hrvatskom jeziku kako bi se iznašli hrvatski termini za nove znanstvene pojave i procese. Jedino tako materinji jezik ostaje -„živ“- i ne tone u lokalno narječje. Takva zadaća-objave u vrhunskim svjetskim časopisima na svjetskim jezicima i razvoja visoko kvalitetne znanstvene produkcije na materinjem jeziku mora biti uzeta u obzir pri međunarodnim usporedbama, a osobito se mora uzeti u obzir kada se utvrđuju politika i kriteriji financiranja znanstvenih istraživanja.

U tom je smislu podobna međunarodna analiza koja uspoređuje prirodne znanosti koje, imajući uglavnom zajedničke (identične) predmete istraživanja, međusobno komuniciraju univerzalnim jezikom struke (nekad latinskim, a danas engleskim jezikom). Naime usporedbe su dodatno objektivizirane kada su baza usporedbe „objavljivi“ radovi u prirodnim znanostima (na engleskom jeziku), umjesto ukupne znanstvene produkcije koja uključuje i međunarodno „neobjavljive“ radove (na hrvatskom jeziku u društvenim znanostima).

Takvu analizu poduzima časopis *Nature* objavljivanjem Nature Global Indexa (NGI) koji uspoređuje znanstvenu kvalitetu i produktivnost 100 zemalja u prirodnim znanostima. Kada se tablica NGI prilagodi samo za članice EU tada je Hrvatska je na 19. mjestu. Istodobno, prema Eurostatu, Hrvatska se s udjelom javnih bruto izdvajanja za istraživanje od 0,4% BDP nalazi na 23. mjestu među članicama EU.

Hrvatska dakle, na općenito niskoj razini ukupnih ulaganja, relativno efikasno ulaže u znanost, jer relativno mali broj radova objavljen s još manje uloženih financijskih sredstava, daje rezultat nešto iznad prosjeka.

Inovacije. Mali broj inovacija u Hrvatskoj uvelike je zadan strukturom odnosno ekonomskom/financijskom snagom poduzeća da ulažu u I&R i ustrojavaju vlastite istraživačke jedinice. Ona u Hrvatskoj iznosi niskih 0,38% BDP, stavljajući nas na 24. mjesto u EU, prije Latvije, Cipra i Rumunjske. Promjena nužno mora početi od potražnje gospodarskih subjekata za I&R i inovativnim aktivnostima. Tehnološki zaostale i u prosjeku usitnjene hrvatske tvrtke objektivno ne mogu snositi troškove istraživanja i razvoja. Tome u prilog govori podatak kako iznos od oko 500 milijuna kuna subvencija odnosno poreznih olakšica za I&R koristi 160-190 tvrtki. Međutim, svega je 10-15 tvrtki u Hrvatskoj s vlastitim istraživačkim centrima, sposobnim sustavno emitirati inovacije. To zorno potvrđuju podaci prema kojima šest kompanija koristi 72% od spomenutih 500 milijuna kuna, pri čemu 2 multinacionalne kompanije koje posluju u Hrvatskoj koriste 67%.

Hrvatska situacija zahtjeva, među ostalim, i (samo)osposobljavanje znanosti ne samo da čeka „narudžbe“ iz prakse, nego i da (dodatnim transparentnim financiranjem) „kreira“ potražnju za istraživačkim projektima koji unaprjeđuju poslovanje i konkurentnost, okupljajući poduzetnike u centrima izvrsnosti, centrima kompetencije, znanstveno-tehnologijskim parkovima, klasterima, spin-off i spin-out pothvatima i drugim oblicima. Ovako neizravno „subvencioniranje“ i podizanje konkurentnosti nacionalnog gospodarstva predviđeno je i Strategijom pametne specijalizacije i dozvoljeno EU pravilima slobodne tržišne utakmice.

Visoko obrazovanje. Hrvatsko državno osamostaljenje i stvaranje suverene demokratske države nakon 1990., stvorili su povoljno okruženje za razvoj visokog obrazovanja. Broj studenata je više nego udvostručen od blizu 70 na 157 000. Uspješnost studiranja je također povećana. Broj studenata koji diplomiraju je utrostručen, od 10 tisuća na više od 33. Broj doktora znanosti i doktorskih kandidata povećan je za 53%. Osobito je impresivan obuhvat

stanovništva u studentskoj dobi (19-23) tercijarnim obrazovanjem koje je poraslo od 22% na gotovo 64%.

Učinjeni su iskoraci u kvaliteti prema rezultatima akreditacije visokih učilišta provedenoj po međunarodnim sustavima kvalitete i temeljem nalaza međunarodnih recenzenata. Naglasak je na uglavnom zadovoljavajućoj kvaliteti programa i nastavnika, dok su nezadovoljavajući međunarodna suradnja (mobilnost) i objavljivanje u inozemnim publikacijama.

Značenje osobito visokog obrazovanja za opstanak i prosperitet hrvatskog i svakog drugog društva čini odgovornost polazištem ocjene stanja. Tu odgovornost čine dvije komponente. Prva je individualna odgovornost prema investitorima i snositeljima rizika izbora obrazovnog programa, struke i zapošljivosti odabrane kvalifikacije. Druga je društvena odgovornost za kvalitetu ishoda učenja i njihov utjecaj na opstojnost i društveni, gospodarski, kulturni i umjetnički boljitak vlastite države i njene međunarodne civilizacijske stečevine.

Individualna odgovornost. Hrvatski porezni obveznici su praktički jedini investitori kojima je znanstvena zajednica visokog obrazovanja odgovorna i za koga „proizvodi“. Dakle, sadašnji i donedavni zaposlenici, koji se najmanje tri puta pojavljuje kao investitori u sustav znanosti i visokog obrazovanja:

- prvi puta kao sadašnji (oko 1,400.000) ili donedavni (oko 1,100.000 umirovljenika) zaposlenici odnosno **proizvođači** - stvaratelji koji iz svog dohotka obvezno izdvajaju i doprinos za obrazovanje (u što je uključena i znanost),
- drugi puta njih oko 2,500.000 s obiteljima kada kao zadnji **potrošači** u lancu plaćaju puni iznos PDV-a za kupljene robe i usluge iz čega se također proračunski investira i u znanost i visoko obrazovanje,
- treći puta kao **skrbnici** koji studentu osiguravaju životne uvjete (stanovanje i druge egzistencijalne potrebe u razdoblju investiranja-obrazovanja) osiguravajući mu „poček“ na povrat od ulaganja u obrazovanje.

Ukratko, oni su tvorci platežno sposobne potražnje za obrazovnim programima. Zato su načelno njihove preferencije glavni i tržišni i društveni signal za formiranje ponude a time i prvi bitan kriterij utvrđivanja upisnih kvota. Pojednostavljeno, <u>onaj tko plaća ima pravo izbora.</u>

Ti isti porezni obveznici su (kao roditelji i njihova djeca studenti) praktički jedini „potražitelji/potrošači“ obrazovanih programa a time i jedini snositelji rizika zapošljivosti struke i kvalifikacije koju su stekli i to dva puta:

- prvi put - obiteljski financirajući individualne egzistencijalne troškove tijekom razdoblja nezaposlenosti,
- drugi put - doprinosom za nezaposlene, financirajući opće troškove nacionalne nezaposlenosti.

Za ocjenu stanja u sustavu važno je naglasiti kako ni sveučilišta niti njihovi nastavnici, ni zavodi za zapošljavanje niti njihovi stručnjaci, ni MZO i njegovi zaposlenici, pa niti poduzetnici i njihove trenutno iskazane potrebe, ne snose nikakvu materijalnu ili moralnu odgovornost za moguću nezaposlenost.

Pojednostavljeno, <u>onaj tko snosi rizik ima slobodu (informiranog) riskiranja u izboru budućeg zanimanja</u> i zato to ova sloboda izbora mora biti evidentirana i u kriterijima financiranja prema programskim ugovorima.

Društvena odgovornost. Oko 10 000, u sustavu istraživački aktivnih, doktora znanosti čini oko 0,25% hrvatskog stanovništva. Uz sve mane i vrline to je „elita“ na kojoj počiva velika stručna odgovornost dostizanja životnih uvjeta razvijenog dijela Europe u razumnom roku radnog vijeka sljedeće generacije. Među ostalim odgovornost proizlazi i iz tri razloga koji se ukupno mogu procijeniti na oko 55 milijardi kuna;

- 20 godina školovanja – 5 milijardi kuna**.** Prosječno 20 godina školovanja doktora znanosti društvena je investicija oko 500.000 odnosno ukupno oko 5 milijardi kuna,
- 20 godina radnog iskustva – 36 milijardi kuna. Prosječno 20 godina radnog iskustva doktora znanosti s prosječnim (proračunskim) mjesečnim bruto primanjima od 15.000 kuna društvena je investicija od ukupno oko 36 milijardi kuna
- 728.000 m^2 13,5 - milijardi kuna. Evidentiranih 728.000 m^2 nastavno opremljenog prostora (po cijeni od prosječno 18,5 tisuća kuna po m^2) društvena je investicija od oko 13,5 milijardi kuna

Potrebu kritičke analize krupnih nedostataka i pozitivnih rezultata visokog obrazovanja valja staviti u kontekst izrazito nepovoljnih trendova u financiranju, koji osobito u razdoblju krize 2009.-2014. bitno utječu kako na kvalitetu tako i na poziciju nacionalnog sustava u europskom okruženju jer je:

- državni proračun je povećan (+8,5%),
- proračun MZO za Visoko obrazovanje i znanost u njemu je smanjen (-4,5%),
- broj studenata na fakultetima je povećan (+11,6%)

Europska unija strategijski cilj u visokoj naobrazbi definira kao udjel od 40% tercijarno obrazovanih u strukturi radne snage u dobi od 25-65 godina, a negdje i više. Štoviše, rast udjela visokoobrazovanoga stanovništva se vidi kao bitan element dugoročnog uspješnoga i održivoga rasta. Trenutno je u razvijenome dijelu EU udjel visokoobrazovanih u strukturi radne snage oko 30%, a u Hrvatskoj ispod 20%.

Konkretno stanje potražnje za tercijarno obrazovanim kvalifikacijama na hrvatskom tržištu rada pokazuje relativnu stabilnost. Raspoloživi podaci dobrim dijelom osporavaju tvrdnje o nezadovoljavajućoj kvalifikacijskoj strukturi tercijarno obrazovanih među kojima dominiraju društvene znanosti osobito ekonomske i pravne, posredno odgovarajući na dva pitanja.

Pojednostavljeno, prvo je pitanje da li (zbog prevelikog broja studenata u društvenom i humanističkom području), proizvodimo stručnjake za burzu umjesto za tržište rada? Odgovor je: ne. Naime, od 2010.-2017. hrvatski visoko-obrazovni sustav „proizvodi“ oko 32.000 diplomiranih studenata. Taj se broj može usporediti s brojem nezaposlenih tercijarno obrazovanih bez radnog iskustva, prijavljenih na zavodu za zapošljavanje. On varira s poslovnim ciklusom. Od 6.908 u 2010., „zagrijavanjem“ krize 2014. godine taj je broj porastao na 10.755. No gospodarskim oporavkom u 2017. taj je broj smanjen na 5.038.

Drugo je pitanje, proizvodi li visoko obrazovanje nezaposlenost umjesto rasta? Odgovor i na ovo pitanje je negativan. U razdoblju krize od 2010.-2014. povećao se udjel tercijarno obrazovanih nezaposlenih u ukupnoj nezaposlenosti od 2,9 na 3,2%. No, umjerenim oporavkom taj je odnos u 2017. smanjio na 2,6%.

Statistički dokumentirani odgovori na oba pitanja upućuju na tzv. cikličku nezaposlenost tercijarno obrazovanih prouzročenu stanjem poslovnog ciklusa. Istodobno odgovori ne upućuju na tzv. strukturnu nezaposlenost tercijarno obrazovanih koja bi bila prouzročena neodgovarajućom strukturom ponude tercijarno obrazovanih struka i kvalifikacija.
Kritička analiza stanja upućuje na zaključak kako istraživački i obrazovni trendovi pokazuju ozbiljno zaostajanje Hrvatske s nespornim dugoročnim negativnim učincima na modernizaciju i restrukturiranje hrvatskog gospodarstva te na inovativnost i apsorpcijski kapacitet u primjeni novih tehnologija. Stoga su definirani ciljevi koje se Zakonom namjerava postići. U ishodištu su istraživači-nastavnici kod kojih ciljevi poboljšanja kvalitete pretpostavljaju; u prosjeku jedan znanstveni rad godišnje u visoko rangiranom međunarodnom časopisu, inozemno usavršavanje, praksu i suradnju s hrvatskim gospodarskim i društvenim subjektima, pedagoško usavršavanje i osposobljavanje za digitalizirane metode poučavanja. U tom su smislu razrađeni i podignuti kriteriji znanstvenog i nastavnog napredovanja. Bitan cilj je unaprjeđenje kvalitete i internacionalizacije nastavnih programa i institucija što pretpostavlja; povećanu međunarodnu konkurentnost uvođenjem višejezične nastave na hrvatskom i svjetskim jezicima važnim za pojedine struke, povećanu odlaznu mobilnost nastavnika i studenata, osobito u STEM području i hvatanju istraživačko-tehnološkog priključka sa suvremenim razvitkom, povećanu dolaznu mobilnost, osobito u DH području, osiguravajući međunarodnu vidljivost hrvatskih nacionalnih društvenih, povijesnih, arheoloških, kulturnih, umjetničkih i drugih specifičnih doprinosa međunarodnoj zajednici, uvođenje obveze minimalno jednomjesečne prakse studenata tijekom svake godine pred/diplomskog studiranja, omogućavanje protočnosti nastavnika između razina tercijarnog obrazovanja, koncentraciju nastavnih obveza nastavnika voditelja istraživačkih projekata na doktorskim studijima, uvođenje mentorske nastave. Institucionalna rješenja kojima se potiču, znanstvena izvrsnost, međunarodna mobilnost i internacionalizacija, suradnja s gospodarstvom i inovativna aktivnost, obuhvaćaju sveučilišne znanstveno-inovacijske institute, centre za međunarodnu suradnju i mobilnost, centre za cjeloživotno obrazovanje i transfer tehnologije.
Zakon institucionalno pozicionira sveučilišnu autonomiju kao (samo)odgovornost za slobodu i kvalitetu visoko obrazovnog procesa i istraživanja. Polazeći od činjenice da nitko nije bolje kvalificiran, u znanstveno-stručnom pogledu, ocijeniti kvalitetu nastavnika, programa i institucija od akademske zajednice, nužno je od nje tražiti dragovoljno podvrgavanje strogim moralnim načelima i razrađenom etičkom kodeksu.
Prema tri međunarodna izvora, financiranje visokog obrazovanja i znanosti primarni je problem hrvatskog sustava. Prvi puta u analizi ulaganja u znanstvena istraživanja i u I&R Europske komisije, odnosno Eurostata. Drugi puta ga identificira analiza Universitas 21 rankinga. Treći put ga spominje analiza UNESCO-a. Time razvidnim postaje ne samo zaostajanje, nego i divergencija u odnosu na EU trendove kada se radi o financiranju znanosti i obrazovanja, osobito visokog, koji s oskudnim ulaganjima u pravilu daje rezultate nešto iznad prosjeka. Tako uspostavljeno dugotrajno funkcioniranje temeljem niske razine financiranja ima gotovo razoran učinak na učinkovitost sustava.
Stoga će provođenje ovog zakona, kojim se krupnim reformama institucionaliziraju duboke promjene u sustavu, te realiziraju i ostvaruju ciljevi i mjere Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije, zahtijevati dodatna sredstva. U skladu s preporukama Europske komisije, bit će

potrebno postupno povećavati nacionalna javna izdvajanja za najmanje 10% godišnje u sljedećih 7-10 godina, uz učinkovitije korištenje raspoloživih sredstava kohezijskih fondova EU. Stoga je nužno normativno osuvremenjivanje hrvatskih znanstvenih istraživanja i visokog obrazovanja odnosno njihovo uključivanje u produktivne i konkurentne standarde za koje se zalažu znanstvene i obrazovne politike EU.

2. DIO - NACRT ZAKONA O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI U VISOKOM OBRAZOVANJU

2. DIO - NACRT ZAKONA O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI U VISOKOM OBRAZOVANJU 1
I. OPĆE ODREDBE 4
Predmet normiranja 4
Definiranje pojmova 4
Rodna neutralnost 6
Osnovna načela o znanosti i visokom obrazovanju 7
Zadaće visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta 7
Akademska zajednica i njene slobode 8
Autonomija sveučilišta 8
Odgovornost akademske zajednice 8
Primjena propisa o ustanovama 9
II. NACIONALNO VIJEĆE ZA ZNANOST, VISOKO OBRAZOVANJE I TEHNOLOŠKI RAZVOJ. 9
Sastav Nacionalnog vijeća 11
Imenovanje članova Nacionalnog vijeća 11
Razrješenje članova Nacionalnog vijeća 12
Rad i odlučivanje Nacionalnog vijeća 12
Područna znanstvena i umjetnička vijeća i matični odbori 13
Savjet za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja 13
III. OSIGURAVANJE KVALITETE U ZNANOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU 13
1. OPĆE ODREDBE 13
2. SUSTAV OSIGURAVANJA I UNAPRJEĐIVANJA KVALITETE VISOKOG OBRAZOVANJA I ZNANSTVENE DJELATNOSTI 15
3. INICIJALNA AKREDITACIJA ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI VISOKOG OBRAZOVANJA 16
4. INICIJALNA AKREDITACIJA ZA IZVOĐENJE STUDIJSKOG PROGRAMA 19
5. INICIJALNA AKREDITACIJA ZA OBAVLJANJE ZNANSTVENE DJELATNOSTI 21
6. REAKREDITACIJA VISOKIH UČILIŠTA I ZNANSTVENIH ORGANIZACIJA 23
7. VANJSKO VREDNOVANJE UNUTARNJEG SUSTAVA OSIGURAVANJA I UNAPRJEĐIVANJA KVALITETE (AUDIT) 24
8. TEMATSKO VREDNOVANJE 24
9. POSTUPCI VANJSKOG VREDNOVANJA S INOZEMNIM OBILJEŽJIMA 25
10. DIONICI SUSTAVA OSIGURAVANJA I UNAPRJEĐIVANJA KVALITETE VISOKOG OBRAZOVANJA I ZNANSTVENE DJELATNOSTI 27
10.1. OPĆE ODREDBE 27

10.2. AGENCIJA ZA ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE 28
IV. SUSTAV ZNANSTVENE DJELATNOSTI 33
1. OPĆE ODREDBE O ZNANSTVENOM RADU I DJELATNOSTI 33
2. ZNANSTVENI INSTITUTI 35
3. KOLABORATIVNI ZNANSTVENI PROGRAMI, ZNANSTVENI CENTRI IZVRSNOSTI I ZNANSTVENO-TEHNOLOGIJSKI PARKOVI 37
4. ZNANSTVENICI I SURADNICI 38
V. SUSTAV VISOKOG OBRAZOVANJA 46
1. VISOKA UČILIŠTA 46
A. OSNIVANJE I POČETAK RADA VISOKIH UČILIŠTA 46
B. SVEUČILIŠTE 48
C. SASTAVNICE SVEUČILIŠTA 53
D. VELEUČILIŠTE I VISOKA ŠKOLA 57
2. STUDIJI NA VISOKIM UČILIŠTIMA 58
A. VRSTE STUDIJA 58
B. UPIS NA STUDIJ, NJEGOVO USTROJSTVO I IZVEDBA 62
C. ZAVRŠETAK STUDIJA 65
3. STUDENTI 66
4. NASTAVNICI I SURADNICI 69
5. REKTORSKI ZBOR I VIJEĆE VELEUČILIŠTA I VISOKIH ŠKOLA 80
VI. FINANCIRANJE ZNANSTVENE DJELATNOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA 80
VII. ETIKA U ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU 83
VIII. NADZOR 83
IX. PREKRŠAJNE ODREDBE 84
X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE 86

I. OPĆE ODREDBE

Predmet normiranja

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuju sustavi znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja te osiguravanje kvalitete u tim sustavima.

(2) Pod pojmom znanstvene djelatnosti u smislu ovoga Zakona podrazumijevaju se znanstvena i razvojna istraživanja.

Definiranje pojmova

Članak 2.

Pojedini pojmovi u smislu ovog Zakona imaju sljedeće značenje:

1. *Akreditacijska preporuka* je neovisno stručno mišljenje koje Akreditacijski savjet donosi nakon provedenog postupka vanjskog vrednovanja određenog subjekta vrednovanja, koji uključuje i posjetu vrednovanom subjektu, usmjereno je na osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete visokoobrazovne i/ili znanstvene djelatnosti toga subjekta i temelj je Agenciji za znanost i visoko obrazovanje(u daljnjem tekstu: Agencija) za donošenje odluke o izdavanju dopusnice za obavljanje djelatnosti te upisu u odgovarajući upisnik;

2. *Dopusnica za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja i dopusnica za izvođenje studijskog programa* su upravni akti kojima Agencija na temelju akreditacijske preporuke Akreditacijskog savjeta utvrđuje da kvaliteta djelatnosti visokog obrazovanja vrednovanog visokog učilišta ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom te na temelju njega donesenim propisima za izdavanje diploma, isprava o završetku studijskog programa ili drugih javnih isprava, a kojima se jamči uspješan završetak određenog studijskog programa i stjecanje njime utvrđenih znanja, sposobnosti i odgovornosti odgovarajućeg standarda kvalifikacije iz Registra Hrvatskog kvalifikacijskog okvira;

3. *Dopusnica za obavljanje znanstvene djelatnosti* je upravni akt kojim Agencija utvrđuje da kvaliteta znanstvene djelatnosti vrednovane znanstvene organizacije opravdava njezino javno financiranje ili drugu javnu potporu za znanstvenu djelatnost koju obavlja;

4. *ECTS* je Europski sustav prijenosa i prikupljanja bodova (*European Credit Transfer and Accumulation System*);

5.*Fakultet* je sastavnica sveučilišta koja se osniva radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, znanstvene i stručne djelatnosti te druge djelatnosti u skladu sa zakonom i svojim statutom;

6. *Funkcionalno integrirano sveučilište* je sveučilište koje je ustrojilo sastavnice s pravnom osobnošću.

7. *Inicijalna akreditacija* je postupak vanjskog vrednovanja u kojem se utvrđuje ima li subjekt vrednovanja koji prvi put počinje obavljati djelatnost visokog obrazovanja i/ili znanstvenu djelatnost na određenoj razini i/ili na određenom području ljudske potencijale, organizaciju, unutarnji sustav osiguravanja kvalitete, prostor, opremu i sredstva za obavljanje djelatnosti na
način koji jamči postizanje unaprijed određenih, jasnih i objektivnih kriterija kvalitete;

8. *Institucijska akreditacija* je postupak vanjskog vrednovanja u kojem se utvrđuje osposobljenost određenog subjekta vrednovanja (njegovih ljudskih potencijala, organizacije, unutarnjeg sustava osiguravanja kvalitete, prostora, opreme i sredstva za rad) za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja i/ili znanstvene djelatnosti;

9.*Institucionalno integrirano sveučilište* je sveučilište koje nije ustrojilo sastavnice s pravnom osobnošću:

10. *Izvođač* je svako visoko učilište koje samostalno ili u suradnji s drugim visokim učilištem izvodi određeni studijski program, a u slučaju sveučilišnih studijskih programa izvođač je sastavnica sveučilišta;
11. *Javni znanstveni institut* je ustanova kojoj je zadaća provođenje znanstvenog i razvojnog istraživanja usmjerenog na ostvarenje utvrđenih društvenih potreba, a čiji je osnivač Republika Hrvatska;
12. *Ministarstvo* je središnje tijelo državne uprave nadležno za znanost i visoko obrazovanje;
13. *Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj*je najviše stručno tijelo koje se brine za razvitak i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti, visokog obrazovanja i tehnološkog razvoja u Republici Hrvatskoj;
14. *Nositelj* je visoko učilište koje je akreditiralo određeni studijski program, ali u čijem izvođenju sudjeluje jedno ili više drugih visokih učilišta kao izvođači;
15. *Osiguravanje kvalitete visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti* je postupak u kojem dionici sustava na temelju unaprijed određenih i jasnih ciljeva te kriterija kvalitete nastoje stalno unaprjeđivati sustav visokog obrazovanja i znanosti radi stjecanja novih znanstvenih spoznaja, njihove humane i etičke primjene te razvijati visoko obrazovanje u skladu s potrebama socijalnog, gospodarskog, kulturnog, znanstvenog i tehnološkog napretka (u daljnjem tekstu: društvene potrebe);
16. *Privatna visoka učilišta* su ustanove koje obavljaju djelatnost visokog obrazovanja i znanosti ako su osnovana kao sveučilišta, odnosno djelatnost visokog obrazovanja ako su osnovana kao veleučilišta ili visoke škole a čiji je osnivač osoba privatnog prava;
17. *Programska akreditacija* je postupak vanjskog vrednovanja u kojem se utvrđuje jesu li određeni studijski ili istraživački programi usklađeni s najnovijim znanstvenim spoznajama te društvenim, gospodarskim i tehnološkim razvojem. Posebna se pozornost posvećuje iskustvima primjene usporedivih akreditiranih programa u Europskom prostoru visokog obrazovanja te usklađenosti studijskog programa s odgovarajućim standardom kvalifikacije iz Registra HKO-a;
18.*Razvojna istraživanja* predstavljaju planirana istraživanja ili kritički pregled u cilju stjecanja novih znanja i vještina za razvoj novih proizvoda, procesa ili usluga odnosno za postizanje znatnog poboljšanja postojećih proizvoda, procesa ili usluga;
19. *Reakreditacija* je periodični postupak vanjskog vrednovanja u kojem se u dinamičnim uvjetima razvoja znanosti, društva, gospodarstva i tehnologije utvrđuje zadovoljavaju li akreditirani subjekt vrednovanja i/ili studijski programi koji se izvode unaprijed određene, jasne i objektivne kriterije kvalitete;
20.*Rektorski zbor* je tijelo koje čine rektori javnih sveučilišta ili od njih ovlašteni predstavnici, a ovlašteno je odlučivati o određenim pitanjima od zajedničkog interesa za djelovanje i razvoj sveučilišta u Republici Hrvatskoj;
21. *Samoanaliza* je izvješće o stanju i perspektivama razvoja određenog subjekta vrednovanja koje u postupku akreditacije ili reakreditacije priprema sam taj subjekt;
22.*Student* je osoba upisana na sveučilište, veleučilište ili visoku školu.
23.*Sveučilište* je ustanova koja se osniva radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, znanstvene, stručne i umjetničke djelatnosti te druge djelatnosti u skladu sa zakonom i svojim statutom;
24. *Tematsko vrednovanje* je vanjsko vrednovanje samo jedne skupine istovrsnih subjekata vrednovanja ili određenog dijela djelatnosti jednog ili većeg broja istovrsnih subjekata vrednovanja;
25.*Umjetnička akademija* je sastavnica sveučilišta koja se osniva radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, umjetničke i znanstvene djelatnosti te druge djelatnosti u skladu sa zakonom i svojim statutom;

26. *Umjetnička i umjetničko-nastavna djelatnost* u sustavu visokoškolske naobrazbe usporedno je područje jednakopravno s područjem znanosti u svom nastavnom i stvaralačkom obliku, kao samosvojni segment u nacionalnom, sveučilišnom, kulturnom i umjetničkom istraživačkom prostoru, u kojem individualni pristup i kreativni proces, samoosvještenje osobenosti pojedinca postaju i sredstvo i cilj poučavanja. Ono što se u svojoj ukupnosti i pojedinosti na sveučilištu predstavlja znanost, tome je umjetnost adekvatno i posebno područje;
27. *Unutarnje osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete* je skup mjera i aktivnosti kojima dionici sustava iskazuju svijest, opredjeljenje i odgovornost za stalno unaprjeđivanje kvalitete vlastite djelatnosti;
28. *Vanjsko osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete* je vrednovanje kvalitete određenog subjekta vrednovanja koje se provodi na temelju unaprijed određenih, jasnih i objektivnih kriterija u cilju unaprjeđivanja kvalitete visokog obrazovanja i/ili znanstvene djelatnosti.
29. *Postupci vanjskog vrednovanja* su institucijska ili programska akreditacija, inicijalna ili periodična akreditacija (reakreditacija), tematsko vrednovanje te vrednovanje unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete (*audit*). Pojedini oblici akreditacije mogu se provoditi istodobno;
30. *Vanjsko vrednovanje unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete* (*audit*) je
postupak vrednovanja razvijenosti i funkcionalnosti unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete subjekata vrednovanja;
31.*Veleučilište i visoka škola* su ustanove koja se osniva radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja putem organizacije i izvođenja stručnih studija;
32.*Vijeće javnih znanstvenih instituta* je tijelo koje čine ravnatelji javnih znanstvenih instituta ili od njih ovlašteni predstavnici, a ovlašteno je odlučivati o određenim pitanjima od zajedničkog interesa za djelovanje i razvoj instituta u Republici Hrvatskoj;
33.*Visoko obrazovanje*je djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku koja se provodi kroz stručne i sveučilišne studije;
34.*Visoka učilišta* su sveučilište, fakultet, umjetnička akademija, veleučilište i visoka škola.
35. *Zajednički studijski program* je zajednički program koji izvode dva ili više akreditirana visoka učilišta u Republici Hrvatskoj, pri čemu je samo jedno visoko učilište nositelj;
36. *Združena kvalifikacija* je kvalifikacija koju zajednički dodjeljuju sva visoka učilišta koja sudjeluju u ustrojavanju i izvedbi združenog studija;
37. *Združeni studij* je zajednički program dva ili više akreditirana visoka učilišta od koji je najmanje jedno izvan Republike Hrvatske, a završetkom kojeg se stječe jedna združena kvalifikacija ili se stječu dvije ili više kvalifikacija;
38. *Znanstvena djelatnost* je djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku koja se obavlja na sveučilištima, javnim znanstvenim institutima i znanstvenim institutima, Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti te drugim pravnim osobama koje su upisane u Upisnik znanstvenih organizacija te obuhvaćaznanstvena i razvojna istraživanja;
39.*Znanstvena istraživanja* predstavljaju eksperimentalni ili teorijski rad poduzet prvenstveno kako bi se stekla nova znanja o temeljnim načelima fenomena i vidljivih činjenica, bez predviđene izravne tržišne primjene ili uporabe;
40.*Znanstveni institut* je ustanova kojoj je zadaća provođenje znanstvenog i razvojnog istraživanja.

Rodna neutralnost

Članak 3.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

Osnovna načela o znanosti i visokom obrazovanju

Članak 4.

(1) Znanstvena djelatnost i visoko obrazovanje predstavljaju djelatnosti od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku i sastavni su dio međunarodnog, posebno europskoga, znanstvenoga, umjetničkog i obrazovnog prostora.

(2) Znanstvena djelatnost se temelji na:
- slobodi i autonomiji stvaralaštva,
- etičnosti znanstvenika i umjetnika,
- javnosti rada,
- povezanosti sa sustavom obrazovanja,
- međunarodnim mjerilima kvalitete,
- poticanju i uvažavanju specifičnosti nacionalnih sadržaja i
- zaštiti intelektualnog vlasništva.

(3) Visoko obrazovanje se temelji i na:
- akademskim slobodama, akademskoj samoupravi i autonomiji sveučilišta,
- otvorenosti visokih učilišta prema javnosti, građanima i lokalnoj zajednici,
- nedjeljivosti sveučilišnoga nastavnog rada i znanstvenog istraživanja, odnosno umjetničkog stvaralaštva,
- uzajamnosti i partnerstvu pripadnika akademske zajednice,
- europskoj humanističkoj i demokratskoj tradiciji te usklađivanju s europskim sustavom visokog obrazovanja,
- poštivanju i afirmaciji ljudskih prava,
- jedinstvu stručnog i obrazovnog rada u svrhu osposobljavanja za specifična stručna znanja i vještine,
- koncepciji cjeloživotnog obrazovanja,
- povezanosti s predtercijarnim obrazovanjem te
- interakciji s društvenom zajednicom i obvezi sveučilišta, veleučilišta, visokih škola i javnih znanstvenih instituta da razviju društvenu odgovornost studenata i drugih članova akademske i znanstvene zajednice.

Zadaće visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta

Članak 5.

(1) Zadaće sveučilišta su znanstveno, umjetničko i razvojno istraživanje, posebice ostvarivanje znanstvenih programa od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku, umjetničko stvaralaštvo i stručni rad te na njima utemeljeno preddiplomsko, diplomsko, poslijediplomsko obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje, uključujući programe tercijarnog obrazovanja i vrednovanje i poticanje informalnog i neformalnog obrazovanja. Svoje zadaće sveučilište ostvaruje u skladu s potrebama zajednice u kojoj djeluje.

(2) Zadaće visokih škola i veleučilišta su stručno visoko obrazovanje, umjetnička i stručna djelatnost u skladu s potrebama zajednice u kojoj djeluju.

(3) Zadaća javnih znanstvenih instituta je znanstveno istraživanje. Posebice, javni znanstveni instituti imaju zadaću ostvarivati znanstvene programe od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku te, zajedno sa sveučilištima, uspostavljati znanstvenu infrastrukturu od interesa za cjelokupni sustav znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja. Javni znanstveni instituti mogu sudjelovati u procesu visokog obrazovanja u skladu ovom Zakonu.

Akademska zajednica i njene slobode

Članak 6.

(1) Akademsku zajednicu čine svi nastavnici, suradnici, studenti i drugi sudionici u procesu visokog obrazovanja.

(2) Visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj temelji se na akademskim slobodama, akademskoj samoupravi i autonomiji sveučilišta, u skladu s Ustavom, međunarodnim ugovorima i ovim Zakonom.

(3) Akademske slobode pripadaju svim članovima akademske zajednice a obuhvaćaju slobodu znanstvenog i umjetničkog istraživanja i stvaralaštva, poučavanja, međusobne suradnje i udruživanja, u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, međunarodnim ugovorima i ovim Zakonom.

(4) Akademska samouprava na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj obuhvaća:

– utvrđivanje pravila studiranja i upisa studenata,
– izbor čelnika i nastavnika,
– upravljanje resursima s kojima raspolažu visoka učilišta.

Autonomija sveučilišta

Članak 7.

(1) Sveučilište je slobodno od svih vanjskih utjecaja u ostvarivanju svojih zadaća u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.

(2) Autonomija sveučilišta na svim sveučilišnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj, u skladu ovom Zakonu, obuhvaća:

- uređenje unutarnjeg ustroja,
- izbor nastavnika i suradnika te odlučivanje o njihovim pravima, obvezama i odgovornostima,
- utvrđivanje obrazovnih, znanstvenih, umjetničkih i stručnih programa,
- financijsku autonomiju u skladu s ovim Zakonom, a posebno u pogledu trošenja sredstava iz vlastitih prihoda i ostalih izvanproračunskih prihoda,
- odlučivanje o prihvaćanju projekata i međunarodnoj suradnji,
- ostale oblike autonomije, u skladu s ovim Zakonom.

Odgovornost akademske zajednice

Članak 8.

(1) Akademske slobode, akademska samouprava i autonomija sveučilišta uključuju i odgovornost akademske zajednice prema društvenoj zajednici u kojoj djeluje.

(2)Akademska zajednica odgovara za zakonit i transparentan rad te je dužna svoj rad otvoriti javnosti.

(3) Akademska zajednica, sveučilišta, veleučilišta i instituti dužni su donijeti etički kodeks kojim se štiti znanstvena istina, istraživačka nepristranost, izvornost znanstvenog istraživanja i objave rezultata znanstvenog rada, zaštita od svih oblika ugroze znanstvenog poštenja, neovlaštenog prisvajanja tuđeg intelektualnog vlasništva i rezultata istraživanja te rezultata svih oblika umjetničkog izražavanja kao autorskog djela, koje djelatnosti moraju biti usklađene s visokim standardima akademskog poštenja utvrđenim etičkim kodeksom Odbora za etiku Hrvatskog sabora.

Primjena propisa o ustanovama

Članak 9.

(1) Ako ovim Zakonom nije određeno drukčije, na visoka učilišta i ustanove u sustavu znanstvene djelatnosti primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama.

(2) Visoka učilišta i ustanove u sustavu znanstvene djelatnosti mogu ustrojavati zajedničke službe u cilju racionalizacije poslovanja, a posebno računovodstvo, kadrovsku službu i službu za javnu nabavu.

II. NACIONALNO VIJEĆE ZA ZNANOST, VISOKO OBRAZOVANJE I TEHNOLOŠKI RAZVOJ.

Članak 10.

(1) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (u daljnjem tekstu: Nacionalno vijeće) najviše je stručno tijelo koje se brine za razvitak i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti, visokog obrazovanja i tehnološkog razvoja u Republici Hrvatskoj.

(2) Nacionalno vijeće:

1. raspravlja pitanja od važnosti za znanstvenu djelatnost te predlaže i potiče donošenje mjera za njezino unaprjeđenje,
2. predlaže i potiče donošenje mjera za unaprjeđenje visokog obrazovanja,
3. daje suglasnost na uvjete Rektorskog zbora i Vijeća veleučilišta i visokih škola za stjecanje znanstveno-nastavnih, umjetničko-nastavnih i nastavnih zvanja,
4. prati razvitak i pravilnikom utvrđuje znanstvena i umjetnička područja, polja i za umjetničko područje i grane, utvrđuje inter, multi i trans-disciplinarna znanstvena i umjetnička područja vodeći brigu u suvremenom razvoju znanstvenih istraživanja i umjetničkog stvaralaštva, imenuje, temeljem javnog poziva, područna znanstvena i umjetnička vijeća te matične odbore za pojedina polja,
5. pravilnikom utvrđuje uvjete za stjecanje znanstvenih zvanja u skladu s ovim Zakonom, razvijajući međunarodni sustav istorazinske (*peer review*) ocjene kvalitete individualnog znanstvenog doprinosa znanstvenika u postupku izbora za znanstvena, znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja,
6. utvrđuje uvjete koje trebaju ispuniti znanstvene organizacije i visoka učilišta u području umjetnosti da bi dobile ovlaštenje za provođenje postupka izbora u znanstvena zvanja odnosno potvrde umjetničke komponente umjetničko-nastavnih zvanja u skladu s ovim Zakonom,
7. proglašava znanstvene centre izvrsnosti te daje mišljenje o osnivanju znanstveno-tehnologijskih parkova i kolaborativnih tehnologijskih centara,
8. utvrđuje kriterije i odnose raspodjele proračunskih sredstava za znanstvenu djelatnost i visoko obrazovanje te tehnološki razvoj,
9. predlaže i potiče sudjelovanje drugih subjekata i organizacija civilnog društva, posebno tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te gospodarskih subjekata u sustavu znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja,
10. predlaže mjere i poduzima aktivnosti za afirmaciju i napredovanje znanstvenog i nastavnog pomlatka,
11. imenuje članove Savjeta za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja,
12. predlaže i potiče mjere vezane za policentrični sustav znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj te predlaže Hrvatskome saboru strateški dokument mreže javnih visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta,

13. raspravlja pitanja od važnosti za razvoj nacionalnoga inovacijskog sustava i predlaže i potiče donošenje mjera za njegovo unaprjeđenje te poticanje tehnološkog razvoja,
14. predlaže članove Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju,
15. imenuje, temeljem javnog poziva, članove Upravnog vijeća Hrvatske zaklade za znanost,
16. imenuje, temeljem javnog poziva, članove Upravnog vijeća Agencije za znanost i visoko obrazovanje (u daljnjem tekstu: Agencija),
17. daje suglasnost na kriterije izvrsnosti Rektorskog zbora i Vijeća javnih znanstvenih instituta za odabir znanstvenika i nastavnika za sklapanje ugovora na određeno vrijeme nakon 67 godina života,
18. temeljem razmatranja i stavova Savjeta za financiranje znanosti i visokog obrazovanja, Vladi Republike Hrvatske raspodjelu financijskih sredstava predviđenih u proračunu Republike Hrvatske za znanstvenu djelatnost i visoko obrazovanje,
19. utvrđuju, nakon prethodnog mišljenja ministra i očitovanja Savjeta za financiranje znanosti i visokog obrazovanja, končan detaljan prijedlog proračuna za znanost i visoko obrazovanje, upućuju ga ministru koji ga prosljeđuje Vladi RH,
20. imenuje, temeljem javnog poziva, Hrvatski strateški forum istraživačkih infrastruktura (dalje u tekstu: HSFII) od 15 članova i prati njegov rad. HSFII, primjenjujući obrasce Europskog strateškog foruma istraživačkih infrastruktura (dalje u tekstu: ESFRI);

1. utvrđuje kriterije za ocjenu kvalitete javno prikupljenih prijedloga nabavke kapitalne istraživačke opreme i infrastrukture u skladu sa nacionalnim razvojnim prioritetima,
2. pruža stručnu potporu Ministarstvu u mapiranju kapitalne opreme i predlaže nediskriminirajuće kriterije njenog učinkovitog korištenja,
3. predlaže Ministarstvu kriterije financiranja nabavke i održavanja opreme i infrastrukture, te zapošljavanja potrebnih stručnih suradnika.
4. nadzire učinkovitost i dostupnost korištenja kapitalne znanstveno-istraživačke opreme i infrastrukture svim hrvatskim znanstvenicima bez obzira na njenu fizičku lokaciju.

21. imenuje savjet Hrvatskog istraživačkog prostora (dalje u tekstu: HIP) od 15 članova. Zadaće HIP-a kao digitalne otvorene (virtualna) platforme su;

1. integriranje evidencije individualnog i kolektivnog znanstvenog doprinosa hrvatskih znanstvenika i njihove znanstveno-istraživačke produktivnosti,
2. umrežavanje različitih oblika evidencije i promocije: Hrčak portal koji okuplja hrvatske znanstvene i stručne časopise koji nude otvoren pristup svojim radovima ili barem sažecima i bibliografskim podacima svojih radova, Hrvatska znanstvena bibliografija —CROSBI, baza ranijih znanstvenih projekata Ministarstva —z-projekti, baza projekata Hrvatske zaklade za znanost-HZZZ, digitalizirani repozitorij NSK doktorskih disertacija, znanstvenih monografija i drugih publikacija hrvatskih istraživača,
3. umrežavanje drugih portala, repozitorija, baza, mrežnih mjesta i drugih oblika javne prezentacije i pohranjivanja rezultata znanstvenih istraživanja hrvatskih autora,
4. povećanje međunarodne vidljivosti hrvatske znanosti i prepoznatljivosti hrvatskih znanstvenika organiziranim uključivanjem i putem HIP-a, u Europski istraživački prostor (ERA)

22. imenuje Vijeće za tehnologiju i inovacije(dalje u tekstu: VTI) od 15 članova u cilju osiguranja znanstveno stručne potpore sadržajno i vremenski usklađenom umrežavanju i ostvarivanju ciljeva i mjera strategija koje su rezultat nacionalnog strateškog planiranja. Zadaće VTI su;

1. predlaganje i poticanje mjera za razvoj nacionalnoga inovacijskog sustava i unaprjeđenje te poticanje tehnološkog razvoja,
2. predlaganje i praćenje mjera za poticanje inovativnosti, inovacija i zaštite intelektualnog vlasništva,
3. predlaganje mjera ubrzane identifikacije, adaptacije i implementacije suvremenih tehnologija koje inovativno optimaliziraju uporabu hrvatskih prirodnih, proizvodnih i intelektualnih potencijala,
4. u velikim hrvatskim gospodarskim subjektima potiče i nadzire jačanje postojećih istraživačkih centara/instituta u projektnom povezivanju sa znanstvenim centrima izvrsnosti i javnim istraživačkim institucijama, poticanju zajedničkih doktorskih programa i zapošljavanja magistara i doktora znanost,
5. u malim i srednjim poduzećima poticati i nadzirati zajedničke projekte tehnoloških unaprjeđenja i inovacija njihovim klasterskim povezivanjem u centrima kompetencije, znanstveno-tehnologijskim parkovima i drugim oblicima,
6. osmišljavanje i poticanje posredničke uloge centara kompetencije i znanstveno tehnoloških parkova između znanstvenih centara izvrsnosti i jačanja inovativnosti i konkurentnosti malih i srednjih poduzeća,
7. stipendiranje i zapošljavanje doktora znanosti u centrima kompetencije koji će osiguravati tehnološka, organizacijska i inovacijska rješenja za klastere malih i srednjih poduzeća.

23. razmatra i javno objavljuje svoje mišljenje o drugim pitanjima važnima za razvoj sustava znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

Sastav Nacionalnog vijeća

Članak 11.

(1) Nacionalno vijeće ima predsjednika i dvadeset članova, od kojih pet znanstvenih savjetnika u trajnom zvanju zaposlena u znanstvenim institutima, deset redovitih profesora u trajnom zvanju, uvažavajući ravnomjernost zastupljenosti znanstvenih i umjetničkih područja, tri profesora visoke škole u trajnom zvanju, jednog predstavnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, jednog iz područja gospodarstva i jednog iz poduzetništva. U radu Nacionalnog vijeća sudjeluju i predstavnici reprezentativnih sindikata u znanosti i visokom obrazovanju bez prava odlučivanja.

(2) Članovi Nacionalnog vijeća u zvanju znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju te redovitog profesora u trajnom zvanju biraju se iz redova vrhunskih znanstvenika, odnosno umjetnika, a osobito onih koji imaju svjetski priznate znanstvene radove iz više znanstvenih polja, odnosno radove iz više umjetničkih polja.

Imenovanje članova Nacionalnog vijeća

Članak 12.

(1) Članove Nacionalnog vijeća imenuje Hrvatski sabor temeljem javnog poziva, a na prijedlog Rektorskog zbora, Vijeća znanstvenih instituta, Vijeća veleučilišta i visokih škola, Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske udruge poslodavaca.

(2) Hrvatski sabor imenuje dvadeset i jednog člana Nacionalnog vijeća na sljedeći način:

1. Rektorski zbor, uvažavajući ravnomjernost zastupljenosti znanstvenih i umjetničkih područja, predlaže deset članova Nacionalnog vijeća, od kojih pet moraju biti sa Sveučilišta u Zagrebu.

2. Vijeće znanstvenih instituta predlaže pet članova Nacionalnog vijeća, od kojih dva moraju biti s instituta Ruđer Bošković.
3. Vijeće veleučilišta i visokih škola predlaže tri člana Nacionalnog vijeća.
4. Hrvatska gospodarska komora predlaže jednog člana Nacionalnog vijeća.
5. Hrvatska udruga poslodavaca predlaže jednog člana Nacionalnog vijeća.
6. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti predlaže jednog člana Nacionalnog vijeća.

(2) Predsjednika Nacionalnog vijeća biraju, natpolovičnom većinom, članovi Nacionalnog vijeća.
(3) Mandat predsjednika i članova Nacionalnog vijeća za znanost je šest godina i ne može se ponoviti. Hrvatski sabor, u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, svake tri godine imenuje deset članova Nacionalnog vijeća.
(4) Nacionalno vijeće na svoje sjednice poziva ministra te po potrebi druge članove Vlade Republike Hrvatske, koji mogu sudjelovati u raspravi bez prava glasa.
(5) Rektori, prorektori, dekani i prodekani te čelnici znanstvenih instituta odjela, centara i zavoda, državni dužnosnici i članovi drugih najviših stručnih tijela koja se brinu za razvitak i kvalitetu cjelokupnog sustava znanosti i visokog obrazovanja ne mogu biti članovi Nacionalnog vijeća. Predstavnici Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske udruge poslodavaca u Nacionalnom vijeću ne mogu biti predstavnici pravnih osoba koje imaju visoko obrazovanje kao svoju osnovnu djelatnost.

Razrješenje članova Nacionalnog vijeća

Članak 13.

(1) Tijelo koje je imenovalo predsjednika ili člana Nacionalnog vijeća razriješit će ga dužnosti prije isteka vremena na koje je imenovan ako:
1. sam zatraži razrješenje,
2. stupi na dužnost koja priječi rad u Nacionalnom vijeću,
3. ne ispunjava svoju dužnost,
4. izgubi sposobnost obnašanja dužnosti,
5. svojim postupcima povrijedi ugled dužnosti koju obnaša.

(2) U slučaju razrješenja iz stavka 1. ovoga članka odgovarajuće tijelo će imenovati novog predsjednika ili člana na vrijeme do isteka mandata razriješenog predsjednika ili člana.

Rad i odlučivanje Nacionalnog vijeća

Članak 14.

(1) Nacionalno vijeće donosi poslovnike o svom radu u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.
(2) Za raspravu o nekom pitanju ili za praćenje nekog područja Nacionalno vijeće može osnovati svoja radna tijela u čijem radu mogu sudjelovati i osobe koje nisu članovi Nacionalnog vijeća.
(3) Raspravljajući o pitanjima iz svoje nadležnosti Nacionalno vijeće može tražiti mišljenje nadležnog ministarstva i odgovarajućih stručnjaka. Nadležna ministarstva dužna su dati zatražena mišljenja u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva za njihovo davanje.
(4) Članovi Nacionalnog vijeća te članovi radnih tijela izuzet će se od odlučivanja o pitanjima kada kod njih postoji sukob interesa. Pitanje izuzeća članova Nacionalnog vijeća za znanost i Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje pobliže se uređuje poslovnicima o radu tih tijela.
(6) Nacionalno vijeće donosi program rada za mandatno razdoblje te godišnji program rada koje potvrđuje ministar nadležan za znanstvenu djelatnost i visoko obrazovanje (u daljnjem tekstu: ministar). Za svoj rad članovi Nacionalnog vijeća odgovaraju tijelima koja su ih birala kojima najmanje jednom godišnje podnose izvještaje.

(7) U slučajevima kada Nacionalno vijeće ministru predlaže donošenje kakvog općeg akta ili odluke, a ministar takav prijedlog ne prihvati, zatražit će ponovno razmatranje predmetnog prijedloga. Ako ni nakon tako provedenog postupka ne dođe do usuglašavanja o spornom pitanju o njemu će odlučiti Vlada Republike Hrvatske.
(8) Administrativne i stručne poslove za Nacionalno vijeće obavlja Agencija i Ministarstvo.

Područna znanstvena i umjetnička vijeća i matični odbori

Članak 15.

(1) Nacionalno vijeće imenuje područna znanstvena i umjetnička vijeća (u daljnjem tekstu: područna vijeća) i matične odbore iz redova istaknutih znanstvenika, umjetnika i profesora odgovarajuće struke na vrijeme od četiri godine, na temelju javnog poziva za predlaganje kandidata za područna vijeća i matične odbore.
(2) Područna vijeća osnivaju se radi razmatranja pitanja iz nadležnosti Nacionalnog vijeća za pojedina znanstvena i umjetnička područja navedena u članku 8. stavak 2. ovog Zakona. Područna vijeća sudjeluju u izboru u znanstvena zvanja u posebnim slučajevima navedenim u članku 91. stavku 5. ovog Zakona.
(3) Matični odbori odlučuju o izboru u znanstvena zvanja i potvrde umjetničke komponente u skladu s ovim zakonom i na njemu utemeljenim propisima.
(4) Sastav područnih vijeća i matičnih odbora te način njihova rada utvrđuje se detaljnije pravilnikom koji donosi Nacionalno vijeće, pri čemu se vodi računa o pravičnoj regionalnoj zastupljenosti. Članovi matičnih odbora mogu biti znanstvenici koji su izabrani u znanstveno zvanje znanstvenog savjetnika ili znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju. Članovi matičnih odbora su osobito svjetski priznati znanstvenici.

Savjet za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja

Članak 16.

(1) Savjet za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja (u daljnjem tekstu: Savjet) je stručno tijelo Nacionalnog vijeća. Savjet čini petnaest članova i to tako da su u njemu tri člana sa znanstvenih instituta, šest članova sa sveučilišta, dva člana s veleučilišta, dva predstavnika sindikata te dva predstavnika koje u Savjet imenuje ministar.
(2) Članove Savjeta imenuje Nacionalno vijeće natpolovičnom većinom ukupnog broja glasova na temelju na temelju javnog poziva, osim za predstavnike ministra, koji je Nacionalno vijeće dužno raspisati najkasnije šest mjeseci prije isteka mandata ranijeg saziva Savjeta. Mandat članova Savjeta traje šest godina.

III. OSIGURAVANJE KVALITETE U ZNANOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

1. OPĆE ODREDBE

Osiguravanje kvalitete

Članak 17.

(1) Ovom se glavom uređuju način i postupci vrednovanja kvalitete javnih i privatnih visokih učilišta upisanih u Upisnik visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta i drugih znanstvenih organizacija kojima je osnivač Republika Hrvatska te privatnih znanstvenih instituta i drugih pravnih osoba koje se javno financiraju ili na drugi način ostvaruju potporu iz javnih sredstava upisanih u Upisnik znanstvenih organizacija (u daljnjem tekstu: visoka učilišta i

znanstvene organizacije ili subjekti vrednovanja), kao i nadležnost tijela koja provode postupke vrednovanja.
(2) Kriteriji i postupci osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete subjekata vrednovanja iz stavka 1. ovog članka propisuju se ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovog Zakona usklađenim sa Standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete u Europskom prostoru visokog obrazovanja (*Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (ESG), u daljnjem tekstu: Europski standardi i smjernice ili ESS).
(3) Ovim se Zakonom uređuje djelatnost Agencije kao javne ustanove odgovorne za provođenje postupaka vrednovanja kvalitete subjekata vrednovanja iz stavka 1. ovog članka.

Cilj osiguravanja kvalitete
Članak 18.
(1) Cilj je zakonodavnog uređenja osiguranja kvalitete osigurati i unaprijediti kvalitetu visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti u Republici Hrvatskoj.
(2) Sustavom osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti osigurava se povezanost i uklopljenost hrvatskog sustava visokog obrazovanja i znanosti u Europski prostor visokog obrazovanja (*European Higher Education Area (EHEA*)) i Europski istraživački prostor (*European Research Area (ERA)*).

Akreditacija kao uvjet za izdavanje javnih isprava u sustavu visokog obrazovanja i javno financiranje znanstvene djelatnosti
Članak 19.
(1) Visoko obrazovanje temeljem kojeg se stječe diploma, isprava o završetku studijskog programa ili druga javna isprava koja potvrđuje uspješan završetak određenog studijskog programa i stjecanje njime utvrđenih znanja, sposobnosti i odgovornosti odgovarajućeg standarda kvalifikacije iz Registra Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (u daljnjem tekstu: Registar HKO-a) u Republici Hrvatskoj mogu obavljati samo visoka učilišta kvaliteta kojih je utvrđena u skladu s odredbama ovog Zakona te koja su upisana u Upisnik visokih učilišta i koja izvode akreditirane studijske programe upisane u Upisnik studijskih programa.
(2) Visoko učilište će se akreditirati, odnosno reakreditirati samo ako ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovog Zakona.
(3) Znanstveni instituti i druge znanstvene organizacije mogu biti javno financirani ili na drugi način ostvarivati potporu iz javnih sredstava samo ako je kvaliteta njihovog znanstvenog rada utvrđena u skladu s kriterijima i u postupku propisanom ovim Zakonom te propisima donesenim na temelju ovog Zakona. Znanstvene organizacije akreditirane u skladu s odredbama ovog Zakona upisuju se u Upisnik znanstvenih organizacija.
(4) Znanstveni institut ili druga znanstvena organizacija će se akreditirati, odnosno reakreditirati samo ako ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom te propisima donesenim na temelju ovog Zakona.

Iznimke od primjene
Članak 20.
(1) Odredbe ovog Zakona koje uređuju osiguravanje kvalitete ne primjenjuju se na znanstvene organizacije od posebnog značenja za Republiku Hrvatsku čija je djelatnost uređena posebnim zakonom (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Leksikografski zavod Miroslav Krleža).
(2) Odredbe ovog Zakona koje uređuju osiguravanje kvalitete ne primjenjuju se ni na pravne osobe kojima su dodijeljene potpore temeljem posebnog zakona koji uređuje državne potpore za istraživačko-razvojne projekte, a koje ne ostvaruju potpore iz javnih sredstava na neki drugi način.

2. SUSTAV OSIGURAVANJA I UNAPRJEĐIVANJA KVALITETE VISOKOG OBRAZOVANJA I ZNANSTVENE DJELATNOSTI

Unutarnji i vanjski sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete

Članak 21.

(1) Sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete sastoji se od unutarnjeg i vanjskog dijela.
(2) Visoka učilišta i znanstvene organizacije dužne su uspostaviti unutarnji sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete te ga urediti općim aktom.
(3) Unutarnji sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete sastavnica sveučilišta dio je jedinstvenog sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete sveučilišta kojega su one sastavnice.
(4) Postojanje i učinkovitost unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete može biti predmet posebnog vanjskog vrednovanja.
(5) Vanjski sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete uređuje se ovim Zakonom te propisima donesenim na temelju njega usklađenim s europskim i međunarodnim standardima u području osiguravanja kvalitete visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti.

Mreža visokih učilišta i studijskih programa

Članak 22.

(1) Visoka učilišta se osnivaju i studijski programi koje ona izvode se odobravaju u skladu s kriterijima propisanima Mrežom visokih učilišta i studijskih programa koju donosi Nacionalno vijeće.
(2) Mreža iz stavka 1. ovog članka sadržava kriterije za osnivanje visokih učilišta i odobravanje studijskih programa.
(3) Kada se utvrdi potreba revizije, Nacionalno vijeće će po službenoj dužnosti ili na obrazloženi prijedlog Akreditacijskog savjeta revidirati Mrežu iz stavka 1. ovog članka.
(4) Mreža iz stavka 1. ovog članka objavljuje se u »Narodnim novinama«.
(5) Akreditacijska preporuka Akreditacijskog savjeta u postupku institucijske ili programske akreditacije sadržava i obrazloženje zadovoljava li određena institucija, odnosno studijski program kriterije iz Mreže iz stavka 1. ovog članka.

Mreža javnih znanstvenih instituta

Članak 23.

(1) Javni znanstveni instituti osnivaju se u skladu s kriterijima propisanima Mrežom javnih znanstvenih instituta koju donosi Nacionalno vijeće.
(2) Mreža iz stavka 1. ovog članka sadržava kriterije za osnivanje javnih znanstvenih instituta.
(3) Kada se utvrdi potreba revizije, Nacionalno vijeće će po službenoj dužnosti ili na obrazloženi prijedlog Akreditacijskog savjeta revidirati Mrežu iz stavka 1. ovog članka.
(4) Mreža iz stavka 1. ovog članka objavljuje se u »Narodnim novinama«.
(5) Akreditacijska preporuka Akreditacijskog savjeta u postupku inicijalne akreditacije sadržava i obrazloženje zadovoljava li javni znanstveni institut u osnivanju kriterije iz Mreže iz stavka 1. ovog članka.

Zastoj tijeka roka

Članak 24.

Rokovi u postupcima vrednovanja iz ovog Zakona ne teku od 15. srpnja do 31. kolovoza te od
20. prosinca do 7. siječnja.

3. INICIJALNA AKREDITACIJA ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI VISOKOG OBRAZOVANJA

Inicijalna akreditacija visokih učilišta

Članak 25.

(1) Visoko učilište koje na određenom području prvi put namjerava početi izvoditi jedan ili više studijskih program za stjecanje neke od kvalifikacija iz Registra HKO-a razvrstane na razine 6, 7 ili 8 Hrvatskog kvalifikacijskog okvira mora prije osnivanja i početka obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja ishoditi dopusnicu kojom dokazuje da ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom i drugim zakonima koji uređuju visoko obrazovanje te propisima donesenim na temelju ovog Zakona.

(2) U postupku inicijalne akreditacije visokog učilišta provode se institucijska akreditacija za izvođenje djelatnosti visokog obrazovanja i programska akreditacija za izvođenje predloženog
odnosno predloženih studijskih programa.

(3) U slučaju osnivanja sveučilišta zahtjev za izdavanje dopusnice mora se podnijeti za najmanje tri sveučilišna studijska programa iz najmanje dva znanstvena i/ili umjetnička područja u većem broju polja, a u slučaju osnivanja veleučilišta za najmanje tri stručna studijska programa iz različitih polja.

Zahtjev za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja i izvođenje studijskog programa

Članak 26.

(1) Zahtjev za izdavanje dopusnice podnosi se Agenciji najmanje godinu dana prije početka akademske godine u kojoj se namjerava započeti izvođenje određenog studijskog
programa.

(2) Uz zahtjev za izdavanje dopusnice podnositelj dostavlja samoanalizu, mišljenje Sveučilišnog savjeta, odnosno Nacionalnog vijeća o usklađenosti studijskog programa s društvenim potrebama i dugoročnim potrebama tržišta rada iz članka 31. ovog Zakona te druge podatke o ispunjavanju uvjeta propisanih ovim Zakonom i drugim zakonima koji uređuju sustav visokog obrazovanja te propisima donesenim na temelju tih zakona. Zahtjev i njegovi prilozi podnose se prema uputama i obrascu koje utvrđuje Akreditacijski savjet.

(3) Samoanaliza iz stavka 3. ovog članka mora sadržavati:

a) podatke o studijskom programu ili programima koje podnositelj namjerava izvoditi,

b) dokaz o ispunjavanju posebnih uvjeta propisanih za te profesije ako se studijski program odnosi na regulirane profesije,

c) dokaz o potrebnom broju nastavnika za izvođenje studijskih programa u skladu s odredbama članaka 27. i 28. ovog Zakona,

d) dokaz o osiguranom odgovarajućem prostoru i opremi za izvođenje studijskih programa u skladu s odredbama članka 29. ovog Zakona,

e) dokaz o osiguranim potrebnim sredstvima za rad, odnosno troškovnik s projekcijom troškova za organizaciju rada i za provođenje studijskog programa te dokaz o osiguranim sredstvima u skladu troškovniku,

f) dokaze o zadovoljavanju kriterija iz Mreže visokih učilišta i studijskih programa,

g) dokaz o akreditaciji za obavljanje znanstvene djelatnosti u područjima u kojima će se izvoditi sveučilišni studijski programi u slučaju inicijalne akreditacije novog sveučilišta.

(4) Ako zahtjev nije potpun Agencija će zaključkom upozoriti na to podnositelja i odredit će primjereni rok u kojem je podnositelj dužan otkloniti nedostatak, uz upozorenje na pravne posljedice ako to u određenom roku ne učini. Ako podnositelj ne dopuni zahtjev u skladu sa zaključkom, Agencija će zahtjev odbaciti rješenjem.
(5) Ako je sveučilišni savjet, odnosno Nacionalno vijeće izdalo negativno mišljenje o usklađenosti studijskog programa s društvenim potrebama i/ili dugoročnim potrebama tržišta rada, Agencija će zahtjev odbaciti rješenjem.
(6) U slučaju pripajanja jednog visokog učilišta drugom, spajanja dvaju ili više visokih učilišta u jedno visoko učilište ili podjele jednog visokog učilišta na dva ili više visokih učilišta, odnosno u slučaju promjene vrste visokog učilišta, visoko učilište mora podnijeti novi zahtjev za izdavanje dopusnice.

Nastavnici

Članak 27.

(1) Za izvođenje svakog sveučilišnog studijskog programa visoko učilište koje ga izvodi mora zapošljavati u punom radnom vremenu na neodređeno vrijeme najmanje deset nastavnika izabranih u znanstveno-nastavno zvanje odnosno umjetničko-nastavno zvanje, uz iznimku da u filološkim studijima do polovice potrebnog broja nastavnika može biti izabrano i u nastavno zvanje lektora i višeg lektora.
(2) Do polovice najmanjeg broja stalno zaposlenih nastavnika izabranih u znanstveno-nastavno zvanje potrebnih za izvođenje sveučilišnog studijskog programa iz stavka 1. ovog članka mogu biti nastavnici zaposleni na visokom učilištu na nepuno radno vrijeme, uz uvjet da su zaposleni na pola radnog vremena ili više.
(3). Najmanje tri četvrtine nastavnika iz stavka 1. i 2. ovog članka moraju biti izabrani u znanstveno-nastavna odnosno umjetničko-nastavna zvanja u polju odnosno umjetničko-nastavna zvanja u grani u kojem se izvodi studijski program.
(4) Nastavno opterećenje nastavnika iz stavka 1. ovog članka ne smije biti veće za više od jedne petine od propisanog nastavnog opterećenja.
(5) Za izvođenje svakog stručnog studijskog programa visoko učilište koja ga izvodi mora zapošljavati u punom radnom vremenu na neodređeno vrijeme najmanje deset nastavnika izabranih u znanstveno-nastavno ili nastavno zvanje.
(6) Do polovice najmanjeg broja stalno zaposlenih nastavnika izabranih u znanstveno-nastavno ili nastavno zvanje potrebnih za izvođenje stručnog studijskog programa iz stavka 5. ovog članka može se popuniti nastavnicima koji su zaposleni na visokom učilištu na nepuno radno vrijeme, uz uvjet da su zaposleni na pola radnog vremena ili više.
(7) Najmanje tri četvrtine nastavnika iz stavka 5. ovog članka moraju biti izabrane u nastavna zvanja u polju u kojem se izvodi studijski program.
(8) Nastavno opterećenje nastavnika iz stavka 5. ovog članka ne smije za više od jedne petine prelaziti propisano nastavno opterećenje.
(9) Kod izračuna nastavnog opterećenja u obzir se uzimaju svi oblici izvođenja nastave (predavanja, seminari i vježbe, grupna, individualna i mentorska umjetnička nastava) u skladu s pravilnikom koji o tome donosi ministar, odnosno sklopljenim kolektivnim ugovorom, uz prethodnu suglasnost Rektorskog zbora.
(10) Najmanje polovicu nastave predviđene određenim studijskim programom moraju izvoditi nastavnici zaposleni s punim radnim vremenom na neodređeno vrijeme na visokom učilištu koje izvodi taj program.
(11) U trenutku podnošenja zahtjeva za izdavanje dopusnice za izvođenje studijskog programa, visoko učilište mora imati najmanje pet nastavnika zaposlenih u skladu sa stavcima 2. ili 5. ovog članka, a dinamika daljnjeg zapošljavanja preostalih nastavnika može

biti usklađena s dinamikom odvijanja studijskog programa u izvođenju kojeg ili kojih oni sudjeluju.
(12) Nositelji kolegija za sveučilišni preddiplomski, diplomski, integrirani preddiplomski i diplomski studijski program mogu biti isključivo zaposlenici u znanstveno-nastavnim ili/i umjetničko-nastavnim zvanjima, a samo iznimno, ako postoji opravdan razlog vezan za određenu struku, mogu biti i zaposlenici u nastavnim zvanjima. Nositelji kolegija za stručni preddiplomski i specijalistički diplomski stručni studijski program mogu biti i zaposlenici u nastavnim zvanjima.
(13) Nositelji kolegija na poslijediplomskom specijalističkom i doktorskom sveučilišnom studijskom programu osim zaposlenika nositelja i/ili izvođača određenog studijskog programa u znanstveno-nastavnom i/ili umjetničko-nastavnom zvanju mogu biti svi nastavnici u znanstveno-nastavnom i/ili umjetničko-nastavnom zvanju koji sudjeluju u izvođenju određenog studijskog programa.

Omjer između broja nastavnika i studenata

Članak 28.

(1) Omjer između ukupnog broja stalno zaposlenih nastavnika(u koji broj se uračunavaju nastavnici zaposleni s punim radnim vremenom i nastavnici zaposleni najmanje s polovicom punog radnog vremena koje se preračunava na puno radno vrijeme)i ukupnog broja upisanih studenata ne smije biti nepovoljniji od 1:30, pri čemu se broj redovitih studenata množi s koeficijentom 1, a broj izvanrednih studenata s koeficijentom 0,5.
(2) Pri izračunu omjera iz stavka 1. ovog članka asistenti se uračunavaju s koeficijentom 0,5, a poslijedoktorandi s koeficijentom 0,75.
(3) U postupku inicijalne akreditacije, pri izračunu omjera iz stavka 1. ovog članka, uzimat će se u obzir isključivo predviđeni broj upisanih studenata u prve tri godine izvođenja predloženog studijskog programa.

Prostor

Članak 29.

Za izvođenje nastave visoko učilište mora svakodobno imati najmanje 1,25 m2 upotrebljivog prostora po studentu.

Odlučivanje o zahtjevu za izdavanje dopusnice

Članak 30.

(1) O zahtjevu za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti i izvođenje studijskog, odnosno studijskih programa odlučuje Agencija na temelju akreditacijske preporuke Akreditacijskog savjeta koja sadržava mišljenje o ispunjavanju propisanih uvjeta i o usklađenosti studijskog odnosno studijskih programa s odgovarajućim standardom kvalifikacije iz Registra HKO-a.
(2) Akreditacijsku preporuku iz stavka 1. ovog članka Akreditacijski savjet donosi na temelju izvješća stručnog povjerenstva sastavljenog od uglednih međunarodnih i domaćih znanstvenika i sveučilišnih nastavnika. Ako se akreditacija odnosi na veleučilišta ili visoke škole i njihove programe članovi stručnog povjerenstva mogu biti i profesori visoke škole te istaknuti stručnjaci u polju na koje se akreditacija odnosi. Jedan član stručnog povjerenstva mora biti predstavnik studenata.
(3) U postupku utvrđivanja relevantnih činjenica stručno povjerenstvo će posjetiti visoko učilište koje je podnijelo zahtjev za izdavanje dopusnice.
(4) O zahtjevu iz stavka 1. ovog članka Agencija odlučuje rješenjem najkasnije u roku od devet mjeseci od dana zaprimanja urednog zahtjeva.

(5) Agencija će odbiti zahtjev za izdavanje dopusnice ako visoko učilište ne ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom te propisima donesenim na temelju ovog Zakona.
(6) Protiv rješenja Agencije ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.
(7) U slučaju izdavanja dopusnice Ministarstvo, nakon obavijesti od strane Agencije, upisuje visoko učilište u Upisnik visokih učilišta, a studijske programe u Upisnik studijskih programa.

4. INICIJALNA AKREDITACIJA ZA IZVOĐENJE STUDIJSKOG PROGRAMA

Procjena usklađenosti studijskog programa s društvenim potrebama i dugoročnim potrebama tržišta rada

Članak 31.

(1) Prije podnošenja zahtjeva za izdavanje dopusnice za izvođenje studijskog programa visoko učilište je dužno ishoditi stratešku procjenu o usklađenosti studijskog programa s društvenim potrebama i dugoročnim potrebama tržišta rada.
(2) Stratešku procjenu iz stavka 1. izdaje sveučilišni savjet za studijske programe sveučilišta ili njihovih sastavnica, a Nacionalno vijeće za studijske programe koji nisu sveučilišni te u slučaju osnivanja novog sveučilišta.
(3) Usklađenost studijskog programa s društvenim potrebama i dugoročnim potrebama tržišta rada procjenjuje se na temelju kriterija propisanih Mrežom visokih učilišta i studijskih programa.
(4) Nadležno tijelo iz stavka 2. ovog članka izdat će mišljenje u roku od 60 dana od dana kada
mu je visoko učilište dostavilo uredan zahtjev koji sadržava dokaze o zadovoljavanju propisanih kriterija.

Zahtjev za izdavanje dopusnice za izvođenje studijskog programa

Članak 32.

(1) Visoko učilište podnosi zahtjev za izdavanje dopusnice za izvođenje novog studijskog programa Agenciji najmanje godinu dana prije početka akademske godine u kojoj namjerava započeti izvođenje studijskog programa.
(2) Visoko učilište kojemu je u prethodnom postupku reakreditacije izdano pismo očekivanja ne može podnijeti zahtjev za izdavanje dopusnice za izvođenje novog studijskog prije otklanjanja prethodno utvrđenih nedostataka.
(3) Uz zahtjev za izdavanje dopusnice podnositelj dostavlja samoanalizu, mišljenje sveučilišnog savjeta, odnosno Nacionalnog vijeća o usklađenosti studijskog programa s društvenim potrebama i dugoročnim potrebama tržišta rada te druge podatke o ispunjavanju uvjeta propisanih ovim Zakonom i drugim zakonima koji uređuju sustav visokog obrazovanja te propisima donesenim na temelju tih zakona. Zahtjev i njegovi prilozi podnose se prema uputama i obrascu koje utvrđuje Akreditacijski savjet.
(4) Samoanaliza iz stavka 3. ovog članka mora sadržavati:
a) podatke o studijskom programu koje podnositelj namjerava izvoditi,
b) dokaz o ispunjavanju posebnih uvjeta propisanih za te profesije ako se studijski program odnosi na regulirane profesije,
c) dokaz o potrebnom broju nastavnika za izvođenje već akreditiranih i novoga studijskog programa u skladu s odredbama članaka 27. i 28. ovog Zakona,
d) dokaz o osiguranom odgovarajućem prostoru i opremi za izvođenje već akreditiranog i novoga studijskog programa u skladu s odredbama članka 29. ovog Zakona,

e) dokaz o osiguranim potrebnim sredstvima za rad, odnosno troškovnik s projekcijom troškova za organizaciju rada i za provođenje već akreditiranih i novoga studijskog programa te dokaz o osiguranim sredstvima u skladu troškovniku,
f) dokaze o zadovoljavanju kriterija iz Mreže visokih učilišta i studijskih programa.
(5) Ako se zahtjev odnosi na sveučilišni studijski program podnositelj mora uz zahtjev za izdavanje dopusnice podnijeti i dokaz o upisu u Upisnik znanstvenih organizacija u polju na koje se program odnosi.
(6) Ako zahtjev nije potpun Agencija će zaključkom upozoriti na to podnositelja i odredit će primjereni rok u kojem je podnositelj dužan otkloniti nedostatak, uz upozorenje na pravne posljedice ako to u određenom roku ne učini. Ako podnositelj ne dopuni zahtjev u skladu sa zaključkom, Agencija će zahtjev odbaciti rješenjem.
(7) Ako je sveučilišni savjet, odnosno Nacionalno vijeće izdalo negativno mišljenje o usklađenosti studijskog programa s društvenim potrebama i/ili dugoročnim potrebama tržišta rada, Agencija će zahtjev odbiti rješenjem, uz suglasnost ministra.
(8) Visoko učilište dužno je podnijeti zahtjev za izdavanje dopusnice za izvođenje studijskog programa i u slučaju kada želi izmijeniti nositelja, odnosno u slučaju zajedničkog studija i/ili izvođača, mjesto izvođenja, jezik izvođenja, područje ili polje kvalifikacije, naziv kvalifikacije te način izvođenja studijskog programa za koji je izdana dopusnica.
(9) Izvođenje studijskog programa izvan sjedišta visokog učilišta te kroz sustav učenja na daljinu (*on-line*) smatra se novim studijskim programom koji mora biti inicijalno akreditiran u skladu s odredbama ovog Zakona.

Zajednički i interdisciplinarni sveučilišni studijski program

Članak 33.

(1) Ako se zahtjev odnosi na zajednički sveučilišni studijski program, nositelj i svaki od izvođača moraju biti upisani u Upisnik znanstvenih organizacija u polju na koje se studijski program odnosi.
(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka visoka učilišta će sklopiti i Agenciji dostaviti sporazum kojim se uređuje ustroj, izvedba i završetak zajedničkog studija.
(3) U slučaju iz stavka 1. ovog članka nositelj i izvođači moraju osigurati izvođenje najmanje tri četvrtine nastave nastavnicima koji su kod njih zaposleni u punom radnom vremenu na neodređeno vrijeme.
(4) Ako se zahtjev odnosi na interdisciplinarni sveučilišni studijski program nositelj i svaki od izvođača moraju biti upisani u Upisnik znanstvenih organizacija u nekom od polja koja u međusobnoj povezanosti osiguravaju interdisciplinarnost.

Odlučivanje o zahtjevu za izdavanje dopusnice za izvođenje studijskog programa

Članak 34.

(1) O zahtjevu za izdavanje dopusnice za izvođenje studijskog programa odlučuje Agencija na temelju akreditacijske preporuke Akreditacijskog savjeta koja sadržava mišljenje o ispunjavanju propisanih uvjeta i o usklađenosti studijskog programa s odgovarajućim standardom kvalifikacije iz Registra HKO-a ako za predloženi studijski program postoji standard kvalifikacije upisan u Registar.
(2) Akreditacijsku preporuku iz stavka 1. ovog članka Akreditacijski savjet donosi na temelju izvješća stručnog povjerenstva sastavljenog od uglednih međunarodnih i domaćih znanstvenika i sveučilišnih nastavnika. Ako se akreditacija odnosi na veleučilišta ili visoke škole i njihove programe članovi stručnog povjerenstva mogu biti i profesori visoke škole te istaknuti stručnjaci u polju na koje se akreditacija odnosi. Jedan član stručnog povjerenstva mora biti predstavnik studenata.

(3) U postupku utvrđivanja relevantnih činjenica stručno povjerenstvo će posjetiti visoko učilište koje je podnijelo zahtjev za izdavanje dopusnice.
(4) O zahtjevu iz stavka 1. ovog članka Agencija odlučuje rješenjem najkasnije u roku od devet mjeseci od dana zaprimanja urednog zahtjeva.
(5) Agencija će odbiti zahtjev za izdavanje dopusnice, uz suglasnost ministra, ako visoko učilište ne ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom te propisima donesenim na temelju ovog Zakona.
(6) Protiv rješenja Agencije ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.
(7) U slučaju izdavanja dopusnice Ministarstvo, nakon obavijesti od strane Agencije, upisuje studijski program u Upisnik studijskih programa.

Sadržaj dopusnice za izvođenje studijskog programa
Članak 35.

Dopusnica za izvođenje studijskog programa obvezno sadržava:
a) naziv i sjedište visokog učilišta (za nositelja i izvođače),
b) naziv i vrstu studijskog programa,
c) naznaku akademske godine u kojoj će se studijski program početi izvoditi,
d) trajanje studija u godinama,
e) broj ECTS bodova koji se stječu završetkom studija,
f) mjesto izvođenja studijskog programa (u sjedištu ili izvan sjedišta visokog učilišta),
g) jezik izvođenja (hrvatski jezik ili drugi jezik),
h) način izvođenja (klasični ili kroz sustav učenja na daljinu (*on-line*) ili kombinirani),
i) akademski ili stručni naziv, odnosno akademski stupanj koji se stječe po završetku studija,
j) znanstveno ili umjetničko područje i polje studijskog programa,
k) predviđeni broj studenata (redovitih i/ili izvanrednih).

Samostalno odlučivanje o ukidanju ili promjeni studijskog programa
Članak 36.

(1) Postojeća javna sveučilišta mogu samostalno odlučivati o ukidanju ili promjeni postojećeg studijskog programa u granicama odobrenih financijskih sredstava.
(2) Podatke o ukidanju ili promjeni postojećeg studijskog programa javna sveučilišta su dužna dostaviti Ministarstvu radi upisa u Upisnik studijskih programa.

Samostalno odlučivanje o izmjenama ili dopunama studijskog programa
Članak 37.

(1) Visoko učilište može samostalno izmijeniti i/ili dopuniti najviše jednu trećinu ishoda učenja studijskog programa u odnosu na studijski program za koji je izdana dopusnica. Izmjene veće od jedne trećine smatraju se novim studijskim programom koji je potrebno akreditirati u skladu s odredbama ovog Zakona.
(2) Visoko učilište koje je dobilo certifikat o visokoj razvijenosti i funkcionalnosti unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete može postojeće studijske programe mijenjati odlukom svojih tijela u opsegu većem od jedne trećine ishoda učenja.
(3) Podatke o promjeni postojećeg studijskog programa visoko učilište je dužno dostaviti Ministarstvu radi upisa u Upisnik studijskih programa.

5. INICIJALNA AKREDITACIJA ZA OBAVLJANJE ZNANSTVENE DJELATNOSTI

Znanstvene organizacije koje podliježu inicijalnoj akreditaciji
Članak 38.

(1) Znanstvena organizacija može biti javno financirana ili na drugi način ostvarivati potporu iz javnih sredstava samo ako prethodno bude akreditirana u skladu s odredbama ovog Zakona te na temelju njega donesenim propisima.
(2) Znanstvena organizacija koja se javno financira ili na drugi način ostvaruje potporu izjavnih sredstava može obavljati znanstvenu djelatnost, odnosno u sudski registar upisati takvu djelatnost samo na temelju dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti.

Zahtjev za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti

Članak 39.

(1) Zahtjev za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti podnosi se Agenciji.
(2) Uz zahtjev za izdavanje dopusnice podnositelj dostavlja samoanalizu i druge podatke o ispunjavanju uvjeta propisanih ovim Zakonom i zakonom koji uređuje sustav znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja. Zahtjev i njegovi prilozi podnose se prema uputama i obrascu koje utvrđuje Akreditacijski savjet.
(3) Samoanaliza iz stavka 3. ovog članka mora sadržavati:
a) osnivački akt,
b) strateški program znanstvenih istraživanja za razdoblje od najmanje pet godina u znanstvenome polju za koje se traži izdavanje dopusnice, a u slučaju osnivanja javnog znanstvenog instituta i dokaze o zadovoljavanju kriterija iz Mreže javnih znanstvenih instituta,
c) dokaz o zapošljavanju određenog broja znanstvenika u skladu s člankom 27. ovog Zakona, izabranih u odgovarajuće znanstveno zvanje, odnosno umjetničko-nastavno zvanje, pri čemu:
– sveučilište mora imati najmanje 30 znanstvenika, od čega najmanje 15 u znanstvenom području u kojem se traži dopusnica, a u umjetničkom području 10 nastavnika u umjetničko-nastavnom zvanju u umjetničkom polju, od čega najmanje 5 u grani u kojoj se traži dopusnica,
– javni znanstveni institut i sastavnica sveučilišta moraju imati najmanje 10 znanstvenika, od čega najmanje 5 u znanstvenom području u kojem se traži dopusnica,
– sve ostale znanstvene organizacije upisane u Upisnik znanstvenih organizacija moraju imati najmanje 5 znanstvenika, od čega najmanje 3 u znanstvenom području u kojem se traži dopusnica,
d) dokaz o odgovarajućem prostoru i opremi za provedbu strateškog programa znanstvenih istraživanja,
e) dokaze o osiguranim potrebnim sredstvima za rad organizacije, odnosno financijski plan prihoda i rashoda za razdoblje od pet godina iz koje su razvidni izvori financiranja znanstvene organizacije i struktura rashoda prema namjenama.
(4) Ako zahtjev nije potpun Agencija će zaključkom upozoriti na to podnositelja i odredit će primjereni rok u kojem je podnositelj dužan otkloniti nedostatak, uz upozorenje na pravne posljedice ako to u određenom roku ne učini. Ako podnositelj ne dopuni zahtjev u skladu sa zaključkom, Agencija će zahtjev odbaciti rješenjem.

Odlučivanje o zahtjevu za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti

Članak 40.

(1) O zahtjevu za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti odlučuje Agencija na temelju akreditacijske preporuke Akreditacijskog savjeta koja sadržava mišljenje o ispunjavanju propisanih uvjeta.
(2) Akreditacijsku preporuku iz stavka 1. ovog članka Akreditacijski savjet donosi na temelju izvješća stručnog povjerenstva sastavljenog od uglednih međunarodnih i domaćih znanstvenika.

(3) U postupku utvrđivanja relevantnih činjenica stručno povjerenstvo će posjetiti institut koji je podnio zahtjev za izdavanje dopusnice.
(4) O zahtjevu iz stavka 1. ovog članka Agencija odlučuje rješenjem najkasnije u roku od devet mjeseci od dana zaprimanja urednog zahtjeva.
(5) Agencija će odbiti zahtjev za izdavanje dopusnice, uz suglasnost ministra, ako podnositelj zahtjeva ne ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom i zakonom koji uređuje sustav znanstvene djelatnosti te propisima donesenim na temelju tih zakona.
(6) Protiv rješenja Agencije ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
(7) U slučaju izdavanja dopusnice Ministarstvo, po obavijesti od strane Agencije, upisuje podnositelja zahtjeva u Upisnik znanstvenih organizacija.

6. REAKREDITACIJA VISOKIH UČILIŠTA I ZNANSTVENIH ORGANIZACIJA

Periodična i izvanredna reakreditacija

Članak 41.

(1) Reakreditacija javnih i privatnih visokih učilišta te znanstvenih organizacija koje su javno financirane ili na drugi način ostvaruju potporu iz javnih sredstava provodi se svakih pet godina (periodična akreditacija).
(2) Akreditacijski savjet utvrđuje godišnji plan reakreditacije.
(3) Na zahtjev nadležnog ministra ili po službenoj dužnosti, ako to okolnosti slučaja zahtijevaju, Akreditacijski savjet može odlučiti o izvanrednoj akreditaciji određenog subjekta vrednovanja te odrediti hoće li ona biti institucijska i/ili programska.
(4) Zahtjev za provođenje postupka reakreditacije može podnijeti i sam subjekt vrednovanja.
(5) Zahtjev iz stavka 4. podnosi se Ministarstvu koji ga dostavlja Akreditacijskom savjetu.

Standardi za vrednovanje kvalitete

Članak 42.

(1) U postupku institucijske i/ili programske reakreditacije utvrđuje se ispunjava li subjekt vrednovanja standarde kvalitete u pogledu ljudskih potencijala, organizacije, unutarnjeg sustava osiguravanja kvalitete, raspoloživog prostora, opreme i financijskih sredstava te studijskog odnosno studijskih programa koje izvodi i drugih osobitosti obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti.
(2) Postupak reakreditacije provodi se na temelju standarda za vrednovanje kvalitete koje će donijeti Akreditacijski savjet i objaviti na mrežnim stranicama Agencije.
(3) Standardi iz stavka 2. ovog članka moraju se temeljiti na Europskim standardima i smjernicama (ESS-u), a naročito moraju uključivati standarde iz kojih je vidljiva ispunjenost uvjeta propisanih ovim Zakonom koji se odnose na provođenje postupka inicijalne akreditacije.

Odlučivanje u postupku reakreditacije

Članak 43.

(1) U postupku reakreditacije Agencija odlučuje rješenjem na temelju akreditacijske preporuke Akreditacijskog savjeta koja sadržava mišljenje o ispunjavanju standarda kvalitete iz članka 42. ovog Zakona te o usklađenosti studijskog odnosno studijskih programa s odgovarajućim standardom kvalifikacije iz Registra HKO-a.
(2) Akreditacijsku preporuku iz stavka 1. ovog članka Akreditacijski savjet donosi na temelju izvješća stručnog povjerenstva sastavljenog od uglednih međunarodnih i domaćih znanstvenika i sveučilišnih nastavnika. Ako se akreditacija odnosi na veleučilišta ili visoke škole i njihove programe članovi stručnog povjerenstva mogu biti i profesori visoke škole te istaknuti stručnjaci u polju na koje se akreditacija odnosi. Jedan član stručnog povjerenstva mora biti predstavnik studenata.

(3) U postupku utvrđivanja relevantnih činjenica stručno povjerenstvo će posjetiti subjekt reakreditacije.
(4) Rješenjem iz stavka 1. ovog članka Agencija će, uz suglasnost ministra, izdati dopusnicu, uskratiti dopusnicu ili izdati pismo očekivanja kojim se utvrđuju nedostaci i rok u kojemu se oni moraju otkloniti.
(5) Protiv rješenja Agencije ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.
(6) U slučaju uskrate dopusnice Ministarstvo će odlučiti kako će se studentima omogućiti nastavak i dovršenje započetih studija. Na zahtjev Ministarstva Akreditacijski savjet će predložiti za to prikladne mjere.

7. VANJSKO VREDNOVANJE UNUTARNJEG SUSTAVA OSIGURAVANJA I UNAPRJEĐIVANJA KVALITETE (AUDIT)

Audit

Članak 44.

(1) Postojanje, razvijenost i funkcionalnost unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete subjekata vrednovanja može biti predmet posebnog postupka vanjskog vrednovanja (audit).
(2) Postupak iz stavka 1. ovog članka provodi Akreditacijski savjet na vlastiti poticaj, na zahtjev nadležnog ministra ili na zahtjev subjekta vrednovanja.
(3) Akreditacijski savjet imenuje stručno povjerenstvo na čiji prijedlog daje mišljenje o postojanju, razvijenosti i funkcionalnosti unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete.
(4) Akreditacijski savjet donijet će pravilnik kojim će urediti postupak i kriterije vrednovanja unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete.
(5) Pravilnik iz stavka 4. ovog članka objavit će se na mrežnim stranicama Agencije.

Odlučivanje u postupku audita

Članak 45.

(1) Agencija objavljuje izvješće Akreditacijskog savjeta s ocjenom razvijenosti i funkcionalnosti unutarnjeg sustava osiguravanja kvalitete subjekta vrednovanja na mrežnim stranicama Agencije.
(2) Ako Akreditacijski savjet utvrdi da subjekt vrednovanja nema unutarnji sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete, odnosno da je on nerazvijen i nefunkcionalan može donijeti odluku o pokretanju postupka izvanredne reakreditacije subjekta vrednovanja.
(3) Ako Akreditacijski savjet utvrdi da je unutarnji sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete visoko razvijen i funkcionalan donijet će o tome odluku te subjektu vrednovanja izdati certifikat o visokoj razvijenosti i funkcionalnosti unutarnjeg sustava osiguravanja kvalitete.
(4) Ako u ponovnom postupku audita Akreditacijski savjet utvrdi da unutarnji sustav osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete subjekta vrednovanja više ne ispunjava uvjete visoke razvijenosti i funkcionalnosti, donijet će odluku o ukidanju certifikata iz stavka 3. ovog članka.

8. TEMATSKO VREDNOVANJE

Postupak tematskog vrednovanja

Članak 46.

(1) Tematsko vrednovanje je postupak vanjskog vrednovanja određenih istovrsnih subjekata vrednovanja ili dijela djelatnosti jednog ili većeg broja istovrsnih subjekata vrednovanja.

(2) Postupak tematskog vrednovanja provodi Akreditacijski savjet na vlastiti poticaj, na zahtjev nadležnog ministra ili na zahtjev jednog ili većeg broja subjekata vrednovanja.
(3) Akreditacijski savjet imenuje stručno povjerenstvo na čiji prijedlog utvrđuje ishode tematskog vrednovanja.
(4) Akreditacijski savjet donijet će pravilnik kojim će urediti postupak i kriterije po kojima će se utvrditi ishodi tematskog vrednovanja.
(5) Pravilnik iz stavka 3. ovog članka objavit će se na mrežnim stranicama Agencije.

Odlučivanje u postupku tematskog vrednovanja

Članak 47.

(1) Na temelju provedenog postupka, Akreditacijski savjet izrađuje izvješće o ishodima tematskog vrednovanja koje se objavljuje na mrežnim stranicama Agencije.
(2) Na temelju ishoda tematskog vrednovanja Akreditacijski savjet može predložiti nadležnom ministru provođenje određenih mjera u području visokog obrazovanja i/ili znanstvene djelatnosti, a može i donijeti odluku o pokretanju postupka izvanredne reakreditacije jednog ili većeg broja subjekata vrednovanja.

9. POSTUPCI VANJSKOG VREDNOVANJA S INOZEMNIM OBILJEŽJIMA

Vrednovanje inozemnih visokih učilišta i znanstvenih organizacija

Članak 48.

(1) Na zahtjev inozemnog visokog učilišta ili znanstvene organizacije ili na temelju javnog poziva Agencija može provesti postupak vanjskog vrednovanja inozemnog visokog učilišta ili znanstvene organizacije.
(2) O provođenju postupka vrednovanja iz stavka 1. ovog članka Agencija sklapa ugovor s organizacijom koja traži provođenje tog postupka.
(3) Za sklapanje ugovora iz stavka 2. ovog članka ravnatelju Agencije je potrebna prethodna suglasnost Upravnog vijeća Agencije.
(4) Vanjsko vrednovanje iz stavka 1. ovog članka provodi se na temelju Europskih standarda i smjernica (ESS-a) i propisa o osiguravanju i unaprjeđivanju kvalitete visokog obrazovanja i/ili znanstvene djelatnosti zemlje u kojoj je sjedište organizacije koja traži provođenje vanjskog vrednovanja.
(5) Akreditacijski savjet imenuje stručno povjerenstvo na temelju čijeg prijedloga donosi mišljenje u postupku vrednovanja iz stavka 1. ovog članka.
(6) Ugovorom iz stavka 2. ovog članka utvrđuje se način podmirenja troškova provođenja postupka iz stavka 1. ovog članka.
(7) Prihod ostvaren na temelju ugovora iz stavka 2. ovog članka je prihod Agencije.

Akreditacija združenog studija i združene kvalifikacije

Članak 49.

(1) Postupak vanjskog vrednovanja kvalitete združenog studija provodi se u skladu s Europskim pristupom osiguravanju kvalitete združenih studija.
(2) Visoka učilišta koja sudjeluju u izvođenju združenog studija zajedno će odabrati agenciju koja će provesti postupak iz stavka 1. ovog članka pod uvjetom da je upisana u Europski registar institucija za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (*European Quality Assurance Register for Higher Education (EQAR)*).
(3) Prije odabira agencije iz stavka 2. ovog članka, hrvatsko visoko učilište koje sudjeluje u izvođenju združenog studija može zatražiti mišljenje Agencije o statusu odabrane agencije.
(4) Ako visoka učilišta koja sudjeluju u izvođenju združenog studija zajedno odaberu Agenciju za provođenje postupka vanjskog vrednovanja iz stavka 1. ovog članka, postupak se obavlja na način pobliže propisan općim aktom Agencije.

(5) Postupak iz stavka 4. ovog članka provodi se na temelju standarda kvalitete koje propisuje Europski pristup osiguravanju kvalitete združenih studija.
(6) Ako visoka učilišta koja sudjeluju u izvođenju združenog studija zajedno odaberu drugu agenciju upisanu u Europski registar iz stavka 2. ovog članka, ta agencija i/ili visoko učilište nakon provedenog postupka dostavljaju Agenciji izvješće o provedenom postupku vanjskog vrednovanja i odluku.
(7) Akreditacijski savjet provjerava je li postupak iz stavka 6. proveden u skladu s Europskim pristupom osiguravanju kvalitete združenih studija te mišljenje o tome dostavlja Ministarstvu koje, u slučaju pozitivnog mišljenja, takav program upisuje u Upisnik studijskih programa.
(8) Združena kvalifikacija potvrđuje se javnom ispravom koja sadržava obilježja svih visokih učilišta koja sudjeluju u ustrojavanju i izvedbi združenog studija u skladu propisima kojima se uređuje izgled diploma i dopunskih isprava o studiju.
(9) Javne isprave kojima se potvrđuje stjecanje združene kvalifikacije i javne isprave koje se stječu završetkom združenog studija ne podliježu postupku priznavanja inozemnih visokoškolskih obrazovnih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja.

Izvođenje inozemnih studijskih programa

Članak 50.

(1) Inozemno visoko učilište sa sjedištem u državama Europskog gospodarskog prostora, samostalno ili u suradnji s hrvatskim visokim učilištem, može u Republici Hrvatskoj obavljati djelatnost visokog obrazovanja i izvoditi inozemni studijski program ako je inozemno visoko učilište akreditirano u matičnoj državi od neke od institucija upisanih u Europski registar iz članka 49. stavka 2. ovog Zakona i ako je inozemni studijski program kojeg izvodi u Republici Hrvatskoj akreditiran od neke od institucija upisanih u Europski registar i pripada sustavu visokog obrazovanja države u kojoj je sjedište tog visokog učilišta.
(2) Inozemno visoko učilište iz stavka 1. ovog članka dužno je obavijestiti Ministarstvo o pokretanju inozemnog studijskog programa u Republici Hrvatskoj najkasnije godinu dana prije početka izvedbe studijskog programa. Ministarstvo upisuje takav studijski program u Upisnik inozemnih studijskih programa koje izvode inozemna visoka učilišta u Republici Hrvatskoj. Prije upisa u taj Upisnik Ministarstvo može zatražiti od Agencije i akreditacijske ustanove matične države inozemnog visokog učilišta podatke o akreditaciji te ustanove i programa koji izvodi.
(3) Pri izvođenju inozemnog studijskog programa na stabilnoj i trajnoj osnovi, inozemno visoko učilište koje ga izvodi samostalno i domaće visoko učilište koje sudjeluje u izvođenju određenog studijskog programa moraju ispunjavati uvjete propisane ovim Zakonom. Stabilnost i trajnost izvođenja ocjenjuje se uzimajući u obzir njegovo trajanje, učestalost, periodičnost i kontinuiranost, u skladu s pravnom stečevinom Europske unije o slobodi poslovnog nastana i slobodi pružanja usluga.
(4) Ako Akreditacijski savjet dođe do saznanja da se studijski programi iz stavka 1. ovog članka ne izvode u skladu s uvjetima iz stavka 3. ovog članka zatražit će od agencije koja je akreditirala inozemno visoko učilište i/ili studijski program koji ono izvodi u Republici Hrvatskoj potrebne informacije temeljem kojih će Agencija donijeti odluku o dopustivosti daljnjeg izvođenja studijskih programa iz stavka 1. ovog članka.
(5) Ako inozemno visoko učilište iz stavka 1. ovog članka izvodi inozemni studijski programu suradnji s hrvatskim visokim učilištem, hrvatsko visoko učilište je dužno o tome obavijestiti Ministarstvo u roku propisanom stavkom 2. ovog članka.
(6) Sudjelovanje hrvatskog visokog učilišta u izvedbi inozemnog studijskog programa dio je unutarnjeg sustava osiguravanja kvalitete i vanjskog vrednovanja u skladu s odredbama ovog Zakona.

(7) Studenti koji se upisuju na inozemni studijski program koji je dio sustava visokog obrazovanja druge države ne smatraju se redovitim studentima u Republici Hrvatskoj i ne ostvaruju prava koja ostvaruju redoviti studenti u Republici Hrvatskoj.
(8) Po završetku inozemnog studijskog programa iz stavka 1. ovog članka dodjeljuje se inozemna visokoškolska kvalifikacija koja podliježe postupku priznavanju inozemne obrazovne kvalifikacije u skladu s propisima kojima se uređuje priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja.
(9) Inozemno visoko učilište iz stavka 1. ovog članka dužno je na mrežnim stranicama objaviti i prije upisa informirati studente o njihovom statusu i kvalifikaciji koju stječu završetkom inozemnog studija.

Izvođenje studijskih programa u inozemstvu
Članak 51.

(1) Visoko učilište koje je akreditirano i ima sjedište u Republici Hrvatskoj (hrvatsko visoko učilište) može samostalno ili u suradnji s akreditiranim inozemnim visokim učilištem izvoditi svoj studijski program izvan teritorija Republike Hrvatske.
(2) Studijski program iz stavka 1. ovog članka koji se izvodi na stabilnoj i trajnoj osnovi mora biti u skladu s propisima države u kojoj se izvodi.
(3) Studijski program kojeg izvodi hrvatsko visoko učilište iz stavka 1. ovog članka u inozemstvu dio je sustava visokog obrazovanja Republike Hrvatske.
(4) Visoko učilište iz stavka 1. ovog članka podnosi zahtjev za izdavanje dopusnice za izvođenje studijskog programa izvan sjedišta, s mjestom izvođenja u inozemstvu (dislocirani studijski program s mjestom izvođenja u inozemstvu). U zahtjevu se mora navesti mjesto izvođenja dislociranog studijskog programa. Zahtjev se podnosi Ministarstvu najmanje godinu dana prije početka akademske godine u kojoj će započeti izvođenje dislociranog studijskog programa.
(5) Na postupak akreditacije studijskog programa iz stavka 1. ovog članka primjenjuju se odredbe ovog Zakona o inicijalnoj akreditaciji studijskih programa.
(6) Studijski program koji visoko učilište iz stavka 1. ovog članka izvodi u inozemstvu upisuje se u Upisnik studijskih programa.
(7) Studenti koji se upisuju na studijski program iz stavka 1. ovog članka ne smatraju se redovitim studentima u Republici Hrvatskoj i ne ostvaruju prava na subvencioniranu školarinu, prehranu i smještaj te ostala prava koja ostvaruju redoviti studenti u Republici Hrvatskoj.
(8) Po završetku studijskog programa iz stavka 1. ovog članka dodjeljuje se hrvatska obrazovna kvalifikacija koja ne podliježe postupku priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja.

10. DIONICI SUSTAVA OSIGURAVANJA I UNAPRJEĐIVANJA KVALITETE VISOKOG OBRAZOVANJA I ZNANSTVENE DJELATNOSTI

10.1. OPĆE ODREDBE

Dionici sustava
Članak 52.

Dionici sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti su visoka učilišta i znanstvene organizacije koje djeluju u Republici Hrvatskoj, Nacionalno vijeće, Rektorski zbor, Vijeće javnih znanstvenih instituta, Vijeće veleučilišta i visokih škola, Agencija, Ministarstvo te druge institucije i tijela koja u skladu sa zakonima koji uređuju znanstvenu djelatnost i visoko obrazovanje te propisima donesenim na temelju

tih zakona osiguravaju stalno unaprjeđivanje kvalitete znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

10.2. AGENCIJA ZA ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE

Pravni status Agencije

Članak 53.

(1) Agencija je pravna osoba s javnim ovlastima upisana u sudski registar.
(2) Osnivač Agencije je Republika Hrvatska.
(3) Sjedište Agencije je u Zagrebu.
(4) Agencija ima statut koji donosi Upravno vijeće, a potvrđuje ga Nacionalno vijeće.
(5) Agencija mora biti periodično vrednovana (akreditirana) od strane Europskog udruženja za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (*European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA)*) i biti upisana u Europski registar institucija za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (EQAR).

Samostalnost i neovisnost Agencije

Članak 54.

(1) Agencija samostalno i neovisno obavlja poslove akreditacije te druge poslove propisane ovim i drugim zakonima te propisima donesenim na temelju tih zakona.
(2) Pri propisivanju standarda za vrednovanje kvalitete visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti Agencija se rukovodi standardima i smjernicama razvijenim u Europskom prostoru visokog obrazovanja te iskustvima drugih nacionalnih i međunarodnih institucija koje djeluju u području osiguravanja kvalitete visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti.
(3) Zabranjen je svaki oblik utjecaja na rad Agencije koji bi mogao ugroziti njezinu samostalnost i neovisnost.
(4) U obavljanju svojih poslova Agencija se povezuje i surađuje s drugim institucijama u području znanosti i visokog obrazovanja, a posebno sa središnjim tijelima državne uprave, znanstvenim organizacijama, visokim učilištima te drugim pravnim osobama koje imaju javne ovlasti i udrugama koje djeluju u području znanosti i visokog obrazovanja. Suradnja se obavlja na način koji ne utječe na samostalnost, neovisnost i nepristranost Agencije.

Djelokrug i nadležnost Agencije

Članak 55.

(1) U okviru svoga djelokruga Agencija:
a) provodi postupke vrednovanja u skladu s odredbama ovog Zakona,
b) obavlja stručne i administrativne poslove za potrebe Nacionalnog vijeća, područnih znanstvenih vijeća i matičnih odbora te za njih poduzima radnje u upravnom sporu,
c) prikuplja i obrađuje podatke o sustavu znanosti i visokog obrazovanja i drugim sustavima s kojima je znanost i visoko obrazovanje u međuovisnosti, na kojim se podacima temelje analize potrebne za propisivanje standarda i kriterija vrednovanja što ih provodi Agencija, za praćenje stanja i učinkovitosti sustava znanosti i visokog obrazovanja te za donošenje ocjena u tim postupcima, a koji su podaci potrebni državnim i drugim tijelima za donošenje strateških odluka o razvoju znanosti i visokog obrazovanja. To su osobito podaci:
– o resursima znanosti i visokog obrazovanja i njihovoj primjerenosti društvenim potrebama,
– o kvaliteti i učinkovitosti znanstvene djelatnosti i djelatnosti visokog obrazovanja,
– o trendovima razvoja sustava znanosti i visokog obrazovanja te njihovih dijelova,
d) provodi postupak stručnog priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija sa svrhom zapošljavanja u skladu s posebnim propisima,
e) obavlja poslove povezivanja i uključivanja u međunarodna udruženja i mreže koje se bave osiguravanjem kvalitete u sustavu znanosti i visokog obrazovanja,

f) radi na poticanju znanja i istraživanja o kvaliteti sustava znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj i provodi sustavne edukacijske aktivnosti na nacionalnoj razini, a posebno edukaciji članova stručnih tijela u postupcima vrednovanja u okviru vanjskog sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete,
g) obavlja i druge poslove u skladu s posebnim propisima.
(2) U obavljanju svoje djelatnosti Agencija poslove iz stavka 1. točke a) do d) i f) ovog članka obavlja kao javnu ovlast.
(3) Djelatnost Agencije pobliže se uređuje Statutom i drugim općim aktima Agencije, u skladu s ovim i drugim zakonima te propisima donesenim na temelju tih zakona.
(4) Statut i drugi opći akti Agencije objavljuju se na mrežnim stranicama Agencije.
(5) Sve prikupljene podatke, analize i statistike iz stavka 1. točke c) ovog članka Agencija dostavlja Ministarstvu na njegov zahtjev, a zajedno s Ministarstvom usklađuje evidencije koje ono vodi na temelju svojih zakonskih ovlasti.
(6) Prikupljanje i obradu podataka iz stavka 1. točke c) ovog članka, Agencija uređuje općim aktom u skladu s propisima kojima se uređuje zaštita osobnih podataka te tajnost podataka.

Financiranje Agencije
Članak 56.
(1) Sredstva za obavljanje djelatnosti Agencije osiguravaju se iz državnog proračuna.
(2) Agencija može stjecati sredstva i iz drugih izvora u skladu s ovim i drugim zakonima te propisima donesenim na temelju tih zakona.

Tijela Agencije
Članak 57.
(1) Tijela Agencije su Upravno vijeće, Akreditacijski savjet, ravnatelj i Povjerenstvo za prigovore.
(2) Agencija može imati i druga stručna i savjetodavna tijela čiji se sastav, način osnivanja i djelokrug uređuju Statutom Agencije.

Upravno vijeće Agencije
Članak 58.
(1) Agencijom upravlja Upravno vijeće koje ima predsjednika i osam članova.
(2) Predsjednik i članovi Upravnog vijeća imenuju se na razdoblje od četiri godine i najviše jedanput uzastopno mogu biti ponovno imenovani.
(3) Predsjednika i sedam članova Upravnog vijeća imenuje i razrješava Nacionalno vijeće i to:
– tri člana na prijedlog nadležnog ministra,
– tri člana na prijedlog Rektorskoga zbora,
– jednog člana na prijedlog Vijeća veleučilišta i visokih škola,
– jednog člana iz reda studenata na prijedlog Hrvatskoga studentskog zbora.
(4) Jednog člana Upravnog vijeća imenuju zaposlenici Agencije.
(5) Način i postupak predlaganja predsjednika i članova Upravnog vijeća pobliže se uređuju Statutom Agencije.
(6) Predsjedniku, odnosno članu Upravnog vijeća mandat može prestati i prije isteka vremena iz stavka 2. ovog članka, a osobito ako sam zatraži razrješenje, ako teže povrijedi dužnosti propisane Statutom Agencije, u slučaju nemogućnosti urednog obavljanja dužnosti dulje od šest mjeseci, u slučaju trajnoga gubitka sposobnosti za obavljanje dužnosti te u slučaju pravomoćne osude za kazneno djelo koje ga čini nedostojnim obavljanja dužnosti.
(7) O postojanju razloga za razrješenje predsjednika i člana Upravnog vijeća prije isteka razdoblja na koje je imenovan, Upravno vijeće obavještava Nacionalno vijeće.

Nadležnosti Upravnog vijeća

Članak 59.

(1) Upravno vijeće Agencije:
– donosi statut Agencije,
– imenuje i razrješava članove Akreditacijskog savjeta,
– imenuje i razrješava članove Povjerenstva za prigovore,
– imenuje i razrješava ravnatelja,
– imenuje i razrješava zamjenika ravnatelja Agencije na prijedlog ravnatelja,
– na prijedlog ravnatelja donosi Pravilnik o unutarnjem redu kojim se pobliže uređuje unutarnji ustroj Agencije,
– donosi godišnji program rada Agencije kojim se detaljno uređuju aktivnosti i poslovi Agencije za kalendarsku godinu te nadzire provođenje programa,
– usvaja godišnji proračun Agencije na prijedlog ravnatelja,
– prihvaća završno financijsko izvješće Agencije,
– određuje vrste usluga koje Agencija pruža uz naknadu, kao i visinu naknade za pružene usluge na prijedlog ravnatelja,
– usvaja godišnje izvješće o radu Agencije koje podnosi ravnatelj te ga dostavlja nadležnom ministru i Nacionalnom vijeću,
– obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom Agencije.
(2) Upravno vijeće odlučuje većinom glasova ukupnog broja članova.
(3) Način rada Upravnog vijeća pobliže se uređuje Statutom Agencije i Poslovnikom o radu Upravnog vijeća.

Akreditacijski savjet

Članak 60.

(1) Akreditacijski savjet je stručno tijelo Agencije koje čine dionici iz sustava znanosti i visokog obrazovanja.
(2) Akreditacijski savjet ima petnaest članova koje imenuje Upravno vijeće na razdoblje od četiri godine i to:
– deset članova iz reda sveučilišnih nastavnika uvažavajući ravnomjernost zastupljenosti znanstvenih i umjetničkih područja,
– jednog člana iz reda znanstvenika zaposlenih u znanstvenim institutima,
– jednog člana iz reda nastavnika veleučilišta i visokih škola na prijedlog Vijeća veleučilišta i visokih škola,
– jednog člana na prijedlog Hrvatske gospodarske komore,
– jednog člana iz reda studenata na prijedlog Hrvatskoga studentskog zbora,
– jednog člana iz reda predstavnika nevladinih i neprofitnih organizacija koje djeluju u području znanosti i visokog obrazovanja.
(3) Članovi Akreditacijskog savjeta mogu biti najviše jednom uzastopno ponovno imenovani.
(4) Kandidate za članove Akreditacijskog savjeta predlažu Rektorski zbor, Vijeće javnih znanstvenih instituta, Vijeće veleučilišta i visokih škola, Hrvatski studentski zbor, Hrvatska gospodarska komora, visoka učilišta, znanstvene organizacije te znanstvenici i članovi akademske zajednice na temelju javnog poziva za predlaganje kandidata koji upućuje Upravno vijeće.
(5) Članovi Akreditacijskog savjeta imenuju se na način da se osigura zastupljenost svih znanstvenih i umjetničkih područja.
(6) Državni dužnosnici i čelnici institucija u sustavu znanosti i visokog obrazovanja ne mogu biti članovi Akreditacijskog savjeta.

(7) Akreditacijski savjet ima predsjednika i zamjenika predsjednika, koje članovi Akreditacijskog savjeta biraju između sebe.
(8) Sastav, način rada te druga pitanja od značaja za rad Akreditacijskog savjeta pobliže se uređuju Statutom Agencije i Poslovnikom o radu Akreditacijskog savjeta.

Nadležnosti Akreditacijskog savjeta
Članak 61.

(1) Akreditacijski savjet obavlja sljedeće poslove:
– donosi pravilnike kojima propisuje kriterije i standarde na temelju kojih se ocjenjuje kvaliteta subjekata vrednovanja i studijskih programa koje izvode,
– utvrđuje postupak vrednovanja,
– donosi plan provođenja postupaka vrednovanja,
– na prijedlog visokih učilišta, znanstvenih organizacija, Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatske zaklade za znanost, stručnih službi Ministarstva i Agencije utvrđuje listu uglednih stranih i domaćih sveučilišnih nastavnika i znanstvenika s koje se imenuju članovi stručnih povjerenstava, a potvrđuje ju Nacionalno vijeće,
– na prijedlog Hrvatskog studentskog zbora utvrđuje listu studenata koji sudjeluju u postupcima akreditacije,
– transparentnim postupkom (ždrijebom) imenuje članove stručnih povjerenstava za provođenje postupaka vrednovanja,
– donosi akreditacijsku preporuku u postupcima vanjskog vrednovanja na temelju kojeg Agencija odlučuje o izdavanju dopusnice,
– donosi kodeks ponašanja radi sprječavanja sukoba interesa i drugih neprihvatljivih ponašanja predsjednika i članova Akreditacijskog savjeta,
– odlučuje o drugim stručnim pitanjima na zahtjev nadležnog ministra, Upravnog vijeća i Nacionalnog vijeća,
– obavlja i druge poslove u skladu s ovim Zakonom i Statutom Agencije.
(2) Akreditacijske preporuke Akreditacijskog savjeta obvezujuće su za Agenciju.

Ravnatelj Agencije
Članak 62.

(1) Ravnatelj je poslovodni i stručni voditelj Agencije.
(2) Ravnatelja imenuje i razrješava Upravno vijeće.
(3) Ravnatelj se, na temelju javnog natječaja, imenuje na razdoblje od četiri godine i može biti ponovno imenovan.
(4) Za ravnatelja može biti imenovan sveučilišni nastavnik ili znanstvenik koji ispunjava uvjete propisane Statutom Agencije.
(5) Postupak imenovanja i razrješenja ravnatelja pobliže se uređuje Statutom Agencije.

Nadležnosti ravnatelja Agencije
Članak 63.

Ravnatelj Agencije:
– predstavlja i zastupa Agenciju, vodi poslovanje i stručni rad Agencije,
– predlaže Upravnom vijeću Statut, njegove izmjene i dopune, pravilnik o unutarnjem redu i godišnji proračun,
– donosi druge opće akte iz djelokruga rada Agencije,
– samostalno poduzima pravne radnje u ime i za račun Agencije do vrijednosti propisane Statutom Agencije,
– odlučuje o zasnivanju i prestanku radnog odnosa radnika Agencije,
– sudjeluje u radu Upravnog vijeća i Akreditacijskog savjeta bez prava odlučivanja,

– obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom Agencije.

Zamjenik i pomoćnici ravnatelja

Članak 64.

(1) Ravnatelj Agencije ima zamjenika i pomoćnike ravnatelja.
(2) Za zamjenika i pomoćnika ravnatelja može biti imenovana osoba koja ispunjava uvjete propisane Statutom Agencije.
(3) Broj pomoćnika ravnatelja, način i postupak za imenovanje zamjenika i pomoćnika ravnatelja te djelokrug njihova rada uređuju se Statutom Agencije i drugim općim aktom Agencije.

Povjerenstvo za prigovore

Članak 65.

(1) Povjerenstvo za prigovore je stalno, neovisno i nepristrano tijelo Agencije koje raspravlja i odlučuje o osnovanosti prigovora na akreditacijsku preporuku ili druge odluke Akreditacijskog savjeta donesene u postupcima vrednovanja.
(2) Povjerenstvo za prigovore se sastoji od predsjednika Povjerenstva i četiri člana, a imenuju se i četiri zamjenika člana. Zamjenik člana preuzima prava i obveze člana Povjerenstva u slučaju odsutnosti i spriječenosti člana čijim je zamjenikom imenovan. Predsjednik i dva zamjenika člana moraju biti osobe pravne struke.
(3) Članove Povjerenstva za prigovore imenuje Upravno vijeće Agencije na prijedlog Rektorskog zbora, Vijeća javnih znanstvenih instituta i Vijeća veleučilišta i visokih škola. Članovi Povjerenstva za prigovore imenuju se na razdoblje od četiri godine i najviše jedanput uzastopno mogu biti ponovno imenovani. Ovlašteni predloženici dužni su predložiti po dva kandidata za predsjednika. Rektorski zbor predlaže četiri kandidata za dva člana i četiri kandidata za dva zamjenika člana, Vijeće javnih znanstvenih instituta predlaže dva kandidata za člana i dva kandidata za zamjenika člana, jednako kao i Vijeće veleučilišta i visokih škola.
(4) Ako utvrdi da akreditacijska preporuka ili druga odluka Akreditacijskog savjeta nije u skladu s odredbama ovog Zakona i propisima donesenim na temelju njega Povjerenstvo za prigovore će uz odgovarajuće obrazloženje predmet vratiti Akreditacijskom savjetu na ponovno odlučivanje. Pri donošenju nove akreditacijske preporuke ili druge odluke Akreditacijski savjet je dužan razmotriti stajališta Povjerenstva za prigovore te se o njima očitovati ako ih ne prihvaća.
(5) Pri odlučivanju o izdavanju dopusnice Agencija će razmotriti navode prigovora, odluku Povjerenstva za prigovore te novu akreditacijsku preporuku Akreditacijskog savjeta donesenu na temelju odluke Povjerenstva za prigovore.
(6) Sastav, način rada te druga pitanja od značaja za rad Povjerenstva za prigovore pobliže se uređuju Statutom Agencije i Poslovnikom o radu Povjerenstva za prigovore.

Nacionalni ENIC/NARIC ured

Članak 66.

(1) U Agenciji se ustrojava Nacionalni ENIC/NARIC ured kao izvještajni centar o akademskoj pokretljivosti i priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja.
(2) Ustrojstvo i djelokrug Nacionalnog ENIC/NARIC ureda pobliže se uređuju Statutom i drugim općim aktom Agencije.

Središnji informacijski ured

Članak 67.

(1) U Agenciji se ustrojava Središnji informacijski ured sa zadaćom objedinjavanja podataka o ispunjavanju uvjeta za upis pristupnika na visoka učilišta i pružanja informacija o studijskim programima i visokim učilištima u Republici Hrvatskoj te uvjetima upisa.
(2) U radu Središnjeg informacijskog ureda mogu sudjelovati predstavnici svakog sveučilišta i predstavnik Vijeća veleučilišta i visokih škola.
(3) Ustrojstvo i djelokrug Središnjeg informacijskog ureda pobliže se uređuju Statutom i drugim općim aktom Agencije.

Nadzor nad radom Agencije
Članak 68.

(1) Upravni nadzor nad zakonitošću rada Agencije obavlja Ministarstvo.
(2) O rezultatima svoga rada Agencija jedanput godišnje izvješćuje Nacionalno vijeće i Ministarstvo.

Imovina Agencije
Članak 69.

(1) Imovinu Agencije čine sredstva za rad pribavljena od osnivača te iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.
(2) Agencija ne može bez suglasnosti osnivača steći, opteretiti ili otuđiti nekretnine i drugu imovinu čija je vrijednost veća od vrijednosti propisane Statutom Agencije.

Odgovornost za obveze Agencije
Članak 70.

(1) Agencija odgovara za svoje obveze cijelom svojom imovinom.
(2) Za obveze Agencije solidarno i neograničeno odgovara osnivač.

IV. SUSTAV ZNANSTVENE DJELATNOSTI

1. OPĆE ODREDBE O ZNANSTVENOM RADU I DJELATNOSTI

Sloboda znanstvenog rada i djelovanja
Članak 71.

(1) Znanstveni rad ne podliježe nikakvim ograničenjima ili formalnim zahtjevima osim onih koji proizlaze iz poštivanja etičnosti u znanstvenom i istraživačkom radu, zaštite ljudskih prava te zaštite osobne i opće sigurnosti na radu.
(2) Formalni zahtjevi vezani za obavljanje znanstvene djelatnosti i bavljenje znanošću ne mogu biti zapreka slobodnom bavljenju znanošću i predviđene su isključivo radi stjecanja pojedinih prava predviđenih ovim Zakonom i na njemu utemeljenim propisima.
(3) Načela iz prethodnih stavaka ovoga članka se na odgovarajući način primjenjuju i na istraživanja u umjetničkom području.

Znanstveni rad
Članak 72.

(1) Znanstvenim radom u smislu ovog Zakona bave se znanstvenici na sveučilištima i institutima i drugim znanstvenim organizacijama kao i osobe izabrane na suradnička radna mjesta u tim organizacijama, te drugi znanstvenici u skladu s ovim Zakonom.
(2) U znanstvenom radu sudjeluju studenti poslijediplomskih sveučilišnih studija te osobe izabrane na stručna radna mjesta prema ovome Zakonu. U znanstvenom radu mogu

sudjelovati i ostali studenti te druge osobe koje sudjeluju u znanstvenom i nastavnom procesu.

Znanstvena djelatnost

Članak 73.

Znanstvenu djelatnost u smislu ovog Zakona obavljaju sveučilišta i njihove sastavnice, javni znanstveni instituti, znanstveni instituti, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti kao i druge pravne osobe i njihove ustrojstvene jedinice upisane u Upisnik znanstvenih organizacija (u daljnjem tekstu: znanstvene organizacije).

Dostupnost informacija o znanstvenim organizacijama

Članak 74.

(1) Znanstvene organizacije su dužne javno objaviti, na svojim mrežnim stranicama ili na drugi način dostupan javnosti sljedeće informacije:

1. statut i druge opće akte,
2. uređenje unutarnjeg ustroja,
3. informacije o upravljačkim tijelima i njihovom sastavu,
4. etički kodeks.

(2) Na rad znanstvenih organizacija se primjenjuju propisi o pravu na pristup informacijama.

Upisnik znanstvenih organizacija

Članak 75.

(1) Ministarstvo vodi Upisnik znanstvenih organizacija.

(2) Upis u Upisnik znanstvenih organizacija provodi se na temelju osnovanog zahtjeva zainteresirane organizacije koja se bavi znanstvenom djelatnošću.

(3) Ministar posebnim pravilnikom propisuje uvjete i postupak za upis u upisnik iz stavka 1. ovog Zakona i brisanje iz upisnika, ustroj i način njegova vođenja te sadržaj obrazaca za podnošenje zahtjeva za upis i obrazaca za izvod iz upisnika.

(4) Organizacije koje nisu upisani u upisnik ili koji su brisani iz njega ne mogu se financirati iz državnog proračuna. Iznimno inozemne organizacije mogu se, iako nisu upisane u Upisnik, na prijedlog Nacionalnog vijeća i znanstvenika, financirati iz državnog proračuna ako sudjeluju u projektu od značenja za Republiku Hrvatsku.

(5) U znanstvene organizacije u smislu ovog zakona pripadaju i umjetničke akademije u sustavu visokog obrazovanja.

Ostali subjekti znanstvene djelatnosti

Članak 76.

(1) Uz fizičke osobe koje se bave znanstvenim radom i subjekte koji obavljaju znanstvenu djelatnost, subjekti znanstvene djelatnosti su i Nacionalno vijeće, Ministarstvo, Hrvatska akademska i istraživačka mreža (CARNet), Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Nacionalna zaklada) te, u skladu sa zakonom, na temelju zakona donesenim propisom te ugovorom sklopljenim s visokim učilištem nastavne baze medicinskih, stomatoloških, veterinarskih i farmaceutskih fakulteta, veleučilišta, visoke škole, znanstvene udruge, knjižnice na visokim učilištima, muzeji, arhivi i druge pravne osobe i njihove ustrojstvene jedinice čije je djelovanje od interesa za obavljanje znanstvene djelatnosti.

(2) Način sudjelovanja subjekata iz stavka 1. ovog članka u organizaciji i provedbi znanstvene djelatnosti uređuje se zakonom, na njemu utemeljenom propisu te odlukama nadležnih tijela.

2. ZNANSTVENI INSTITUTI

Osnivanje znanstvenih instituta

Članak 77.

(1) Znanstvene institute osnivaju domaće i inozemne pravne i fizičke osobe, u skladu s odredbama ovog Zakona i Zakona o ustanovama.

(2) Radi ostvarivanja znanstvenih programa od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku, Vlada Republike Hrvatske uredbom osniva javne znanstvene institute.

Osnovne odredbe o unutarnjem ustroju znanstvenog instituta

Članak 78.

(1) Na unutarnji ustroj i upravljanje javnim znanstvenim institutom i znanstvenim institutom (u daljnjem tekstu: znanstveni institut) primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama, ako ovim Zakonom nije određeno drukčije.

(2) Statut znanstvenog instituta donosi njegovo upravno vijeće uz suglasnost osnivača. Suglasnost na statut javnoga znanstvenog instituta daje ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća u roku od dva mjeseca od dana zaprimanja prijedlog njegovog upravnog vijeća. Ukoliko ministar ne da suglasnost u roku, ne smatra se da je suglasnost dana.

(3) Institut ima:

– ravnatelja,
– znanstveno vijeće,
– upravno vijeće,
– druga tijela predviđena statutom ili na njemu utemeljenim drugim općim aktom.

Upravno vijeće znanstvenog instituta

Članak 79.

(1) Upravno vijeće instituta, u skladu sa statutom, čine članovi koje imenuje osnivač te članovi koje izabere znanstveno vijeće instituta, uz jednog predstavnika zaposlenika.

(2) Broj članova upravnog vijeća instituta određuje se statutom, uz ograničenje da ne može biti manji od pet ni veći od devet.

(3) Članovi koje imenuje osnivač čine većinu u upravnom vijeću.

(4) Predsjednika upravnog vijeća iz reda njegovih članova imenuje osnivač.

(5) Upravno vijeće donosi, uz statut, i ostale opće akte znanstvenog instituta

(6) Upravno vijeće vodi financijsku i poslovnu politiku, odlučuje o raspolaganju imovinom veće vrijednosti u skladu sa statutom te odlučuje o pitanjima koja statutom nisu stavljena u nadležnost drugih tijela.

Ravnatelj znanstvenog instituta

Članak 80.

(1) Ravnatelja znanstvenog instituta imenuje, temeljem javnog natječaja, upravno vijeće na mandat od pet godina.

(2) Ravnatelj javnog znanstvenog instituta može jednom ponoviti mandat.

(3) Ravnatelj javnog znanstvenog instituta mora biti ugledni znanstvenik za što uvjete propisuje, svojim općim aktom, Vijeće javnih znanstvenih instituta.

(4) Ravnatelj znanstvenog instituta osobito:

- predlaže statut upravnom vijeću uz prethodno mišljenje znanstvenog vijeća,
- predlaže opće akte upravnom vijeću uz prethodno mišljenje znanstvenog vijeća,
- predlaže upravnom vijeću prijedlog programskog ugovora uz prethodno mišljenje znanstvenog vijeća,
- odlučuje o pravima iz radnog odnosa zaposlenika znanstvenog instituta,

- podnosi upravnom vijeću godišnje izvješće

(5) Ravnatelj ima pravo povratka na prijašnje radno mjesto na znanstvenom institutu ili visokom učilištu, za što mora podnijeti zahtjev u roku od 30 dana od dana prestanka mandata.

Znanstveno vijeće znanstvenog instituta

Članak 81.

(1) Znanstveno vijeće, koje čine predstavnici znanstvenika i suradnika u skladu sa statutom, odlučuje o znanstvenim i stručnim pitanjima. Znanstveno vijeće:

1. utvrđuje i provodi znanstvenu politiku instituta,
2. raspravlja i odlučuje o znanstvenim i stručnim pitanjima,
3. provodi dio postupka izbora u znanstvena zvanja, ako je institut za to ovlašten,
4. provodi postupke izbora na znanstvena, suradnička i stručna radna mjesta,
5. imenuje i razrješuje dio članova upravnog vijeća instituta, u skladu sa statutom,
6. daje upravnom vijeću instituta prethodno mišljenje u postupku donošenja statuta i ostalih općih akata, sklapanja programskog ugovora te
7. obavlja druge poslove određene odlukom o osnivanju i statutom instituta.

(2) Znanstveni institut može imati znanstveni savjet. Članovi znanstvenog savjeta su istaknuti znanstvenici i gospodarstvenici čije članstvo nije uvjetovano sklopljenim ugovorom o radu s institutom. Ustroj, nadležnosti i način rada znanstvenog savjeta uređuje se statutom.

Sudjelovanje znanstvenih instituta u visokom obrazovanju

Članak 82.

(1) Znanstveni instituti surađuju s visokim učilištima u znanstvenom radu i izvođenju studijskih programa u skladu sa znanstvenim programom instituta te znanstvenim i studijskim programima visokih učilišta.

(2) Suradnja iz stavka 1. ovog članka potanje se uređuje ugovorom visokog učilišta i instituta.

(3) Visoka učilišta i instituti dogovaraju uspostavljanje znanstvene infrastrukture od interesa za cjelokupni sustav znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja.

Vijeće javnih znanstvenih instituta

Članak 83.

(1) Vijeće javnih znanstvenih instituta čine ravnatelji svih javnih znanstvenih instituta u Republici Hrvatskoj.

(2) Vijeće javnih znanstvenih instituta odlučuje o pitanjima od zajedničkog interesa za djelovanje i razvoj javnih znanstvenih instituta.

(3) Vijeće javnih znanstvenih instituta donosi poslovnik o radu.

(4) Vijeće javnih znanstvenih instituta:

1. propisuje, Pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, kriterije izvrsnosti za sklapanje ugovora o radu sa znanstvenicima zaposlenim u javnim znanstvenim institutima nakon 67 godina života uz prethodnu suglasnost Nacionalnog vijeća,
2. propisuje, Pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, minimalne uvjete za reizbor na znanstveno radno mjesto, uz prethodnu suglasnost Nacionalnog vijeća,
3. razmatra problematiku rada i razvoja javnih znanstvenih instituta i o tome donosi preporuke i mišljenja,
4. odlučuje o zadovoljenju kriterija iz točke 1. ovog stavka,
5. utvrđuje, uz prethodnu suglasnost Nacionalnog vijeća, minimalne uvjete kojima moraju udovoljavati ravnatelji javnih znanstvenih instituta.

3. KOLABORATIVNI ZNANSTVENI PROGRAMI, ZNANSTVENI CENTRI IZVRSNOSTI I ZNANSTVENO-TEHNOLOGIJSKI PARKOVI

Kolaborativni znanstveni programi

Članak 84.

(1) Kolaborativni znanstveni program je interdisciplinarni, multidisciplinarni i transdisciplinarni istraživački program od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku koji provode sveučilišta i javni znanstveni instituti i koji se u pravilu sastoji od većeg broja problemski povezanih znanstvenih projekata.
(2) Kolaborativni znanstveni program predlaže senat sveučilišta ili znanstveno vijeće javnoga znanstvenog instituta. Senat ili znanstveno vijeće imenuje voditelja programa.
(3) Voditelj programa predlaže nacrt programa Nacionalnom vijeću.
(4) Ako Nacionalno vijeće prihvati nacrt programa, sveučilište ili institut raspisuje natječaj za prijavu projekata u sklopu programa.
(5) Konačan prijedlog programa određuju svi voditelji odabranih projekata. O tom prijedlogu se provodi interna recenzija na sveučilištu ili javnom znanstvenom institutu.
(6) Nakon interne recenzije konačan prijedlog programa vrednuje Nacionalno vijeće za znanost koje imenuje recenzente. Program se brani javno, pred članovima Nacionalnog vijeća za znanost i recenzentima. Izvršenje programa vrednuje se na isti način kao što se provodi obrana prijedloga programa.
(7) Kolaborativni znanstveni istraživački programi financiraju se iz posebne proračunske stavke Ministarstva. Potreban iznos proračunskih sredstava predlaže Nacionalno vijeće.

Znanstveni centar izvrsnosti

Članak 85.

(1) Znanstveni centar izvrsnosti je znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline.
(2) Znanstvenu organizaciju ili njezin ustrojbeni dio ili skupinu znanstvenika centrom izvrsnosti proglašava ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća, uz suglasnost znanstvene organizacije ili skupine znanstvenika, na temelju vrednovanja u skladu s odredbama ovog Zakona koje reguliraju osiguravanje kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju i postupka koji obvezno uključuje međunarodnu prosudbu.
(3) Odluka ministra o proglašenju znanstvenog centra izvrsnosti sadrži prava i obveze koje na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, taj centar dobiva. Odluka se donosi na pet godina, a na temelju svakog novog vrednovanja u postupku predviđenom stavkom 2. ovog članka, može se produžiti za idućih pet godina.
(4) Znanstveni centri izvrsnosti financiraju se iz posebne proračunske stavke Ministarstva. Potreban iznos proračunskih sredstava predlaže Nacionalno vijeće.

Znanstveno-tehnologijski park

Članak 86.

(1) Znanstveno-tehnologijski park je trgovačko društvo koje se osniva radi komercijalizacije znanstvenih rezultata, poticanja suradnje znanstvenika i gospodarstvenika i jačanja na znanosti temeljenog gospodarstva.
(2) Suglasnost za korištenje naziva znanstveno–tehnologijskog parka daje ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća.
(3) Znanstveno-tehnologijski park uživa porezne olakšice i druge pogodnosti kojima se potiče ostvarivanje njegovih ciljeva, u skladu sa zakonom.

4. ZNANSTVENICI I SURADNICI

Znanstvenici

Članak 87.

Znanstvenici u smislu ovog Zakona su osobe koje se bave znanstvenom djelatnošću, što uključuje i studente na sveučilišnim poslijediplomskim(doktorskim) studijima.

Znanstvena zvanja

Članak 88.

(1) Znanstvena su zvanja: znanstveni suradnik, viši znanstveni suradnik, znanstveni savjetnik i znanstveni savjetnik u trajnom zvanju. Znanstvena zvanja stječu se u postupku i pod uvjetima predviđenim ovim Zakonom te na njemu utemeljenim propisima.

(2) Za znanstvenog suradnika može biti izabran istraživač koji ima doktorat znanosti i koji zadovoljava uvjete koje je utvrdilo Nacionalno vijeće te umjetnik iz članka 176. stavka 7. ovog Zakona koja zadovoljava uvjete koje je utvrdilo Nacionalno vijeće.

(3) Za višeg znanstvenog suradnika može biti izabran istraživač koji ima doktorat znanosti i koji zadovoljava uvjete koje je utvrdilo Nacionalno vijeće te koji je najmanje pet godina bio u zvanju znanstvenog suradnika.

(4) Za znanstvenog savjetnika može biti izabran istraživač koji ima doktorat znanosti i koji zadovoljava uvjete koje je utvrdilo Nacionalno vijeće te koji je najmanje pet godina bio u zvanju višeg znanstvenog suradnika.

(5) Za znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju može biti izabran istraživač koji ima doktorat znanosti i koji zadovoljava uvjete koje je utvrdilo Nacionalno vijeće te koji je najmanje pet godina bio u zvanju znanstvenog savjetnika.

Uvjeti Nacionalnog vijeća

Članak 89.

(1) Nacionalno vijeće pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, vodeći računa o posebnostima pojedinih znanstvenih i umjetničkih područja te pojedinih znanstvenih polja i interdisciplinarnog područja, propisuje uvjete za izbor u znanstvena zvanja iz stavaka 2., 3. i 4. članka 88. ovog Zakona (vrsta i broj znanstvenih radova, vrednovanje radova). Znanstvene organizacije nadležne za provedbu dijela postupka izbora u zvanja provode dio postupka iz svog djelokruga, a nadležni matični odbori provode izbor u znanstvena zvanja na temelju uvjeta Nacionalnog vijeća.

(2) Prilikom propisivanja uvjeta iz stavka 1. ovog članka, Nacionalno vijeće dužno je predvidjeti primjereno vremensko razdoblje primjene do tada važećih uvjeta kojim će se omogućiti reizbor ili napredovanje onih istraživača koji su svoj znanstveni rad obavljali prema tim uvjetima. To primjereno vremensko razdoblje ne može biti kraće od 30 mjeseci. U slučaju promjene uvjeta iz stavka 1. ovog članka, novi se uvjeti ne mogu primijeniti na istraživača kojemu je od zadnjeg izbora u znanstveno zvanje proteklo duže od 30 mjeseci, osim ako on to sam zatraži.

Izbor u znanstveno zvanje prije isteka propisanih rokova

Članak 90.

(1) Iznimno od rokova za izbor u zvanje propisanih člankom88. stavcima 3. i 4. ovog Zakona, istraživač koji zadovoljava uvjete za izbor u više zvanje u odnosu na ono u koje se bira može biti izabran u znanstveno zvanje višeg znanstvenog suradnika, ali ne prije nego što isteknu tri godine od njegova izbora u prethodno zvanje. Prijevremeni izbor u zvanje znanstvenog savjetnika nije dopušten.

(2) Znanstvena organizacija ovlaštena za provođenje dijela postupka izbora, koja provodi dio postupka izbora u skladu sa stavkom 1. ovog članka dužna je u postupku izbora donijeti mišljenje o tome ispunjava li pristupnik uvjete za više znanstveno zvanje od onog zvanja u koje se pristupnik bira u postupku u skladu sa člankom 93. ovog Zakona. Ukoliko se utvrdi da pristupnik ne zadovoljava propisane uvjete, postupak izbora se obustavlja.
(3) Matični odbor može odobriti zahtjev za izravan izbor u znanstvena zvanja viša od znanstvenog suradnika pristupniku koji prethodno u Republici Hrvatskoj nije bio izabran u znanstveno zvanje, samo ako je za vrijeme rada na znanstvenoj ustanovi u inozemstvu zadovoljio uvjete iz članka 88. ovog Zakona za izbor u odgovarajuće znanstveno zvanje.

Pokretanje postupka za stjecanje zvanja

Članak 91.

(1) Stjecanje znanstvenog zvanja ne ovisi o radnom mjestu.
(2) Znanstveno zvanje stječe se na temelju postupka koji zahtjevom za izbor pokreće osoba koja smatra da ispunjava uvjete za izbor u određeno znanstveno zvanje. Postupak može pokrenuti i znanstvena organizacija s kojom pristupnik ima ugovor o radu.
(3) Zahtjev za izbor u znanstveno zvanje podnosi se znanstvenoj organizaciji ovlaštenoj za provođenje dijela postupka izbora. Ako je osoba koja se bira zaposlena u znanstvenoj organizaciji koja je ovlaštena za provođenje dijela postupka izbora, ta je znanstvena organizacija isključivo nadležna za provođenje dijela postupka izbora u znanstveno zvanje. Na obrazloženi zahtjev osobe koja pokreće postupak izbora, Nacionalno vijeće za znanost može za provođenje dijela postupka odrediti i drugu ovlaštenu znanstvenu organizaciju.
(4) Znanstvena organizacija ovlaštena za provođenje dijela postupka izbora koja zaprimi zahtjev pristupnika za izbor u znanstveno zvanje u određenom znanstvenom području i polju dužna je provesti postupak izbora.
(5) Ukoliko nijedna znanstvena organizacija nije ovlaštena za provođenje dijela postupka izbora u pojedino znanstveno zvanje u određenom znanstvenom polju ili potvrde umjetničke komponente umjetničko-nastavnog zvanja ili interdisciplinarnom znanstvenom ili umjetničkom području, a matični odbor za to polje ili interdisciplinarno područje nije imenovan, postupak izbora provodi odgovarajuće područno znanstveno ili umjetničko vijeće. Ako nijedno područno znanstveno ili umjetničko vijeće nije ovlašteno za provođenje postupka, postupak izbora provodi Nacionalno vijeće za znanost.
(6) Potvrda umjetničke komponente nije samostalna kategorija i izbor u zvanje već je vezana uz postupak izbora u umjetničko-nastavno zvanje, kojem je preduvjet.

Ovlast za provođenje dijela postupka izbora

Članak 92.

(1) Rješenje o ovlaštenju za provođenje dijela postupka izbora u znanstveno zvanje izdaje ministar na temelju prijedloga Nacionalnog vijeća za znanost onoj znanstvenoj organizaciji koja u stalnom radnom odnosu s punim radnim vremenom ima zaposlenike sa znanstvenim zvanjem, i to najmanje petnaest u odgovarajućem znanstvenom području te najmanje sedam u odgovarajućem znanstvenom polju, odnosno interdisciplinarnom području, od čega najmanje tri znanstvena savjetnika.
(2) U umjetničkom području ovlaštenje za provođenje dijela postupka potvrde umjetničke komponente umjetničko-nastavnog zvanja imaju umjetničke akademije koje zapošljavaju najmanje deset nastavnika u umjetničko-nastavnom zvanju izabrana u odgovarajućem polju te najmanje pet u odgovarajućoj grani.
(3) Na temelju rješenja iz stavka 1. ovog članka to se ovlaštenje znanstvene organizacije upisuje u Upisnik znanstvenih organizacija.

(4) Postupak izbora u znanstvenoj organizaciji provodi stručno tijelo kojemu su statutom u nadležnost stavljena znanstvena pitanja.
(5) Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti ovlaštena je, na temelju odluke nadležnoga matičnog odbora, za provođenje dijela postupka izbora u znanstvena zvanja za svoje zaposlenike na znanstvenim radnim mjestima za sva znanstvena područja i polja, u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti i njezinim Statutom.
(6) Ovlaštena znanstvena organizacija može posebnim pravilnikom pobliže urediti onaj dio postupka izbora u znanstvena zvanja odnosno potvrde umjetničke komponente koji ona provodi.

Postupak izbora
Članak 93.

(1) Zahtjev za izbor u znanstveno zvanje podnosi se ovlaštenoj znanstvenoj organizaciji zajedno s dokazima o ispunjavanju uvjeta za izbor u određeno zvanje. Podnositelj zahtjeva obavještava odgovarajući matični odbor ili područno znanstveno ili umjetničko vijeće o podnošenju zahtjeva.
(2) Ovlaštena znanstvena organizacija, najkasnije u roku od 30 dana od dana primitka zahtjeva za izbor u znanstveno zvanje, imenuje stručno povjerenstvo. Stručno se povjerenstvo sastoji od najmanje tri člana koji moraju biti u istom ili višem znanstvenom zvanju u odnosu na ono za koje se traži izbor. Najmanje dva člana stručnog povjerenstva moraju biti iz znanstvenog polja u kojem se traži izbor. Ako se stručno povjerenstvo ne može imenovati od znanstvenika u polju u kojem se traži izbor, onda članovi stručnog povjerenstva mogu biti iz srodnih polja odnosno odgovarajućeg područja znanosti. Najmanje jedan član povjerenstva ne smije biti zaposlenik znanstvene organizacije u kojoj je zaposlen pristupnik.
(3) U slučaju izbora u znanstveno zvanje u skladu s člankom90. stavka 1. ovog Zakona, stručno povjerenstvo mora biti u sastavu koji je propisan s obzirom na više zvanje za koje pristupnik mora ispunjavati uvjete.
(4) Stručno povjerenstvo na temelju podnesene dokumentacije ocjenjuje jesu li ispunjeni uvjeti za izbor te daje prijedlog da se pristupnik izabere ili ne izabere u znanstveno zvanje. Stručno povjerenstvo svoje izvješće podnosi u roku od trideset dana od dana imenovanja odnosno od isteka roka za prijave na natječaj ukoliko se zajedno provode izbor u znanstveno zvanje i izbor u znanstveno ili znanstveno-nastavno radno mjesto.
(5) Na temelju izvješća stručnog povjerenstva i odluke stručnog tijela iz članka 92. stavak 3. ovog Zakona ovlaštena znanstvena organizacija u roku od trideset dana daje mišljenje i prijedlog odgovarajućem matičnom odboru da se pristupnik izabere ili ne izabere u znanstveno zvanje.

Odluka Matičnog odbora
Članak 94.

(1) Matični odbor u roku od šezdeset dana od primitka mišljenja i prijedloga znanstvene organizacije bira ili ne bira pristupnika u znanstveno zvanje odnosno potvrđuje umjetničku komponentu. Propuštanje navedenog roka ne može rezultirati stjecanjem znanstvenog zvanja.
(2) Matični odbor neće izabrati pristupnika u znanstveno zvanje te će donijeti odluku da se odbija izbor u znanstveno zvanje, odnosno potvrda umjetničke komponente ako:

1. smatra da je mišljenje ovlaštene znanstvene organizacije doneseno protivno uvjetima za izbor,
2. je mišljenje ovlaštene znanstvene organizacije u očitoj nesuglasnosti s podnesenim dokazima o ispunjavanju uvjeta ili
3. je bitno povrijeđen postupak provođenja izbora.

(3) U slučajevima iz stavka 2. ovog članka matični odbor će sam provesti postupak izbora koji će se dovršiti u roku od devedeset dana ili će zatražiti od druge ovlaštene znanstvene organizacije da provede dio postupka izbora.
(4) Matični odbor će u roku od petnaest dana od donošenja odluku o izboru (pozitivnu ili negativnu) dostaviti pristupniku i znanstvenoj organizaciji koja je provodila postupak izbora.
(5) U slučaju da se izbor provodi po članku 89. stavku 4. ovog Zakona zahtjev za izbor u znanstveno zvanje podnosi se odgovarajućem matičnom odboru ili područnom vijeću, odnosno Nacionalnom vijeću. Odgovarajući postupak provest će se u roku od 90 dana.
(6) Protiv odluke o izboru pristupnik nema pravo žalbe, ali može pokrenuti upravni spor. U upravnom sporu ne može se donijeti odluka o izboru pristupnika u znanstveno zvanje već samo poništiti odluka i odrediti ponovno provođenje postupka.

Odgovarajuća primjena pravila o izboru u znanstveno zvanje

Članak 95.

Postupak za izbor u znanstvena zvanja primjenjuje se na odgovarajući način i na potvrdu umjetničke komponente umjetničko-nastavnog zvanja koja je u svemu izjednačena sa znanstvenim zvanjem.

Rokovi u postupku izbora i posljedice prekoračenja

Članak 96.

(1) Rokovi u postupku izbora u znanstveno zvanje odnosno potvrde umjetničke komponente iz članka 93. ovog Zakona ne teku u razdobljima od 15. srpnja do 31. kolovoza te od 20. prosinca do 7. siječnja.
(2) Prekoračenje rokova ne utječe na valjanost postupka, osim u slučaju iz članka 93. stavka 4. ovog Zakona. U slučaju da nadležna organizacija ne pošalje matičnom odboru svoje mišljenje u roku od 70 dana od zaprimanja zahtjeva, po pritužbi pristupnika ili znanstvene organizacije u kojoj je pristupnik zaposlen, matični odbor može preuzeti postupak izbora i sam ga provesti.
(3) Ovlaštenoj znanstvenoj organizaciji koja učestalo i neopravdano ne poštuje rokove propisane u članku 93. ovog Zakona ministar će, uz prethodnu suglasnost Nacionalnog vijeća, oduzeti ovlaštenje za provođenje postupka izbora u zvanje.
(4) Ako matični odbor učestalo ne poštuje rokove propisane u članku 94. ovog Zakona, provest će se postupak za razrješenje predsjednika odbora, zamjenika predsjednika odnosno njegovih za zakašnjenja odgovornih članova kao i za izbor novih članova na zahtjev ministra ili po odluci Nacionalnog vijeća.

Trajnost zvanja i njegov prestanak

Članak 97.

(1) Znanstveno zvanje je trajno a prestaje prelaskom u više zvanje ili njegovim oduzimanjem.
(2) Znanstveno zvanje može se oduzeti, odnosno potvrda umjetničke komponente poništiti:
1. ako se utvrde činjenice iz kojih proizlazi da u trenutku izbora u znanstveno zvanje pristupnik nije ispunjavao propisane uvjete za izbor,
2. ako se utvrdi da znanstveni radovi na temelju kojih je znanstvenik izabran u znanstveno zvanje predstavljaju plagijat ili da su istraživanja na kojima se temelje krivotvorena te
3. u slučajevima propisanih povreda etičkih kodeksa znanstvenih organizacija, sveučilišta i sastavnica na kojima je prekršitelj zaposlen ili na kojoj je proveden dio postupka izbora u znanstveno zvanje, a koji su u vrijeme počinjenja bili propisani kao povrede.

(3) Postupak oduzimanja zvanja može pokrenuti znanstvena organizacija, matični odbor, područno vijeće, Nacionalno vijeće ili Odbor za etiku. Postupak oduzimanja znanstvenog zvanja provodi se odgovarajućom primjenom odredbi članka 91-96. ovog Zakona.

(4) Postupak oduzimanja znanstvenog odnosno poništenja umjetničke komponente provodi, temeljem odgovarajuće primjene odredbi članaka 92.-94.ovog Zakona, odgovarajući matični odbor u roku od najviše 90 dana od dana pokretanja postupka.
(5) Znanstvene organizacije, sveučilišta i sastavnice dužni su donijeti etičke kodekse u kojima će utvrditi povrede koje dovode do gubitka znanstvenih zvanja ili postojeće uskladiti s odredbom stavka 2. točke 3. ovog članka.

Počasno zvanje
Članak 98.

(1) Instituti i druge znanstvene organizacije svojim istaknutim umirovljenim znanstvenim savjetnicima mogu, bez provođenja javnog natječaja, dodijeliti počasno znanstveno zvanje zaslužni znanstvenik.
(2) Zaslužni znanstvenik može, u skladu s potrebama znanstvene organizacije, sudjelovati u znanstvenim projektima i ostalim aktivnostima.
(3) Postupak imenovanja i prava zaslužnog znanstvenika pobliže se uređuju statutom znanstvene organizacije.

Radna mjesta u znanstvenim organizacijama
Članak 99.

(1) Znanstvena radna mjesta u znanstvenim organizacijama su znanstveni suradnik, viši znanstveni suradnik, znanstveni savjetnik i znanstveni savjetnik u trajnom zvanju.
(2) Suradnička radna mjesta u znanstvenim organizacijama su asistent i poslijedoktorand.
(3) Stručna radna mjesta u znanstvenim organizacijama za zaposlenike koji sudjeluju u obavljanju znanstvene djelatnosti su stručni suradnik, viši stručni suradnik i stručni savjetnik.

Postupak izbora na radna mjesta
Članak 100.

(1) Postupak izbora na znanstvena, suradnička i stručna radna mjesta uređuje se statutom znanstvene organizacije.
(2) Izbor na znanstvena, suradnička i stručna radna mjesta u javnim znanstvenim organizacijama obavlja se na temelju javnog natječaja koji se objavljuje u „Narodnim novinama“ i na službenim internetskim stranicama znanstvene organizacije te na službenom internetskom portalu za radna mjesta Europskoga istraživačkog prostora. Natječaj za znanstvena i suradnička radna mjesta mora biti otvoren najmanje 30, a najviše 60 dana. Natječaj za stručna radna mjesta mora biti otvoren najmanje 8, a najviše 30 dana.
(3) Ako po prikupljenim prijavama na natječaj bude više pristupnika koji zadovoljavaju uvjete natječaja, izabire se najbolji pristupnik. Kriterije za izbor među više pristupnika propisuje znanstvena organizacija svojim općim aktom.
(4) Kada je raspisan natječaj za znanstveno radno mjesto u okviru istog postupka može se obaviti i izbor u znanstveno zvanje u skladu s člankom 91. ovog zakona ako pristupnik, koji je prema kriterijima iz stavka 3. ovog članka najbolji pristupnik, nema obavljen taj izbor, uz dodatni uvjet, kod izbora na znanstvena radna mjesta viša od znanstvenog suradnika, da je izabran u niže znanstveno zvanje od onoga u koje bi se birao, uz iznimku propisanu člankom 90. stavkom 3. ovoga Zakona. Nakon provedenog postupka izbora u znanstveno zvanje, znanstvena organizacija odlukom znanstvenog vijeća u roku od 60 dana dovršava postupak izbora na radno mjesto takvog pristupnika.
(5) Znanstvena organizacija dužna je, elektroničkim putem, obavijestiti o rezultatu izbora sve pristupnike u roku od petnaest dana od dana donošenja odluke o izboru.

(6) Ako odluka o izboru na isto ili više radno mjesto ne bude donesena do isteka roka na koji je neki od pristupnika bio izabran u prethodnom izboru u istoj znanstvenoj organizaciji, njegov ugovor o radu traje do donošenja odluke o izboru.

Pravna zaštita

Članak 101.

(1) Protiv odluke znanstvene organizacije o izboru pristupnika na znanstveno radno mjesto i odluke iz članka 104. stavka 4. ovog zakona može se pokrenuti radni spor pred nadležnim sudom.
(2) U radnom sporu ne može se donijeti odluka o izboru pristupnika na znanstveno radno mjesto nego samo poništiti nezakonita odluka i odrediti ponovno provođenje postupka.
(3) Poništavanje odluke znanstvene organizacije o izboru na znanstveno radno mjesto predstavlja osobito važnu činjenicu radi koje će se izvanredno otkazati ugovor o radu zaključen na temelju poništene odluke.

Znanstvena radna mjesta

Članak 102.

(1) U institutima se znanstvenici biraju na znanstvena radna mjesta.
(2) Opći je uvjet za izbor na znanstveno radno mjesto je izbor u isto ili više znanstveno zvanje, odnosno izbor proveden u skladu s člankom 100. stavkom4. ovog Zakona.
(3) Posebno se vrednuje, pri izboru na znanstveno radno mjesto znanstvenog suradnika, doktorsko ili poslijedoktorsko usavršavanje u trajanju od najmanje šest mjeseci na drugoj uglednoj znanstvenoj instituciji. Usavršavanje se može ostvariti odjednom, ali i u višekratnim kraćim boravcima u inozemstvu koji ne smiju biti kraći od mjesec dana.
(4) Na radno mjesto višeg znanstvenog suradnika može biti izabrana osoba koja je najmanje pet godina bila u znanstvenom zvanju znanstvenog suradnika.
(5) Na radno mjesto znanstvenog savjetnika može biti izabrana osoba koja je najmanje pet godina bila u znanstvenom zvanju višeg znanstvenog suradnika.
(6) Na radno mjesto znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju može biti izabrana osoba koja je najmanje pet godina bila u znanstvenom zvanju znanstvenog savjetnika.
(7) Znanstvenik izabran na znanstveno radno mjesto ima pravo na jedan reizbor na isto znanstveno radno mjesto.
(8) Javni natječaj za izbor se raspisuje, odnosno postupak reizbora se pokreće najranije šest mjeseci, a najkasnije tri mjeseca prije isteka roka od pet godina od dana izbora odnosno reizbora na trenutno znanstveno radno mjesto.
(9) Uz uvjete za izbor na radno mjesto, uz primjenu kriterija iz članka 88. stavka 5. ovog Zakona, koji su propisani ovim Zakonom institut može svojim statutom ili drugim općim aktom utvrditi i dodatne uvjete.

Prijevremeni izbor na znanstveno radno mjesto

Članak 103.

(1) Ako se utvrdi da pristupnik ispunjava kriterije za izbor na više znanstveno radno mjesto u odnosu na ono na koje se bira, natječaj za izbor iz članka 102. stavaka 4. i 5. ovog Zakona može biti raspisan i ranije od rokova propisanih tim stavcima, ali ne prije nego isteknu tri godine od njegovog prethodnog izbora na niže znanstveno radno mjesto. Prijevremeni izbor na radno mjesto znanstvenog savjetnika (drugi izbor) nije dopušten.
(2) Kako bi se natječaj iz stavka 1. ovog članka mogao raspisati, potrebno je da znanstveno vijeće odlukom prethodno utvrdi da pristupnik ispunjava kriterije za izbor na više znanstveno radno mjesto u postupku u skladu s člankom 90. ovog Zakona, odnosno da utvrdi da je

pristupnik izabran u znanstveno zvanje koje odgovara znanstvenom radnom mjestu koje je više od onoga u koje bi se birao, uz primjenu kriterija iz članka 88. stavka 5. ovog Zakona.
(3) Ispunjenje uvjeta iz stavka 1. ovog članka utvrđuju se u postupku izbora na znanstveno radno mjesto.

Ugovor o radu
Članak 104.

(1) S osobama izabranim na znanstvena radna mjesta u javnim znanstvenim institutima zaključuje se ugovor o radu na neodređeno vrijeme, s obvezom provođenja izbora na više radno mjesto s mogućnošću provođenja jednog reizbora za svako znanstveno radno mjesto.
(2) Reizbor znanstvenika na znanstvenom radnom mjestu znanstvenog suradnika, višega znanstvenog suradnika i znanstvenog savjetnika obavlja se na način da stručno povjerenstvo ovlaštene znanstvene organizacije podnosi znanstvenom vijeću javnog znanstvenog instituta u kojem je pristupnik zaposlen, svakih pet godina nakon izbora odnosno reizbora na znanstveno radno mjesto, izvješće o radu znanstvenika. Stručno povjerenstvo se sastoji od tri člana koji moraju biti u istom ili višem znanstvenom zvanju i na odgovarajućem radnom mjestu, s obzirom na ono za koje se traži reizbor. Barem jedan član povjerenstva ne može biti zaposlenik znanstvene organizacije u kojoj je zaposlen pristupnik.
(3) Oblik izvješća te minimalne uvjete radnih obveza za znanstvena radna mjesta za koje se podnosi izvješće iz stavka 2. ovog članka propisuje Vijeće javnih znanstvenih instituta. Javni znanstveni institut općim aktom propisuje postupak odlučivanja o prihvaćanju izvješća, a može propisati i dodatne uvjete radnih obveza na znanstvenim radnim mjestima za koje se podnosi izvješće iz stavka 2. ovog članka.
(4) Ako znanstvenik izabran na znanstveno radno mjesto ne bude izabran na više radno mjesto istekom pet godina od reizbora na isto znanstveno radno mjesto, prestaje mu ugovor o radu, osim u slučaju kada je postupak izbora još u tijeku. Ugovor o radu prestaje i ako u postupku reizbora znanstveno vijeće javnog znanstvenog instituta ne prihvati pozitivno izvješće stručnog povjerenstva ili prihvati negativno izvješće o radu.
(5) S osobama izabranim na znanstvena i suradnička radna mjesta koje rade na projektu ograničenog trajanja, ugovor o radu zaključuje se na određeno vrijeme, dok traje projekt ili njegova dionica na kojoj je ta osoba angažirana.
(6) Obveza podnošenja izvješća o radu znanstvenika iz ovog članka prestaje nakon što zaposlenik bude izabran na znanstveno radno mjesto znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju.
(7) Znanstveniku u javnom znanstvenom institutu istekom kalendarske godine u kojoj je navršio 67 godina života prestaje ugovor o radu zbog odlaska u mirovinu.
(8) Kada su sredstva za plaću znanstvenika iz stavka 7. ovog članka osigurana iz namjenskih sredstava za znanstvene ili stručne projekte ili iz vlastitih sredstava, javni znanstveni institut može mu produljiti radni odnos i izvan ograničenja propisanih stavkom 7. ovog članka.
(9) Voditelji znanstvenih projekata u kojima su predviđena namjenska sredstva za njegovu plaću ostaje u radnom odnosu za vrijeme trajanja projekta ukoliko to žele.
(10) Znanstvenik stariji od 67 godina kojem je prestao ugovor o radu zbog odlaska u mirovinu može se zaposliti na određeno vrijeme u drugoj znanstvenoj organizaciji, ako se na raspisani natječaj u toj znanstvenoj organizaciji nije javio odgovarajući pristupnik.
(11) Sredstva potrebna za povećanje plaća (dodatne koeficijente) koje je rezultat redovitog izbora na više radno mjesto osigurava Ministarstvo u državnom proračunu.

Iznimke od prestanka ugovora o radu navršenih 67 godina života
Članak 105.

(1) Iznimno, sa znanstvenikom koji je zaposlen na znanstvenom radnom mjestu znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju odnosno znanstvenog savjetnika (drugi izbor) u javnom znanstvenom institutu može se, na teret državnog proračuna, sklopiti ugovor o radu na određeno vrijeme i nakon nastupa uvjeta iz čl. 104. st. 7. ovog Zakona, u maksimalnom trajanju do tri godine ako postoji potreba i znanstvenik zadovoljava kriterije izvrsnosti koje je propisalo Vijeće javnih znanstvenih instituta.
(2) Postojanje potrebe iz stavka 1. ovog članka utvrđuje, odlukom, ravnatelj javnog znanstvenog instituta, a zadovoljenje kriterija izvrsnosti iz stavka 1. ovog članka Vijeće javnih znanstvenih instituta, uz pribavljeno mišljenje znanstvenog vijeća javnog znanstvenog instituta.

Suradnička zvanja i radna mjesta

Članak 106.

(1) Suradnička zvanja i radna mjesta su asistent i poslijedoktorand. Izbor na radno mjesto asistenta ili poslijedoktoranda provodi se na temelju javnog natječaja. Pri izboru asistenta ili poslijedoktoranda uzimaju se u obzir kriteriji iz članka 175. ovog Zakona, a znanstvena organizacija može propisati i dodatne kriterije.
(2) S osobom koja je završila diplomski studij znanstveni institut može zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme u trajanju do najviše šest godina na suradničkom radnom mjestu asistenta. Asistent je dužan upisati poslijediplomski studij.
(3) Osobu koja je završila poslijediplomski sveučilišni studij znanstvena organizacija može na temelju javnog natječaja izabrati u zvanje poslijedoktoranda te s njom zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme, u trajanju do najviše četiri godine na suradničkom radnome mjestu poslijedoktoranda. Iznimno od odredaba Zakona o radu o sklapanju ugovora o radu na određeno vrijeme, s poslijedoktorandom se može, neposredno nakon prestanka prethodnog ugovora o radu na određeno vrijeme, sklopiti novi ugovor o radu na određeno vrijeme radi rada na znanstvenom projektu određenog trajanja.
(4) Ako se plaća i/ili troškovi poslijediplomskog sveučilišnog studija asistenta ili poslijedoktoranda ne osiguravaju iz vlastitih prihoda javnoga znanstvenog instituta nego iz sredstava državnog proračuna, suglasnost za zaključenje ugovora o radu iz stavka 1. ovog članka daje ministar.
(5) Na traženje voditelja znanstvenog ili tehnologijskog projekta, znanstvena organizacija može zaposliti asistenta ili poslijedoktoranda za rad na projektu na teret sredstava projekta i na rok koliko traje znanstveni projekt.

Vrednovanje rada asistenata, poslijedoktoranada i mentora

Članak 107.

(1) Svaki asistent ima jednog ili više mentora koje imenuje institut na način propisan općim aktom. Mentor može biti osoba koja svojom znanstvenom ili umjetničkom aktivnošću osigurava učinkovito obrazovanje asistenta.
(2) Svake godine znanstvena organizacija ocjenjuje rad asistenta. Ocjena se temelji na pisanom izvješću mentora u kojem se vrednuje njegova uspješnost na poslijediplomskom sveučilišnom studiju.
(3) Najmanje jednom u dvije godine poslijedoktorand podnosi izvješće znanstvenom vijeću o svom radu temeljem kojeg se vrednuje njegova uspješnost u znanstvenom ili umjetničkom te nastavnom radu.
(4) Ako je asistent ili poslijedoktorand dva puta ocijenjen negativno, o drugom izvješću mišljenje donosi upravno vijeće javnog znanstvenog instituta. Ako se usvoji drugo negativno izvješće, koje sadrži i očitovanje asistenta ili poslijedoktoranda, ravnatelj će mu zbog toga redovito otkazati ugovor o radu.

(5) Sadržaj, kriterije te postupak usvajanja izvješća iz stavaka 1., 2. i 3. ovog članka propisuje znanstvena organizacija općim aktom.
(6) Najmanje jedanput u dvije godine znanstvena organizacija ocjenjuje rad mentora asistenta na temelju izvješća o radu te izvješća i ocjene asistenta o mentoru. Mentor koji je dva puta ocijenjen negativno, ne može više biti imenovan za mentora. Postupak, kriteriji ocjene i imenovanja mentora propisuju se općim aktom znanstvene organizacije.

Stručna zvanja i radna mjesta
Članak 108.
(1) Stručna zvanja su stručni suradnik, viši stručni suradnik i stručni savjetnik.
(2) Osobe u stručnim zvanjima rade na odgovarajućim radnim mjestima stručne poslove vezane za znanstvena istraživanja.
(3) Uvjete za izbor u stručna zvanja i izbor na odgovarajuća radna mjesta propisuje znanstvena organizacija statutom.

Mirovanje rokova za izbor
Članak 109.
(1) Za vrijeme bolovanja dužih od tri mjeseca, izvršenja vojne obveze ili korištenje rodiljnog ili roditeljskog dopusta, rokovi za izbor odnosno reizbor na znanstvena radna mjesta i znanstveno-nastavna zvanja te suradnička zvanja i odgovarajuća radna mjesta ne teku. Rokovi za izbor odnosno reizbor miruju i u slučajevima iz članka 184. stavka 5. ovog Zakona, ako to osoba zatraži.
(2) Osobama zaposlenima u suradničkim zvanjima produžuje se ugovor o radu na određeno vrijeme za onoliko vremena koliko je trajao neki od razloga propisanih stavkom 1. ovog članka.

Rad izvan znanstvene organizacije
Članak 110.
(1) Ugovorni odnosi zaposlenika u znanstvenim organizacijama o znanstvenom ili stručnom radu kod trećih osoba mogu se ograničiti ili uvjetovati suglasnošću matične znanstvene organizacije kada je to predviđeno statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta, ako se radi o znanstvenom ili stručnom radu koji bi negativno utjecali na rad matične znanstvene organizacije ili ako je riječ o ugovoru s organizacijom koja svojom djelatnošću konkurira matičnoj znanstvenoj organizaciji s kojom zaposlenik ima ugovor o radu.
(2) Rad protivno takvom ograničenju ili uvjetu razlog je za otkaz ugovora o radu.

V. SUSTAV VISOKOG OBRAZOVANJA

1. VISOKA UČILIŠTA

A. OSNIVANJE I POČETAK RADA VISOKIH UČILIŠTA

Vrste visokih učilišta i njihova zadaća
Članak 111.
(1) Visoka učilišta su sveučilište te fakultet i umjetnička akademija u njegovom sastavu, veleučilište i visoka škola.
(2) Visoka učilišta obavljaju svoju djelatnost kao javnu službu.
(3) Sveučilište, fakultet i umjetnička akademija osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, znanstvene, stručne i umjetničke djelatnosti te druge djelatnosti u

skladu sa zakonom i svojim statutom. U okviru djelatnosti visokog obrazovanja ta visoka učilišta organiziraju i izvode sveučilišne a, u skladu s ovim Zakonom, mogu organizirati i izvoditi i stručne studije.
(4) Veleučilište i visoka škola osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja putem organizacije i izvođenja stručnih studija te mogu obavljati stručnu i umjetničku djelatnost u skladu s ovim Zakonom i svojim statutom.

Osnivanje visokih učilišta
Članak 112.

(1) Sveučilišta, veleučilišta i visoke škole osnivaju se kao javne ustanove.
(2) Sveučilište može osnovati i u svom sastavu imati fakultete, umjetničke akademije i sveučilišne odjele te druge sastavnice u skladu sa zakonom.
(3) Veleučilišta i visoke škole ne mogu osnivati druga visoka učilišta.
(4) Visoka učilišta za potrebe vojnog i policijskog obrazovanja osniva Vlada Republike Hrvatske u skladu s uvjetima koje predviđa ovaj Zakon.
(5) Posebnim sporazumom sveučilišta ili veleučilišta i Vlade Republike Hrvatske ustrojava se studij u okviru određenog sveučilišta ili veleučilišta te položaj visokih učilišta osnovanih prema stavku 4. ovog članka u okviru sveučilišta. Za takav studij jamstvo i odgovornost snosi sveučilište.
(6) Uredbom Vlade Republike Hrvatske uređuju se posebnosti studija iz stavka 4. ovog članka, posebice njihov ustroj, prava i obveze nastavnika i studenata s obzirom na njihove vojne ili policijske zadaće.
(7) Upravni nadzor nad zakonitošću rada i općih akata visokih učilišta iz stavka 4. ovog članka obavljaju ministarstvo nadležno za unutarnje poslove, odnosno ministarstvo nadležno za obranu, u skladu s posebnim sporazumom.

Javna, vjerska i privatna visoka učilišta
Članak 113.

(1) Visoka učilišta mogu biti javna, vjerska i privatna.
(2) Javna visoka učilišta iz stavka 1. ovog članka su ona koja osniva Republika Hrvatska. Republika Hrvatska osniva sveučilište zakonom, a veleučilište i visoku školu uredbom Vlade Republike Hrvatske. Osnivačka prava nad visokim učilištima u ime Republike Hrvatske obnaša Vlada Republike Hrvatske, u skladu s aktom o osnivanju ili drugim odgovarajućim propisom.
(3) Nije dopušteno osnivanje novih sveučilišta nastalih izdvajanjem iz postojećeg sveučilišta bez dvotrećinske suglasnosti senata sveučilišta iz kojeg bi se novo sveučilište izdvojilo.
(4) Privatno sveučilište, veleučilište i visoka škola osnivaju se odlukom osnivača na način propisan odredbama ovog Zakona i propisima koji se odnose na osnivanje ustanova.
(5) Na visoke škole osnovane u skladu sa stavkom 4. ovog članka primjenjuju se odredbe ovog Zakona koje se odnose na privatna visoka učilišta.

Naziv visokih učilišta
Članak 114.

(1) Naziv sveučilište, fakultet i umjetnička akademija, odnosno riječ »akademija« uz naziv područja umjetnosti te veleučilište i visoka škola, ili drugi naziv koji sadrži neki od tih pojmova, mogu nositi samo visoka učilišta osnovana prema ovom Zakonu. Sud ili drugo nadležno državno tijelo neće odobriti upis u odgovarajući registar pravne osobe ili njene podružnice koja nosi neki od tih naziva, ili ako ti pojmovi čine dio naziva, ako ta pravna osoba nije osnovana u skladu s ovim Zakonom.

(2) Umjetnička akademija u svom nazivu može umjesto riječi »umjetnička« koristiti naziv područja umjetnosti u kojemu djeluje.
(3) Nazive iz stavaka 1. i 2. ovog članka mogu iznimno koristiti i pravne osobe koje nisu ustrojene prema ovome Zakonu, ako je to moguće prema posebnom zakonu.

Dopusnica za obavljanje djelatnosti visokih učilišta i upis u Upisnik
Članak 115.

(1) Visoko učilište osnovano prema ovome Zakonu i propisima koji se odnose na osnivanje ustanova može započeti obavljanje djelatnosti i izvođenje određenih studija nakon upisa u Upisnik visokih učilišta i sudski registar kao ustanove pri trgovačkom sudu.
(2) Visoka učilišta u okviru svoje nastavne aktivnosti obvezuju se promicati tjelovježbu i studentski šport u skladu s posebnim zakonom.
(3) Obrazovni programi provedeni bez dopusnice dobivene prema odredbama ovog Zakona ne smatraju se sveučilišnim ili stručnim studijem niti se njihovim završetkom stječu akademska zvanja i stupnjevi kao ni stručna zvanja. Organizatori takvih programa ne mogu izdavati diplome ili druge isprave o studiju predviđene ovim Zakonom, ali mogu izdavati potvrde o završenom obrazovanju u kojima mora biti izričito navedeno da je riječ o obrazovnom programu koji nije sveučilišni ili stručni studij prema ovom Zakonu te da se njime ne stječu akademska ili stručna zvanja odnosno akademski stupnjevi.

Visoka vjerska učilišta i njihov studij
Članak 116.

(1) Visoka vjerska učilišta osnovana po općim aktima vjerskih zajednica imaju prava i obveze kao i visoka učilišta iz ovog Zakona, ako ispunjavaju uvjete iz ovog Zakona.
(2) Položaj visokih vjerskih učilišta iz stavka 1. ovog članka koja djeluju kao fakulteti u sastavu nekog od javnih sveučilišta uređuje se ugovorom između sveučilišta i osnivatelja učilišta.
(3) Položaj i djelovanje katoličkih bogoslovnih fakulteta u sastavu javnih sveučilišta i drugih vjerskih učilišta koje djeluju u okviru javnih sveučilišta uređuju se uz poštovanje važećih međunarodnih ugovora i ugovora između osnivatelja i sveučilišta, uz suglasnost nadležnih državnih i crkvenih vlasti.
(4) Vjerske zajednice mogu osnivati visoka učilišta i ustrojavati studije koji nisu vjerski u skladu s odredbama ovoga Zakona koje se odnose na privatna visoka učilišta.

B. SVEUČILIŠTE

Osnovne odredbe o sveučilištu
Članak 117.

(1) U skladu sa svojom zadaćom iz članka 3. ovog Zakona, sveučilišta su obrazovne ustanove koje povezivanjem znanstvenog istraživanja, umjetničkog stvaralaštva, studija i nastave razvijaju znanost, struku i umjetnost, pripremaju studente za obavljanje profesionalnih djelatnosti na temelju znanstvenih spoznaja i metoda kao i umjetnosti, obrazuju znanstveni i umjetnički podmladak, sudjeluju u ostvarivanju društvenih interesa studenata te promiču međunarodnu, posebice europsku suradnju u visokom obrazovanju te znanstvenoj i umjetničkoj djelatnosti. O ispunjavanju svojih zadaća, posebno u izgradnji hrvatske nacionalne kulture, sveučilišta obavještavaju javnost najmanje jednom godišnje.
(2) Sveučilište integrira funkcije svojih sastavnica, posebno fakulteta, akademija i odjela (dalje: funkcionalna integracija) te putem svojih tijela osigurava njihovo jedinstveno i usklađeno djelovanje u skladu sa strateškim i razvojnim odlukama o akademskim pitanjima i o profiliranju znanstvenih istraživanja te jedinstveno i usklađeno djelovanje u financijskom poslovanju i pravnom prometu, investicijama, razvojnim planovima te u nastupu prema

vanjskim partnerima u znanstvenim djelatnostima i visokom obrazovanju. Sveučilište osigurava unutarnju i vanjsku mobilnost studenata i nastavnika, racionalno korištenje ljudskih potencijala i materijalnih resursa, razvoj multidisciplinarnih studija te nadzor i stalni rast kvalitete kao i konkurentnosti nastavnoga, znanstvenoga, umjetničkog i stručnog rada. Sveučilište razvija jedinstveni informacijski i knjižnični sustav.
(3) Digitalizacijom istraživačkih aktivnosti i prezentacije rezultata istraživanja, kreiranjem vlastitih mrežnih mjesta, platformi i virtualnih mreža i njihovim nacionalnim i međunarodnim povezivanjem sveučilište aktivno sudjeluju u kreiranju Hrvatskog istraživačkog i prostora visokog obrazovanja i njihovim integriranju u europski istraživački i obrazovni prostor.

Ustroj sveučilišta i njegove sastavnice

Članak 118.

(1) Sveučilište je ustanova koja osniva i provodi sveučilišne studije u najmanje tri znanstvena i/ili umjetnička područja u većem broju polja te interdisciplinarne studije kao autonomni i integrirani proces, neposredno ili putem svojih fakulteta, umjetničkih akademija i odjela koje osniva u skladu s ovim Zakonom. Sveučilište i njegova visoka učilišta (fakulteti i umjetničke akademije) mogu u skladu s ovime Zakonom provoditi i stručne studije.
(2) Sveučilište može kao sastavnice (podružnice, ustanove ili pravne osobe) imati fakultete, umjetničke akademije, odjele i institute te druge sastavnice i to: zaklade, fondacije, udruge, studentske centre, zdravstvene ustanove, knjižnice, tehnologijske centre, informatičke, kulturne, sportske kao i one sastavnice (ustanove ili trgovačka društva) koji služe zadovoljavanju potreba studenata i sveučilišta.
(3) Statutom sveučilišta, aktom o osnivanju te općim aktima sastavnica utvrđuje se način upravljanja koji osigurava integriranost funkcija sveučilišta i ostvarenje interesa i ciljeve radi kojih je sveučilište osnovalo sastavnicu.
(4) Djelovanje pojedinih sastavnica, posebice razina njihovih ovlasti u pravnom prometu i poslovanju, utvrđuje se statutom sveučilišta i aktom o njihovu osnivanju. Aktom o osnivanju može se predvidjeti davanje suglasnosti osnivača na statut.
(5) Odluke o statusnoj promjeni sastavnica u okviru sveučilišta ili izlasku pojedinih sastavnica iz sveučilišta donosi senat dvotrećinskom većinom ukupnog broja glasova. Statutom sveučilišta detaljnije se uređuje postupak provođenja statusnih promjena sastavnica. Ako statutom sveučilišta nije određeno drukčije, protiv odluke senata ne može se podnijeti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
(6) Sveučilište radi komercijalizacije znanstvenih rezultata, otkrića ili patenata te umjetničkih ostvarenja, poticanja suradnje s gospodarstvenicima ili jačanja na znanju temeljenog gospodarstva može biti osnivač ili suosnivač trgovačkih društava. Dio dobiti takvih trgovačkih društava koji pripada sveučilištu može se koristiti isključivo za unaprjeđenje djelatnosti sveučilišta.

Nepovredivost sveučilišta

Članak 119.

(1) Prostor sveučilišta je nepovrediv.
(2) Nadležna državna tijela na prostoru sveučilišta mogu postupati samo uz suglasnost čelnika, prema odluci nadležnog suda ili ako postoji neposredna opasnost za život i zdravlje ljudi ili za imovinu.
(3) Pretragu prostora sveučilišta može iznimno odrediti samo nadležni sud ako su ispunjeni uvjeti propisani zakonom koji uređuje kazneni postupak.
(4) Pretraga visokog učilišta može se poduzeti bez nazočnosti čelnika, odnosno osobe koju on ovlasti, samo ako se oni bez opravdana razloga nisu odazvali pravodobnom pozivu.

Tijela sveučilišta

Članak 120.

(1) Sveučilište ima:
- rektora,
- senat
- sveučilišni savjet.

(2) Sveučilište može imati i druga stručna i savjetodavna tijela čije se osnivanje, sastav i nadležnost uređuje statutom ili drugim općim aktom. Uz to, sveučilište svojim statutom može vođenje poslovanja ili njegova dijela povjeriti određenom tijelu (poslovni ravnatelj, poslovni odbor i sl.).

Rektor

Članak 121.

(1) Rektor sveučilišta bira se iz redova redovitih profesora i redovitih profesora u trajnom zvanju zaposlenih na sveučilištu tajnim glasovanjem, većinom glasova ukupnog broja članova biračkog tijela određenog statutom sveučilišta. Mandat rektora traje četiri godine i može se jednom ponoviti.

(2) Postupak izbora i razrješenja te razlozi za razrješenje rektora prije isteka mandata propisuju se statutom sveučilišta.

(3) U svom radu rektor ima prava i obveze ravnatelja ustanove te mandat i ovlasti predviđene ovim Zakonom i drugim zakonima te statutom sveučilišta. Rektor saziva i predsjedava sjednicama senata.

(4) Rektor može imati jednog ili više prorektora koje imenuje senat, na način predviđen statutom sveučilišta.

Posebne ovlasti rektora

Članak 122.

(1) Rektor može upozoriti dekana i ostale čelnike sastavnica, odnosno čelnike ustrojbenih jedinica sveučilišta na protuzakonitost ili protustatutarnost njihovih planiranih ili donesenih odluka.

(2) Rektor može obustaviti od izvršenja odluku dekana i ostalih čelnika sastavnica, odnosno ustrojbenih jedinica sveučilišta, ako je protivna zakonu ili statutu sveučilišta te može obustaviti od izvršenja opći akt sastavnice ako je protivan zakonu ili statutu sveučilišta.

(3) U skladu sa statutom sveučilišta, rektor sveučilišta može u statutom utvrđenim slučajevima nepoštovanja zakona, drugih propisa, statuta ili na njima utemeljenih sveučilišnih odluka, suspendirati dekana i postaviti vršitelja dužnosti dekana s odgovarajućom kvalifikacijom na sastavnici u skladu sa statutom sveučilišta i sastavnice, kako bi se osiguralo funkcioniranje sastavnice odnosno ustrojbene jedinice sveučilišta. Prestankom mandata dekana, prestaje i mandat svim čelnicima (prodekanima i osobama koje pomažu dekanu) izabranima na prijedlog dekana te rektor na prijedlog vršitelja dužnosti dekana imenuje te osobe.

(4) Ako rektor obustavi od primjene opći akt sastavnice, dužan je od Visokog upravnog suda Republike Hrvatske u roku od 15 dana od obustave tražiti ocjenu njegove zakonitosti. Visoki upravni sud Republike Hrvatske dužan je riješiti o zakonitosti obustavljenog općeg akta u roku od 30 dana od primitka zahtjeva rektora.

(5) Ako rektor obustavi od primjene pojedinačni akt sastavnice, protiv odluke rektora o obustavi sastavnica može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.

(6) Senat, u roku od mjesec dana, odlučuje o odlukama rektora iz stavaka 2. i 3. ovog članka. Za potvrdu odluke rektora potrebna je dvotrećinska većina glasova. Odlukom senata o potvrdi suspenzije čelnik je razriješen dužnosti, kao i osobe koje pomažu čelniku u radu

(prodekani, zamjenici). U tom slučaju u roku od tri mjeseca provest će se postupak za izbor čelnika. U tom postupku razriješeni dekan ne može biti kandidat za izbor.

Senat

Članak 123.

(1) Senat je najviše stručno tijelo koje čine dekani sastavnica kod funkcionalno integriranih sveučilišta odnosno čelnici organizacijskih jedinica kod institucionalno integriranih sveučilišta, osim kada je drugačije propisano statutom sveučilišta, kada se senat bira u skladu sa statutom Sveučilišta. Senat ima više članova od sveučilišnog savjeta.
(2) Studentski predstavnici koje u skladu s posebnim zakonom i statutom sveučilišta biraju sami studenti, čine 15% ukupnog broja članova senata. Ostali zaposlenici zastupljeni su u senatu u skladu sa statutom sveučilišta.
(3) Raspodjela mjesta predstavnika studenata u senatu određuje se statutom sveučilišta. Predstavnici studenata sudjeluju u radu senata u skladu sa statutom sveučilišta.
(4) Rektor je član senata po položaju. Prorektori sudjeluju u radu senata bez prava glasovanja.
(5) U radu senata bez prava glasovanja sudjeluju i predstavnici sindikata u djelatnosti znanosti i visokog obrazovanja.

Nadležnost senata

Članak 124.

(1) Senat, u skladu sa statutom, odlučuje o svim akademskim, stručnim, znanstvenim i umjetničkim pitanjima, uključivši odlučivanje o organizaciji znanstvene, stručne i nastavne djelatnosti, izboru nastavnika, o razvojnim i poslovnim pitanjima kao i o drugim pitanjima predviđenim ovim Zakonom, a posebice:

1. odlučuje o obrazovnoj, znanstvenoj, umjetničkoj i stručnoj djelatnosti,
2. odlučuje o akademskim pitanjima,
3. odlučuje o razvojnim i istraživačkim planovima,
4. utvrđuje studijske kapacitete i upisnu politiku, određuje upisne kvote te utvrđuje standarde studiranja i nadzire njihovo poštovanje,
5. provodi ili povjerava sastavnicama provedbu postupka stjecanja doktorata,
6. dodjeljuje počasne doktorate,
7. bira profesore emerituse i znanstvenike emerituse,
8. odlučuje o uvjetima studiranja i studentskom standardu,
9. koordinira međunarodnu suradnju,
10. odlučuje o izdavačkoj djelatnosti,
11. donosi statut te druge opće akte sveučilišta, ako statutom sveučilišta nije određeno drugačije,
12. na prijedlog izabranog rektora imenuje prorektore,
13. imenuje članove drugih tijela sveučilišta kada je to određeno statutom ili drugim općim aktom,
14. potvrđuje izbor dekana fakulteta i umjetničkih akademija i pročelnika sveučilišnih odjela,
15. imenuje čelnike drugih sastavnica sveučilišta, ako statutom sveučilišta ili aktom o osnivanju i statutom sastavnice nije određeno drugačije,
16. bira nastavnike i suradnike, ako statutom ili na njemu utemeljenom propisu nije određeno drugačije,
17. odlučuje o osnivanju, osnovama ustroja i ukidanju sastavnica sveučilišta te usklađuje njihov rad i poslovanje,
18. odlučuje o osnivanju znanstveno-tehnologijskih parkova i drugih trgovačkih društava,

19. vodi financijsku politiku i donosi proračun sveučilišta, raspravlja o financijskim izvješćima i prihvaća završni račun te odlučuje o kapitalnim ulaganjima,
20. obavlja i druge poslove predviđene statutom i drugim općim aktima.

(2) Odlučivanje o pojedinim pitanjima iz nadležnosti senata statutom se može povjeriti odgovarajućim sastavnicama sveučilišta. Statutom sveučilišta može se, radi osiguranja integriranosti nastavnog i znanstvenog procesa na sveučilištu, predvidjeti pravo suspenzivnog veta na pojedine odluke nadležnih tijela sastavnica o tim pitanjima, ali tako da se ne naruše njihove akademske slobode i akademska samouprava.

Sveučilišni savjet

Članak125.

(1) Sveučilišni savjet je tijelo koje brine za ostvarivanje djelatnosti sveučilišta prema aktu o osnivanju i statutu. Posebice, sveučilišni savjet brine o razvoju sveučilišta i njegovoj interakciji s društvom u kojemu djeluje te raspravlja i potvrđuje strateške i razvojne odluke senata, u skladu sa statutom sveučilišta.

(2) Sveučilišni savjet nadzire izvršavanje zadaća sveučilišta u skladu s člankom 5. i 117.ovog Zakona, posebno zakonitost njegova rada, racionalnu uporabu kadrovskih i materijalnih resursa, ostvarivanje odluka senata te obavlja druge poslove predviđene aktom o osnivanju i statutom. Sveučilišnom savjetu ne mogu se dati nadležnosti kojima bi se utjecalo na autonomiju sveučilišta.

(3) Sveučilišni savjet ima do dvadeset članova i to:

– polovicu članova, među kojima je najmanje jedan student, koje imenuje senat,
– polovicu članova koje imenuju: osnivač (do četiri), županija (do dva), grad u kojem je sjedište (do dva) i Hrvatska gospodarska komora (do dva).

(4) U sveučilišnom savjetu ne mogu biti članovi senata i čelnici sastavnica sveučilišta. Članovi sveučilišnog savjeta biraju između sebe predsjednika savjeta. Postupak kandidiranja članova sveučilišnog savjeta i njihovog razrješenja, trajanje mandata, način zamjene članova kojima je članstvo u sveučilišnom savjetu prestalo prije isteka mandata te način donošenja odluka utvrđuju se statutom sveučilišta.

(5) Sveučilišni savjet radi na sjednicama. U radu sveučilišnog savjeta sudjeluje rektor bez prava glasa. Sveučilišni savjet najmanje jednom godišnje podnosi izvješće osnivaču. O podnesenom izvješću obavještava se senat sveučilišta. U slučaju težih nepravilnosti u radu sveučilišta, posebice ako nadležna tijela ne otklone uočene nepravilnosti, sveučilišni savjet može sazvati senat radi raspravljanja o tom pitanju, može izvijestiti osnivača o nepravilnostima, može predlagati potrebne mjere, uključivši izmjene akta o osnivanju, statuta i drugih općih akata sveučilišta.

(6) Sveučilišni savjet sudjeluje u pokretanju studijskih programa i osnivanju novih sastavnica (inicijalnoj akreditaciji) i nastavku njihovog rada (reakreditaciji) donoseći stratešku procjenu o društvenoj relevantnosti i potrebama tržišta rada (dalje u tekstu: strateška procjena). Strateška procjena je obavezno prethodno mišljenje koje senat ili njegova sastavnica trebaju pribaviti pri pokretanju novog studijskog programa (inicijalna akreditacija) i procjeni društvenih i potreba tržišta rada za nastavak rada sastavnica i obrazovanih programa.

(7) Savjet može imati obrazovno-gospodarska vijeća kao svoja stručna radna tijela koja se osnivaju u skladu s potrebama (veličinom) sveučilišta. Ona za potrebe savjeta prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD) i teritorijalnim jedinicama analiziraju i identificiraju potrebe društva i sadašnje i buduće potrebe tržišta rada za obrazovnim profilima i strukama te daju stručno mišljenje Obrazovno-gospodarskog vijeća.

(8) Obrazovno-gospodarsko vijeće donosi Stručno mišljenje uzimajući u obzir analitičku provjeru prijedloga programa u strateškom dokumentu Mreža institucija visokog obrazovanja

te usporedbu s Registrom HKO. Ako savjet sveučilišta nema obrazovno-gospodarska vijeća, tada sam obavlja ove poslove.

Pitanja od posebnog interesa za studente

Članak 126.

Statutom sveučilišta utvrđuju se pitanja od posebnog interesa za studente, za koja prilikom odlučivanja u senatu studentski predstavnici imaju pravo suspenzivnog veta. Pitanja od posebnog interesa za studente posebice su ona vezana za promjenu sustava studija, osiguranje kvalitete studija, donošenje nastavnih programa, utvrđivanja izvedbenih planova nastave, participacije studenata u troškovima studiranja te studentskog standarda. Nakon suspenzivnog veta senat ponovo raspravlja o navedenom pitanju najranije u roku od 8 dana. U ponovljenom odlučivanju nema suspenzivnog veta. Način upotrebe studentskoga suspenzivnog veta kao i potrebna većina u ponovnom odlučivanju nakon suspenzivnog veta pobliže se utvrđuju statutom sveučilišta.

C. SASTAVNICE SVEUČILIŠTA

Fakultet i umjetnička akademija

Članak 127.

(1) Fakultet je visoko učilište koje kao sastavnica sveučilišta ustrojava i izvodi sveučilišne studije te razvija znanstveni i stručni rad u jednom ili više znanstvenih i stručnih polja. Fakultet može osnivati i izvoditi i stručne studije u skladu s ovim Zakonom.

(2) Umjetnička akademija je visoko učilište koje kao sastavnica sveučilišta ustrojava i izvodi sveučilišne umjetničke studije te razvija vrhunsko umjetničko stvaralaštvo i znanstvenoistraživačku djelatnost u području umjetnosti. Umjetnička akademija može ustrojavati i izvoditi i stručne umjetničke studije u skladu s ovim Zakonom.

(3) Fakulteti i umjetničke akademije moraju imati statut. Statut mora biti suglasan sa statutom sveučilišta.

(4) Fakulteti i umjetničke akademije u pravnom prometu sudjeluju pod svojim nazivom i pod nazivom sveučilišta.

Tijela fakulteta i umjetničke akademije

Članak 128.

Fakultet i umjetnička akademija imaju:

- dekana,
- stručno vijeće (fakultetsko ili akademijsko vijeće) te
- druga tijela predviđena statutom sveučilišta, njihovim statutom ili drugim općim aktom.

Dekan

Članak 129.

(1) Dekana fakulteta ili umjetničke akademije bira, uz suglasnost senata sveučilišta, i razrješava fakultetsko vijeće ili akademijsko vijeće na način i u postupku utvrđenim statutom sveučilišta odnosno općim aktom fakulteta ili umjetničke akademije.

(2) Ukoliko senat sveučilišta ne da suglasnost na izbor dekana fakultetsko vijeće dužno je u roku od 30 dana predložiti drugog kandidata.

(3) Mandat dekana ne smije biti kraći od tri godine, niti duži od četiri godine i može se jednom ponoviti.

(4) Dekan predstavlja i zastupa fakultet ili umjetničku akademiju, i ima prava i obveze u skladu sa statutom sveučilišta i statutom fakulteta ili umjetničke akademije. Dekanu u radu pomažu prodekani te statutom utvrđena druga tijela.

(5) Dekan je odgovoran za provedbu odluka sveučilišnih tijela na fakultetu ili umjetničkoj akademiji.
(6) Statutom visokog učilišta posebno se može predvidjeti da dekanu u financijskom poslovanju pomaže financijski direktor visokog učilišta, kojeg na prijedlog dekana bira fakultetsko ili akademijsko vijeće.

Fakultetsko vijeće
Članak130.

(1) Fakultetsko vijeće fakulteta i akademijsko vijeće umjetničke akademije čine predstavnici nastavnika, suradnika, studenata i jedan predstavnik zaposlenika, u skladu sa statutom fakulteta ili umjetničke akademije. Studentski predstavnici koje u skladu s posebnim zakonom i statutom sveučilišta biraju sami studenti, čine 15% ukupnog broja članova vijeća.
(2) Raspodjela mjesta predstavnika studenata u fakultetskom ili akademijskom vijeću određuje se statutom fakulteta ili umjetničke akademije.
(3) Predstavnici studenata sudjeluju u radu fakultetskom ili akademijskom vijeću u skladu sa statutom fakulteta i umjetničke akademije.
(4) Fakultetsko ili akademijsko vijeće u skladu sa statutom sveučilišta:

1. donosi odluke o akademskim, znanstvenim, umjetničkim i stručnim pitanjima, posebno o izboru i zapošljavanju nastavnika,
2. bira i razrješuje dekana i prodekane,
3. donosi statut i druge opće akte,
4. obavlja druge poslove utvrđene statutom sveučilišta, statutom visokog učilišta ili drugim općim aktom.

(5) Statutom fakulteta i umjetničke akademije se, u skladu s ovim Zakonom i statutom sveučilišta, utvrđuju pitanja od posebnog interesa za studente, za koja prilikom odlučivanja fakultetskog ili akademijskog vijeća studentski predstavnici imaju pravo suspenzivnog veta u skladu s člankom126. ovog Zakona.

Sveučilišni odjel
Članak 131.

(1) Sveučilišni odjel se osniva kao sastavnica sveučilišta koja sudjeluje u izvedbi studijskih programa te razvija znanstveni, umjetnički i stručni rad u jednom znanstvenom polju ili interdisciplinarnom znanstvenom području te sudjeluje u izvedbi studija.
(2) U sveučilišnom odjelu su nastavnici, znanstvenici i suradnici sveučilišta iz određenoga znanstvenog polja ili interdisciplinarnoga znanstvenog područja, odnosno iz nekog područja umjetnosti.
(3) Sveučilišni odjel ima pročelnika, stručno vijeće i druga tijela čiji se sastav, način osnivanja, djelokrug rada i ovlasti utvrđuju statutom sveučilišta i općim aktima odjela. Pročelnika bira i razrješava stručno vijeće s trajanjem mandata, na način i u postupku utvrđenim statutom sveučilišta. U odnosu na pročelnika i stručno vijeće odjela na odgovarajući će se način primijeniti odredbe članka 129. i 130. ovog Zakona.
(4) Sveučilišni odjeli sudjeluju u pravnom prometu pod nazivom sveučilišta i svojim nazivom, ako je tako utvrđeno statutom sveučilišta.

Sveučilišni znanstveno-inovacijski institut
Članak 132.

(1) Sveučilišni znanstveno-inovacijski institut (dalje u tekstu: znanstveni institut sveučilišta) je sastavnica sveučilišta koja se osniva radi obavljanja znanstvene djelatnosti u jednom ili više srodnih znanstvenih polja temeljnom zadaćom poticanja znanstveno-istraživačke preobrazbe i snažnijeg povezivanja procesa visokog obrazovanja s potrebama društva i

gospodarstva. Sveučilišni institut može obavljati i visokostručni rad, te sudjelovati u nastavi u skladu s općim aktima sveučilišta. Djelatnost instituta ne financira se iz proračuna Ministarstva kao dijela državnog proračuna Republike Hrvatske.
(2) Znanstveni instituti sveučilišta i njegovih sastavnica organiziraju i provode znanstvena istraživanja i obavljaju druge znanstveno-istraživačke zadaće financirajući ih iz sredstava europskih i međunarodnih fondova, kompetitivnih i drugih projekata Hrvatske zaklade za znanost, suradnje s hrvatskim i inozemnim društvenim i gospodarskim subjektima te iz drugih izvan proračunskih izvora.
(3) Znanstveni instituti sveučilišta i njegovih sastavnica mogu biti nositelji postojećih ili novih poslijediplomskih doktorskih studija sveučilišta i sastavnica s naglašenom istraživačkom funkcijom.
(4) Sredstva ostvarena aktivnostima iz st. 2. i 3. ovog članka i drugim aktivnostima vlastita su sredstava sveučilišnih znanstvenih instituta te ne podliježu odredbama Zakona o državnom proračunu odnosno Zakona o izvršenju državnog proračuna.
(5) Sveučilišni institut ima ravnatelja, stručno vijeće i druga tijela čiji se sastav, način osnivanja, djelokrug rada i ovlasti utvrđuju statutom sveučilišta i općim aktima sveučilišnog instituta. Ravnatelja imenuje senat sveučilišta a trajanje mandata, način i postupak se utvrđuje statutom sveučilišta.
(6) Unutarnji ustroj sveučilišnog instituta, njegova tijela i njihove ovlasti te ostala pitanja rada sveučilišnog instituta uređuju se statutom i/ili općim aktima sveučilišnog instituta, uz odgovarajuću primjenu odredbi ovoga Zakona koje se odnose na znanstvene institute.
(7) Sveučilišni znanstveni instituti angažiraju istraživače u znanstveno-nastavnim zvanjima sa sveučilišta i sastavnica ugovorom o radu na određeno i neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu, ugovorom o radu kod drugog poslodavca iznad punog radnog vremena, ugovorom o autorskom radu, ugovorom o djelu i drugim oblicima stalnog, privremenog i povremenog rada reguliranih Zakonom.
(8) Sveučilišni instituti sudjeluju u pravnom prometu pod nazivom sveučilišta i svojim nazivom, ako je tako utvrđeno statutom sveučilišta.

Povezivanje prakse, znanosti, umjetnosti i visokog obrazovanja
Članak 133.

(1) Sveučilište te fakulteti i umjetničke akademije, uz suglasnost sveučilišta, mogu osnovati organizacije ili svoje unutarnje organizacijske cjeline u kojima se obavlja djelatnost kojom se povezuje praksa, znanost, umjetnost i visoko obrazovanje i u čijem radu mogu sudjelovati i studenti (inženjerijski biroi, radionice, pravni centri, centri za socijalni rad i drugu pomoć građanima, pokušališta, proizvodni centri, turističke i slične organizacije, studiji, umjetnički sastavi, kazališta, galerije, radio i TV postaje i drugo).
(2) Dobit ostvarena obavljanjem poslova prema stavku 1. ovog članka koristi se isključivo za unaprjeđenje rada sveučilišta, odnosno njegovih sastavnica, a u skladu s odlukom sveučilišta.
(3) U slučaju kada je pojedina djelatnost uređena posebnim propisima, organizacije iz stavka 1. ovog članka osnivaju se i njihov se rad uređuje uz suglasnost ministra nadležnog za određeno područje.
(4) U skladu sa statutom i svojom dopusnicom, visoka učilišta na temelju ugovora s organizacijom iz stavka 1. ovoga članka mogu izvođenje dijela nastave organizirati u toj pravnoj osobi pod vodstvom svojih nastavnika, a uz primjereno sudjelovanje stručnjaka iz te pravne osobe.

Sveučilišne bolnice i odjeli
Članak 134.

(1) U području biomedicine i zdravstva nastava, znanstveni i stručni rad obavlja se istodobno s pružanjem zdravstvene zaštite u zdravstvenoj ustanovi utemeljenoj u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, a s kojom je uz suglasnost ministra nadležnog za zdravstvo visoko učilište o tome sklopilo ugovor.
(2) Zdravstvena ustanova koja je sa sveučilištem ili njegovom sastavnicom sklopila ugovor iz stavka 1. ovoga članka u svojem nazivu ili u nazivu određene organizacijske jedinice koristi naziv „sveučilišni“ u skladu s pravilnikom koji donosi ministar uz prethodnu suglasnost ministra nadležan za zdravstvo.
(3) Nastavnici, znanstvenici i suradnici sveučilišta ili njegove sastavnice koji rade u zdravstvenoj ustanovi iz stavka 1. ovoga članka, nastavnoj bazi toga sveučilišta ili njegove sastavnice, imenuju se na mjesta ravnatelja, zamjenika ravnatelja i druga odgovarajuća rukovodna radna mjesta u toj zdravstvenoj ustanovi ili njenim organizacijskim dijelovima u kojima se obavlja rad iz stavka 1. ovoga članka.
(4) Radno vrijeme nastavnika, znanstvenika i suradnika iz stavka 1. ovoga članka uređuje se propisima o zdravstvenoj zaštiti.
(5) Za rad iz stavka 1. ovoga članka kojim istodobno pružaju zdravstvenu zaštitu i sudjeluju u visokom obrazovanju nastavnici, znanstvenici i suradnici imaju pravo na plaću prema propisima koji uređuju plaće u zdravstvu i visokom obrazovanju.

Centri za transfer tehnologije, inovacija i drugih oblika komercijalizacije znanstvenih istraživanja

Članak 135.

(1) Visoka učilišta, u cilju komercijalizacije znanstvenih istraživanja te stručnog osposobljavanja istraživača, mogu samostalno i zajedno s partnerima iz gospodarstva i javnog sektora, privatnim poduzetnicima i društvenim institucijama osnivati centre transfera tehnologije, inovacija i drugih oblika komercijalizacije znanstvenih istraživanja (dalje u tekstu: centri).
(2) Centri iz stavka 1. ovoga članka:

1. Potiču gospodarske i društvene inovacije, njihovu primjenu u praksi, brinu se o zaštiti intelektualnog vlasništva, te promoviranju inovacije i patente i njihovu registraciju.
2. Potiču i stručno podupiru spin-out, spin-off i start-up projekte, tvrtke i centre kompetencije koji stvaraju i primjenjuju inovacije, i kojima se povezuju praksa, znanost, umjetnost i visoko obrazovanje u svim područjima. Mogu ih činiti i inženjerski biroi, robotičke i druge radionice, pravni centri i centri za socijalan rad, veterinarske i druge ambulante, sveučilišne/kliničke bolnice, pokušališta, poljoprivredna dobra i farme, proizvodni centri, turističke i organizacije integralnog destinacijskog menadžmenta, umjetnički sustavi, glazbeni orkestri i produkcija, galerije, radio, film, TV i internetske platforme i online servisi, sportsko-rekreacijski centri i sl.
3. Potiču i organiziraju sudjelovanje studenta poslijediplomskih (doktorskih) studija.
4. Potiču uvođenje i primjena najnovijih vrhunskih tehnologija i inovacija koje korjenito mijenjaju način kreiranja proizvoda, usluga i socijalne komunikacije u svim područjima. Osobita im je uloga razvoj i inovativna implementacija infrastrukturnih tehnologija primarno virtualno fizičkih (CPS) sustava koji ujedinjuju informacijsku (IT) i operacijsko-proizvodnu (OT) tehnologiju (robotiku i automatizaciju), tvoreći „Internet stvari“ (IOT).
5. Potiču širenje koncepta (IOT) iz prerađivačke industrije u „Internet stvari, podataka i usluga“, što omogućuje inoviran (automatiziran) „e-promet, logistiku (opskrbu), „pametne zgrade“ i„energetske sustave“, „pametnu“ zdravstvenu skrb, javnu upravu,

obrazovanje, integrirano upravljanje turističkim destinacijama, strateško upravljanje gradovima i sl.

6. Potiču rast inovacijskog potencijala prioritetnom ulogom inter/multi/transdisciplinarnih istraživanja.

(3) Centri iz stavka 1. ovoga članka djeluju kao samostalne organizacije u pravnom prometu koje osniva sveučilište ili njegova sastavnica. Ostvarena se sredstva raspodjeljuju prema kriterijima i pravilnicima koje donosi upravljačko tijelo imenovano od osnivača.

D. VELEUČILIŠTE I VISOKA ŠKOLA

Osnovne odredbe

Članak 136.

(1) Veleučilište i visoka škola su ustanove koje ustrojavaju i izvode stručne studije te obavljaju djelatnost u skladu s člankom 111. stavkom 4. ovog Zakona i svojem statutu.

(2) Veleučilište je visoka škola koja izvodi barem tri različita studija iz barem tri različita polja. Veleučilište ne može imati visoke škole kao sastavnice.

(3) Statutom veleučilišta i visoke škole uređuju se pitanja unutarnjeg ustroja, upravljanja i odlučivanja.

(4) Statut veleučilišta i visoke škole donosi upravno vijeće na prijedlog stručnog vijeća, a potvrđuje ga osnivač.

Tijela veleučilišta i visoke škole

Članak 137.

(1) Veleučilište i visoka škola imaju:

– dekana,

– stručno vijeće,

– upravno vijeće,

– i druga stručna i savjetodavna tijela čije se osnivanje, sastav i nadležnost uređuje statutom ili drugim općim aktom.

(2) Dekana veleučilišta ili visoke škole bira i razrješava stručno vijeće s mandatom, na način i u postupku utvrđenim statutom veleučilišta ili visoke škole. Izbor dekana potvrđuje upravno vijeće. Dekan ima prava i obveze u smislu Zakona o ustanovama i za svoj rad je odgovoran stručnom vijeću i upravnom vijeću.

(3) Stručno vijeće veleučilišta i visoke škole čine nastavnici, suradnici i studenti, u skladu sa statutom. Stručno vijeće, u skladu sa statutom, odlučuje o stručnim i nastavnim pitanjima. Studenti čine najmanje 15% ukupnog broja članova stručnog vijeća. Studente – članove stručnog vijeća biraju sami studenti u skladu sa statutom veleučilišta i visoke škole. Na odlučivanje studenata u stručnom vijeću odnose se na odgovarajući način odredbe članka ovog Zakona o suspenzivnog vetu na sveučilištu (članak 126.).

(4) Upravno vijeće veleučilišta ili visoke škole ima pet članova od kojih tri imenuje osnivač a dva bira stručno vijeće veleučilišta ili visoke škole. Predsjednika upravnog vijeća biraju članovi između sebe. Dekan veleučilišta i visoke škole sudjeluje u radu upravnog vijeća bez prava glasovanja.

(5) Upravno vijeće brine o ostvarivanju djelatnosti veleučilišta i visoke škole prema aktu o osnivanju i statutu, posebice brine o zakonitosti njihova rada, racionalnoj uporabi materijalnih i kadrovskih resursa, provođenju odluka stručnog vijeća, daje suglasnost na pojedine odluke dekana i stručnog vijeća u skladu sa statutom te obavlja ostale poslove predviđene statutom.

2. STUDIJI NA VISOKIM UČILIŠTIMA

A. VRSTE STUDIJA

Vrste studija: sveučilišni i stručni studij

Članak 138.

(1) Visoko obrazovanje provodi se kroz sveučilišne i stručne studije.
(2) Sveučilišni studij osposobljava studente za obavljanje poslova u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito te ih osposobljava za razvoj i primjenu znanstvenih i stručnih dostignuća.
(3) Stručni studij pruža studentima primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja i osposobljava ih za neposredno uključivanje u radni proces.
(4) Sveučilišni i stručni studiji usklađuju se s opisom razina kvalifikacija koje se stječu njihovim završetkom prema propisima koji uređuju nacionalni kvalifikacijski okvir.
(5) Studiji iz stavka 1. ovog članka moraju biti u skladu s europskim sustavom stjecanja i prijenosa bodova (u daljnjem tekstu: ECTS) po kojem se jednom godinom studija u punom nastavnom opterećenju u pravilu stječe najmanje 60 ECTS bodova.
(6) ECTS bodovi dodjeljuju se studijskim obvezama studenata na temelju prosječno ukupno utrošenog rada koji student mora uložiti kako bi stekao predviđene ishode učenja u sklopu te obveze, pri čemu jedan ECTS bod predstavlja u pravilu 30 sati ukupnog prosječnog studentskog rada uloženog za stjecanje ishoda učenja.

Sveučilišni studij

Članak 139.

(1) Sveučilišno obrazovanje obuhvaća:
1. preddiplomski sveučilišni studij,
2. diplomski sveučilišni studij i
3. poslijediplomski studij.

(2) Sveučilišni studiji ustrojavaju se i izvode na sveučilištu. Diplomski sveučilišni i poslijediplomski studiji mogu se izvoditi i u sveučilišnom znanstveno inovacijskom institutu i u suradnji sa znanstvenim institutima.
(3) Svaka razina sveučilišnog studija završava stjecanjem određenog naziva ili stupnja.
(4) Studijski programi mogu se provoditi i kao integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studiji čijim završetkom se stječe najmanje 300 ECTS bodova.
(5) Sveučilište može akreditirati i integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij iz stavka 4. ovog članka uz prethodno odobrenje Nacionalnoga vijeća

Preddiplomski studij

Članak 140.

(1) Na preddiplomskom sveučilišnom studiju, koji u pravilu traje tri do četiri godine, stječe se od 180 do 240 ECTS bodova. Preddiplomski studij osposobljava studente za diplomski studij te im daje mogućnost zapošljavanja na određenim stručnim poslovima.
(2) Završetkom preddiplomskog studija stječe se akademski naziv prvostupnik/prvostupnica *(baccalaureus/baccalaurea)* uz naznaku struke, ako posebnim zakonom nije određeno drukčije.
(3) U međunarodnom prometu i diplomi na engleskom jeziku stručni naziv po završetku preddiplomskog studija je *baccalaureus*, odnosno *baccalaurea.*

Diplomski studij

Članak 141.

(1) Na diplomskom sveučilišnom studiju, koji u pravilu traje jednu do dvije godine, stječe se od 60 do 120 ECTS bodova.
(2) Ukupan broj bodova koji se stječu na preddiplomskom i diplomskom studiju iznosi najmanje 300 ECTS bodova.
(3) Završetkom diplomskog sveučilišnog studija stječu se akademski nazivi u skladu s posebnim zakonom koji uređuje akademske nazive.

Poslijediplomski studij
Članak 142.

(1) Poslijediplomski studiji su poslijediplomski sveučilišni studij i poslijediplomski specijalistički studij.
(2) Poslijediplomski sveučilišni studij (doktorski studij) i poslijediplomski specijalistički studij može se upisati nakon završetka diplomskog sveučilišnog studija.
(3) Poslijediplomski sveučilišni studij traje najmanje tri godine. Ispunjenjem svih propisanih uvjeta i javnom obranom doktorske disertacije u znanstvenim područjima se stječe akademski stupanj doktora znanosti (dr. sc.). Ispunjenjem svih propisanih uvjeta u umjetničkom području se stječe akademski stupanj doktora umjetnosti (dr. art.).
(4) Iznimno, osobe koje su ostvarile znanstvena dostignuća koja svojim značenjem odgovaraju uvjetima za izbor u znanstvena zvanja, na temelju odluke nadležnog vijeća utvrđenog statutom sveučilišta o ispunjavanju propisanih uvjeta te izrade i javne obrane doktorske disertacije, a uz suglasnost senata sveučilišta, mogu steći doktorat znanosti.
(5) Iznimno, osobe koje su ostvarile umjetnička dostignuća koja svojim značenjem odgovaraju uvjetima za izbor u umjetničko-nastavna zvanja, na temelju odluke nadležnog vijeća utvrđenog statutom sveučilišta, o ispunjavanju propisanih uvjeta te izrade i javne obrane doktorske disertacije, a uz suglasnost senata sveučilišta, mogu steći doktorat umjetnosti.
(6) Iznimno, osobe izabrane u umjetničko-nastavna zvanja i na umjetničko-nastavna radna mjesta, mogu temeljem umjetničkih radova, na temelju odluke nadležnog vijeća, utvrđenog statutom sveučilišta, o ispunjavanju propisanih uvjeta koje donosi senat sveučilišta, steći doktorat umjetnosti.
(7) Kratica akademskog stupnja stavlja se ispred imena i prezimena osobe.
(8) Sveučilište može organizirati poslijediplomski specijalistički studij u trajanju od jedne do dvije godine, kojim se stječe akademski naziv specijalist određenog područja (spec.), u skladu s posebnim zakonom. Naziv specijalist, odnosno njegova kratica dodaju se akademskom nazivu iz članka 140. stavka 3. ovog Zakona. Završetkom poslijediplomskog specijalističkog studija stječe se od 60 do 120 ECTS bodova.
(9) Posebnim propisom utvrdit će se akademski naziv koji se stječe završetkom poslijediplomskog specijalističkog studija, u slučaju kada je za određeno stručno područje posebnim zakonom propisano specijalističko usavršavanje.
(10) Sveučilište općim aktom može odrediti stjecanje ECTS bodova na poslijediplomskom sveučilišnom studiju.

Stručni studiji
Članak 143.

(1) Stručno obrazovanje obuhvaća:
– kratki stručni studij,
– preddiplomski stručni studij,
– specijalistički diplomski stručni studij.

(2) Stručni studiji provode se na visokoj školi ili veleučilištu. Stručni studiji mogu se provoditi i na sveučilištu, uz pribavljenu suglasnost Nacionalnog vijeća u skladu s ovim Zakonom.
(3) Svaka razina stručnog studija završava stjecanjem određenog stručnog naziva.
(4) Kratki stručni studiji traju od dvije do dvije i pol godine i njihovim se završetkom stječe od 120 do 150 ECTS bodova. Završetkom kratkoga stručnog studija stječe se stručni naziv stručni pristupnik/pristupnica uz naznaku struke, u skladu s posebnim zakonom.
(5) Preddiplomski stručni studij traje tri godine, a iznimno, uz odobrenje Nacionalnog vijeća, preddiplomski stručni studij može trajati do četiri godine, u slučaju kada je to u skladu s međunarodno prihvaćenim standardima. Završetkom preddiplomskog stručnog studija stječe se od 180 do 240 ECTS bodova te stručni naziv stručni/a prvostupnik/prvostupnica (*baccalaureus/baccalaurea*) uz naznaku struke, u skladu s posebnim zakonom.
(6) Kratica stručnog naziva stavlja se iza imena i prezimena osobe.
(7) Specijalistički diplomski stručni studij traje jednu ili dvije godine i njegovim se završetkom stječe od 60 do 120 ECTS bodova. Završetkom specijalističkog diplomskog stručnog studija stječe se stručni naziv stručni/a specijalist/ica određene struke, u skladu s posebnim zakonom.
(8) Ukupan broj bodova koji se stječu na preddiplomskom i specijalističkom diplomskom stručnom studiju iznosi najmanje 300 ECTS bodova.
(9) U slučaju kada je za određeno stručno područje posebnim zakonom propisano usavršavanje na razini specijalističkog diplomskog stručnog studija, odgovarajući stručni naziv utvrdit će se provedbenim propisom koji se donosi temeljem posebnog zakona.

Prijenos ECTS bodova
Članak 144.
(1) Prijenos ECTS bodova može se provesti između različitih studija.
(2) Kriteriji i uvjeti prijenosa ECTS bodova iz stavka 1. ovog članka propisuju se općim aktom visokog učilišta, odnosno ugovorom između visokih učilišta.

Međunarodna suradnja, mobilnost i kompetitivnost
Članak 145.
Visoka učilišta promiču međunarodnu posebice europsku suradnju putem
- prekogranične suradnje, zajedničkih i združenih studija,
- mobilnosti studenata i nastavnika
- izvođenjem nastave na hrvatskom i svjetskim jezicima.

Zajednički i združeni studij i prekogranična suradnja
Članak 146.
(1) Zajednički studij je zajednički program koji izvode dva ili više akreditirana visoka učilišta u Republici Hrvatskoj, pri čemu je samo jedno visoko učilište nositelj.
(2) Sveučilište, veleučilište ili visoka škola mogu s drugim akreditiranim visokim učilištem u Republici Hrvatskoj ustrojiti zajednički studij, na temelju zajednički utvrđenog studijskog programa.
(3) Združeni studij je zajednički program dva ili više visoka učilišta od kojih je najmanje jedno izvan Republike Hrvatske.
(4) Združeni studiji mogu se ustrojiti ako su visoka učilišta akreditirana u skladu s Europskim standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju ili ekvivalentnom standardu kvalitete.
(5) Ustroj, izvedba i završetak zajedničkog i združenog studija uređuje se sporazumom između visokih učilišta, a provodi se u skladu s odredbama ovoga Zakona.

(6) Akreditacijski postupak zajedničkog i združenog studija provodi se na svim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj koja sudjeluju u izdavanju svjedodžbe ili diplome o završenom zajedničkom ili združenom studiju, u skladu s odredbama ovog Zakona za odgovarajuće visoko učilište.
(7) Inozemno visoko učilište može na teritoriju Republike Hrvatske izvoditi svoje studije pod uvjetima da su: navedeno visoko učilište i studiji koje ono izvodi akreditirani u matičnoj državi, da je navedeno visoko učilište upisano u Upisnik visokih učilišta nadležnog ministarstva Republike Hrvatske, kao i u registar ustanova pri trgovačkom sudu u Republici Hrvatskoj, te da je studij, prema postupku koji propisuje ministar, akreditiran od strane nacionalnog akreditacijskog tijela Republike Hrvatske.
(8) Postupak odobravanja združenih studija detaljnije je reguliran propisom koji regulira postupke vrednovanja kvalitete visokih učilišta i znanstvenih organizacija.

Članak 147.

Prekogranično visoko obrazovanje podrazumijeva različite oblike suradnje visokih učilišta u izradi, odobravanju i izvedbi združenih studija i obrazovnih programa za stjecanje djelomične kvalifikacije, izvođenje studija koji su akreditirani u inozemstvu, na teritoriju Republike Hrvatske i izvođenje studija, koji su akreditirani u Republici Hrvatskoj u inozemstvu.

Centri za međunarodnu suradnju i mobilnost

Članak 148.

(1) Visoka učilišta mogu osnivati centre za međunarodnu suradnju i mobilnost u svrhu internacionalizacije hrvatskog sustava znanosti i visokog obrazovanja i unaprjeđenja njegove međunarodne konkurentnosti. Centri posebno:

1. potiču više-jezično izvođenje obrazovnih programa na hrvatskom i svjetskim jezicima.
2. potiču i organiziraju osobito inozemno osposobljavanje hrvatskih nastavnika za izvođenje programa na drugim jezicima kao oblika odlazne mobilnosti.
3. organiziraju i realiziraju osobito dolaznu mobilnost inozemnih nastavnika za izvođenje nastave na drugim jezicima.
4. organiziraju i vode sustav odlazne i dolazne mobilnosti studenata u okviru programa i fondova EU.
5. brinu se za međunarodnu promociju studija na drugim jezicima unutar EU i posebno na svjetskom tržištu visokog obrazovanja,
6. organiziraju i promoviraju sustav stipendiranja za inozemne studente izvan EU,
7. predlažu aktivnosti i mjere za napredovanje hrvatskih sveučilišta i fakulteta na svjetskim rang-listama sveučilišta i povećanje broja inozemnih studenata na hrvatskim visokim učilištima.

(2) Centri za međunarodnu suradnju i mobilnost djeluju kao samostalne organizacije u pravnom prometu koje osniva sveučilište ili njegova sastavnica. Ostvarena se sredstva raspodjeljuju prema kriterijima i pravilnicima koje donosi upravljačko tijelo imenovano od osnivača.

Cjeloživotno učenje, izvođenje programa koji se ne smatraju studijem i razlikovne obveze u studijskim programima

Članak 149.

(1) Visoka učilišta mogu izvoditi različite obrazovne programe koji se ne smatraju studijem u smislu ovog Zakona, te se temelje na načelima cjeloživotnog učenja.

(2) Visoka učilišta mogu u sklopu cjeloživotnog obrazovanja izvoditi cjelovite preddiplomske/diplomske studije s djelomičnim opterećenjem (izvanredni studiji), troškove kojih snose sami studenti i/ili poslodavci.
(3) Visoka učilišta općim aktom uređuju načine i oblike provođenja aktivnosti koje se temelje na načelima cjeloživotnog učenja, uključujući načine i postupke utvrđivanja razlikovnih obveza studenata za potrebe promjene studijskog programa i/ili upisa na studij, dovršetka ranije započetog studija i priznavanja kompetencija stečenih izvan studijskog programa, a koje su uvjet za sudjelovanje na studiju.
(4) Visoka učilišta općim aktom uređuju status studenata sa razlikovnim obvezama, polaznika obrazovnih programa koji se ne smatraju studijem i sudionika u aktivnostima kojima se promoviraju načela cjeloživotnog učenja.
(5) Svi programi i postupci iz ovog članka sastavni su dio unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete te na odgovarajući način podliježu postupcima vanjskog osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete.
(6) Izvođenje programa iz stavka 1. ovog članka oslobođeno je poreza na dodanu vrijednost.

Sveučilišni centri za cjeloživotno obrazovanje i stručnu praksu studenata

Članak 150.

(1) Sveučilište i njegove sastavnice mogu osnivati sveučilišne centre za cjeloživotno obrazovanje i stručnu praksu studenata (dalje u tekstu: centri). Njihova je zadaća programiranje i organizacija različitih oblika obrazovanja i dodatnog/novog osposobljavanja stručnjaka kojima se prati i usavršava razvoj pojedinih struka u skladu s razvojem znanosti i tehnološkim napretkom.
(2) Kraći (do jedne godine) programi cjeloživotnog obrazovanja kojima se stječe do 60 ECTS bodova. Njih čine programi dodatnih kvalifikacija koje se stječu u okviru tercijarnog obrazovanja. Programi obuhvaćaju i dopunsko stručno osposobljavanje za obnavljanje profesionalnih licenci reguliranih profesija kao i sveučilišni i stručni programi redovite i povremene obnove znanja/kvalifikacija različitih profesija i struka visokog obrazovanja.
(3) U okviru centara organiziraju se i cjeloviti preddiplomski/diplomski studiji s djelomičnim opterećenjem (izvanredni studiji), troškove kojih snose sami studenti i/ili poslodavci i redoviti studiji „za vlastite potrebe“ troškove kojih snose studenti.
(4) Centar organizira seminare, kolokvije, radionice, tečajeve, tribine, konferencije i druge oblike osposobljavanja i dopunskog obrazovanja.
(5) Posebnu djelatnost centra predstavlja organizacija i odabir mentora obvezne stručne prakse studenata na svakoj godini studija. Sredstva za mentorsku praksu osigurava državni proračun.
(6) Centri za cjeloživotno obrazovanje i stručnu praksu studenata djeluju kao samostalne organizacije u pravnom prometu koje osniva sveučilište ili njegova sastavnica. Ostvarena se sredstva raspodjeljuju prema kriterijima i pravilnicima koje donosi upravljačko tijelo imenovano od osnivača.

B. UPIS NA STUDIJ, NJEGOVO USTROJSTVO I IZVEDBA

Uvjeti za upis

Članak 151.

(1) Upis studija obavlja se na temelju javnog natječaja koji objavljuje sveučilište, veleučilište ili visoka škola koji provode studij najmanje šest mjeseci prije početka nastave. Natječaj za upis mora sadržavati: uvjete za upis, broj mjesta za upis, postupak, podatke o ispravama koje se podnose i rokove za prijavu na natječaj i upis.

(2) Sveučilište, veleučilište ili visoka škola utvrđuju postupak odabira pristupnika za upis na način koji jamči ravnopravnost svih pristupnika bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinu, rođenje, društveni položaj, invalidnost, seksualnu orijentaciju i dob. Sveučilište, veleučilište ili visoka škola utvrđuju kriterije (uspjeh u prethodnom školovanju, vrsta završenog školovanja, uspjeh na klasifikacijskom ili drugom ispitu, posebna znanja, vještine ili sposobnosti i sl.) na temelju kojih se obavlja klasifikacija i odabir kandidata za upis.
(3) Sveučilište, veleučilište i visoka škola utvrđuju koji su srednjoškolski programi odgovarajući preduvjet za upis pojedinoga studija.
(4) Diplomski sveučilišni studij ili može upisati osoba koja je završila odgovarajući preddiplomski sveučilišni studij, a specijalistički diplomski stručni studij može upisati osoba koja je završila odgovarajući preddiplomski stručni studij. Visoka učilišta propisuju koji se studiji smatraju odgovarajućim za upis pojedinog diplomskog studija, kao i uvjete upisa.
(5) Poslijediplomski studij može upisati osoba koja je završila odgovarajući diplomski studij. Sveučilište može propisati i druge uvjete za upis poslijediplomskog studija.
(6) Iznimno, pod uvjetima koje propiše visoko učilište, studij se može upisati i bez prethodno završenoga odgovarajućeg školovanja, ako je riječ o iznimno nadarenim osobama za koje se može očekivati da će i bez završenoga prethodnog školovanja uspješno svladati studiji ako je sveučilište, veleučilište i visoka škola općim aktom definiralo kriterije za takve procjene.
(7) Strani državljani upisuju se na studij pod jednakim uvjetima kao hrvatski državljani. Od državljana država koje nisu članice Europskog gospodarskog prostora se, u skladu s odlukom nadležnoga državnog tijela ili visokog učilišta, može tražiti plaćanje dijela ili pune cijene studija. Stranim državljanima se upis može ograničiti ili uskratiti ako je riječ o studiju koji se odnosi na vojno ili policijsko obrazovanje ili drugi studij od interesa za nacionalnu sigurnost.

Studijski program
Članak 152.

(1) Studiji se ustrojavaju prema studijskom programu koji donosi visoko učilište. Studijske programe koji se izvode na sveučilištu donosi senat sveučilišta.
(2) Kod utvrđivanja studijskog programa visoko učilište treba osobito brinuti da studij bude:
- usklađen s opisom skupova ishoda učenja, standardima zanimanja, programima za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja, programima za stjecanje kvalifikacija standarda i razinom kvalifikacije koja se stječe završetkom studijskog programa prema propisima koji uređuju hrvatski kvalifikacijski okvir u skladu s ovim Zakonom,
- usklađen sa strateškim dokumentom mreže visokih učilišta,
- na razini najnovijih znanstvenih spoznaja i na njima temeljenih vještina,
- usklađen s nacionalnim prioritetima i potrebama profesionalnog sektora,
- usporediv s programima u zemljama Europske unije.

(3) Studijski program donosi se u skladu sa statutom i drugim općim aktom sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole te sadrži:
1. stručni ili akademski naziv ili stupanj koji se stječe završetkom studija,
2. akademske uvjete upisa na studij na početku studija, uvjete upisa studenta u sljedeći semestar ili trimestar, odnosno sljedeću godinu studija, kao i preduvjete upisa studijskih obveza,
3. predviđene ishode učenja koji se stječu ispunjavanjem pojedinačnih studijskih obveza, modula studija i ukupnog studijskog programa, kao i predviđen broj sati za svaku studijsku obvezu koji osigurava stjecanje predviđenih ishoda učenja,
4. za svaku studijsku obvezu dodijeljen odgovarajući broj ECTS bodova temeljen na prosječno ukupno utrošenom radu koji student mora uložiti kako bi stekao predviđene ishode učenja u sklopu te obveze,

5. oblik provođenja nastave i način provjere stečenih ishoda učenja za svaku studijsku obvezu,
6. popis drugih studijskih programa iz kojih se mogu steći ECTS bodovi,
7. način završetka studija,
8. odredbe o tome mogu li i pod kojim uvjetima studenti koji su prekinuli studij ili su izgubili pravo studiranja nastaviti studij.
(4) ECTS bodovi ne trebaju biti navedeni na poslijediplomskom sveučilišnom studiju na kojem nije predviđeno njihovo stjecanje.

Izvedbeni plan
Članak 153.

(1) Studiji se izvode prema izvedbenom planu nastave koji donosi visoko učilište. Izvedbeni plan se objavljuje prije početka nastave u odnosnoj akademskoj godini i dostupan je javnosti. Izvedbeni plan nastave obvezno se objavljuje na službenim Internet stranicama visokog učilišta, uključujući sažetke predavanja i drugih oblika nastave kao i tekst samih predavanja te drugih oblika nastave u iznimnim slučajevima nedostupnosti odgovarajuće literature.

Izvedbenim planom nastave utvrđuju se:
1. nastavnici i suradnici koji će izvoditi nastavu prema studijskom programu,
2. mjesta izvođenja nastave,
3. početak i završetak te satnica izvođenja nastave,
4. oblici nastave (predavanja, seminari, vježbe, konzultacije, provjere znanja, individualna, grupna i mentorska umjetnička nastava, umjetnička nastavna produkcija i sl.),
5. način polaganja ispita,
6. ispitni rokovi,
7. popis literature za studij i polaganje ispita,
8. mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku te
9. ostale važne činjenice za uredno izvođenje nastave.

(2) Ako se na studijski program upisuju studenti s djelomičnim opterećenjem, u izvedbenom planu nastave definira se ustroj i način izvođenja nastave za njih.
(3) Donošenje izvedbenog plana nastave uvjet je za početak izvođenja nastave u toj akademskoj godini.
(4) Studij se može organizirati kroz sustav učenja na daljinu, što posebno odobrava Nacionalno vijeće.

Akademska godina
Članak 154.

(1) Akademska godina počinje 1. listopada tekuće a završava 30. rujna sljedeće kalendarske godine.
(2) Nastava se ustrojava po semestrima ili trimestrima, prema odredbama statuta sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole.
(3) Nastava može početi i prije početka akademske godine iz stavka 1. ovog članka, ako je tako propisano izvedbenim planom nastave za tu akademsku godinu, ali ne prije 1. rujna.

Ocjene
Članak 155.

(1) Uspjeh studenta na ispitu i drugim provjerama znanja izražava se sljedećim ocjenama: 5 – izvrstan, 4 – vrlo dobar, 3 – dobar, 2 – dovoljan, 1 – nedovoljan**.** U indeks i/ili drugu odgovarajuću ispravu i/ili evidenciju studenta unose se prolazne ocjene: 5, 4, 3 i 2.

(2) Izvedbenim programom može se utvrditi da se neki oblici nastave provode bez ocjenjivanja, ili da se ocjenjuju opisno.

Ostala pitanja vezana uz studij

Članak 156.

(1) Statutom visokog učilišta, odnosno općim aktom o pravilima studiranja pobliže se uređuju pravila o ispitima (pisani, usmeni, praktični dio ispita, sustav preduvjeta i sl.), žalbi na ocjenu, postupku ponavljanja ispita, sadržaju, obliku i načina vođenja isprava o ispitima, o osiguranju javnosti na ispitima, pravu uvida u ispitne rezultate te po potrebi i o drugim pitanjima.
(2) Opći akti iz stavka (1) objavljuju se na način da budu dostupni javnosti, posebice studentima i pristupnicima za stjecanje statusa studenta.
(3) Akademski ili stručni naziv ili stupanj oduzimaju se ako se utvrdi da je stečen protivno propisanim uvjetima za njegovo stjecanje, grubim kršenjem pravila studija ili na temelju doktorskog rada (disertacije) koji je plagijat ili krivotvorina.
(4) Pokretanje i provođenje postupka oduzimanja akademskog ili stručnog zvanja provodi se u skladu s odredbama statuta ili drugog općeg akta visokog učilišta na kojemu je stečeno akademsko ili stručno zvanje ili stupanj.

C. ZAVRŠETAK STUDIJA

Uvjeti za završetak studija

Članak 157.

(1) Preddiplomski studij završava polaganjem svih ispita te, ovisno o studijskom programu, izradom završnog rada i/ili polaganjem završnog ispita u skladu sa studijskim programom.
(2) Diplomski studij završava polaganjem svih ispita, izradom diplomskog rada i polaganjem diplomskog ispita i/ili izradom ili izvedbom umjetničkog djela u skladu sa studijskim programom.
(3) Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij završava polaganjem svih ispita, izradom diplomskog rada i polaganjem diplomskog ispita i/ili izradom ili izvedbom umjetničkog djela u skladu sa studijskim programom.
(4) Poslijediplomski sveučilišni studij završava polaganjem svih ispita, izradom i javnom obranom znanstvene ili umjetničke doktorske disertacije.
(5) Poslijediplomski specijalistički studij završava polaganjem svih ispita, izradom završnog rada i/ili polaganjem odgovarajućeg završnog ispita u skladu sa studijskim programom.
(6) Studijskim programom može se utvrditi da poslijediplomski umjetnički studij završava polaganjem svih ispita te polaganjem završnog ispita pred ispitnim povjerenstvom i/ili izradom ili izvedbom umjetničkog djela.
(7) Postupak prijave, ocjene i obrane doktorske disertacije odnosno izrade i/ili izvedbe umjetničkog djela uređuje se statutom sveučilišta ili općim aktom sveučilišta.
(8) Kratki stručni studij i preddiplomski stručni studij završava polaganjem svih ispita. Studijskim programom može se predvidjeti i polaganje završnog ispita i/ili izrada završnog rada.
(9) Specijalistički diplomski stručni studij završava polaganjem svih ispita, izradom završnog rada i polaganjem odgovarajućeg završnog ispita u skladu sa studijskim programom.
(10) Završetkom studija u skladu s odredbama ovog članka student stječe odgovarajući stručni ili akademski naziv ili stupanj te druga prava u skladu s posebnim propisima.
(11) Visoka učilišta dužna su donijeti pravilnike i prije početka studija sa studentima sklopiti ugovore kojima će urediti pitanja autorskih prava nad završnim radovima i time omogućiti njihovu javnu objavu.

(13) Sveučilišta i fakulteti dužni su trajno objaviti završne radove u javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te u javnoj internetskoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice.
(14) Visoka učilišta dužna su donijeti pravilnike i prije početka studija sa studentima sklopiti ugovore kojima će urediti pitanja autorskih prava nad doktorskim disertacijama i time omogućiti njihovu javnu objavu.
(15) Doktorske disertacije visoko učilište dužno je trajno objaviti u javnoj internetskoj bazi doktorskih disertacija Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Sveučilište je dužno osigurati da se i jedan otisnuti primjerak doktorske disertacije dostavi Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.
(16) Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Isprave o studiju
Članak 158.

(1) Po završetku sveučilišnoga preddiplomskog studija studentu se izdaje diploma kojom se potvrđuje završetak studija i stjecanje određenog akademskog naziva.
(2) Nakon završetka diplomskog sveučilišnog, integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija, poslijediplomskog sveučilišnog i poslijediplomskog specijalističkog studija studentu se izdaje diploma. Diplomom se potvrđuje da je student završio određeni studij i stekao pravo na akademski naziv ili stupanj.
(3) Nakon završetka kratkog stručnog studija studentu se izdaje svjedodžba, a nakon završetka preddiplomskog stručnog studija i specijalističkog diplomskog stručnog studija studentu se izdaje diploma kojima se potvrđuje završetak studija i stjecanje određenog stručnog naziva.
(4) Nakon završenog programa stručnog usavršavanja visoko učilište polazniku izdaje potvrdu koja sadrži opis obveza polaznika, a ako se opterećenje u sklopu programa mjeri ECTS bodovima, sadrži i ECTS bodove.
(5) Uz svjedodžbu, diplomu ili potvrdu studentu se bez naknade i na hrvatskome i engleskom jeziku izdaje i dopunska isprava o studiju kojom se potvrđuje koje je ispite položio i s kojom ocjenom te s drugim podacima potrebnim za razumijevanje stečene kvalifikacije.
(6) Diplome, svjedodžbe i potvrde koje izdaju visoka učilišta javne su isprave.
(7) Sadržaj diploma i dopunskih isprava o studiju propisuje ministar.
(8) Oblik diploma i dopunskih isprava o studiju, sadržaj i oblik svjedodžbi i potvrda te informacijskih paketa za prijenos ECTS bodova propisuje sveučilište, veleučilište i visoka škola.

Priznavanje inozemnih diploma i stručnih kvalifikacija
Članak 159.

Postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija i inozemnih stručnih kvalifikacija provodi se u skladu posebnim propisima, odnosno na temelju bilateralnih ili multilateralnih ugovora koji obvezuju Republiku Hrvatsku.

3. STUDENTI

Stjecanje statusa studenta
Članak 160.

(1) Status studenta stječe se upisom na sveučilište, veleučilište ili visoku školu a dokazuje se odgovarajućom studentskom ispravom, čiji minimalni sadržaj propisuje ministar a oblik sveučilište, veleučilište ili visoka škola.

(2) Pravo na upis na visoko učilište ima svaka osoba koja je ispunila uvjete iz članka 151. ovog Zakona, u okviru kapaciteta visokog učilišta. Ako broj osoba koje su ispunile uvjete iz članka 151. ovog Zakona prelazi kapacitet visokog učilišta, pravo na studij imaju one osobe koje su u postupku klasifikacije ostvarile bolje rezultate.
(3) Studenti mogu biti redoviti ili s djelomičnim nastavnim opterećenjem.
(4) Redoviti su oni studenti koji studiraju prema programu koji se temelji na punoj nastavnoj satnici (puno radno vrijeme). Troškovi studija (studijskog programa) mogu redovitim studentima biti dijelom ili u cijelosti financirani iz državnog proračuna, u skladu s općim aktom sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole.
(5) Sveučilišta, veleučilišta i visoke škole mogu s Ministarstvom potpisati jednogodišnje ili višegodišnje ugovore o subvenciji participacije redovitih studenata u troškovima studija, u kojima se obvezno navode ciljevi subvencije, aktivnosti i rezultati za ostvarenje ciljeva, indikatori praćenja provedbe te dinamika dostave izvještaja o provedbi ugovora.
(6) Studenti s djelomičnim nastavnim opterećenjem su oni koji obrazovni program pohađaju uz rad ili drugu aktivnost koja traži posebno prilagođene termine i načine izvođenja studija u skladu s izvedbenim planom nastave. Troškove takvog studija u cijelosti ili dijelom snosi sam student, u skladu s općim aktom sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole.

Voditelj i mentor
Članak 161.

(1) Statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta utvrdit će se da se studentu odnosno grupi studenata imenuje voditelj iz redova nastavnika ili suradnika koji pomaže u studiju te prati studentov rad i postignuća.
(2) Studentu poslijediplomskog studija obvezno se imenuje mentor pri čemu će se, prema mogućnostima, voditi računa o želji studenta.
(3) Pobliže odredbe o voditelju i mentoru studenta utvrđuju visoka učilišta općim aktom.
(4) U skladu s usvojenim strateškim dokumentima o razvoju hrvatskog sustava znanosti i visokog obrazovanja sveučilišta i njihove sastavnice mogu svojim općim aktom urediti uvođenje mentorske nastave u cjelinu ili dio preddiplomskog i diplomskog studijskog programa. O djelomičnom ili cjelovitom uvođenju mentorske nastave sveučilište i sastavnica potpisuju s nadležnim ministrom poseban ugovor kojim se definira način izvođenja i potrebna dodatna proračunska sredstva.

Prava i obveze studenta
Članak 162.

(1) Student ima pravo na:
1. kvalitetan studij i obrazovni proces kako je to predviđeno studijskim programom,
2. sudjelovanje u stručnom i znanstvenom radu,
3. konzultacije i mentorski rad,
4. slobodu mišljenja i iskazivanja stavova tijekom nastave i drugih aktivnosti na visokim učilištima,
5. završetak studija u kraćem roku,
6. slobodno korištenje knjižnica i ostalih izvora informacija,
7. upisivanje predmeta iz drugih programa, u skladu sa statutom i na njemu utemeljenim propisima sveučilišta,
8. izjašnjavanje o kvaliteti (ocjenjivanje) nastave i nastavnika,
9. sudjelovanje u odlučivanju, u skladu sa statutom visokog učilišta,
10. pritužbu za slučaj povrede nekog od njegovih prava predviđenih zakonom ili općim aktima visokog učilišta,
11. sudjelovanje u radu studentskih organizacija,

12. mirovanje obveza studenta za vrijeme služenja vojnoga roka, za vrijeme trudnoće i do godine dana starosti djeteta, za vrijeme dulje bolesti te u drugim opravdanim slučajevima prekida studija,
13. odgovarajuću psihološku i zdravstvenu pomoć u studentskim poliklinikama ili drugim odgovarajućim zdravstvenim ustanovama te
14. druga prava predviđena statutom i drugim općim aktima visokog učilišta.

(2) Student ima obvezu poštovati režim studija i opće akte visokog učilišta te uredno izvršavati svoje nastavne i druge obveze na visokom učilištu. Stegovna odgovornost studenata uređuje se općim aktima visokog učilišta.

(3) Redoviti studenti imaju prava iz zdravstvenog osiguranja u skladu s posebnim propisima.

(4) Pravilnicima koje donosi ministar uredit će se uvjeti i način ostvarivanja prava redovitih studenata iz studentskog standarda, i to na: subvencionirano stanovanje, subvencioniranu prehranu, prijevoz studenata s invaliditetom, državne stipendije, zajmove i druge novčane potpore.

(5) Visoka učilišta provode studentsku evaluaciju studija putem ankete ili na drugi primjereni način. Rezultati evaluacije služe planiranju nastavnog i znanstvenog programa na visokim učilištima. Studentske ankete pomoćno su sredstvo programiranja nastavno-pedagoškog osposobljavanja mlađih suradnika i nastavnika, poticanja i isticanja nastavne izvrsnosti i uspjeha u podučavanju i mentorskom radu.

Prestanak statusa studenta

Članak 163.

(1) Studentu prestaje status studenta:
1. kad završi studij,
2. kad se ispiše sa sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole,
3. kad je isključena sa studija po postupku i uz uvjete utvrđene statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta,
4. kad ne završi studij u roku utvrđenom statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta te
5. iz ostalih razloga utvrđenim statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta.

(2) Studenti kojima prestane status studenta iz razloga navedenih u stavku 1. ovog članka, ne ulaze u evidenciju kojom se izračunava broj studenata po nastavniku u procesu (re)akreditacije visokih učilišta i drugim mjerilima kvalitete visokih učilišta.

Evidencije o studentima

Članak 164.

(1) Visoka učilišta elektronički vode evidencije i zbirke podataka te obrađuju prikupljene osobne i druge podatke za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti. Navedene evidencije visoka učilišta mogu voditi i u tiskanom obliku.

(2) Visoko učilište vodi sljedeće evidencije o osobnim podacima studenata:

1. evidenciju prijavljenih za postupke upisa na studij i programe stručnog usavršavanja, koja uključuje i rezultate postupka;
2. evidenciju studenata i polaznika programa stručnog usavršavanja;
3. osobni karton studenata i polaznika programa stručnog usavršavanja;
4. evidenciju o ispitima i drugim studijskim obvezama;
5. evidenciju studenata s punim (redoviti studenti) i djelomičnim nastavnim opterećenjem koji redovito upisuju narednu studijsku godinu ili semestar ili trimestar;
6. evidenciju studenata s punim (redoviti studenti) i djelomičnim nastavnim opterećenjem (izvanredni studenti) koji nisu u redovitom roku upisali narednu studijsku godinu ili semestar ili trimestar;

7. evidenciju studenata kojima je prestao status studenta;
8. evidenciju izdanih isprava o završetku studija te stečenih akademskih i stručnih naziva i akademskih stupnjeva;
9. druge evidencije propisane zakonom, provedbenim aktima i općim aktima visokog učilišta.
(3) Visoko učilište vodi sljedeće evidencije o osobnim podacima zaposlenika:
1. osobni karton zaposlenika;
2. evidenciju nastavnika, suradnika i drugih osoba koje sudjeluju u nastavi te o njihovom nastavnom opterećenju;
3. druge evidencije propisane zakonom, provedbenim aktima i općim aktima visokog učilišta.
(4) Visoka učilišta i studentski centri obvezni su za potrebe subvencioniranja studentskog standarda voditi sljedeće evidencije:
1. evidenciju prijava za subvencionirano stanovanje i korisnika subvencioniranog stanovanja;
2. evidenciju korisnika i razine prava na subvencioniranu prehranu,
3. evidenciju korisnika subvencioniranih troškova studija.
(5) Postupak vođenja evidencija iz stavaka 2. do 7. ovog članka sastavni je dio unutarnjeg sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete te podliježe postupcima vanjskog osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete.
(6) Ministarstvo vodi sljedeće zbirke podataka o visokom obrazovanju:
1. Upisnik visokih učilišta;
2. Upisnik studijskih programa;
3. Evidenciju studenata;
4. Evidenciju studenata s punim (redoviti) i djelomičnim nastavnim opterećenjem (koji redovito upisuju narednu studijsku godinu ili semestar ili trimestar; i u redovitom roku stječu svjedodžbu o završetku preddiplomskog studija i diplomu o završetku diplomskog studija,
5. Evidenciju studenata s punim (redoviti) i djelomičnim nastavnim opterećenjem koji nisu u redovitom roku upisali narednu studijsku godinu ili semestar ili trimestar, i nisu u redovitom roku stekli svjedodžbu o završetku preddiplomskog studija i diplomu o završetku diplomskog studija, a kojima nije prestao status studenta prema članku 162. st. 1. ovog Zakona
6. Evidenciju studenata s invaliditetom;
7. Evidenciju diplomiranih studenata;
8. Evidenciju prijavljenih za upisni postupak koja uključuje i rezultate postupka;
9. Evidenciju prijavljenih i korisnike subvencioniranog stanovanja, prehrane i troškova studija;
10. Evidenciju zaposlenika visokih učilišta;
11 Evidenciju nastavnog osoblja i opterećenja u nastavi;
12. Druge evidencije i zbirke podataka propisane zakonom i provedbenim aktima te potrebne za provedbu zakonskih ovlasti.
(7) Podatke za zbirke podataka iz stavka 6. ovog članka prikupljaju i obrađuju Ministarstvo i Agencija za potrebe utvrđivanja prava studenata na studij i drugih prava na teret javnih sredstava, planiranja politika i praćenja visokog obrazovanja, koje utvrđuje Nacionalno vijeće i druga tijela, obavještavanja javnosti, planiranja i praćenja mreže visokih učilišta i studijskih programa koju predlaže i prati Nacionalno vijeće, za izradu analiza, statistika i provedbu istraživanja iz područja visokog obrazovanja, provedbu postupaka vanjskog osiguranja kvalitete te izrade analiza i statističkih izvješća o visokom obrazovanju.
(8) Ministar će, uz prethodno mišljenje Agencije, pravilnikom propisati sadržaj, način vođenja i način dostave podataka iz evidencija i zbirki podataka iz stavaka 2., 3., 4. i 6. ovog članka.

4. NASTAVNICI I SURADNICI

Znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, nastavna, suradnička i stručna zvanja

Članak 165.

(1) Znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja su docent (doc. dr. sc./dr. art., odnosno doc. art.), izvanredni profesor (izv. prof. dr. sc./dr. art., izv. prof. art.), redoviti profesor i redoviti profesor u trajnom zvanju (prof. dr. sc./dr. art., prof. art.). Kratice naziva znanstveno-nastavnih i umjetničko-nastavnih radnih mjesta pišu se ispred imena i prezimena osobe koja je izabrana na navedeno radno mjesto.

(2) Znanstveno-nastavna zvanja u znanstvenoj komponenti odgovaraju znanstvenim zvanjima kako slijedi:

1. docent odgovara znanstvenom suradniku,
2. izvanredni profesor odgovara višem znanstvenom suradniku,
3. redoviti profesor odgovara znanstvenom savjetniku,
4. redoviti profesor u trajnom zvanju odgovara znanstvenom savjetniku u trajnom zvanju.

(3) Nastavna zvanja su predavač (pred.), viši predavač (v. pred.), profesor visoke škole (prof. v. š.), profesor visokog učilišta (prof. v. u.), lektor, viši lektor, lektor savjetnik, umjetnički suradnik, viši umjetnički suradnik i umjetnički savjetnik. Kratice naziva nastavnih zvanja na nastavnim radnim mjestima pišu se iza imena i prezimena osobe koja je izabrana na navedeno nastavno radno mjesto.

(4) Suradnička zvanja su asistent i poslijedoktorand.

(5) Stručna zvanja su stručni suradnik, viši stručni suradnik i stručni savjetnik.

Zvanja na sveučilištu i odgovarajuća radna mjesta

Članak 166.

(1) Na sveučilištu se provode izbori u znanstveno–nastavna, umjetničko-nastavna i suradnička zvanja te nastavna zvanja iz članka 165. stavka 3. ovog Zakona, kao i stručna zvanja, u skladu s ovim Zakonom. Kada sveučilište izvodi stručne studije, može provoditi izbor za sva nastavna zvanja iz članka 15. stavka 3. ovog Zakona.

(2) Na sveučilištu se nastavnici biraju u zvanja iz stavka 1. ovog članka i na odgovarajuća radna mjesta putem javnog natječaja te se s izabranim pristupnikom zaključuje ugovor o radu.

(3) U odgovarajuće znanstveno-nastavno, umjetničko-nastavno, suradničko i nastavno zvanje može se izabrati osoba i bez zaključivanja ugovora o radu koja ispunjava uvjete za izbor u odnosno zvanje ako sudjeluje ili će sudjelovati u izvođenju dijela ili cijele nastave određenog predmeta (naslovno zvanje) na visokom učilištu.

(4) Visoko učilište može povjeriti izvedbu do jedne trećine nastavnog predmeta nastavnicima, znanstvenicima, umjetnicima ili stručnjacima bez obveze sklapanja ugovora o radu, a u skladu s odredbama statuta i bez izbora u znanstveno-nastavno zvanje (gostujući profesor ili nastavnik), uz uvjet da ostatak nastavnog predmeta izvode osobe izabrane u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna ili nastavna zvanja.

(5) Pod uvjetima predviđenim statutom sveučilišta uglednom inozemnom profesoru ili istaknutom stručnjaku može se bez izbora u znanstveno-nastavno zvanje odnosno umjetničko-nastavno povjeriti izvođenje nastave iz određenog predmeta najdulje u dvije uzastopne akademske godine.

(6) Iznimno, za glavne umjetničke predmete, odnosno studijske programe, koji se realiziraju kroz individualnu ili grupnu umjetničku nastavu i umjetničku nastavnu produkciju, mogu se u punom nastavnom opsegu predmeta angažirati vrhunski umjetnici , najdulje u dvije uzastopne akademske godine.

(7) Studenti poslijediplomskog sveučilišnog studija mogu sudjelovati u izvođenju nastave preddiplomskog stručnog ili sveučilišnog studija, ili diplomskog sveučilišnog ili specijalističkog diplomskog stručnog studija, u skladu sa studijskim programom poslijediplomskog sveučilišnog studija i općim aktom sveučilišta, veleučilišta i visoke škole.

Uvjeti za izbor u znanstveno-nastavna zvanja i odgovarajuća radna mjesta

Članak 167.

(1) U znanstveno-nastavno ili umjetničko-nastavno zvanje može biti izabrana osoba sa znanstvenim zvanjem stečenim u odgovarajućem polju ili koja ispunjava uvjete za stjecanje toga znanstvenog zvanja pod uvjetom propisanim u članku 169. stavku 5. ovog Zakona i uvjete u pogledu obrazovnoga, nastavnog i stručnog rada koje propisuje Rektorski zbor, ako zadovoljava i druge uvjete propisane statutom sveučilišta odnosno sastavnice.

(2) Pristupnik može biti izabran u znanstveno-nastavno zvanje i na odgovarajuće radno mjesto ako ispunjava uvjete Rektorskog zbora te uvjete za izbor u odgovarajuće znanstveno zvanje kako slijedi:

- docenta: znanstveni suradnik, viši znanstveni suradnik, znanstveni savjetnik, ili znanstveni savjetnik u trajnom zvanju,
- izvanrednog profesora: viši znanstveni suradnik, znanstveni savjetnik, ili znanstveni savjetnik u trajnom zvanju,
- redovitog profesora: znanstveni savjetnik ili znanstveni savjetnik u trajnom zvanju,
- redovitog profesora u trajnom zvanju – znanstveni savjetnik u trajnom zvanju.

(3) Pri izboru na znanstveno-nastavno radno mjesto docenta posebno se vrednuje doktorsko ili poslijedoktorsko usavršavanje u trajanju od najmanje šest mjeseci na drugoj uglednoj instituciji. Usavršavanje se može ostvariti odjednom, ali i u višekratnim kraćim boravcima u inozemstvu koji ne smiju biti kraći od mjesec dana.

(4) Uvjeti Rektorskog zbora iz stavka 1. ovog članka objavljuju se u »Narodnim novinama«. Način provjere ispunjavanja tih uvjeta te psihofizičkih osobina propisuje se statutom ili drugim općim aktom sveučilišta.

(5) U znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto docenta može biti izabran onaj pristupnik koji je izabran u znanstveno-nastavno zvanje docenta.

(6) U znanstveno-nastavno zvanje ina radno mjesto izvanrednog profesora može biti izabran onaj pristupnik koji je izabran u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora i koji je bio najmanje pet godina u znanstveno-nastavnom zvanju docenta ili znanstvenom radnom mjestu znanstvenog suradnika.

(7) U znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto redovitog profesora može biti izabran onaj pristupnik koji je izabran u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora i koji je bio najmanje pet godina u znanstveno-nastavnom zvanju izvanrednog profesora ili znanstvenom radnom mjestu višeg znanstvenog suradnika.

(8) U znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto redovitog profesora u trajnom zvanju može biti izabran onaj pristupnik koji je izabran u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u trajnom zvanju i koji je bio najmanje pet godina u znanstveno-nastavnom zvanju redovitog profesora ili znanstvenom radnom mjestu znanstvenog savjetnika.

Uvjeti za izbor u umjetničko-nastavna zvanja i odgovarajuća radna mjesta

Članak 168.

(1) Za izvođenje nastave predmeta iz umjetničkog područja koje može izvoditi samo umjetnik, nastavnici se biraju u umjetničko-nastavna zvanja i na odgovarajuća radna mjesta. U umjetničko-nastavna zvanja biraju se osobe koje su ostvarile umjetnička dostignuća koja svojim značenjem odgovaraju uvjetima za izbor na znanstveno-nastavno radno mjesto. Umjetničko-nastavna radna mjesta u svemu su izjednačena sa znanstveno-nastavnim radnim mjestima i odredbe ovog Zakona koje se odnose na znanstveno-nastavna radna mjesta na odgovarajući se način primjenjuju i na umjetničko-nastavna radna mjesta.

(2) Rektorski zbor pobliže određuje uvjete u pogledu obrazovnoga, nastavnog i stručnog rada za izbor nastavnika iz stavka 1. ovog članka, a koji se temelje na umjetničkoj djelatnosti, i to:

- koja je bila predstavljena javnosti;

- iznimno koja nije bila predstavljena javnosti, ali je bila u razmatranju za realizaciju, a koju kroz projektnu dokumentaciju mogu vrednovati predstavnici određene umjetničke struke;

- umjetničkoj nastavi i javnoj umjetničkoj nastavnoj produkciji, u kojoj se ostvaruje čin autorskog umjetničkog stvaranja, koje mogu vrednovati predstavnici određene umjetničke struke.

(3) Vrednovanje umjetničkih dostignuća i uspjeha u svom opsegu i strukturi mora odgovarati nacionalnim i međunarodnim mjerilima izvrsnosti.

Postupak izbora u znanstveno-nastavna i umjetničko-
-nastavna zvanja te odgovarajuća radna mjesta

Članak 169.

(1) Postupak izbora u znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja i odgovarajuća radna mjesta provodi sveučilište kod institucionalno integriranih sveučilišta, a sastavnica sveučilišta kod funkcionalno integriranih sveučilišta uz odgovarajuću primjenu članaka 93. i. 94. ovog Zakona, odredaba statuta sveučilišta i statuta sastavnice te općeg akta kojim su utvrđeni kriteriji za izbor najboljeg kandidata.

(2) Postupci izbora u znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja i odgovarajuća radna mjesta provode se, osim onih temeljem članka 166.stavka 3. ovog Zakona, temeljem javnog natječaja koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, na mrežnoj stranici sveučilišta odnosno sastavnice sveučilišta te na službenom mrežnom portalu za radna mjesta Europskog istraživačkog prostora. Natječaj mora biti otvoren najmanje 30, a najviše 60 dana. Natječaj za stručna radna mjesta mora biti otvoren najmanje 8, a najviše 30 dana. Svi pristupnici obavješćuju se o rezultatima natječaja u roku od 15 dana od dana njegova dovršetka.

(3) Odluku o raspisivanju javnog natječaja iz stavka 2. ovog članka donosi sveučilište kod institucionalno integriranih sveučilišta odnosno sastavnica sveučilišta kod funkcionalno integriranih sveučilišta, uz prethodnu suglasnost sveučilišta, u skladu sa statutom sveučilišta i statutom sastavnice.

(4) Ako više pristupnika ispunjava uvjete natječaja, izabire se onaj pristupnik koji je među njima najbolji kandidat. Kriterije za izbor između više kandidata propisuje sveučilište odnosno sastavnica koja provodi postupak izbora svojim općim aktom. Uz uvjete za izbor na radno mjesto koji su propisani ovim Zakonom sveučilište i sastavnica sveučilišta može svojim statutom ili drugim općim aktom utvrditi i dodatne uvjete.

(5) Prilikom izbora u znanstveno-nastavno zvanje i odgovarajuće radno mjesto provodi se i izbor u znanstveno zvanje uz odgovarajuću primjenu članka 93. ovog Zakona isključivo ako se radi o pristupniku koji dolazi iz inozemstva i nema obavljen taj izbor, a koji je u skladu s kriterijima iz stavka 4. ovog članka najbolji kandidat. Nakon provedenog postupka izbora u znanstveno zvanje za tog pristupnika, visoko učilište koje provodi postupak izbora u znanstveno-nastavno zvanje i odgovarajuće radno mjesto u roku od 60 dana izabire tog pristupnika u znanstveno-nastavno zvanje i odgovarajuće radno mjesto.

(6) Ako u je natječajnom postupku obveznog izbora izabrana druga osoba od zaposlenika koji se javio na natječaj za napredovanje u više zvanje, tom zaposleniku ponudit će se drugo odgovarajuće radno mjesto ili će mu se u nedostatku takvog radnog mjesta redovito otkazati ugovor o radu.

(7) Ako se zaposlenik ne javi na javni natječaj za napredovanje, a ne bude reizabran u isto zvanje zbog neispunjenja propisanih uvjeta, otkazat će mu se ugovor o radu redovitim otkazom.

Mogućnost reizbora i rokovi za pokretanje postupka

Članak 170.

(1) Zaposlenik izabran na znanstveno-nastavno radno mjesto ima pravo na jedan reizbor na isto znanstveno-nastavno radno mjesto, odnosno može ukupno provesti najviše deset godina u istom odnosno svakom nastavno-znanstvenom zvanju i radnom mjestu, osim u zvanju i na rednom mjestu redovitog profesora u trajnom zvanju za koje nema ponovnog izbora odnosno reizbora.

(2) Javni natječaj za izbor se raspisuje, odnosno postupak reizbora se pokreće najranije šest mjeseci, a najkasnije tri mjeseca prije isteka roka od pet godina od dana izbora odnosno reizbora na trenutno znanstveno-nastavno radno mjesto.

(3) Sredstva potrebna za povećanje plaća (dodatne koeficijente) koje je rezultat redovitog izbora u više zvanje osigurava Ministarstvo u državnom proračunu.

Prijevremeni izbor na znanstveno-nastavno radno mjesto

Članak 171.

(1) Ako se utvrdi da pristupnik ispunjava kriterije za izbor na više znanstveno-nastavno radno mjesto u odnosu na ono na koje se bira, natječaj za izbor iz članka165. stavka 2. i 3. ovog Zakona može biti raspisan i ranije od rokova propisanih tim stavcima, ali ne prije nego isteknu tri godine od njegovog prethodnog izbora na radno mjesto s nižim znanstveno-nastavnim zvanjem ukoliko su osigurana sredstva potrebna za povećanje plaće zbog prijevremenog izbora na znanstveno radno mjesto. Prijevremeni izbor na znanstveno radno mjesto redovitog profesora u trajnom zvanju nije dopušten.

(2) Prije objave javnog natječaja iz stavka 1. ovog članka stručno vijeće mora na temelju mišljenja povjerenstva imenovanog u skladu s člankom 90. ovog Zakona prethodno utvrditi da pristupnik ispunjava kriterije za izbor na više znanstveno-nastavno radno mjesto od onoga u koje bi se birao te je potrebno da je pristupnik izabran u znanstveno zvanje koje je propisano za znanstveno-nastavno radno mjesto u koje bi se birao. Za tog pristupnika kriteriji za izbor u natječajnom se postupku ponovno ne provjeravaju.

Odgovarajuća primjena uvjeta za izbor

Članak 172.

(1) Odredbe članka 165. i 166. ovog Zakona na odgovarajući se način primjenjuju na nastavnike izabrane u umjetničko-nastavna zvanja i umjetničko-nastavna radna mjesta.

(2) Odredbe članka 165. i 166. ovog Zakona primjenjuju se u postupcima izbora u naslovna znanstveno-nastavna i nastavna zvanja.

Mirovanje prava i obveza

Članak 173.

(1) Za vrijeme bolovanja dužeg od tri mjeseca, služenja vojne obveze ili korištenja roditeljskog dopusta, rokovi za izbor odnosno reizbor na znanstvena radna mjesta i znanstveno-nastavna zvanja te suradnička zvanja i odgovarajuća radna mjesta ne teku. Rokovi za izbor odnosno reizbor ne teku i u slučajevima iz članka 185. stavka 5. ovog Zakona, ako to osoba zatraži.

(2) Osobama zaposlenima u suradničkim zvanjima produžuje se ugovor o radu na određeno vrijeme za onoliko vremena koliko je trajao neki od razloga iz stavka 1. ovog članka.

Pravna zaštita

Članak 174.

(1) Protiv odluke sveučilišta ili sastavnice sveučilišta o izboru pristupnika u znanstveno-nastavno zvanje i odgovarajuće radno mjesto, kao i protiv odluke iz članka 183. stavka 4. ovog Zakona može se pokrenuti radni spor pred nadležnim sudom.

(2) U radnom sporu ne može se donijeti odluka o izboru pristupnika u znanstveno-nastavno zvanje i odgovarajuće radno mjesto nego samo poništiti nezakonita odluka i odrediti ponovno provođenje postupka.
(3) Poništavanje odluke znanstvene organizacije o izboru na znanstveno radno mjesto predstavlja osobito važnu činjenicu radi koje će se izvanredno otkazati ugovor o radu zaključen na temelju poništene odluke.

Počasno zvanje
Članak 175.

(1) Počasno znanstveno-nastavno ili umjetničko-nastavno zvanje je *professor emeritus.*
(2) Počasno zvanje *professor emeritus* dodjeljuje sveučilište bez provođenja javnog natječaja zaslužnim redovitim profesorima u mirovini koji su se svojim znanstvenim ili umjetničkim radom posebno istakli i ostvarili međunarodnu reputaciju.
(3) Postupak imenovanja i prava *professora emeritusa* pobliže se uređuju statutom sveučilišta.

Suradnička zvanja i odgovarajuća radna mjesta na sveučilištu
Članak 176.

(1) Suradnička zvanja i odgovarajuća radna mjesta na sveučilištu su asistent i poslijedoktorand. Asistent i poslijedoktorand biraju se iz redova najuspješnijih studenata temeljem javnog natječaja, a osobito uzimajući u obzir:

- za asistenta: prosjek ocjena, duljinu studija, ostvarene posebne uspjehe na studiju (dekanova nagrada, rektorova nagrada i sl.), objavljene znanstvene i stručne radovi;
- za poslijedoktoranda: prosjek ocjena na poslijediplomskom studiju, duljinu studija, broj i kvalitetu objavljenih znanstvenih i stručnih radova, sudjelovanje na znanstvenim projektima.

(2) Izbor kandidata u suradničko zvanje i odgovarajuće radno mjesto mora biti obrazložen na način da se utvrdi zadovoljenje kriterija iz stavka 1. ovog članka.
(3) Asistenti i poslijedoktorandi pomažu u provođenju dijela nastavnog procesa, provjeri znanja, znanstvenoj, umjetničkoj i stručnoj djelatnosti visokog učilišta u skladu s njegovom općim aktom.
(4) Asistent i poslijedoktorand koji nije završio studije za nastavnička zanimanja, odnosno nastavnik koji prvi put ulazi u nastavni proces dužan je završiti pedagoško osposobljavanje prema programu senata sveučilišta odnosno sastavnice i na teret sredstava sveučilišta odnosno sastavnice.
(5) Osobu koja je završila diplomski sveučilišni studij, sveučilište odnosno sastavnica može izabrati u zvanje asistenta te s njom zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme, u trajanju od šest godina na suradničkom radnom mjestu asistenta. Asistent je dužan upisati i redovito pohađati poslijediplomski sveučilišni studij, osim za asistente u umjetničkom području.
(6) Suradnici na sveučilištu biraju se u skladu s općim aktom visokog učilišta pod uvjetima predviđenim člankom 106. ovog Zakona.
(7) Iznimno od uvjeta predviđenih člankom 106. stavkom 3.ovog Zakona, na radno mjesto poslijedoktoranda u umjetničkom području, temeljem javnog natječaja, može biti izabran pristupnik koji nije završio sveučilišni (doktorski) studij, pod uvjetom da stručno povjerenstvo, sastavljeno u skladu s člankom93. stavkom 2. ovog Zakona, prethodno pozitivno ocijeni umjetničku izvrsnost pristupnika.

Vrednovanje rada asistenata, poslijedoktoranada i mentora
Članak 177.

(1) Svake dvije godine sveučilište odnosno sastavnica ocjenjuje rad asistenta. Ocjena se temelji na pisanom izvješću mentora u kojem se vrednuje kandidatova uspješnost u znanstvenom ili umjetničkom te nastavnom radu, kao i uspješnost na poslijediplomskom sveučilišnom studiju.
(2) Najmanje jednom u dvije godine poslijedoktorand podnosi stručnom vijeću izvješće o svom radu temeljem kojeg se vrednuje njegova uspješnost u znanstvenom ili umjetničkom te nastavnom radu.
(3) Ako stručno vijeće sveučilišta odnosno sastavnice drugi puta negativno ocjeni rad asistenta ili poslijedoktoranda, otkazat će mu se ugovor o radu redovitim otkazom. Sadržaj, kriterije te postupak usvajanja izvješća iz stavaka 1. i 2. ovog članka propisuje visoko učilište općim aktom.
(4) Najmanje jednom u dvije godine sveučilište odnosno sastavnica ocjenjuje rad mentora na temelju njegovog izvješća o radu te izvješća i ocjene asistenta o mentoru. Mentor koji je dva puta ocijenjen negativno ne može više biti imenovan za mentora. Kriteriji ocjene i imenovanja mentora utvrđuju se općim aktom sveučilišta odnosno sastavnice.

Nastavna i stručna zvanja na sveučilištu, veleučilištu i visokoj školi te odgovarajuća radna mjesta

Članak 178.

(1) Na veleučilištu i visokoj školi nastavnici se biraju u nastavna zvanja i na radna mjesta koja odgovaraju tim zvanjima. Iznimno, u slučajevima iz stavka 2. ovog članka, osobe se biraju u nastavna zvanja i na sveučilištu. Na veleučilištu i visokoj školi nema radnih mjesta koja odgovaraju znanstveno-nastavnim zvanjima, ali nastavu u svom zvanju mogu izvoditi nastavnici izabrani u znanstveno nastavna ili naslovna zvanja na sveučilištu.
(2) Na sveučilištu, fakultetu i umjetničkoj akademiji izbor u nastavna zvanja obavlja se prema njihovom statutu u slučaju ako izvode stručni studij za potrebe toga studija, kao i ako je riječ o predmetu koji ne zahtijeva znanstveni pristup, ili na umjetničkoj akademiji za potrebe korepeticije i druge suradnje u obrazovnom procesu. Isključivo za potrebe sveučilišnog studija jezika i književnosti nastavnici se biraju u nastavna zvanja lektora, višeg lektora i lektora savjetnika kao i za odgovarajuću glumačku glazbenu nastavu na umjetničkim akademijama.
(3) U nastavno zvanje predavača i odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor za sveučilište, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, najmanje tri godine radnog iskustva u struci, pozitivno ocijenjeno nastupno predavanje pred nastavnicima i studentima, ako se prvi put izabire na nastavno radno mjesto, te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.
(4) U nastavno zvanje višeg predavača i odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski studij ili stručni i specijalistički studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor za sveučilište, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, objavljene stručne radove, najmanje pet godina rada u struci, pozitivno ocijenjeno nastupno predavanje pred nastavnicima i studentima ako se prvi put izabire na nastavno radno mjesto te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.
(5) U zvanje profesora visoke škole i na odgovarajuće radno mjesto na veleučilištu ili visokoj školi odnosno profesora visokog učilišta na sveučilištu može biti izabrana osoba s doktoratom, ispunjenim nužnim uvjetima koje propisuje Vijeće veleučilišta i visokih škola, odnosno Rektorski zbor, izvedenim značajnijim projektima, objavljenim radovima koji su znatno unaprijedili struku ili novim radovima nakon izbora na radno mjesto višeg predavača, najmanje osam godina radnog iskustva u struci, pozitivno ocijenjenim nastupnim

predavanjem pred nastavnicima i studentima ako se prvi put izabire na nastavno radno mjesto te ispunjenim uvjetima propisanim od veleučilišta, visoke škole ili sveučilišta.
(6) U zvanje lektora i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor, objavljene stručne radove, najmanje tri godine radnog iskustva u struci, kod prvog izbora na nastavno radno mjesto, pozitivno ocijenjeno nastupno predavanje pred nastavnicima i studentima te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.
(7) U zvanje višeg lektora i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor, objavljene stručne radove, najmanje pet godina radnog iskustva u struci, kod prvog izbora na nastavno radno mjesto pozitivno ocijenjeno nastupno predavanje pred nastavnicima i studentima te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.
(8) U zvanje lektora savjetnika lektora i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor, objavljene stručne radove, najmanje osam godina radnog iskustva u struci, kod prvog izbora na nastavno radno mjesto pozitivno ocijenjeno nastupno predavanje pred nastavnicima i studentima te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.
(9) U zvanje umjetničkog suradnika i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski umjetnički studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, dokazanu umjetničku djelatnost, najmanje pet godina radnog iskustva u struci te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.
(10) U zvanje višega umjetničkog suradnika i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski umjetnički studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, dokazanu umjetničku djelatnost, najmanje deset godina radnog iskustva u struci te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.
(11) U zvanje umjetničkog savjetnika i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen umjetnički diplomski sveučilišni studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuje Rektorski zbor, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, dokazanu umjetničku djelatnost, najmanje 20 godina radnog iskustva u struci te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.

Lektori stranih jezika na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj i lektori hrvatskog jezika na visokim učilištima u inozemstvu

Članak 179.

(1) Na temelju međunarodnih ugovora i drugih akata, na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj mogu se zaposliti lektori stranih jezika, kao i lektori hrvatskog jezika i književnosti na stranim visokim učilištima, na osnovi ugovora o radu na određeno vrijeme.
(2) Uvjete za izbor i zasnivanje radnog odnosa lektora hrvatskog jezika na stranim visokim učilištima propisuje pravilnikom ministar.
(3) Lektor iz stavka 2. ovog članka koji je prethodno zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme u sustavu obrazovanja i znanosti u Republici Hrvatskoj ima pravo povratka na poslove na kojima je prethodno radio ili na druge poslove za koje ispunjava uvjete u roku od 30 dana od dana prestanka ugovora o radu lektora hrvatskog jezika na stranom visokom učilištu.
(4) Uvjete za izbor i zasnivanje radnog odnosa lektora stranih jezika na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj propisuje visoko učilište svojim statutom.

Suradničko zvanje i odgovarajuće radno mjesto na veleučilištu i visokoj školi

Članak 180.

(1) Suradničko zvanje na veleučilištu i visokoj školi je asistent.

(2) Uvjete za izbor u suradničko zvanje asistenta i na odgovarajuće radno mjesto propisuju veleučilište i visoka škola svojim statutom.

Stručna zvanja i odgovarajuća radna mjesta na visokim učilištima

Članak 181.

U stručna zvanja i na odgovarajuća radna mjesta na visokim učilištima mogu se izabrati osobe radi provođenja znanstvenih i stručnih projekata u skladu s člankom108. ovog Zakona, pod uvjetima i u postupku predviđenom statutom visokog učilišta.

Postupak izbora u nastavna i stručna zvanja te na odgovarajuća radna mjesta na visokim učilištima

Članak 182.

(1) Postupak izbora u nastavna i stručna zvanja te odgovarajuća radna mjesta provodi visoko učilište u skladu sa statutom, na temelju javnog natječaja koji se objavljuje u „Narodnim novinama“ i na internetskoj stranici visokog učilišta te na službenom internetskom portalu za radna mjesta Europskoga istraživačkog prostora. Natječaj za nastavna radna mjesta mora biti otvoren najmanje 30 dana, a najviše 60 dana. Natječaj za stručna radna mjesta mora biti otvoren najmanje 8 dana, a najviše 30 dana.

(2) Natječaj koji se raspisuje za izbor u isto ili više nastavno, odnosno stručno zvanje i radno mjesto zbog isteka roka na koji je zaposlenik izabran u prethodnom natječaju raspisuje se najkasnije tri mjeseca prije isteka roka. Posebnom odlukom stručnog vijeća visokog učilišta, i uz suglasnost zaposlenika, natječaj može biti raspisan i ranije od godine dana prije isteka roka na koji je zaposlenik izabran, ali ne prije nego što isteknu tri godine od prethodnog izbora. Natječaj za ponovni izbor u zvanje i odgovarajuće radno mjesto profesora visoke škole (trajno zvanje) raspisuje se najranije šest mjeseci prije isteka roka od pet godina od prvog izbora.

(3) Stručno vijeće visokog učilišta najkasnije 90 dana od zaključenja natječaja izabire u nastavno ili stručno zvanje i na odgovarajuće radno mjesto onog pristupnika koji u najvećoj mjeri udovoljava uvjetima natječaja i uvjetima Rektorskog zbora i uvjetima iz članka 172. ovog Zakona. Svi pristupnici obavješćuju se o rezultatima natječaja u roku 15 dana od dana njegova dovršetka.

(4) Ako je u natječajnom postupku izabrana druga osoba, zaposleniku koji je do tada radio na tom radnom mjestu ponudit će se drugo radno mjesto, a ako takvog radnog mjesta nema otkazat će mu se ugovor o radu redovitim otkazom.

(5) Ako na natječaj iz stavka 1. ovog članka zaposlenik ne podnese prijavu ili ne bude izabran zbog neispunjavanja uvjeta za ponovni izbor, otkazat će mu se ugovor o radu redovitim otkazom.

Ugovor o radu za znanstveno-nastavna, umjetničko--nastavna, nastavna i stručna radna mjesta

Članak 183.

(1) S osobama izabranim u znanstveno-nastavna zvanja, umjetničko-nastavna zvanja, nastavna zvanja i stručna zvanja te odgovarajuća radna mjesta sklapa se ugovor o radu na neodređeno vrijeme s obvezom provođenja izbora na više radno mjesto i mogućnošću jednog reizbora.

(2) Reizbor osobe u znanstveno-nastavnim, umjetničko-nastavnim, nastavnim i stručnim zvanjima i na odgovarajućim radnim mjestima, osim redovitih profesora u trajnom zvanju, vrši se na način da stručno povjerenstvo visokog učilišta podnosi stručnom vijeću visokog

učilišta u kojem je pristupnik zaposlen izvješće o radu zaposlenika za razdoblje od pet godina od izbora odnosno reizbora na znanstveno-nastavno radno mjesto u skladu s općim aktima visokog učilišta. Stručno povjerenstvo se sastoji od tri člana koji moraju biti u istom ili višem zvanju i odgovarajućem radnom mjestu s obzirom na ono za koje se traži reizbor pri čemu dva člana stručnog povjerenstva moraju biti iz znanstvenog polja u kojem se traži reizbor. Ako se stručno povjerenstvo ne može sastaviti od znanstvenika u polju u kojem se traži reizbor, onda članovi stručnog povjerenstva mogu biti iz srodnih polja odnosno odgovarajućeg područja znanosti. Barem jedan član povjerenstva ne može biti zaposlenik visokog učilišta u kojem je zaposlen pristupnik.
(3) Oblik izvješća te minimalne uvjete radnih obveza o kojima se podnosi izvješće iz stavka 2. ovog članka za znanstveno-nastavno, umjetničko-nastavno, nastavno i stručno radno mjesto propisuje Rektorski zbor. Visoko učilište općim aktom propisuje postupak odlučivanja o prihvaćanju izvješća, a može propisati i dodatne uvjete o kojima se podnosi izvješće iz stavka 2. ovog članka.
(4) Ako zaposlenik izabran u znanstveno-nastavno zvanje i odgovarajuće radno mjesto ne bude izabran u više znanstveno-nastavno zvanje i na odgovarajuće radno mjesto istekom pet godina od reizbora na isto znanstveno-nastavno radno mjesto, otkazat će mu se ugovor o radu redovitim otkazom. Zaposleniju će se otkazati ugovor o radu redovitim otkazom i ako u postupku reizbora stručno vijeće visokog učilišta ne prihvati pozitivno izvješće stručnog povjerenstva ili prihvati negativno izvješće o radu.
(5) Obveza podnošenja izvješća iz ovog članka prestaje nakon što zaposlenik bude izabran u znanstveno-nastavno zvanje i odgovarajuće radno mjesto redovitog profesora u trajnom zvanju.
(6) Zaposleniku u znanstveno-nastavnom, umjetničko-nastavnom i nastavnom zvanju na visokom učilištu prestaje ugovor o radu istekom akademske godine u kojoj je navršio 67 godina života i najmanje 15 godina mirovinskog staža.
(7) Ako su sredstva za plaću nastavnika iz stavka 6. ovog članka osigurana iz namjenskih sredstava za znanstvene ili stručne projekte ili iz vlastitih sredstava visokog učilišta, visoko učilište mu može produljiti radni odnos i izvan ograničenja propisanih stavkom 6. ovog članka.
(8) Nastavnik iz stavka 6. ovoga članka može se zaposliti na određeno vrijeme u drugom visokom učilištu, ako se na raspisani natječaj nije javio pristupnik koji ispunjava propisani uvjete za izbor na to radno mjesto. Takav nastavnik ne može biti jedini nositelj obveznih predmeta na tom visokom učilištu.

Iznimke od prestanka ugovora o radu nakon navršenih 67 godina života

Članak 184.

(1) Iznimno, s nastavnikom visokog učilišta koji je zaposlen na znanstveno-nastavnom radnom mjestu redovitog profesora u trajnom zvanju odnosno profesora visoke škole u trajnom zvanju (drugi izbor) može se, na teret državnog proračuna, sklopiti ugovor o radu na određeno vrijeme i nakon nastupa uvjeta iz čl. 183. stavka 6. ovog Zakona, u maksimalnom trajanju do kraja akademske godine u kojoj navršava 70 godina života ukoliko postoji potreba i znanstvenik zadovoljava kriterije izvrsnosti koje je propisao Rektorski zbor.
(2) Postojanje potrebe iz stavka 1. ovog članka utvrđuje čelnik visokog učilišta, temeljem mišljenja stručnog vijeća, a zadovoljenje kriterija izvrsnosti iz stavka 1. ovog članka stručno vijeće uz pribavljeno mišljenje senata odnosno njegovog odgovarajućeg područnog vijeća.
(3) Protiv odluke čelnika koja je donesena protivno mišljenju stručnog vijeća moguće je pokrenuti postupak iz članka 122. stavka 2. ovog Zakona.
(3) Iznimno od odredbe članka 183. stavka 6. ovog Zakona, zaposlenicima izabranim na položaj dekana i rektora produljuje se radni odnos do isteka mandata na koji su izabrani.

Prava i obveze nastavnika i suradnika

Članak 185.

(1) Nastavnici i suradnici dužni su uredno izvršavati nastavne i druge obveze u skladu s općim aktima visokog učilišta te ispunjavati obveze u odnosu na znanstveni, umjetnički i stručni rad koji obavljaju na visokom učilištu. Posebnu pozornost dužni su posvetiti radu sa studentima, poticanju njihova samostalnog rada i kreativnosti te uključivanju u stručni, znanstveni i umjetnički rad.

(2) Ugovori nastavnika i suradnika s drugim pravnim osobama izvan ustanove zaposlenja mogu se zabraniti, ograničiti ili uvjetovati ako se radi o ugovorima koji bi negativno utjecali na rad visokog učilišta ili ako je riječ o ugovoru s organizacijom koja svojom djelatnošću konkurira visokom učilištu s kojim nastavnik ili suradnik ima ugovor o radu. Rad protivno takvoj zabrani, ograničenju ili uvjetu razlog je za otkaz ugovora o radu .

(3) Nastavnik ili znanstvenik može, uz uvjete propisane općim aktom visokog učilišta, koristiti plaćenu slobodnu studijsku godinu (*sabbatical*) radi znanstvenog, umjetničkog ili stručnog rada. Visoko učilište je dužno u tom razdoblju organizirati uredno izvođenje nastave te ispunjavanje drugih obveza umjesto odsutnog nastavnika.

(4) Odlukom nadležnog tijela visokog učilišta nastavniku se mogu odobriti kraća (do šest mjeseci) ili dulja izbivanja (do dvije godine, a iznimno za trajanja projekta) zbog znanstvenog, umjetničkog i stručnog usavršavanja ili kojega drugoga opravdanog razloga. U vrijeme takve odsutnosti nastavniku mogu mirovati prava i obveze iz ugovora o radu ili se mogu izvršavati djelomično, u skladu s odlukom nadležnog tijela i/ili ugovora koji je sklopljen između nastavnika i visokog učilišta. Pri tome se mora osigurati uredno odvijanje nastave ili odgovarajuća zamjena za nastavnika.

(5) Nastavnik ili znanstvenik tijekom obavljanja javne dužnosti na koju je imenovan ili izabran (npr. nastavnik ili znanstvenik izabran u Hrvatski sabor, dužnosnik kojeg je na dužnost imenovao Hrvatski sabor, predsjednik Republike, Vlada ili Ustavni sud, župan, gradonačelnik ili načelnik općine), i nastavnik ili znanstvenik izabran u Europski sud za ljudska prava, Europski parlament, Sud Europske unije te dužnosnik kojeg je na dužnost imenovala Europska komisija, odnosno radi čijeg je obavljanja sklopio odgovarajući ugovor, može obavljati nastavu i baviti se znanstvenim radom na visokom učilištu ili u drugoj znanstvenoj organizaciji tako da s visokim učilištem ili drugom znanstvenom organizacijom sklopi odgovarajući ugovor. Nastavnik ili znanstvenik koji obnaša javnu dužnost ima se pravo, u skladu s ugovorom sklopljenim s visokim učilištem ili drugom znanstvenom organizacijom, vratiti na radno mjesto na kojem je radio prije odlaska na javnu dužnost ili drugo odgovarajuće radno mjesto.

(6) Osoba izabrana na položaj prorektora ili rektora može za vrijeme trajanja mandata pokrenuti i provesti izbor u više znanstveno zvanje, odnosno javiti se na raspisani natječaj za izbor u više znanstveno-nastavno zvanje te na odgovarajuće znanstveno-nastavno radno mjesto te nakon isteka mandata ima se pravo povratka na visoko učilište na kojem je radila prije izbora.

(7) Odredbe ovog članka primjenjuju se na odgovarajući način i na znanstvenike u javnim znanstvenim organizacijama.

Stegovna odgovornost

Članak 186.

Na povrede radnih i drugih obveza zaposlenika u znanosti i visokom obrazovanju primjenjuje se opći propisu o radnim odnosima.

5. REKTORSKI ZBOR I VIJEĆE VELEUČILIŠTA I VISOKIH ŠKOLA

Rektorski zbor

Članak 187.

(1) Rektorski zbor čine svi rektori javnih sveučilišta u Republici Hrvatskoj. U radu Rektorskog zbora sudjeluju, bez prava odlučivanja i rektori privatnih sveučilišta te predstavnik Vijeća veleučilišta i visokih škola.

(2) Rektorski zbor odlučuje o pitanjima od zajedničkog interesa za djelovanje i razvoj sveučilišta u Republici Hrvatskoj.

(3) Rektorski zbor donosi poslovnik kojim uređuje svoj rad i način odlučivanja.

(4) Rektorski zbor:

1. propisuje, pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, nužne uvjete za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora na znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna zvanja odnosno radna mjesta,
2. propisuje, pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, nužne uvjete za reizborna znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna zvanja odnosno radna mjesta,
3. propisuje, pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, kriterije za sklapanje ugovora na određeno vrijeme nakon navršavanja 67 godina života,
3. predlaže članove područnih znanstvenih i umjetničkih vijeća i matičnih odbora,
4. predlaže članove Savjeta za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja,
5. razmatra problematiku rada i razvoja sveučilišta i o tome donosi preporuke i mišljenja,
6. daje prethodno mišljenje na propise koji se odnose na sustav visokog obrazovanja te
7. obavlja druge poslove predviđene ovim Zakonom i poslove koje mu povjere sveučilišta.

Vijeće veleučilišta i visokih škola

Članak 188.

(1) Vijeće veleučilišta i visokih škola čine dekani svih veleučilišta i visokih škola u Republici Hrvatskoj. U radu Vijeća, bez prava odlučivanja, sudjeluje i predstavnik Rektorskog zbora.

(2) Vijeće veleučilišta i visokih škola odlučuje o pitanjima od zajedničkog interesa za djelovanje i razvoj veleučilišta i visokih škola.

(3) Vijeće veleučilišta i visokih škola donosi poslovnik o svom radu.

(4) Vijeće veleučilišta i visokih škola:

1. propisuje,pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, nužne uvjete za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora na nastavna zvanja, odnosno radna mjesta,
2. propisuje, pravilnikom koji se objavljuje u „Narodnim novinama“, nužne uvjete za reizbor na znanstvena radna mjesta,
3. predlaže članove iz veleučilišnih i visokoškolskih redova u Savjet za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja,
4. razmatra problematiku rada i razvoja veleučilišta i visokih škola i o tome donosi preporuke i mišljenja, te
5. obavlja druge poslove predviđene ovim Zakonom i poslove koje mu povjere visoka učilišta.

VI. FINANCIRANJE ZNANSTVENE DJELATNOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA

Izvori financiranja

Članak 189.

(1) Visoka učilišta, instituti i druge znanstvene organizacije financiraju se iz:

1. sredstava osnivača,
2. državnog proračuna Republike Hrvatske,
3. proračuna županija, gradova i općina,
4. Hrvatske zaklade za znanost, fondova Europske unije i drugih međunarodnih organizacija, zaklada i drugih oblika financiranja znanstveno-istraživačke i nastavno-umjetničke djelatnosti,
5. vlastitih prihoda ostvarenih od školarina, istraživačkih, umjetničkih i stručnih projekata, elaborata, ekspertiza, nakladničke i drugih djelatnosti,
6. sveučilišnih i ostalih zaklada, ostvarene dobiti trgovačkih društava i drugih pravnih osoba iz članka 133. ovog Zakona,
7. izravnih ulaganja pojedinaca, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba,
8. donacija te
9. ostalih izvora.

(2) Sveučilišta, veleučilišta, visoke škole i javni znanstveni instituti mogu se financirati samo iz onih izvora koji ne utječu na njihovu neovisnost i dostojanstvo. Vlastiti prihodi mogu se ostvarivati samo djelatnostima koje ne štete ostvarenju osnovnih zadaća sveučilišta, veleučilišta, visokih škola i javnih znanstvenih instituta.

(3) Izvori financiranja evidentiraju se kako slijedi:

1. Sredstva javnih sveučilišta, veleučilišta i visokih škola navedena u podstavcima 1., 2., i 3. stavka 1. dio su proračunskih sredstva Ministarstva odnosno državnog proračuna i ulaze u državnu riznicu.

2. Sredstva sveučilišta, veleučilišta i visokih škola navedena u podstavcima 4., 5., 6., 7., 8. i 9. stavka 1. ovog članka ostvarena samostalnom aktivnošću ne ulaze u proračunska sredstva Ministarstva odnosno u državni proračun i državnu riznicu.

(4). Sredstva ostvarena podstavkom 2. stavka 3. ovog članka bilježe se u posebnoj statističkoj evidenciji Ministarstva potrebnoj za razvoj sustava i planiranje mreže institucija znanosti i visokog obrazovanja. Odluku o načinu vođenja evidencije propisuje ministar uz prethodno mišljenje Nacionalnog vijeća.

Prijedlog proračunskih sredstava i njihova raspodjela

Članak 190.

(1) Nacionalno vijeće utvrđuje kriterije za raspodjelu proračunskih sredstava za znanstvenu djelatnost i visoko obrazovanje, na temelju prijedloga Savjeta za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja. Kriteriji kao svoj sastavni dio mogu uključivati i međusobno usklađene kriterije institucijskog, programskog i drugih modela proračunskog financiranja visokog obrazovanja i znanosti.

(2) U skladu s kriterijima iz stavka 1. ovog članka ministar prikuplja prijedloge proračuna za financiranje znanosti i visokog obrazovanja na temelju prikupljenih prijedloga proračuna znanstvenih organizacija, sveučilišta, veleučilišta i visokih škola, u skladu s propisima kojima se planiraju i izvršavaju proračunska sredstva iz državnog proračuna te sačinjava početni prijedlog proračuna. Ukoliko se uvodi posebno institucijsko, programsko ili neki drugi oblik proračunskog financiranja na temelju kojih se donose posebne odluke vlade ili ministra, ono mora biti transparentno prikazano u prijedlogu proračuna. Tako izrađeni početni prijedlog ministar dostavlja Savjetu za financiranje znanosti i visokog obrazovanja.

(3) Savjet uzimajući u obzir kriterije iz stavka 1. ovog članka razmatra početni prijedlog proračuna te ga sa svojim mišljenjem dostavlja Nacionalnom vijeću. Ono donosi konačan prijedlog raspodjele sredstava i dostavljaju ga ministru. Prijedlog obuhvaća ukupne iznose za pojedina sveučilišta, veleučilišta, visoke škole, znanstvene institute i druge znanstvene organizacije te iznose za financiranje znanstvenih projekata, kolaborativnih znanstvenih

programa, umjetničkog istraživanja i s njima povezanih skupova, suradničkih radnih mjesta i nabavku znanstvene opreme te iznose troškova rada Nacionalnog vijeća, Agencije i drugih tijela.
(4) U skladu sa stavkom 1. ovog članka proračunom se mogu predvidjeti sredstva za institucijsko, programsko ili neki drugi dodatni oblik financiranja znanosti i visokog obrazovanja. Ukoliko takvi oblici i modeli financiranja nisu uključeni u prijedlog raspodjele sredstava prema stavku 2. ovog članka, tada se za njih osiguravaju dodatna proračunska sredstva.
(3) U prijedlogu proračuna ministar je dužan predvidjeti sredstva potrebna za projicirano napredovanje znanstvenika i nastavnika na temelju planova znanstvenih organizacija i sveučilišta.
(4) Sredstva za razvoj sustava znanosti i visokog obrazovanja znanstvene, umjetničke i istraživačke projekte i programe, znanstvenu, umjetničku i istraživačku infrastrukturu i opremu, znanstveno izdavaštvo, znanstvene konferencije te znanstvene i znanstveno stručne udruge raspoređuje ministar na temelju javnog poziva i na njemu temeljenog prijedloga Nacionalnog vijeća utemeljenog na mišljenju odgovarajućih stručnih strateških tijela i povjerenstava koje su imenovali u skladu s odredbama ovog Zakona. Sredstva se raspoređuju vodeći računa o kriterijima i odredbama iz stavka 1. i 2. ovog članka.
(5) Minimalne plaće sudionika u znanosti i visokom obrazovanju utvrđuju se kolektivnim ugovorom u skladu sa zakonom.

Financiranje visokih učilišta

Članak 191.

(1) Javna sveučilišta, veleučilišta i visoke škole financiraju se iz državnog proračuna uzimajući u obzir utvrđene kapacitete pojedinoga visokog učilišta, troškove pojedinih studija te ocjenu o njihovoj kvaliteti na temelju vrednovanja iz ovoga Zakona.

(2) Iz državnog proračuna mogu se financirati i privatna visoka učilišta, na temelju prethodno sklopljenog ugovora, pod uvjetom da:

a) obavljaju djelatnost u kojoj društvene potrebe nadilaze raspoložive mogućnosti javnih visokih učilišta ili je njihova djelatnost od posebnoga državnog interesa,

b) ispunjavaju uvjete propisane Zakonom,

c) udovoljavaju kriterijima i prioritetima koje zajednički utvrđuju Nacionalno vijeće, uzimajući u obzir raspoloživa sredstva i kvalitetu tih učilišta.

(3) Sredstva iz državnog proračuna namijenjena sveučilištima, veleučilištima i visokim školama doznačuju se korisnicima u ukupnom iznosu, a korisnici ih svojim proračunom raspoređuju za pojedine namjene, u skladu sa statutom i drugim općim aktima. Proračun sveučilišta donosi senat na prijedlog rektora, proračun sastavnice sveučilišta kod funkcionalno integriranog sveučilišta stručno vijeće na prijedlog dekana, a proračun veleučilišta i visoke škole stručno vijeće na prijedlog dekana.

(4) Sastavnice sveučilišta dio vlastitih prihoda iz članka 190. stavka 1. ovoga Zakona izdvajaju u proračun sveučilišta za kapitalna ulaganja i razvojne programe, u skladu s općim aktima sveučilišta.

Financiranje javnih znanstvenih instituta

Članak 192.

(1) Proračun javnog znanstvenog instituta predlaže ravnatelj. Odluku o proračunu donosi upravno vijeće na temelju prethodne suglasnosti ministra.

(2) Djelatnost javnih znanstvenih instituta financira se sredstvima državnog proračuna Republike Hrvatske.

(3) Uz suglasnost ugovornih strana dio djelatnosti instituta može se financirati i u skladu s posebnim ugovorima sklopljenima između Ministarstva i instituta na temelju kriterija i postupaka propisanih člankom190. stavcima 1. i 2. ovog Zakona.

VII. ETIKA U ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

Odbor za etiku, etički kodeks i etička povjerenstva

Članak 193.

(1) Hrvatski sabor, na prijedlog Nacionalnog vijeća, imenuje Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu: Odbor) koji ima 9 članova, od kojih su tri iz reda istaknutih znanstvenika, tri iz reda sveučilišnih profesora, a tri su osobe primjerenog ugleda u javnosti. Mandat članova Odbora je četiri godine. Nacionalno vijeće utvrđuje prijedlog liste članova Odbora na temelju javnog poziva upućenog zainteresiranoj javnosti da u roku od mjesec dana od objave poziva istakne prikladne kandidate za članove Odbora.
(2) Članovi Odbora ne mogu biti rektori, prorektori, dekani, prodekani, ravnatelji te članovi Nacionalnog vijeća, predsjednik, potpredsjednici, glavni tajnik i voditelji zavoda HAZU.
(3) Odbor ima predsjednika i zamjenika predsjednika, koje članovi Odbora biraju između sebe.
(4) Zadaća Odbora je promicanje etičkih načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnim odnosima i u odnosima prema javnosti, te u primjeni suvremenih tehnologija i u zaštiti okoliša.
(5) Odbor donosi etički kodeks kojim utvrđuje etička načela u visokom obrazovanju, znanstvenom radu, objavljivanju rezultata, odnosima među znanstvenicima, nastavnicima i drugim sudionicima u znanstvenom i obrazovnom procesu, postupcima i radnjama vezanim za tržišno natjecanje, te odnosu prema javnosti i sredstvima javnog priopćavanja.
(6) Odbor donosi poslovnik o radu.
(7) Odbor radi na sjednicama. Mišljenja i stajališta o etičkoj prihvatljivosti ili neprihvatljivosti postupaka akademske zajednice Odbor donosi u obliku preporuka, prijedloga ili primjedbi, većinom glasova. Članovi Odbora mogu izdvojiti mišljenje.
(8) Odbor može angažirati vanjske stručnjake u svojstvu savjetnika za pojedine predmete.
(9) Odbor ima tajnika pravne struke iz redova zaposlenika Agencije.
(10) Odbor može predložiti pokretanje postupka oduzimanja znanstvenog zvanja pred odgovarajućim matičnim odborom, a postupak se pokreće i vodi u skladu s člankom 97. ovog Zakona.
(11) U slučaju ako visoko učilište ili druga znanstvena organizacija sustavno krši Etički kodeks, Odbor će javno objaviti svoje mišljenje.
(12) Najmanje jednom godišnje Odbor podnosi o svom radu izvješće Hrvatskom saboru.
(13) Sveučilišta, sastavnice, veleučilišta, visoke škole, instituti i druge znanstvene organizacije dužni su, u skladu sa statutom, osnovati svoja etička povjerenstva te su dužna donijeti svoje etičke kodekse koji moraju biti usklađeni s etičkim kodeksom Odbora. Na visokim učilištima najmanje jedan član etičkog povjerenstva je student.

VIII. NADZOR

Ministarstvo nadležno za sustav znanosti i visokog obrazovanja

Nadzor nad zakonitošću

Članak 194.

(1) Upravni nadzor nad zakonitošću rada i općih akata visokih učilišta i drugih znanstvenih organizacija provodi Ministarstvo.

(2) Nadzor iz stavka 1. ovog članka provodi se na način koji ne narušava autonomiju sveučilišta i ne ometa redoviti rad visokih učilišta i drugih znanstvenih organizacija.
(3) Na temelju rezultata nadzora Ministarstvo može obustaviti izvršenje nezakonitih odluka i radnji visokih učilišta i znanstvenih organizacija.

Posebne zadaće Ministarstva
Članak 195.

Posebne zadaće Ministarstva su :
(1) predlaganje Vladi RH podzakonskih propisa iz oblasti znanosti, visokog obrazovanja, tehnološkog razvoja i inovacijskog sustava uz prethodno mišljenje Nacionalnog vijeća,
(2) donošenje pravilnika, odluka, naputaka i drugih akata,
(3) izdavanje dopusnica, licenci i drugih isprava na prijedlog Nacionalnog vijeća, Akreditacijskog savjeta ili drugog tijela određenog ovim Zakonom,
(4) uspostava, vođenje i izrada evidencija, registara, upisnika i stručnih analiza kao što su:
1. vođenje sustava državnih stipendija te umrežavanje i koordinacija cjelokupnog sustava stipendija iz javnih izvora, donošenje odgovarajućih pravilnika,
2. izrada godišnje i srednjoročne analize upisa i upisnih kvota prema naputcima i obrascu Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja,
3. izrada godišnje i srednjoročne analize uspješnosti završetka studija prema naputcima i obrascu Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja,
4. uspostava evidencije studenata hrvatske dijaspore na hrvatskim sveučilištima,
5. uspostava obrazaca i vođenje godišnje evidencije nadarenih i nagrađivanih izvrsnih studenata na temelju prijedloga institucija sveučilišnog i veleučilišnog obrazovanja,
6. uspostava i vođenje godišnje evidencije ulaganja u objekte i programe studentskog standarda,
7. vođenje upisnika, znanstveno-obrazovnih institucija i studijskih programa visokog obrazovanja,
8. uspostava godišnje evidencije 10% najuspješnijih znanstvenih suradnika, viših znanstvenih suradnika, znanstvenih savjetnika i znanstvenih savjetnika na prijedlog matičnih odbora,
9. uspostava godišnje evidencije 10% (prema studentskim anketama) najbolje ocijenjenih docenata, izvanrednih profesora, redovnih profesora i redovnih profesora u trajnom zvanju na prijedlog senata sveučilišta temeljenih na anketama studenata i drugim dokumentima,
10. uspostava i vođenje godišnje evidencije praćenja karijera hrvatskih znanstvenika u inozemstvu koji su diplomirali/doktorirali na hrvatskim sveučilištima,
11. vođenje registra krupne znanstvene opreme i znanstvene infrastrukture prema kriterijima Nacionalnog vijeća,
12. provođenje postupaka natječaja nabave kapitalne opreme i znanstvene infrastrukture, na temelju prijedloga Nacionalnog vijeća,
13. upravljanje krupnim investicijskim projektima u sustavu znanosti i visokog obrazovanja,
14. izrada analitičkih podloga za sklapanje bilateralnih i multilateralnih ugovora o međunarodnoj suradnji u području znanosti i visokog obrazovanja,
15. izrada analiza i procjena učinaka sklapanja kolektivnih ugovora u području znanosti i visokog obrazovanja.

IX. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 196.

(1) Novčanom kaznom od 30.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja:

1. obavlja izbor u znanstvena, znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, suradnička ili nastavna zvanja a da za to nema ovlasti (članak 92. stavak 1., članak 166. stavak 1. i članak 178. stavak 1. i 2.),

2. izabere u znanstveno, znanstveno-nastavno, umjetničko--nastavno, suradničko ili nastavno zvanje osobu za koju zna ili mora znati da ne ispunjava uvjete za izbor ili izbor obavi ne poštujući postupak izbora predviđen ovim Zakonom (članci 93., 169. i 178.),

3. ne otkaže ugovor o radu osobi izabranoj u znanstveno, znanstveno-nastavno, umjetničko-nastavno, suradničko ili nastavno zvanje i odgovarajuće radno mjesto u slučajevima kada ovaj Zakon predviđa otkazivanje ugovora o radu zbog neispunjavanja uvjeta za reizbor ili napredovanje ili ako ne poštuje odredbe ovoga Zakona o prestanku ugovora o radu radi navršenja određene dobi i mirovinskog staža ili radu izvan znanstvene organizacije ili visokog učilišta (članak 104. stavak 4., članak 107. stavak 4., članak 110. stavak 2., članak 169. stavci 6. i. 7., članak 174. stavak 3., članak 177. stavak 3., članak 182. stavci 4. i 5., članak 185. stavak 2.)

4. obavi izbor u znanstveno, znanstveno-nastavno, umjetničko-nastavno, suradničko ili nastavno zvanje, odnosno izbor na odgovarajuće radno mjesto bez natječaja ako je ovim Zakonom predviđeno da će se izbor obaviti na temelju natječaja (članak 62. stavak 3., članak 80. stavak 1., članak 100. stavak 2., članak 106. stavak 1. i 3., članak 166. stavak 2., članak 169. stavak 2., članak 176. stavci 1. i 7., članak 182. stavak 1.),

5. suprotno članku 114. ovoga Zakona koristi naziv sveučilište, fakultet, umjetnička akademija, odnosno riječ »akademija« uz naziv područja umjetnosti te veleučilište i visoka škola, ili drugi naziv koji sadrži neki od tih pojmova,

6. započne obavljanje znanstvene djelatnosti ili djelatnosti visokog obrazovanja bez dopusnice ili tu djelatnost obavlja bez dopusnice kad je ona za obavljanje djelatnosti potrebna prema odredbama ovoga Zakona ili djelatnost obavlja na način koji nije predviđen dopusnicom,

7. svojim statutom ne predvidi tijela upravljanja ili njihov sastav kako je to predviđeno ovim Zakonom,

8. upiše studente na studij ili u višu godinu studija, a da za to nisu ispunjeni uvjeti predviđeni ovim Zakonom i općim aktom visokog učilišta (članak 151.),

9. izdaje isprave o studiju suprotno članku 158. ovoga Zakona ili studentu ne izda ispravu o studiju iako su za to ispunjeni, ovim Zakonom i općim aktima visokog učilišta, predviđeni uvjeti,

10. ne vodi evidencije o studentima (članak 164.),

11. ne postupi u skladu s člankom 114. stavcima 3. i 8. te člankom 116. stavkom 1. ovoga Zakona.

(2) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka fizička osoba i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

(3) Za prekršaje iz ovoga članka ovlašteni podnositelj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka je ministar ili osoba koju on ovlasti.

(4) Osobi koja je počinitelj prekršaja iz stavka 1. i 2. ovoga članka može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti fizičkoj osobi i odgovornoj osobi u pravnoj osobi, odnosno zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti pravnoj osobi, u trajanju od 3 mjeseca do godine dana.

Članak 196.

(1) Novčanom kaznom od 10.000 kuna kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u znanstvenoj organizaciji odnosno visokom učilištu ako:
1. znanstvena organizacija, sveučilište ili sastavnica ne donese odnosno ne uskladi postojeći etički kodeks s člankom 8. stavkom 3. ovog Zakona,
2. znanstvena organizacija ne donese opći akt u skladu s odredbom članka 100. stavka 3. ovog Zakona,
3. sveučilište i sastavnica ne donesu opći akt u skladu s odredbom članka 169. stavka 4. ovog Zakona,
4. sveučilište i sastavnica ne donesu opći akt iz članka 176. stavka 6. ovog Zakona,
(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka odgovorna pravna osoba kaznit će se novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 kuna.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Okončanje započetih postupaka
Članak 197.

(1) Postupci izbora u znanstvena zvanja, postupci izbora na znanstveno-nastavna zvanja i odgovarajuća radna mjesta, znanstvena radna mjesta te odgovarajući reizbori započeti do dana stupanja na snagu ovog Zakona dovršit će se prema odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 60/15. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 131/17. – Uredba Vlade Republike Hrvatske).
(2) Postupci reakreditacije visokih učilišta, znanstvenih organizacija i studijskih programa započeti do dana stupanja na snagu ovog Zakona dovršit će se prema odredbama Zakona o osiguravanju kvalitete o znanosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 45/09.).
(3) Postupci inicijalne akreditacije visokih učilišta pokrenuti na temelju Zakona o osiguravanju kvalitete o znanosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 45/09.), a koji nisu okončani do stupanja na snagu ovog Zakona, dovršit će se prema odredbama ovog Zakona.
(4) Ispunjavanje uvjeta usklađenosti studijskog programa s odgovarajućim standardom kvalifikacije iz Registra HKO-a iz članka 19. stavka 1., članka 25. stavka 1., članka 30. stavka 1. i članka 43. stavka 1. ovog Zakona u postupcima akreditacije i reakreditacije utvrđivat će se samo u slučaju ako je takav standard utvrđen i upisan u Registar HKO-a.

Nastavak rada Agencije
Članak 198.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje osnovana Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 45/09.) nastavlja s radom u skladu s odredbama ovog Zakona.

Mreža visokih učilišta i mreža javnih znanstvenih instituta
Članak 199.

(1) Mrežu visokih učilišta i studijskih programa i Mrežu javnih znanstvenih instituta Nacionalno vijeće će donijeti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
(2) Do dana stupanja na snagu Mreže visokih učilišta i studijskih programa iz stavka 1. ovog članka primjenjivat će se Mreža visokih učilišta i studijskih programa donesena na temelju Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 45/09.) u dijelu u kojem nije u suprotnosti s odredbama ovog Zakona.

Mandat članova tijela Agencije

Članak 200.

Nakon stupanja na snagu ovog Zakona predsjednik i članovi Upravnog vijeća, ravnatelj, predsjednik i članovi Akreditacijskog savjeta ostaju na svojim dužnostima do isteka mandata na koji su imenovani.

Usklađenje Statuta Agencije

Članak 201.

Upravno vijeće dužno je uskladiti Statut Agencije s odredbama ovog Zakona i zatražiti suglasnost Nacionalnog vijeća na Statut Agencije najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Donošenje pravilnika i drugih akata

Članak 202.

(1) Ministar će pravilnike iz članka 75. stavka 3., članka 134. stavka 2., članka 163. stavka 4., članka 165. stavka 8., članka 179. stavka 2., članka 189. stavka 4., uz suglasnost ministra nadležnog za financije, i članka 195. ovoga Zakona donijeti u roku od tri mjeseca od dana njegovog stupanja na snagu.

(2) Nacionalno vijeće će pravilnike iz članka 10. stavaka 2., 4. i 5., članka 15. stavka 4., članka 28. stavka 9. i članka 89 stavka 1. donijeti u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

(3) Akreditacijski savjet će pravilnike iz članka 44. stavak 4., članka 46. i članka 61. ovog Zakona donijeti u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

(4) Rektorski zbor će pravilnike iz članka 187. stavka 4. ovog Zakona donijeti u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

(5) Vijeće javnih znanstvenih instituta će pravilnika iz članka 83. stavka 4. ovoga Zakona donijeti u roku od tri mjeseca i uputiti ih na suglasnost Nacionalnom vijeću, a pravilnike iz članka 188. stavka 4. ovog Zakona donijeti će u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

(6) Visoka učilišta i znanstveni instituti će svoje statute i druge opće akte uskladiti s odredbama ovog Zakona u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Prestanak važenja dosadašnjih propisa

Članak 203.

(1) Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 45/09).

(2) Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 60/15. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 131/17. – Uredba Vlade Republike Hrvatske).

(3) Pravilnici i drugi propisi doneseni na temelju zakona iz stavka 1. i 2. ovoga članka ostaju na snazi do donošenja pravilnika i drugih akata iz članka 202. ovog Zakon i primjenjuju se osim ako nisu u suprotnosti s odredbama ovog Zakona.

Stupanje na snagu

Članak 204.

Ovaj Zakon objavit će se u „Narodnim novinama“, a stupa na snagu 1. ožujka 2020. godine .